

Tartu ülikool

Sotsiaalteaduskond

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Süütegude konstrueerimine Eesti päevalehtedes: süütuse
presumptiooni järgimine ja asjaosaliste hoiakud

Magistritöö

Anneli Sihvart

Juhendaja: dotsent Halliki Harro-Loit

Tartu

2005

Sisukord

1. Sissejuhatus	4
2. Lähtekohad	6
2.1. Mis on kuritegu	6
2.1.1. Kes on kurjategija	6
2.1.2. Kuritegude liigitus	7
2.1.3. Kriminaalmenetluse käik	9
2.1.4. Seadused, mis reguleerivad avalikustamist	10
2.2. Tähenduste konstrueerimine ja raamistamine	12
2.2.1. Kas meedia taasesitab või loob reaalsust	12
2.3. Kriminaaluudiseid puudutavad ajakirjandusuurimused	13
2.3.1. Kriminaalajakirjanduse uurimise võimalikud aspektid	15
2.3.2. Kriminaalajakirjanduse ajaloolised funktsioonid	17
2.3.3. Varasemad Eesti kriminaalajakirjanduse kohta tehtud uurimused	18
2.4. Kriminaalajakirjanduse allikatekasutus	20
2.4.1. Süütuse presumptsiooni ja uudisajakirjanduse konflikt	21
2.4.2. Süütuse presumptsiooni rikkumine ja “lumepalli efekt”	23
3. Metoodika	24
3.1. Tekstianalüüs	24
3.1.1. Diskursusanalüüs	24
3.1.2. Kontentanalüüs	25
3.2. Kvalitatiivintervjuu	26
3.2.1. Intervjuud koolidirektor YY kriminaalasja kajastustega seotud inimestega	26
3.2.2. Intervjuud konstaablite CC ja GG juhtumi kajastusega seotud inimestega	27
3.3. Valim	28
3.3.1. Esmase valimi moodustamise alused	29
3.3.2. Süvauuringu valim	30
4. Empiirilised tulemused	32
4.1. Esmase valimi analüüs	32
4.2. YY süüasja kajastanud ajakirjandusmaterjalide analüüs	35

4.2.1. YY kaasuse faabula	35
4.2.2. YY kaasuse kriminaalmenetluse ja selle kajastamise protsessi võrdlus ajalisel teljel	36
4.2.3. YY kaasust kajastanud väljaannete võrdlus	41
4.2.4. Kokkuvõtte YY süüasja käsitletud kirjutiste analüüsist	43
4.3. YY kriminaalasja kajastustega seotud isikute intervjuude analüüs	44
4.3.1. Intervjuud külaelanikega	44
4.3.2. Intervjuud kohtuametnike, prokuröri ja uurijaga	48
4.3.3. Intervjuud ajakirjanikega	53
4.4. CC ja GG kaasust kajastanud artikli analüüs	53
4.4.1. CC ja GG kaasuse kriminaalmenetluse ja selle kajastamise võrdlus	53
4.4.2. Kokkuvõtte CC ja GG kaasust käsitletud kirjutise analüüsist	54
4.5. CC ja GG kaasuse kajastusega seotud isikute intervjuude analüüs	54
4.5.1. Kas ajakirjandus toimis CC ja GG kaasuses õiglaselt?	54
4.5.2. Kuidas peaks kriminaalasju ajakirjanduses kajastama?	55
4.5.4. Mis sai CCst ja GGst pärast artikli ilmumist?	57
4.6. Ajakirjaniku põhimõtted kriminaaltemaatika käsitlemisel	57
5. Järeldused	59
6. Kokkuvõtte	63
Summary	64
Kasutatud kirjandus	65
Lisad	67

1. Sissejuhatus

Käesolev magistritöö vaatleb kahe konkreetse kaasuse näitel, kuidas päevalehed kuriteosündmust käsitlevad ning kuidas avaldab see mõju sündmusega seotud asjaosalistele, nende lähedastele ja kogukonnale, keda sündmus puudutab.

Vaadeldud on ka, kuidas hindavad ajakirjanduslikku käsitlust allikatena kasutatud politseiuurija, prokurör ja kohtunikud, samuti kriminaalasjast kirjutanud ajakirjanikud ise.

Magistritöö teise peatüki esimeses osas defineeritakse, mis on kuritegu ning kes on kurjategija, tuuakse ära kuritegude liigitus kehtivast karistusseadustikust lähtuvalt, kirjeldatakse kriminaalmenetluse protsessi ning võrreldakse kriminaal- ja ajakirjanduslikku diskursust. Töö autor peab sellist ülevaadet vajalikuks, et selgelt eristada kahe diskursuse – ajakirjandusliku ja juriidilise – kohatine vastandlikkus nii keelekasutuse, aja kui ka osaliste võimu- ja kõnepositsiooni aspektist.

Peatüki järgmistes osades vaadeldakse, kuidas ajakirjandus konstrueerib reaalsust; tuuakse ära käesoleva töö seisukohalt oluliste kriminaaluudiseid puudutavate ajakirjandusuurimuste lühiülevaade, uuritakse, milliseid allikaid kriminaalajakirjandus tavapäraselt kasutab ning kõneldakse süütuse presumptsiooni põhimõtte ja kriminaalajakirjanduse konfliktist.

Kolmandas peatükis antakse ülevaade kasutatud uurimismeetoditest ning valimist. Käesoleva magistritöö esimeseks osaks on kvantitatiivne ülevaade Eesti päevalehtede kuritegevust käsitlevatest kirjutistest aastail 2000–2001 ja nende eel- ning järelkäsitlustest, mis Eesti Päevalehe või Postimehe elektroonilises arhiivis säilinud on. See osa annab vastused peamiselt kolmele uurimisküsimusele: kui palju kajastatakse millist tüüpi kuritegevust, millistes uurimisfaasides on kajastus kõige intensiivsem ning kui palju on kaasuseid, kus kajastus leiab intensiivsemat tähelepanu kui üks artikkel.

Kvalitatiivse analüüsi põhiliseks uurimisküsimuseks on, kuidas mõjutab süüteo kajastus asjaga seotud inimesi, kuidas hindavad asjaosalised ajakirjanduse rolli. Kvalitatiivse analüüsi aluseks on kaks vastandlikku kaasust. Esiteks ühe kohaliku eliidi hulka kuuluva inimese, nimelt XXX põhikooli endise direktori YY süüteo kajastamine läbi 14 kirjutise, teiseks kahe noore ametist loobuma sunnitud politseikonstaabli CC ja GG väidetavat süütegu käsitlev ainus artikkel.

Neljandas peatükis esitletakse valimi analüüsil selgunud empiirilisi tulemusi. Vaadeldud ajavahemikel käsitleti Eesti Päevalehes ja Postimehes kokku 111 kaasust. Neist 62 ehk 68% on käsitletud ainult ühel korral eeluurimise ajal, veel kolme on käsitletud samuti ainult eeluurimise ajal, kuid paaril korral.

Ajaliselt on kohtuasjade puhul enamasti tegemist pika protsessiga. Kuna eeluurimisest lõpliku kohtuotsuseni võib kuluda mitte aasta või kaks, vaid sageli rohkemgi, siis pidasingi käesolevas töös vajalikuks uurida võimalikult pikemat perioodi, aastaid 2000–2004.

Kui ajakirjanduses tehakse otseseid või kaudseid viiteid inimese süüle enne vastavasisulise kohtuotsuse langetamist, rikutakse süütuse presumptsiooni. Käesoleva magistritöö eesmärk ongi vaadelda, mis toimub inimestega pärast seda, kui ajakirjandus on kajastanud rohkem kui ühe uudise mahus nendega seotud kriminaalasja, mainides sealjuures nii nimesid kui tegevuskohti. Käsitletud on nii seda, mis saab (väidetavast) kurjategijast, kui seda, mis saab ohvri(te)st, tunnistajatest ning nende kogukonnakaaslastest.

Üks käsitletavatest kaasustest on kuriteo mõttes spetsiifiline: pedofiiliakahtlustus. Selle kaasuse valik oli teadlik: see on kuritegu, mille tõestamine on äärmiselt keeruline ja osaliste haavatavus väga suur, mistõttu isegi õigeksmõistva kohtuotsuse korral jääb nimetatud kuriteoga seostatud isiku nimi paratamatult määratuks, seega tuleks süütuse presumptsiooni ajakirjanduslikku rikkumisse niisuguses kaasuses suhtuda äärmise ettevaalikkusega.

Teine kaasus (korruptsioonikahtlus politseis) on seotud kuriteoga, mille puhul avalikkuse valmidus kahtlusaluseid kohtuotsust ära ootamata süüdi mõista on tavapärasest suurem, kuna politseinike suhtes on avalikkuse nõudmised rangemad kui tavakodanike suhtes.

Magistritöös vaadeldakse, kuidas ajakirjandus süüteo konstrueerimisel järgib või ei järgi nende kaasuste korral süütuse presumptsiooni põhimõtet, mille kohaselt kedagi ei tohi süüdi tunnistada enne vastavasisulist kohtuotsust, ning Eesti ajakirjanduseetika koodeksit, mille punkti 4.8 kohaselt peab ajakirjanik, avaldades materjale õigusrikkumistest, alati kaaluma, kas asjaosaliste identifitseerimine on tingimata vajalik ja milliseid kannatusi võib asjaosalistele põhjustada. Samuti vaadeldakse, kuidas asjaosalised hindavad ettetulevaid süütuse presumptsiooni rikkumisi, kas nad peavad neid mingil põhjusel õigustatuiks või mitte.

2. Lähtekohad

2.1. Mis on kuritegu

Jaan Sootak (1997) rõhutab raamatus “Kriminaalpoliitika”, et kuritegu on eelkõige juriidiline konstruktsioon. Kuritegu või kuritegelikkust saab defineerida üksnes teatud kultuuri- ja ühiskonnasuhetes. Mõistagi on osa norme inimeste sotsiaalse kooselu jaoks sedavõrd olulised, et nende kaitsmine on konkreetsest ühiskondlikust foonist suhteliselt sõltumatu, teine osa kriminaalõiguslikult tagatavaid norme seondub konkreetse sootsiumi tingimustega märksa vahetumalt.

Kriminaalõiguse ajalugu pakub piisavalt näiteid ühe kuriteoliigi tõusmisest kriminaalõiguse keskmesse (religioonikuriteod keskajal, riiklikud kuriteod nõukogude kriminaalõiguses) või teise liigi taandumisest õiguse vaateväljalt moraali valdkonda (kõlblusvastased kuriteod).

Õigusteadlaste katsed määratleda kuritegu mitte kui lihtsalt käsust või keelust üleastumist, vaid reaalselt kahju tekitava teona ulatuvad valgustusajastusse. Sellest lähtuv materiaalne kuriteomõiste seondub kriminaalõiguse sellise põhimõistega nagu õigushüve, kuna eelkõige just õigushüve ründav tegu ongi vaadeldav kuriteona (Sootak 1997: 54–56).

Õigushüve võib määratleda kui inimeste sotsiaalseks kooseluks vajalikku elulist hüve, seega sotsiaalset väärtust, mille kaitsmiseks tuleb rakendada riigi karistusvõimu.

Karistusseadustiku (KarS) § 3 ütleb, et *süütegu* on karistusseadustikus või muus seaduses sätestatud karistatav tegu. Süüteod jagunevad juriidilises diskursuses *kuritegudeks* ja *väärtegudeks*. Ajakirjanduslikus diskursuses enamasti niisugust vahet ei tehta, pigem kasutatakse sõna ‘kuritegu’ ‘süüteo’ mõistes. Tõenäoliselt lähtub ajakirjanduslik diskursus selle sõnakasutuse puhul harjumuspäraselt kuni 01.09.2002 kehtinud kriminaalkoodeksist, mille § 7 järgi oli kuritegu kriminaalkoodeksis ette nähtud kriminaalkorras karistatav tegevus või tegevusetus.

2.1.1. Kes on kurjategija

Iga inimene on potentsiaalne kurjategija. Jaan Sootak nendib oma raamatus “Kriminaalpoliitika”, et see väide kõlab esmapilgul küll pisut taktitult, kuid on õigusriikliku kriminaalõiguse jaoks ülimalt oluline. Nii klassikalise kriminaalõiguse normatiivne kui sotsioloogilise koolkonna psühholoogiline süümõiste eeldavad, et

kuriteos võib süüdi olla iga isik, olenemata tema päritolust, iseloomust, elukäigust jms.

Tegelikus elus on siiski olemas kurjategijad ja mittekurjategijad. Kurjategija on inimene, kes on pannud toime kuriteo. Õiguslikult on ta saanud kurjategijaks oma teo kaudu. Selline isik on kurjategija kriminoloogilises mõttes ja olenemata sellest, kas tema tegu avastatakse või mitte.

Kriminoloogia jaoks niisiis piisab, kui isik on pannud toime kuriteo. Selle kinnituseks ei ole vaja kohtuotsust ega mingit muud õigusakti. Kriminaalõiguse jaoks on õigusakti aga vaja, seetõttu saab juriidilises mõttes rääkida ainult avastatud *kurjategijatest* või juba *süüdimõistetutest* (Sootak 1997: 107).

2.1.2. Kuritegude liigitus

Õigushüve mõistest tulenevalt võib kuritegusid liigitada individuaalsete ja kollektiivsete ehk ühiskondlike õigushüvede vastu suunatuks, märgib Jaan Sootak (1998) raamatus “Isikuvastased kuriteod”. Individuaalõigushüved on seotud isikuga – elu, tervis, vabadus, omand jms, kollektiivsed õigushüved kaitsevad üldisi ühiskondlikke väärtusi.

Individuaalõigushüved ehk üksikisiku hüved omakorda jagunevad võõrandamatuteks, lahutamatult inimesega seotud hüvedeks (elu, tervis, suguline enesemääramine, vabadus, au jms) ning sellisteks, mis on küll seotud isikuga, kuid mida üks võib teisele loovutada – näiteks omand.

Isikuvastasteks kuritegudeks nimetatakse enamasti neid, mis on suunatud vahetult inimesega seotud õigushüvede vastu. Need hüved võivad väljenduda kas inimese bioloogilises eksistentsis (elu, tervis) või tema sotsiaalses ja õiguslikus seisundis (au, vabadus, sooline enesemääramine). Kõigile neile hüvedele on iseloomulik see, et nad seostuvad konkreetse isikuga.

Kehtiva karistusseadustiku kohaselt jagunevad süüteod järgmiselt:

1. Inimsuse ja rahvusvahelise julgeoleku vastased süüteod
2. Isikuvastased süüteod
 - 2.1. Eluvastased süüteod
 - 2.2. Tervisevastased süüteod
 - 2.3. Elu ja tervist ohustavad süüteod
 - 2.4. Raseduse ebaseaduslik katkestamine
 - 2.5. Inimloote ebaseaduslik kohtlemine

- 2.6. Vabadusvastased süüteod
- 2.7. Seksuaalse enesemääramise vastased süüteod
- 2.8. Surnuvastased süüteod
- 3. Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteod
 - 3.1. Süüteod võrdõiguslikkuse vastu
 - 3.2. Põhivabaduste rikkumised
 - 3.3. Süüteod valimisvabaduse vastu
- 4. Süüteod perekonna ja alaealise vastu
 - 4.1. Süüteod perekonna vastu
 - 4.2. Süüteod alaealise vastu
- 5. Rahvatervisevastased süüteod
 - 5.1. Narkootikumidega seotud süüteod
 - 5.2. Nakkushaigustega seotud süüteod
 - 5.3. Ravimitega seotud süüteod
 - 5.4. Süüteod töotervishoiu, tööohutuse ja tehnilise järelevalve valdkonnas
- 6. Varavastased süüteod
 - 6.1. Süüteod omandi vastu
 - 6.2. Süüteod vara vastu tervikuna
 - 6.3. Vähemohtlikud varavastased süüteod
- 7. Intellektuaalse omandi vastased süüteod
- 8. Riigivastased süüteod
 - 8.1. Süüteod Eesti Vabariigi vastu
 - 8.2. Süüteod riigivõimu vastu
 - 8.3. Süüteod välisriigi ja rahvusvahelise organisatsiooni vastu
 - 8.4. Süüteod riigi kaitsevõime vastu
- 9. Avaliku rahu vastased süüteod
 - 9.1. Avaliku julgeoleku vastased süüteod
 - 9.2. Avaliku korra vastased süüteod
 - 9.3. Avaliku võimu teostamise vastased süüteod
- 10. Ametialased süüteod
 - 10.1. Võimu kuritarvitamine
 - 10.2. Aususe kohustuse rikkumine
- 11. Õigusemõistmisevastased süüteod
 - 11.1. Õigusemõistmise takistamine

- 11.2. Isiku õiguste vastased süüteod kohtueelses ja kohtumenetluses
- 11.3. Karistuse täitmise vastased süüteod
- 11.4. Kohtulahendi täitmise vastased süüteod
- 12. Avaliku usalduse vastased süüteod
- 12.1. Maksevahendi ja riigi poolt kehtestatud märgi ja tunnuse võltsimine
- 12.2. Dokumendi võltsimine ja kahjustamine
- 13. Keskkonnast vastased süüteod
- 14. Majandusalased süüteod
- 15. Üldohklikud süüteod
- 15.1. Mürgitamise, süütamise ja plahvatuse tekitamisega seotud süüteod
- 15.2. Ioniseeriva kiirgusega seotud süüteod
- 15.3. Lõhkematerjaliga seotud süüteod
- 15.4. Tulirelva ja laskemoonaga seotud süüteod
- 16. Liiklussüüteod
- 17. Kaitseteenistusalased süüteod

2.1.3. Kriminaalmenetluse käik ja selle „tõlkimine“ uudisdiskursusesse

1. Uurija või prokurör alustab kriminaalmenetlust.
2. Alates hetkest, mil uurija tunnistab isiku kahtlustatavaks, saab kahtlustatav alustada kaitsetegevust, võtta kaitsja või keelduda ütluste andmisest.
3. Küllaldaste tõendite olemasolu korral koostab uurija motiveeritud määruse isiku süüdistatavaks tunnistamise kohta. selle määruse peab kinnitama prokurör.
4. Eeluurimise järel saadab uurija süüdistuskokkuvõtte prokuröri kaudu kohtusse. Süüdistataval on enne seda õigus tutvuda kõigi toimiku materjalidega.
5. Prokurör kas kinnitab süüdistuskokkuvõtte ja saadab selle edasi kohtusse või tagastab kriminaalasja uurijale täiendavaks eeluurimiseks.
6. Järgneb esimese astme kohtuistung, mille otsuse võib edasi kaevata. Teise astme kohtuotsus jõustub, kuid selle järel võib taotleda Riigikohtu loakogult nõusolekut edasi kaebamiseks kolmanda astme kohtusse.

Kriminaalmenetluse protsessi ja kajastamisprotsessi võrdlemine võimaldab eristada kahte diskursust – õiguslikku ja ajakirjanduslikku – ning võrrelda ajaskaalal aset leidvaid deformatsioone. Reaalne sündmus (kuritegu) muudetakse (kuriteo)uudiseks siis, kui sellele antakse uudisväärtus. (Harro-Loit 2003).

Uudiseteooria kohaselt on sündmus uudisväärtuslik põhijoontes siis, kui sündmus on mõjukas, ebatavaline, konfliktne, inimestele lähedane, värske või seotud prominentsete isikutega (Hennoste, 2001: 30). Kuivõrd uudise informatsiooni maht on piiratud, kajastub uudises eeskätt see aspekt, millele antakse uudisväärtus. Nii toimub esimene deformatsioon.

Kriminaalmenetluse protsessi aeglane kulg ja informatsiooni keerukus sobitub uudise diskursusesse halvasti, põhjustades ühe uudisloo piires selle uudisega seotud sündmuste kronoloogia segipaiskamise. Jätkukäsitlustes mitme järjestikuse uudisega pööratakse mitmetele protsessi osadele tähelepanu erineval määral, andes üksikasjadele erinevaid rõhuasetusi ja tuues teatud protsessi osapooli rohkem esile (Harro-Loit 2003).

2.1.4. Seadused, mis reguleerivad avalikustamist

Põhiseaduse § 22 sätestab süütuse presumptsiooni printsiibi, mille järgi kedagi ei tohi käsitleda kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus ning keegi ei ole kriminaalmenetluses kohustatud oma süütust tõestama.

Süütuse presumptsioon peaks tagama ausa õigusemõistmise seeläbi, et väldib kestvalt ja pidevalt süüteomenetluses tõusetuvate uute küsimuste lahendamisel “kõik on niigi selge” hoiaku kujunemist, märgib põhiseaduse kommenteeritud väljaanne (2002: 190).

Põhiseaduses fikseerituna kehtib süütuse presumptsiooni printsiip ka väljaspool õiguskaitseasutuste tegevust. Üha enam domineerib arusaam, et kriminaalmenetluste kajastamisel peaks süütuse presumptsiooniga arvestama ka meedia. Seda, et süüdistatava suhtes vaenulik kampaania ajakirjanduses enne kohtumenetlust või ka lihtsalt avalikkuse teravdatud tähelepanu süüdistatavale võib põhimõtteliselt tähendada süütuse presumptsiooni rikkumist, on juba 1980 rõhutanud ka Euroopa Inimõiguste Komisjon Crotciani jt Itaalia vastu tehtud lahendis (Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne 2002).

Riigikohus on samas märkinud, et komisjoni eelviidatud seisukohast ei tulene kriminaalasja kohtueelse menetluse kohta ajaleheartikli avaldamise keeldu (RT III 1996, 30, 383). Kokkuvõtvalt peabki nentima, et aktsepteerides ühelt poolt süütuse presumptsiooni mõju ka meedia tegevusele, puudub siiski ühene arusaam selle mõju konkreetsest sisust (Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne 2002: 191).

Põhiseaduse § 17 sätestab, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. See seondub ka õigusega mitte olla nimetatud avalikkuse ees kurjategijaks enne sellekohase lõpliku kohtuotsuse jõustumist (Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne 2002: 149). Au ja hea nime karistusõiguslik kaitse Eestis siiski puudub.

Eesti seadusandlus on kriminaalasjadega seotud info avalikustamise osas jätkuvalt mõnevõrra vastuoluline. Avaliku teabe seaduse § 35 keelab kriminaalasja uurimise kohta kriminaalmenetluses kogutud teabe avalikustamise enne kohtuprotsessini jõudmist: "Teabevaldaja on kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks kriminaal- või väärteomenetluses kogutud teabe kuni asja kohtusse esitamiseni, kuid mitte kauemaks kui aegumistähtaja lõpuni."

Kriminaalmenetluse seadustiku § 214 ütleb, et kohtueelse menetluse andmeid võib avaldada üksnes prokuratuuri loal ja tema määratud ulatuses. Kohtueelse menetluse andmeid ei ole lubatud avaldada, kui nende teatavakssaamine võib raskendada kuriteo avastamist, kahjustada kriminaalmenetlust ja soodustada kuritegevust, kahjustada perekonna- või eraelu puutumatust või riivata isiku au või kahjustada alaealise huve.

Kui kohtueelse menetluse andmete avaldamise keeldu rikutakse, võib eeluurimiskohtunik prokuratuuri taotlusel trahvida menetlustoimingus osalejaid kohtumääruse alusel kuni kuuekümneme miinimumpäevamäära ulatuses, sätestab kriminaalmenetluse seadustik. Kahtlustatavat ja süüdistatavat ei trahvita.

Kohtuistungil kohta nendib kriminaalmenetluse seadustiku § 11, et üldjuhul on igal isikul võimalus jälgida ja talletada kohtuistungit.

Kohus võib aga istungi kuulutada osaliselt või täielikult kinniseks näiteks kõlbluse või perekonna- või eraelu kaitseks, alaealise huvides või õigusemõistmise huvides. Kinnisel kohtuistungil hoiatab kohus kohtumenetluse pooli ja istungisaalis viibijaid, et menetlusandmeid ei ole lubatud avaldada.

Kohtulahendi kuulutamisel seevastu toimib avalikkuse põhimõtte piiranguta, välja arvatud juhul, kui selle kuulutamist kinnisel kohtuistungil nõuavad alaealise, abielupoole või kannatanu huvid.

Kohtuistungil avamisest kuni kohtulahendi kuulutamiseni on istungisaalis viibijal lubatud teha kirjalikke märkmeid ja helisalvestada, kui sellega ei segata kohtuistungit. Muid vahendeid võib kohtuistungil talletamisel kasutada vaid kohtu loal.

Kinnisel kohtuistungil võib kohus lubada vaid kirjalike märkmete tegemist.

2.2. Tähenduste konstrueerimine ja raamistamine

Meediatekstide, auditooriumide ja meediaorganisatsioonide analüüs 1970. aastate lõpus tõi esile uue meedia mõjusid puudutava lähenemisviisi, mida võib nimetada sotsiaalseks konstruktivismiks (Gamson ja Modigliani 1989). Selle käsitluse järgi tekivad kõige olulisemad meedia mõjud tähenduste konstrueerimisel. Neid konstruktsioone pakutakse süstemaatiliselt auditooriumile, kes neid seejärel teatud kooskõlastamise ja kokkusobitamise tulemusel liidab (või ei liida) oma personaalsete tähendusstruktuuridega, mis on sageli eelneva kollektiivse identifitseerumise kaudu kujunenud.

Uuringutes, mis käsitlevad sisu valikut eelkõige seoses selle võimaliku mõjuga auditooriumile, on pööratud palju tähelepanu sellele, kuidas informatsiooni uudistes raamistatakse.

Tuchman (1978) viitas Goffmani (1974) ideele, et raam on vajalik muidu fragmentaarsete informatsiooni või kogemuste ühikute organiseerimiseks. Raami mõistet kasutatakse uudistega seoses laialdaselt taustsüsteemi, konteksti, teema või isegi uudiste vaatenurga mõistete asemel. Ajakirjanduslikus kontekstis antakse lugudele tähendus teatud uudisväärtuse abil, mis seostab ühe sündmuse mitmete teiste sarnaste sündmustega. Sisule antavat raami tuleb võrrelda auditooriumi liikmete taju taustsüsteemidega.

Entmani (1993) järgi sisaldab raamistamine valikut ja väärtustamist: määratletakse probleemid, diagnoositakse põhjused, antakse moraalsed hinnangud ja soovitatakse abinõud. Scheufele (1999) töötas välja raamistamise mudeli, mille järgi mõju on kolme teguriterühma omavahelise interaktsiooni tulemus: asjast huvitatud allikad, ajakirjanikud ja auditooriumid.

Raamistamine annab ühe võimaluse lisada oma tõlgendus hajusatele faktidele. Ajakirjanikud ei saa raamistamist peaaegu kunagi vältida, nad eemalduvad selle kaudu objektiivsusest ja tekitavad teatavat, mõnikord kavatsatud, mõnikord kavatsemata kallutatust.

2.2.1. Kas meedia taasesitab või loob reaalsust

Ajakirjanikud ise on tihtipeale veendunud, et nad ei konstrueeri, vaid üksnes peegeldavad reaalsust. Nii väitis näiteks ka Eesti Päevalehe uudistetoimetuse juhataja

Märt Kivine 12. oktoobril 2005 Sagadis toimunud kohtumisel ministeeriumide avalike suhete esindajatega: „Ajakirjandus ei konstrueeri reaalsust, vaid peegeldab seda, me peame ise selle reaalsusega kaasa minema ja mõtlema.“

Akadeemilise mõtteviisi kohaselt meedia siiski konstrueerib sotsiaalset reaalsust. Üldiselt lubab tõsieluline materjal auditooriumile tõepäraselt reaalsuse peegeldust, kuid samal ajal jääb meediale võimalus rakendada oma valiku ja esitamise kriteeriume. Uudisväärtustamise käigus tehtud teabetöötlus (nt rõhutused ja teabe kokkusurumine) moonutab alginformatsiooni paratamatult.

Kõige lihtsama versiooni arusaamisest, et uudis peab rääkima tegelikust elust, annab faktilisuse nõue. Ajakirjanduslikus mõttes tähendab see, et antakse usaldusväärsed vastused vähemalt küsimustele kes?, mis?, kus?, millal? ja võib-olla ka miks? ning edaspidises käsitluses lähtutakse nendest.

Täpsuse aspektist uudiste kvaliteeti analüüsides tuleb aga küsida, kas esitatud faktid on täpsed ja kas nendest piisab, et vastata ammendavuse kriteeriumile. Ühe käsitluse järgi (McQuaili massikommunikatsiooni teooria 2000: 288) hõlmab täpsus vastavust sündmuse sõltumatule salvestusele kas dokumentides, teistes meediakanalites või tunnistajate ütlustes. Teise käsitluse järgi (McQuaili massikommunikatsiooni teooria 2000: 288) näitab täpsust kajastuse vastavus uudisteallika või asjaosaliste tegelaste ettekujutustele.

Küsimus seisneb tegelikult selles, kui palju informatsiooni vajatakse ja oodatakse, see on aga subjektiivne kriteerium.

2.3. Kriminaaluudiseid puudutavad ajakirjandusuurimused

Nii nagu kuritegu on sotsiaalne konstruktsioon, on seda ka kuritegevust puudutav ajakirjanduslik diskursus. Ajakirjandusuurimuste kriminaalajakirjandust puudutav uurimisproblematika ongi tegelenud nii nende küsimustega, kuidas ja mida ajakirjandus on aegade vältel kuriteoks konstrueerinud (nt Chibnall 1975, 1977, 1980; Lotz 1991), kui ka sellega, kuidas toimetused kuritegusid puudutavat informatsiooni töötleb ja millised konventsioonid ja seadused seda töötlemist normeerivad (nt Strenz 1989; Killenberg 1992).

Kuritegevuse ja kohtumõistmise normatiivset diskursust käsitlevad üksikasjalikumalt kõik õpikud ja avaliku kommunikatsiooni regulatsiooni puudutavad ülevaated, mis kuuluvad ajakirjandusse.

Käesoleva uurimuse üht aspekti – süütuse presumptsiooni – arvestades on oluline märkida, et Eesti kontekst on anglo-ameerika omast erinev ja seetõttu on arusaadav, miks ajakirjandusuurimused süütuse presumptsioonile kuritegevuse ajakirjandusliku konstrueerimise aspektist eriti tähelepanu ei pööra. Nimelt on, eriti briti seadusandluses, olemas palju seadusi, mis peaksid tagama õiglase kohtumõistmise, nn *contempt of court* (kohtumõistmise segamise) vältimiseks piiratakse kohtueelse ja kohtuprotsessi aegse teabe levikut.

Veel on oluline märkida, et anglo-ameerika ajakirjanduse õpikud peegeldavad palju detailsemalt normeeritud ajakirjanduslikku teabekogumist kuritegude kohta, kui see on suhteliselt lühikese vaba ajakirjanduse traditsiooniga Eestis. Näiteks Killenbergi õpikulaadne ülevaade “*Public Affairs reporting*” (1992) üks peatükkidest on *Public safety: Crimes to Corrections*. Selles peatükis antakse üsnagi detailne ülevaade näiteks politseiorganisatsiooni funktsionaalsetest ja töökorralduslikest aspektidest ja sellest, kes milliste tööloogi alast informatsiooni ning mis ajahetkel valdab; samuti selgitatakse politseidokumentatsioonis olemasoleva teabe tüüpi jms; tuuakse välja kõikvõimalikud teabe avaldamisega seotud piirangud ja ohud. Kokkuvõttes: viidatud ja samalaadsed õpikud peegeldavad üsnagi detailsete normide konventsionaliseerumist lausa õpiku tasemel. Seega võib oletada, et kui ajakirjanduslikud tekstid ka peaksid süütuse presumptsiooni rikkuma, siis on see kas teadlik normi rikkumine või legaalne. Eesti puhul võib oletada aga kas konventsiooni puudumist või teadmatust.

Nagu öeldud, uurimused, mis lähtuvad küsimusest, kuidas kuritegevust ja kohtumõistmist ajakirjanduses konstrueeritakse, võrdlevad näiteks kuritegusid puudutavate uudiste mahtu teiste valdkondade uudistega, kuritegevuse statistikat ja uudiste diskursust, palju on püütud võrrelda kuritegevuse kajastamise efekte (näiteks hirmu tekitamise fenomeni).

Meedial mõju olemuse ja ulatuse osas ühiskonnale pole kokkuleppele jõutud, nendib McQuail (2000). Nii meedial kui meediakasutajatel tundub aga olevat piisavalt kogemusel põhinevaid praktilisi teadmisi, mis võimaldavad toimida nõnda, nagu nad teaksid, kuidas meedia mõjub.

Meedia potentsiaalne mõju võib vastavalt ajaloolistele tingimustele varieeruda. Mõjuvõim on suurem ka teemade puhul, mis asuvad väljaspool vahetut isiklikku kogemust. Ka kuritegevus asub väga paljude inimeste jaoks vahetust kogemusest väljaspool.

Omaette uurimissuunaks võib pidada Schelssingeri ja Howard Tumber'i poolt publitseeritud uurimust Suurbritannias loodud krimiuudiste formaadi kohta: "*Reporting Crime: The Media Politics of Criminal Justice*" (1994). Viimatimainitud mahukas uurimus keskendub eeskätt politsei kui uudisteallika suhetele meediaga, teabeallikate mõjule ja õigusemõistmise diskursuse konstrueerimise mõistmisele just meedia ja allikate suhete kaudu. Schlessiger ja Howard ei uurinud mitte niivõrd kriminaalse teabe töötlemist (toimetuse tööruutine, valikuid, reporterite ja toimetajate teabetöötlemise viise) spetsiifilisse ajakirjanduslikku formaati, kuivõrd uudisteallikate teabejagamise rutiine, korraldust, hoiakuid, ettevalmistust ja juurdepääsu meediakanalitele (*external analysis*). Käesoleva töö maht on suurusjärgude võrra väiksem kui eelpoolviidatud uurimus, kuid põhimõtteliselt on kaasuse-põhine uurimissuund samalaadne. Toimetuse ja ajakirjanike teabetöötlemise uurimine on teisejärguline, samas põhirõhk on uurida teabeallikate hoiakuid ja võimalusi määrata, milline teave ja millisel viisil jõuab avalikkuse ette.

2.3.1. Kriminaalajakirjanduse uurimise võimalikud aspektid

Roy Edward Lotz annab oma uurimuses "*Crime and the American press*" (1991) ülevaate USA ajakirjanduse baasil tehtud erinevatest uurimisküsimustest ja meetoditest. Lotz'i ülevaade annab tunnistust sellest, et konstruktivistlik lähenemine annab paratamatult "ette" mõned universaalsed uudisediskursuse analüüsi kategooriad, mis tegelikult ei ole spetsiifilised kriminaalajakirjandusele. Näiteks lähtub Lotz tõdemusest, et kriminaaluudiste diskursuses tuleb paratamatult arvestada väljajätete ja moonutustega (*omissions and distortions*): "Mil iganes ajakirjandus peab mitmekesise tegelikkuse suruma mõne lõigu pikkusesse teksti, tekib moonutus, eriti seetõttu, et osa sellest reaalsusest on esile tõstetud, osa välja jäetud (Lotz 1991: 67)

Lotz kasutab mõistet fragmenteerimine, mis käesoleva töö kontekstis on oluline. Fragmenteerimine (erinevad, omavahel sidumata uudised) teeb lugejatele raskeks terviku ja laiema konteksti tajumise (Lotz 1991: 65, 67) Lotz väidab, et kui üldse ajakirjandus annab millestki või kellestki detailse "tervikliku" pildi, siis on see üksnes USA president. Konstruktivistlikust paradigmat lähtudes tuleks sellesse väitesse suhtuda kriitiliselt, kuid käesoleva töö aspektist on oluline märgata, et ka krimiuudiste puhul on erinevate sündmuste kohta erineva hulga detailide publitseerimine ehk siis fragmenteerimine üks viis, mis tegelikkust moonutab. Siiski, digitaalse ajakirjanduse ajastul, kus enamus ajalehelugusid arhiveeritakse ja neid on võimalik kas

otsingumootoriga leida või on samas ajalehes varem ilmunud samateemalised lood *lingina* antud lugejale, saab fragmenteerituse aspekt uue tähenduse. Pakun siinkohal välja, et fragmenteeritus on muutnud näilisemaks, teisisõnu: näiliselt pakutakse lugejale terviklikumat 'narratiivi' kui enne digitaalajastut.

Teine aspekt, mida Lotz oma ülevaates püüab lahendada, on kriminaaluudiste klassifitseerimine. Kõige loomulikum on aluseks võtta kuriteo liik nii, nagu seda määratleb karistusõigus.

Samas on võimalik kontentanalüüsi meetodil uurida, keda konstrueeritakse kurjategijana ja keda ohvrina, kusjuures arvesse saab võtta nii vanust, sotsiaalset staatust, rassi, rahvust jms. Lotz keskendub aga hoopis spetsiifilistele valdkondadele (laste väärkohtlemine, homoseksuaalsus, uimastid, korruptsioon, FBI, süüdistatavate õigused, karistus jms) ja küsib, kas spetsiifilist kuritegu publitseeritakse mingis kindlas, juba etteantud maatriksis (homoseksuaalsus, narkootikumid, laste väärkohtlemine/*child abuse*). Mitte eriti veenvate argumentide abil (puudub tekstianalüüs, seda asendab erinevate kaasuste refereering) näitab autor, et teatud teemaspetsiifika on spetsiifiliste teemade puhul märgatav. Käesoleva töö aspektist on eeskätt oluline vaid nimetatud probleemi asetus: kas näiteks laste seksuaalse väärkohtlemise kaasuse puhul on võimalik näha juba ette antud maatriksi kasutamist ajakirjanduslikes tekstides?

Klassifitseerimise aspektist on üheks võimaluseks Schlessingeri ja Tumberi poolt väljapakutud võimalus. Nimelt võib nende uurimuse kohaselt ajakirjanikud, kes valdkonna kajastamisega tegelevad, üldjoontes jagada kolme gruppi: "*Crime*" (kuriteod), "*Home affairs*" /tegelikult raskesti defineeritav sfäär, mis puudutab näiteks nii kohtute tööd, vanglaid, andmekaitset, tuletõrjet, politseid jms. – lk 148, 149), ja õigust, "*legal affairs*", puudutav sfäär.

Võrdlemisi vähe on uuritud, kuidas mõjutab meedia teabeallikaid ning nendega seotud isikuid seksuaalkuritegusid käsitledes. Chris Goddard ja Bernadette J. Saunders rõhutavad oma uurimuses „Child abuse and the media“ (Goddard ja Saunders 2001), et mõnikord on meedial rohkemgi võimu kaitsta ühiskonna nõrgemaid liikmeid (näiteks ahistatud lapsi) kui lastekaitsjatel või politseil. Sellist nähtust on nimetatud „*legislation by tabloid*“. Meedia sekkumine võib mõjutada korrakaitseorganeid ühe või teise konkreetse juhtumi puhul aktiivsemalt tegutsema.

Teisest küljest tõdevad Goddard ja Saunders, et meedia mõõdutundetu huvi laste väärkohtlemise vastu mõjutab nii lapsi kui neid ümbritsevaid inimesi negatiivselt.

Rõhutatakse, et müüt uurivast ajakirjandusest, mis mängeldes tõsiseid probleeme lahendab, on küll auditooriumile juba väga omaseks saanud, kuid paraku ei vasta tõele (Goddard ja Saunders 2001).

Goddard ja Saunders näevad lahendusena, et nii laste kui teiste ohvriks osutunud ühiskonnaliikmete huve saab kaitsta ka ohvrite identifitseerimist võimaldavaid andmeid esitamata.

Ka identifitseeritud süüdimõistetute häbistamine ning sildistamine ajakirjanduses võivad kaasa tuua omakohtu nii süüdimõistetu kui tema lähedaste suhtes, samuti võib see raskendada süüdimõistetu kunagise ohvri olukorda, sest ei lase tal toimunut unustada, kirjutavad Goddard ja Saunders.

Meedia mõjuvõim on tihtipeale suurem, kui ajakirjanikud ise tajuvad, märgivad Goddard ja Saunders. Just meedia määrab sageli, kuidas ühiskond ühte või teise nähtusesse suhtuma peaks, kuidas inimestel tuleks ühele või teisele juhtumile reageerida, milline on „hea toon“.

2.3.2. Kriminaalajakirjanduse ajaloolised funktsioonid

Kuritegevuse kajastust on uuritud ka ajateljel (Chibnall 1980, Lotz 1991), kusjuures uurimisküsimus on puudutanud nii kajastuse proportsioone (statistika *versus* uudiste hulk, statistika *versus* kajastatud kuriteo liigid) kui ka uudise struktuurist ja narratiivist tulenevat teabe esitamise spetsiifika muutumist. Ajaloolise arengu kaudu ilmneb paremini erinevate võimalike ajakirjanduslike strateegiate palett.

Kuritegevust puudutava uudistediskursuse ajaloolise muutmise uurimine annab aga ka kõige selgema pildi sellest, miks on küllaltki problemaatiline koostada ajalehe kuritegevust puudutava diskursuse kontentanalüüsi kategooriaid. Teisisõnu: millised tekstid võtta valimisse?

Kuritegevust on uudisväärtustatud sajandeid. Steve Chibnalli uurimus kriminaalajakirjanduse sotsiaalsest ajaloost (Briti ajakirjanduse näitel) lähtub küsimusest, kuidas on kuritegevusuudiste kaudu loodud sotsiaalse kontrolli mehhanisme. Chibnall tõdeb, et läbi ajaloo on kriminaaluudised olnud kahepalgelise loomusega: trükkalitele ja kirjastajatele on need olnud eeskätt kasumi teenimise funktsioonis. On tõendeid, mis viitavad sellele, et teatud kriminaalsündmuste kajastamiseks püüdsid mõned kirjastajad garanteerida endile eriõigusi. (Chibnall 1980: 184)

Kriminaalajakirjanduse eelkäijateks, täpsemalt, briti kriminaalajakirjanduse eelkäijateks peab uurija A. L. Lloyd 14. sajandi lindpriide elu puudutavaid ballaade, kus on olulisel kohal kurjategija ja ühiskonna vahelise pinge kujutamine (Chibnall, 1980: 180). Viidates Ted Petersoni uurimusele väidab Chibnall, et kuritegevust kajastavad pamfletid ilmusid 17. sajandi teisel poolel, seega hiljem kui loodi esimesed trükitud ajalehed. Varased kuritegevust kajastavad pamfletid ilmusid range tsensuuri tingimustes. Seetõttu võib öelda, et varane kriminaalajakirjandus konstrueeris kuriteona eeskätt ebalojaalsust kuningavõimule (riigile) ja kirikule. Teine valdkond, mida kajastati – mõrvad ja nõidused – algab mõrvalooga, mis pärineb aastast 1557. Need pamfletid sisaldasid palju moraalijutlustamist ja üleskutseid patust hoidumiseks (Chibnall, 1980: 181, 182). Omaette grupi moodustavad 18. sajandil levinud kuritegude ja kurjategijate biograafiad; hukkamiste kirjeldused (koos patukahetsuskõnedega). Varasemale kriminaalajakirjandusele oli omane dramatiseerimine: süüdimõistetud kurjategijatele pühendati palju ruumi, inimesed said tasu eest mõnda neist enne hukkamist trellide taga vaadata. Chibnall rõhutab, et 18. sajandi kriminaalajakirjandus ei esitanud küsimusi kuritegevuse publitseerimisest tulenevate tagajärgede kohta ja see on teravas kontrastis tänapäeva normatiivsete piirangutega (*op. cit.* 189, 190). Murrang toimus 19. sajandil, kui kuritegude kajastamisele püüti anda preventiivset aspekti. (*op.cit.* 193), samas 19. sajandi lõpus ilmunud populaarne ajakirjandus muutis kuritegude diskursuse taas meelelahutuslikuks. Chibnall rõhutab, et ajalooliselt ongi kuritegevust kajastavate tekstide puhul olnud prioriteetne kas meelelahutuse pakkumine või sotsiaalse kontrolli saavutamine (teatud ideoloogiatega rõhutamine), teisejärguliseks on aga jäänud faktilisus ja täpsus.

Ajalooliselt on kriminaalajakirjanduses väidetavalt toimunud oluline murrang: kui populaarse pressis tõusuaegadel (19. saj lõpp ja 20. saj esimesed kümnendid) veetsid reporterid üsna suure osa oma ajast politseinikke intervjuuerides, siis tsentraliseeritud politsei teabeteenistus on rutiinse teabetöötlemise viise muutnud, samuti tehnoloogia areng (politseiraadio sageduste kuulamine, telespetsiifiliste uudiste püüdmine jms).

2.3.3. Varasemad Eesti kriminaalajakirjanduse kohta tehtud uurimused

Eestis jääb võimaliku kuriteo või muu õigusrikkumise kajastus valdavalt kohtuprotsessi eelsesse perioodi (Leib 2003, Lill 2005).

Ilona Leiva bakalaureusetöö "Politsei altkäemaksujuhtumite konstrueerimine trükimeedias 2000–2003" eesmärk on analüüsida politseinike altkäemaksukaasuste ajakirjanduslikku konstruktsiooni ning välja selgitada, mil määral on protsessi osaliste avalikustamine õigustatud ja kas see jääb õiguslikult korrektseks süütuse presumptsiooni kui isiku põhiõigust austades.

Tööst selgub, et tihtipeale osutub ajakirjandus mitte “valvekoeraks”, vaid jõustruktuuride “hääletoruks”. Läbi kommunikatsiooni rikuvad uurimisametkonnad kriminaalmenetluses isikute põhiseaduslikke õigusi, käsitledes neid kuriteos süüdiolevana enne, kui on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus, ja mõjutavad nii avalikku arvamust kui ka potentsiaalselt kohtupidamist.

Kahtlustatavale/süüdistatavale antakse ajakirjanduses sõna väga harva, õigeksmõistvat kohtuotsust meelsamini ei kajastata.

Kuivõrd töö põhiküsimus ei ole uurida korruptsiooni konstrueerimist, siis ei saa otsest vastust küsimusele, kas süütuse presumptsiooni rikutakse üksnes ja nimelt politseitöötajate või kõigi kahtluseluste puhul.

Inga Lille bakalaureusetöö "Kuritöö ja karistuse konstrueerimine Eesti telekanalite uudistesaadetes" võrdleb õiguslikku ja teleajakirjanduslikku diskursust.

Bakalaureusetöö autor jõudis (sarnaselt Leiva tööga) järeldusele, et kohtuprotsessi käsitletakse harva, kohtuotsust veel harvem, õigeksmõistvaid otsuseid ei kajastata üldse.

Niisiis võib neid töid võrreldes teha kokkuvõtva järelduse, et Eesti kriminaalmeedia käsitleb eeskätt eeluurimise aega, kusjuures kahtlustatavale ega süüdistatavale enamasti sõna ei anta. Kahtlustatavaid ja süüdistatavaid käsitletakse süüdiolevana enne, kui on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.

Kohtuprotsessi käsitleb Eesti meedia harva, kohtuotsuseid veel harvem, õigeksmõistvaid otsuseid enamasti ei kajastata.

Kuna mõlemad autorid jälgisid kriminaalmenetluse seisukohalt suhteliselt lühikest ajavahemikku (Leib 2000 – 2002, Lill 2001–2002), siis puudus neil võimalus analüüsida, kuidas toimib meedia kaasuste puhul, mis oma algfaasis ajakirjandusele väga suurt huvi pakkunud on, kuid mille kohtuprotsessini jõudmiseks kulub mitmeid aastaid. Vastuseta jäi küsimus, kas sellisel juhul siiski jälgitakse ka kohtuprotsessi ning kui jälgitakse, siis millise vaatenurga alt seda tehakse.

2.4. Kriminaalajakirjanduse allikatekasutus

Materjal, millest lõpuks uudis tehakse, jõuab toimetusse mitmeid eri teid pidi ja erineval kujul. Seda võidakse otsida, eelnevalt ette tellida või selle “avastamist” süstemaatiliselt planeerida. Mõnikord tuleb uudiste sisu ka toimetuses konstrueerida.

Uudise konstrueerimine ei ole juhuslik, see toimub nende organisatsioonide tõlgendamise skeemidele vastavalt, kes ise võivad olla uudiste allikad või sündmustetöötajad (politseijaoskonnad, kohtud jne).

Tänapäeval on suurtes ajalehtedes kriminaaluudistele spetsialiseerunud ajakirjanikud. Viimatimainitud töökorraldus toob kaasa mõningase sümbioosiefekti politsei ja ajakirjanike vahel (Grabovsky, Wilson 1989: 17, 18). Sümbioosiefekt (mõlemad vajavad teineteist, nii politsei kui ajakirjanikud) on käesoleva uurimuse aspektist oluline kontseptsioon, kuivõrd just kaasuse analüüsis (intervjuude analüüs erinevate allikatega) on üks küsimusi: kas ja kuivõrd eesti kriminaalajakirjanduses on täheldatav ajakirjanduse ja allikate omavahelise sümbioosi efekt või on tegemist parasiitlusega?

Lahtiseletatult on küsimus lihtne: kas reporterid sõltuvad enam politsei poolt antavast teabest või on politsei sunnitud kontrollima probleeme, teavet, mida ajakirjandus on avaldanud? Grabovsky ja Wilson tõdevad, et kuigi ajakirjandus on põhimõtteliselt teadlik sellest, et politsei informatsiooniga manipuleerib, avaldatakse politsei poolt edastatud informatsioon sageli siiski ebakriitiliselt, kuna just suhete rabadus sunnib iga saadud teabekildu kasutama (1989: 29).

Ka Schlessinger ja Tumber väidavad, et valdavalt on politsei kui allikas siiski privilegieeritud (1994: 166). Nad toovad aga välja sümbioosi aspekti, millele Grabosky ja Wilson ei pööra eriti palju tähelepanu: vastastikune abi ja ühine eesmärk. See ilmneb eriti hästi kadumise ja inimröövide puhul, kus eesmärgiks on kaasata avalikkus töötama uurimise ja õigussüsteemi heaks.

Iga ilmuvat uudist võivad mõjutada ka meediatöötajate endi väärtushinnangud ja eelarvamused.

Meediakanalid on ka üksteise jaoks infoallikad. Teisi kanaleid kasutatakse tihti esmase mõõdupuuna ühe või teise sündmuse uudisväärtuse üle otsustamisel.

2.4.1. Süütuse presumptsiooni ja uudisajakirjanduse konflikt

Süütuse presumptsiooni printsiibi esimene pool, mille kohaselt kedagi ei tohi käsitleda kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus, tekitab ajakirjandusele probleeme, kuna meedia on huvitatud informatsiooni võimalikult kiirest avaldamisest ja võimalikult tähelepanu äratavatest pealkirjadest ning sõnastusest, nendib Jaan Ginter oma raamatus “Eesti Vabariigi õiguskaitseüsteem” (1996).

Kui lähtuda rangelt süütuse presumptsiooni printsiibist, siis ei tohiks avaldada teateid, et kodanik see ja see pani toime selle ja selle kuriteo, enne kui selle kohta on jõustunud kohtuotsus.

Muidugi ei suuda massimeediavahendid nii kaua oodata (kohtuotsuse ja selle jõustumiseni jõudmine võib võtta kuid ning avalikkuse tähelepanu on selle aja peale pälvinud juba hoopis teised sündmused).

Kindlasti on võimalik jätta teates konkreetsed nimed mainimata, keskendudes sündmusele, mitte osalenutele, ning sellega on süütuse presumptsiooni printsiibi nõuded täidetud. Enamasti aga ei kõnelda sündmusest, vaid “kurjategijast” ja “ohvritest”. Sel juhul on uudise suurim väärtus just nimelt konkreetse isiku nimi.

Niisugusel juhul kasutatakse mitmesuguseid spetsiifilisi formuleeringuid, mille kaudu antakse informatsioon edasi ilma kedagi kategoorilises vormis kurjategijana käsitlemata. Antakse näiteks teada, et politsei kahtlustab kedagi teatud kuriteo toimepanemises, või et politseil on andmeid (või tõendeid) selle kohta, et teatud kuriteo on toime pannud konkreetne isik.

Selliste formuleeringute kasutamisel ei ole kedagi otseselt kurjategijana käsitletud ning seega otsest vastuolu süütuse presumptsiooni printsiibiga ei ole.

Kui aga vaadata situatsioonile selle isiku positsioonilt, keda mingis kuriteos süüdistatakse (kahtlustatakse), siis tema olukorda muudab sellise spetsiifilise formuleeringu kasutamine siiski küllalt vähe. Mitte just paljud lugejad ei pööra tähelepanu sellele, et teates räägiti ainult kahtlustusest (süüdistusest). Veelgi vähesemad teevad loetud tekstist järelduse, et antud isikut ei ole veel keegi kurjategijana käsitlenud (Ginter 1996: 24–25).

Probleemi lahendus ei saa ilmselt seisneda selles, et keelata konkreetsete isikute nimedele viitamine enne süüdimõistva kohtuotsuse jõustumist, on Ginteri seisukoht. Ainsaks lahendiks on avalikkuse tähelepanu suunamine sellele, et teated isiku kahtlustamisest kuriteo toimepanemises ei tähenda veel seda, et antud isik on ikka

kindlasti selle kuriteo toime pannud. Taoline arusaamine hakkab kindlasti levima, kui kohtud teevad õigeksmõistvaid otsuseid asjades, millele ajakirjandus eelnevalt suurt tähelepanu pööranud on, rõhutab Ginter.

Jaan Sootak aga nendib oma käes oleva magistritöö tarvis antud intervjuus (2000, Lisa 4, lk 127): “Kohtutee vältab teinekord kuid ja aastaidki, ajakirjandus seetõttu ei saagi alati lugu algusest lõpuni jälgida. Tulla tagasi mingi loo juurde, et kas te mäletate, me aasta tagasi kirjutasime sellest, nähtavasti ei vasta see ajakirjanduse aktuaalsuse nõuetele. Et mäletate, aasta tagasi juhtus, ja me nüüd jätkame käesolevaga selle loo arutamist, see tuleb ju jälle täiesti iseseisva loona, nii et ma saan täiesti aru, et terviklikku käsitlust ei tasu oodata.

Ajakirjanikelt ma ei ootagi erilist objektiivsust, sest nendel on vaja lugu. Kui on fakt, mis on romantiline ja traagiline ühtaegu, siis sellest neile piisab, midagi enamat oleks liig tahta.”

Ajakirjanduseetika koodeks (p. 4.4) sätestab, et ajakirjandus ei või inimest käsitleda kurjategijana enne sellekohast kohtuotsust, ning et avaldades materjale õigusrikkumistest ja kohtuasjadest peab ajakirjanik kaaluma, kas asjaosaliste identifitseerimine on tingimata vajalik ja milliseid kannatusi see neile põhjustada võib (p. 4.8).

Kommentaaries eetikakoodeksi juurde on nenditud, et kui näiteks avaliku elu tegelane on toime pannud musti tegusid ja see välja tuleb, ei saa ajakirjandus vaikida. Avaliku elu tegelaste näitena on esile toodud tippsportlased, ekraani- ja lavatähed, poliitikud. Jääb mõistendamatuks, kas näiteks üleriigilise lehe jaoks on avaliku elu tegelased üksnes üleriigilised või ka kohalikud tipud (koolidirektorid, vallavanemad jne).

Samas jääb täpsustamata, mida tähendab “on toime pannud musti tegusid ja see välja tuleb” – kas süüdimõistva kohtuotsuse jõustumist või midagi muud? Kas “välja tulemiseks” võib nimetada kahtluse tekkimist? Eeluurimise alla sattumist? Süüdistatavaks tunnistamist?

Koodeksis ei ole ka sätestatud, kas ajakirjanik peab õigusrikkumistest ja kohtuasjadest materjale avaldades protsessi kulgu jälgima kuni jõustunud kohtuotsuseni või ei ole see oluline. Näiteks Soome analoogilises koodeksis on nõue kord juba meedias teemaks võetud õigusrikkumist kajastada kuni protsessi lõpuni.

Kommentaaries Eesti ajakirjanduseetika koodeksi juurde on märgitud, et eneseregulatsioon on ajakirjanduse reguleerijana efektiivsem ja paindlikum kui

seadused ja kohtuvõim. Nenditakse aga ka, et ajakirjandusorganisatsioonide soovimatus tunnistada oma spetsiifilisi kohustusi ja vastutust ühiskonna ees ning lähtumine üksnes müügihuvist võib viia sõnavabaduse piiramisele seaduse abil.

2.4.2. Süütuse presumptsiooni rikkumine ja “lumepalli efekt”

Üks põhjus, miks ingliskeelsetes ajakirjandusuurimustes on vähe leidnud käsitlemist süütuse presumptsiooni aspekt, on tõenäoliselt see, et süütuse presumptsioon on anglo-ameerika kommunikatsioonikultuuris juriidiliselt reguleeritud. Nt Suurbritannias ja ka Austraalias on *conempt of court* piirangud ranged. Tuleb siiski meele pidada, et “peamine *contempt of court* seaduasndluse funktsioon on siiski kaitsta kohtusüsteemi sõtlumatust” (Grabovsky, Wilson, 1989: 51). Teisisõnu, süütuse presumptsiooni kaitse on vaid n.ö kaasnev efekt.

Teine põhjus võib olla see, et pikema vaba ajakirjandustraditsiooniga riikides on kohtuprotsesside kajastamine domineerivam valdkond kui Eestis. Täpsemalt, nii USA kui Suurbritannia avaliku kommunikatsiooni ajaloos on kohtuprotsesse, kus ajakirjandus on selgelt kohtumõistmise enda kätte võtnud ja põhjustanud hiljem valeks osutunud kohtuotsuseid. Näiteks Roy Edward Lotz kirjeldab 1950ndatel Clevelandis aset leidnud Marilyn Sheppard'i mõrvajuurdlust (Lotz, 1991. 123–125) ja järgnenud kohtuprotsessi tema abikaasa üle kui ‘lumepalliefekti’. Mõrvaprotsess muutus ajalehtede peamiseks uudiseks, ligi 20 ajakirjanikku istus protsessil kolme jala kaugusel vandekohtust. Tekkis nn lumepalli efekt, ajakirjandus hakkas mõjutama tunnistusi. Vandekohus tunnistas Sheppardi'i mõrvas süüdi olevaks ja kohtunik määras talle maksimumkaristuse: eluaegse vangistuse. Üle kümne aasta hiljem jõudis kaasus ülemkohtusse, kes leidis, et kohtumõistmine oli ebaõiglane. Uuel kohtumõistmisel süüdistus ‘kukkus kokku’, mees vabastati, kuid selleks ajaks oli ta juba nii füüsiliselt kui vaimselt murdunud ja suri mõned aastad hiljem.

Lotz väidab, et efekti, kus tegelikult hakkab kohut mõistma ajakirjandus (ja seega rikutakse süütuse presumptsiooni) tekitab just artiklite laviin või eelpoolmainitud nn lumepalliefekt.

3. Metoodika

Käesolevas töös on kasutatud kombineeritud uurimismeetodit: tekstianalüüsi (sisu- ja diskursuseanalüüsi kombinatsioon) ning kvalitatiivintervjuusid. Tekstianalüüsi eesmärgiks on selgitada välja, kuidas ajakirjanduslikes tekstides konstrueeritakse kuritegu; kvalitatiivintervjuude eesmärk on selgitada välja asjaosaliste ajakirjanduses kajastamata jäänud hinnangud sündmusele ja hinnangud ajakirjanduslikule käsitlusele, samuti selle käsitluse mõju nende elule, mida asjaosalised ise seostasid avalikustamisega.

Alge valimi moodustasid Eesti päevalehtede kirjutised aastaist 2000–2001 ning nende eel- ja järelajastused, mis leidsid Postimehe või Eesti Päevalehe elektroonilises arhiivis, ja käitlesid Eesti Vabariigis nimetatud aastatel eeluuritud või ka kohtuprotsessini jõudnud kaasuseid.

3.1. Tekstianalüüs

3.1.1. Diskursusanalüüs

Kuna valdav osa valimis kasutatud tekste kuulus uudise žanrisse, siis sain aluseks võtta uudise analüüsi kategooriad. Van Dijk (1988) toob uudiste diskursust iseloomustades välja standardstrateegiad:

1) faktide rõhutamine:

- a. otsese sündmuse kirjeldamine,
- b. pealtnägijate tunnistused,
- c. teiste usaldusväärsete allikate tunnistused,
- d. täpsust toonitavad numbrid,
- e. otsetsitaadis;

2) range faktidevaheline struktuur:

- a. varasemate sündmuste mainimine tingimuste või põhjustena ja tulevaste ennustamine tagajärgedena,
- b. faktide asetamine tuntud situatsioonimudelitesse,
- c. püüe organiseerida fakte hästi tuntud struktuuridesse;

3) info edastamine koos suhtumusliku ja emotsionaalse dimensiooniga:

- a. emotsioone äratavad faktid jäävad paremini meelde,
- b. sündmuste tõepärasus suureneb, kui tsiteeritakse erinevaid arvamusi (Van Dijk 1988: 84–85)

Sellest ja juriidilise ning ajakirjandusliku diskursuse võrdlemise vajadusest lähtuvalt on välja töötatud kriminaalasju käsitlevate ajakirjanduslike tekstide analüüsi kategooriad:

- 1) millises kriminaalmenetluse etapis on sündmus uudisväärtustatud ja kui mitme uudisega;
- 2) milline on kirjutise peamine sõnum: kuidas see on sõnastatud pealkirjas, kas pealkirja ja juhtlõigu sõnastus väljendavad sama seisukohta või on vastuolus; Uudise struktuurielementidena on pealkirja ja juhtlause orientatsiooni loovad
- 3) allikate kasutamine ja nende viitamine/umbisikulisus; ajakirjaniku positsioon;
- 4) millist taustinformatsiooni on kasutatud;
- 5) millist grammatikat ja sõnavara on kasutatud (kõneviisid, verbid, hinnangulised ja iseloomustavad sõnad, terminoloogia kasutamine, emotsioonide väljendamine).

3.1.2. Kontentanalüüs

Kontentanalüüsi on McQuail defineerinud kui meediatekstide süsteemse, kvantitatiivse ja objektiivse kirjeldamise meetodit (McQuail, 2000).

Wimmer ja Dominick (1991) pakuvad välja seletuse, miks just sisu- ehk kontentanalüüs on massimeedia uurimises laialt kasutatav: see võimaldab saada vastuseid võimalikult erinevatele küsimustele, mis massimeediat käsitledes esile võivad kerkida. Samuti laseb kontentanalüüs hinnata meediatekste kvantitatiivsete kriteeriumite järgi, andes seega uurijatele konkreetseid ja võrreldavaid andmeid.

Erinevatest aspektidest, mida kontentanalüüsi kasutades on tekstides võimalik vaadelda ja analüüsida. Uurimisaluseks küsimuseks valisin tekstis sõna saanud isikud ja vaikivad asjaosalised. Kõneisikute analüüs võimaldab eristada, kes on tekstides aktiivsed allikad (kes ise räägivad) ja kes on passiivsed allikad (kellest räägitakse). Kõneisikute analüüs võimaldab ka vaadelda, milliseid ametiisikuid, huvitatud institutsioone ja nende esindajaid on ajakirjanikud valinud oma kirjutistes lugejatele informatsiooni jagama. Kõneisikute kvantitatiivne analüüs on käesolevas töös oluline, kuna tegemist on 14 teksti kaudu kontrueeritud kuritegudega, siis on oluline kokku lugeda kõnelevad ja vaikivad tegelased, analüüsida kõnekordade proportsioone ning osaliste ja kõnelejate vahekorda ajakirjanduslikes tekstides.

Jagasin kõneisikud järgmistesse gruppidesse:

1. Viidatud kõneisikud. Sellesse gruppi kuuluvad kõneisikud, kelle teksti on artiklis kasutatud, aga keda pole tsiteeritud. See tähendab, et ajakirjanikud pole

pidanud oluliseks välja tuua nende konkreetseid tsitaate, vaid on kasutanud neid kõneisikuid lihtsalt allikatenä.

2. Tsiteeritud kõneisikud. Sellesse gruppi kuuluvad kõneisikud, keda on tsiteeritud, seega on neid peetud eelmainitud allikatest olulisemaks.

3. Passiivsed kõneisikud. Nemad on tekstides leidnud äramärkimist tegutsejatena, kuid leheveergudel sõna pole saanud.

Neile kolmele kategooriale lisandub võimalus: anonüümsed kõnelejad (roll märgitud) või identifitseeritavad.

3.2. Kvalitatiivintervjuu

3.2.1. Intervjuud koolidirektor YY kriminaalasja kajastustega seotud inimestega

Kõik intervjuud (kokku 18) YY kriminaalasja kajastustega seotud inimestega on läbi viidud ajavahemikus 8. juuni 2005 kuni 15. august 2005. Telefoni teel või kokkusaamisel tehtud intervjuud on kõik lindistatud ja hiljem transkribeeritud. Osa intervjuusid on tehtud kirjalikult, meili teel.

Intervjuude toimumispaik ja viis valiti vastavalt intervjuueeritava soovile, et tekitada informandis võimalikult turvaline ja mugav tunne.

Informandid jagunesid kolme gruppi: juristid, ajakirjanikud ja ajakirjanike poolt allikana kasutatud XXX kogukonna liikmed. Kõigi gruppide jaoks oli eelnevalt koostatud avatud küsimustest koosnev eraldi küsimustik. Intervjuude käigus esitati ka mõningaid täiendavaid ja abistavaid küsimusi.

Suulised intervjuud kestsid keskmiselt 30–45 minutit.

Intervjuude tekstide analüüsimisel on kasutatud kvalitatiivset sisuanalüüsi: nii kirjeldamist kui interpretatsiooni.

Kogukonna liikmetest vastasid süüdimõistetu YY, XXX põhikooli uus direktor OO, ZZZ valla volikogu esimees ja politseile avalduse esitanud BB vastasid küsimustele telefoni teel.

ZZZ vallavanem andis intervjuu kokkusaamisel.

Kogukonna liikmetega tehtud intervjuusid analüüsides on vaadeldud eeskätt järgmisi nendega tehtud intervjuusid läbivaid küsimusi:

1) milline mulje jäi kõnealuse teema meediakäsitlusest, kui palju sellest praegu mäletate;

- 2) milline tunne on jäänud kokkupuutest ajakirjanikega, kas teie sõnad pandi täpselt kirja;
- 3) kas ajakirjanduse kajastused mõjutasid teie arvates kohaliku rahva suhtumist YYsse ja/või BBsse (vastavalt süüdimõistetu ja kriminaalasja algatanud kogukonna liige);
- 4) millises faasis ja kuidas oleks teie arvates kõige õigem kriminaalasju ajakirjanduslikult kajastada.

Tartu politsei uurija Silje Harjo, prokurör Kretel Tamm, kohtunik Heli Sillaots ja kohtunik Ingeri Tamm vastasid küsimustele osaliselt telefoni ja osaliselt meili teel.

Kohtunik Lea Aavastik andis lühivastuse telefoni teel.

Juristidega tehtud intervjuusid analüüsides on vaadeldud eeskätt järgmisi nendega tehtud intervjuusid läbivaid küsimusi:

- 1) kas mäletate kõnealuse kriminaalasja kajastumist ajakirjanduses;
- 2) kas ajakirjanduses avaldatu segas või soodustas teie tööd;
- 3) kas teie sõnad jõudsid moonutusteta lehte;
- 4) milline peaks teie arvates ideaalis välja nägema kohtueelsete asjade ja kohtuprotsesside ajakirjanduses käsitlemise viis.

Ajakirjanikega tehtud intervjuusid analüüsides on vaadeldud eeskätt, kuidas jõudis informatsioon YY kaasusest nendeni.

Ajakirjanik Martin Pau vastas küsimustele meili teel.

Ajakirjanik Tarmo Michelson andis lühivastuse telefoni teel.

3.2.2. Intervjuud konstaablite CC ja GG juhtumi kajastusega seotud inimestega

Kõik intervjuud CC ja GG kriminaalasja kajastustega seotud inimestega on läbi viidud ajavahemikus 15.–25. oktoober 2004 ja 10.–23. oktoober 2005.

Lõuna politseiprefektuuri pressiesindaja Kadri Palta, Lõuna Politseiprefektuuri prefekt Aivar Otsalt ja Eesti Päevalehe ajakirjanik Risto Berendson vastasid küsimustele meili teel. Lõuna Ringkonnaprokuratuuri vanemprokurör Külleke Taits vastas osadele küsimustele meili teel, osadele telefonitsi.

Telefoniintervjuu on lindistatud ja hiljem transkribeeritud.

Politsei pressiesindaja, prefekti ja vanemprokuröriga tehtud intervjuudes on keskendunud eeskätt järgmistele küsimustele:

- 1) Kas ajakirjanduses avaldatu segas või soodustas teie tööd?
- 2) Kuidas hindate ajakirjanduses avaldatu objektiivsust? Kas teie sõnad jõudsid moonutusteta lehte?
- 3) Kas menetlus on nüüdseks lõppenud või alles käimas? Kas olete kursis, mis on CCst ja GGst hiljem saanud?
- 4) Millal, kui palju ning millisel moel tuleks lugejaid menetluses olevatest kriminaalasjadest teavitada?

Ajakirjanikuga tehtud intervjuus on keskendunud eeskätt sellele, miks on kõnealune juhtum avaldamiseks valitud, kuidas saadi esimene informatsioon, milliseid allikaid ja miks otsustati hiljem lisaks kasutada ning miks on piirdutud vaid ühe kajastusega.

3.3. Valim

Käesoleva magistritöö analüüsitava materjali esmaseks aluseks on kahe Eesti päevalehe – Eesti Päevalehe ja Postimehe – kuritegevust käsitlevad kirjutised. Täpsemalt kirjutised, mis kõnelevad ühest või teisest süüteojuhtumist.

Vaadeldavad ajavahemikud olid oktoober–november 2000, veebruar–märts 2001 ja juuli–august 2001. Kõnealused ajavahemikud said vaadeldud paberväljaannete põhjal.

Seejärel tõin interneti otsingusüsteeme kasutades välja ka nimetatud ajavahemikel käsitletud süüteojuhtumite eel- ning järelkäsitlused, mis Eesti Päevalehe või Postimehe elektroonilises arhiivis säilinud on, saades niiviisi ülevaate, kui paljudel juhtudel on süütegu jälgitud selle avalikuks saamise hetkest kuni viimase kohtulahendini. Kuna Eesti Päevalehe elektrooniline arhiiv säilitab ka käsitletud süüteojuhtumite kajastusi SL Õhtulehes, siis on needki kvantitatiivses analüüsis Eesti Päevalehe kajastustena arvesse võetud.

Vaadeldud ajavahemikel käsitleti Eesti Päevalehes ja Postimehes kokku 111 kaasust. Neist 37 leidsid kirjeldamist üksnes Postimehes, 19 ainult Eesti Päevalehes. Mõlemas väljaandes ilmusid seega artiklid 55 kaasuse kohta.

62 kaasust ehk 68% 111 nimetatud kaasusest olid käsitletud ainult ühel korral eeluurimise ajal.

Üldised (teoreetilised) kuritegevust käsitlevad artiklid jäid vaatluse alt kõrvale. Vaatluse alt jäid kõrvale ka need kaasused, mille puhul kohtumõistmine on toimunud väljaspool Eestit.

3.3.1. Esmase valimi moodustamise alused

Meedia eelistab uudissündmusi, kus on tegemist isikute tegevusega. See on üks põhjus, miks ajakirjanduslikus tekstis karistusseadustikust tulenev liigitus enam selgelt ei säili.

Näiteks võib tuua kirjutised, kus kõneldakse koolipoisi katsest joonistada rahatahte. Karistusseadustiku liigituse järgi on siin ühe võimalusena tegemist avaliku usalduse vastase süüteoga. Ajakirjanik uudisväärtustab oma artiklites aga pigem politsei ja ka koolidirektori võimalikku võimuliialdust.

Tekstinäide:

“Poiss **sai politseis tappa**,” alustab Aivar Erikson. /.../ Mehe kops läks üle maksa aga siis, kui **politsei ähvardas ja klobis poega** selle eest, et too tegi arvuti ja printeri kvaliteeti katsetadesajakroonisest koopia. /.../ Aivar ja Urve Erikson kirjutavad politseiametile kaebuse, milles **süüdistavad Lääne-Viru politseinikke nende alaealise poja löömisel ja ähvardamises**. Pealegi **viidi poeg paarikümne kilomeetri kauguselt Rakverre ülekuulamisele ilma vanemate teadmata**. /.../ **Reedel võeti poiss kooliteel kinni** ja sõidutati politseiautoga Rakverre. Hiljem kuulsin õpetajatelt, et **direktor rääkis oma politseisse saatmise plaanist juba eelmisel õhtul** õppenõukogus, kuid meile, vanematele, ei teatatud,” kirjeldab juhtunut ema Urve. /.../ Marek väidab, et **politsei võttis tema õpetamist tõsiselt**. “Viis-kuus korda löödi, ikka kaela vastu ja jalaga jalgade pihta, vehkisid jalaga mu näo ees, ütlesid, et komissari kabinet on teisel korrusel sellepärast, et sealt on kõrgem kukkuda,” kirjeldab Marek. (EPL 28.03.01)

Kirjeldatud perioodi kuulus ka juba meediasündmuseks kujunenud Voitkade juhtum, mis oma mahu tõttu muutus erandlikuks ja kompleksseks kaasuseks.

Laiemas plaanis võib vaadeldud perioodil päevalehtedes kirjeldatud kaasused jagada kolmeks:

1. Isikuvastased süüteod. Kõik need, mille puhul ajakirjanik konstrueerib füüsiliselt kannatanuks, s.t inimeseks, kellele füüsiliselt liiga tehakse, konkreetse üksikisiku.

Siia alla kuuluvad nii tahtlik kui ettevaatamatusest tingitud tapmine (ka autoavariile järgnenud surmajuhtumid), peksmine, seksuaalne ahistamine, vägistamine jmt, aga ka huarüüsted.

2. Varavastased süüteod.

3. Ühiskonnastased süüteod. Kõik need, mille puhul kannatanuid võib olla palju, ettearvamatul hulgal, kusjuures tegu pole suunatud neist kellegi vastu isiklikult.

Siia alla kuuluvad kõik narkootikumide maaletoomise ja müügiga seotud süüteod, samuti ka näiteks pommiähvardused.

Kõige enam oli kirjutisi isikuvastastest süütegudest, käsitleti 67 juhtumit.

Võrdlemisi palju oli päevalehtedes kirjutisi varavastastest süütegudest – kokku 31 juhtumit.

Ühiskonna vastaste süütegude kategooriasse kuuluvaid juhtumeid käsitleti 13 korral. Narkootikumidega seotud juhtumitest leidsid vaadeldaval perioodil päevalehtedes käsitlemist 10. Narkokuritegudest kirjutati küll rohkemgi, kuid ülejäänud juhtudel toimus kohtuprotsess väljaspool Eestit. Veel vaadeldi pommiplahvatusi ning mürgiste ainete avalikku kohta jätmist, neid juhtumeid oli kokku 3.

3.3.2. Süvauuringu valim

Empiirilise süvauuringu aluseks on valitud kaks kaasust esmase valimi hulgast – esiteks ühe kohaliku eliidi hulka kuuluva inimese, nimelt XXX põhikooli endise direktori YY süüteo kajastamine, teiseks kahe noore ametist loobuma sunnitud politseikonstaabli CC ja GG väidetavat süütegu käsitlev artikkel. Teise nimetatud kaasuse kohta nelja möödunud aasta jooksul rohkem materjale ilmunud polegi.

Kajastused, mida on arvesse võetud, leidsin interneti otsingusüsteeme kasutades. Püüdsin kätte saada kõik tekstid, mida on praegu internetist YY kriminaalasjaga seoses võimalik leida. Seetõttu ongi valimis lisaks ajalehtede Postimees, Eesti Päevaleht ja SL Õhtuleht paber- ja internetiväljaannete kajastustele ka kaks üksnes internetiportaalides ilmunud kajastust.

Nimetatud kirjutised ilmusid ajavahemikus 6. november 2000 kuni 15. juuni 2004 ning on kõik jätkuvalt internetis kättesaadavad. Eeldan, et praegu ei tee seda teemat

ühel või teisel põhjusel uurida, selle kohta teavet saada tahtvad inimesed enam vahet, millises väljaandes üks või teine tekst algselt ilmunud on, praegu on allika ühisnimetajaks internet.

Nii XXX põhikooli endise direktori kriminaalasja kui ka kahe konstaabli väidetavat süüd käsitlevate meediatekstide analüüsimisel on kombineeritud kontentanalüüs ja kriitiline diskursusanalüüs.

Teiseks kuuluvad süvauuringu valimisse intervjuud YY kriminaalasja ning konstaablite CC ja GG väidetavat süüd kajastavate kirjutiste teabeallikaiks olnud inimeste, kriminaalasjaga tegelenud juristide ja sel teemal kirjutanud ajakirjanikega.

4. Empiirilised tulemused

4.1. Esmase valimi analüüs

Isikuvastaste süütegude kategooriasse liigitatud 67 juhtumist 33 (50 %) oli käsitletud üksnes eeluurimise faasis. Neist 4 korral oli see põhjendatud kurjategija enesetapust tingitud kriminaalasja lõpetamisega, ühel korral osutus kahtlustatav süütuks ja vabastati kahtlusest, ülejäänud 28 puhul paraku ei selgu, kas kriminaalasi lõpetati või kaotas ajakirjandus selle vastu lihtsalt huvi.

Varavastaste süütegude kategooriasse liigitatud 31 juhtumist 24 oli käsitletud üksnes eeluurimise faasis, ülejäänute puhul ei selgu, kas kriminaalasi lõpetati või kaotas ajakirjandus selle vastu huvi.

Ühiskonna vastaste süütegude kategooriasse liigitatud 13 juhtumist 8 oli käsitletud üksnes eeluurimise faasis. Ka siin ei selgu ülejäänute puhul, kas käsitlemise katkemine oli tingitud kriminaalasja lõpetamisest või ajakirjanduse huvikaotusest.

Tabel 1

Millises faasis meedia süütegusid kajastab

Süüteo kategooria	On kajastatud ainult eeluurimise ajal	On kajastatud eeluurimise ja kohtuprotsessi ajal	Kokku
Isikuvastased süüteod	33 ehk 49%	34 ehk 51%	67
Varavastased süüteod	24 ehk 77%	7 ehk 23%	31
Ühiskonna vastased süüteod	8 ehk 61,5%	5 ehk 38,5%	13
Kokku	65 ehk 59%	46 ehk 41%	111

Nagu selgub, on rohkem kui 50% päevalehtedele huvi pakkunud kaasustest käsitletud üksnes eeluurimise ajal. Varavastaste süütegude puhul on päevalehed eriti sageli juba enne kriminaalasja kohtusse jõudmist tema vastu huvi kaotanud.

Nende süütegude puhul, mille tulemusena on kannatanud konkreetne isik, on ajakirjanduse huvi sagedamini kohtuprotsessini vastu pidanud. Kui aga ei kannatanu ega süüteo toimepanija pole ühiskonnas tuntud isik ning tegemist pole just mitmikmõrvaga, siis päevalehed enamasti kohtuprotsessi kajastamiseni ei jõua.

Tabel 2**Väljaannete võrdlus kajastamisfaasi järgi**

Väljaanne	On kajastatud ainult eeluurimise ajal	On kajastatud eeluurimise ja kohtuprotsessi või ainult kohtuprotsessi ajal	On kajastatud ka II ja/või III astme kohtuprotsessi ja/või –otsust	Kaasuste arv
Postimees	52 ehk 56,5%	40 ehk 43,5%	9 ehk 10%	92
Eesti Päevaleht	36 ehk 49%	38 ehk 51%	10 ehk 13,5%	74

Tabelist 2 selgub, et Postimehes käsitletud kaasustest on rohkem kui pooli (56,5%) vaadeldud ainult eeluurimise ajal. Eesti Päevalehel on see näitaja pisut väiksem (49%).

Teise ja kolmanda astme kohtuprotsessi on Postimees käsitlenud 9 korral (10% kõigist Postimehes vaadeldud kaasustest), Eesti Päevaleht 10 korral (13,5% kõigist Eesti Päevalehes vaadeldud kaasustest).

Tabel 3**Väljaannete võrdlus eeluurimisaegsete kajastuste järgi**

Väljaanne	On kajastatud ainult eeluurimise ajal ühel korral	On kajastatud ainult eeluurimise ajal mitmel korral	Kokku
Postimees	42 ehk 81%	10 ehk 19%	52
Eesti Päevaleht	20 ehk 55,5%	16 ehk 44,5%	36

Tabelist 3 selgub, et Postimehes on suuremat osa ehk 81% kaasustest, mida üksnes eeluurimise ajal vaadeldakse, kajastatud vaid ühel korral. Eesti Päevaleht seevastu on tervelt 44,5% üksnes eeluurimise ajal vaadeldud kaasustest pidanud vajalikuks mitmel korral kajastada, kuid siis ikkagi protsessi jälgimisest loobunud.

Tabel 4

Väljaannete võrdlus kohtuprotsessiaegsete kajastuste järgi

Väljaanne	On kajastatud ainult kohtuprotsessi ajal ühel korral	On kajastatud ainult kohtuprotsessi ajal mitmel korral	Kokku
Postimees	6 ehk 35%	11 ehk 65%	17
Eesti Päevaleht	4 ehk 50%	4 ehk 50%	8

Tabelist 4 selgub, et üksnes kohtuprotsessi ajal jälgitud kaasustest on Postimehes suuremat osa ehk 65% käsitletud mitmel korral. Eesti Päevalehes on pooli üksnes kohtuprotsessi ajal jälgitud kaasustest käsitletud ühel, pooli mitmel korral.

Tabel 5

Väljaannete võrdlus kõigi kajastuste summa järgi

Väljaanne	Kajastusi eeluurimise ajast kokku	Kajastusi kohtuprotsessi ajast kokku	Kokku
Postimees	226 ehk 58%	161 ehk 42%	387
Eesti Päevaleht	325 ehk 58%	233 ehk 42%	558

Tabelist 5 selgub, et vaadeldud ajavahemikel käsitletud 111 kaasuse kohta ilmus Postimehes ühtekokku 387, Eesti Päevalehes 558 kirjutist. Nii Postimehes kui Eesti Päevalehes käsitlesid üksnes eeluurimisperioodi 58% kirjutistest (vastavalt siis Postimehes 226 ja Eesti Päevalehes 325 kirjutist).

Niisiis on nii Postimehes kui Eesti Päevalehes võrdselt ülekaalus eeluurimisperioodi käsitlevad kirjutised. Erinevus on vaid selles, et Postimees piirdub talle üksnes eeluurimisperioodil huvi pakkuvate kaasuste puhul enamasti ühe uudislooga, Päevalehe huvi kriminaalasja vastu nii kiiresti ei vaibu (kuid lõpeb siiski enne kohtuprotsessi). Seevastu nende kaasuste puhul, mida üksnes kohtuprotsessi ajal kajastatakse, on Postimehe huvi Eesti Päevalehe omast kestvam.

4.2. YY süüasja kajastanud ajakirjandusmaterjalide analüüs

4.2.1. YY kaasuse faabula

Sündmuste ajatelje saab YY kaasuse puhul paika panna vaid üldjoontes.

Kohtuistung oli kinnine, toimiku materjalidega tutvumine on süüasja olemusest lähtuvalt samuti välistatud, üksnes kohtulahend on avalik.

Väidetavalt ahistab XXX põhikooli direktor YY märtsis 2000 seksuaalselt koolipoissi. Kohalik ettevõtja BB esitab septembri alguses aastal 2000 politseile avalduse, et politsei uuriks, kas ahistamine on aset leidnud.

Lõuna politseiprefektuuri kriminaalosakonna politseivaneminspektor Sille Harjo alustab 13. septembril 2000 kriminaalmenetlust. Ta kuulab üle XXX lapsi, lapsevanemaid ja kooliõpetajaid. Harjo palub Lõuna ringkonnaprokuratuuri ringkonnaprokurör Kretel Tamme juhtumi eeluurimise tähtaega, mis lõpeks 13. novembril 2000, pikendada kuni 13. detsembrini 2000 ja hiljem veel 13. jaanuarini 2001.

Prokurör Kretel Tamm kinnitab jaanuari lõpus 2001 YY süüdistatavana vastutusele võtmise määruse. Uurija Sille Harjo annab YYile ja tema advokaadile võimaluse tutvuda toimiku materjalidega, koostab süüdistuskokkuvõtte ja saadab toimiku 20. juulil 2001 prokurör Kretel Tammele. Prokurör Kretel Tamm kinnitab süüdistuskokkuvõtte ja saadab kriminaalasja Tartu maakohtusse. Kohtunik Heli Sillaots koostab YY kohtu alla andmise määruse.

Jaanuaris 2004 otsustas Tartu maakohus kohtunik Lea Aavastiku eesistumisel YY kriminaalasja lõpetada. Veebruaris 2004 järgnes Tartu ringkonnakohtu istung, YY kriminaalasi saadeti Tartu maakohtule uuesti arutamiseks. 14. juunil 2004 tegi Tartu maakohus kohtunik Ingeri Tamme eesistumisel YY süüdimõistva otsuse.

Uue arutamise järgset otsust 14. juunist 2004 ei kaevanud keegi edasi.

**4.2.2. YY kaasuse kriminaalmenetluse ja selle kajastamise protsessi võrdlus
ajalisel teljel**

Tabel 6

YY kaasuse kriminaalmenetluse ja kajastamise protsessi võrdlus

Nr	Kriminaalmenetluse käik	YY kaasus	Publikatsioonid
1.	Kuritegu (tegu või tegevusetus)	YY ahistab seksuaalselt koolipoissi. Väidetav aeg märts 2000.	Puuduvad
2.	Uurimisorgan saab kuriteost teada	Kohalik ettevõtja BB esitab septembri alguses aastal 2000 politseile avalduse, et uuritaks, kas ahistamine on aset leidnud.	Puuduvad
3.	Urija või prokurör alustab kriminaalmenetlust	Urija Sille Harjo alustab 13. septembril 2000 kriminaalmenetlust.	Puuduvad
4.	Kohtueelse uurimise alustamine: tõendite kogumine, fakti kontrollimine, tunnistajate ülekuulamine	Urija Sille Harjo kuulab üle XXX lapsi, lapsevanemaid ja kooliõpetajaid. Ta palub juhtumi eeluurimise tähtaega, mis lõpeks 13. novembril 2000, pikendada kuni 13. detsembrini 2000 ja hiljem veel 13. jaanuarini 2001.	• I kajastamispäev, 6. november 2000 1) 06.11.00, SL Õhtuleht, “Õpetaja pani kae poisi kintsule ja sealt edasi...” 2) 06.11.00, Postimees, “Tartumaa õpetajat kahtlustatakse pedofiilias” 3) 06.11.00, kommentaarikeskus Mega, “Eestis võivad pedofiilid end julgelt tunda” • II kajastamispäev, 7. november 2000 4) 07.11.00, SL Õhtuleht,

			“Ma ei ole ahistaja!” 5) 07.11.00, Postimees, “Õpetaja peab süüdistust pedofiilias tellimustööks” • III kajastamispäev, 15. detsember 2000 6) 15.12.00, Postimees, “XXX lastepilastuse uurimine pikenes”
5.	Politseiasutus võib isiku kahtlustatavana kinni pidada		
6.	Urija tunnistab isiku kahtlustatavaks	Urija Sille Harjo tunnistab YY kahtlustatavaks.	Puuduvad
7.	Prokurör kontrollib süüdistuse seaduslikkust ja kinnitab süüdistatavana vastutusele võtmise määruse	Prokurör Kretel Tamm kinnitab jaanuari lõpus 2001 YY süüdistatavana vastutusele võtmise määruse.	Puuduvad
8.	Urija annab süüdistatavale võimaluse tutvuda toimikumaterjalidega	Urija Sille Harjo annab YYile ja tema advokaadile võimaluse tutvuda toimiku materjalidega.	Puuduvad
9.	Prokurör ja kaitsja võivad karistuses kokku leppida, kui süüdistatav tunnistab ennast süüdi ja kasutab oma õigust		

	lihtmenetlusele		
10.	Urija koostab süüdistuskokkuvõtte ning saadab toimiku prokurörile	Urija Sille Harjo koostab süüdistuskokkuvõtte ja saadab 20. juulil 2001 toimiku prokurör Kretel Tammele.	• IV kajastamispäev, 17. jaanuar 2001 7) 17.01.01, Postimees, “XXX õpetajale pedofiiliasüüdistus” • V kajastamispäev, 22. jaanuar 2001 8) 22.01.01, Päevaleht, “XXX kooli endine direktor saab pedofiiliasüüdistuse” • VI kajastamispäev, 31. jaanuar 2001 9) 31.01.01, Päevaleht, “Õpilaste käperdamine võib direktori vangi viia” • VII kajastamispäev, 20. märts 2001 10) 20.03.01, SL Õhtuleht, “Pedofiilist endine kooliõpetaja astub peagi kohtu ette”
11.	Prokurör kinnitab süüdistuskokkuvõtte või tagastab uurijale täiendavaks eeluurimiseks koos juhistega	Prokurör Kretel Tamm kinnitab süüdistuskokkuvõtte.	Puuduvad
12.	Prokurör saadab kriminaalasja kohtusse	Prokurör Kretel Tamm saadab kriminaalasja kohtusse.	Puuduvad
13.	Kohtunik koostab kohtu alla andmise määruse	Kohtunik Heli Sillaots koostab YY kohtu alla andmise määruse.	• VIII kajastamispäev, 18. september 2002 11) 18.09.02, Postimees,

			“Pedofiilias süüdistatav koolijuht ootab üle aasta kohut”
14.	Esimese astme kohus	Jaanuaris 2004 otsustas esimese astme kohus kohtunik Lea Aavastiku eesistumisel YY kriminaalasja lõpetada. Veebruaris 2004 järgnes teise astme kohus, YY kriminaalasi saadeti Tartu maakohtule uuesti arutamiseks. 14. juunil 2004 tegi Tartu maakohus kohtunik Ingeri Tamme eesistumisel YY süüdimõistva otsuse.	• IX kajastamispäev, 17. mai 2004 12) 17.05.04, Postimees, “Kohus kuulutas pedofiilias süüdistatava eksõpetaja protsessi kinniseks” • X kajastamispäev, 18. mai 2004 13) 18.05.04, Postimees, “Pedofiilias süüdistatav õpetaja astus kohtu ette” 14) 18.05.04, Postimees, “Õpetaja ahistamissüüdistuse arutelu jätkub kohtus 10. juunil” • XI kajastamispäev, 20. mai 2004 15) 20.05.04, SL Õhtuleht, “YY: “Võtan asja külma kõhuga!” • XII kajastamispäev, 14. juuni 2004 16) 14.06.04, Postimees, “Endine koolidirektor sai seksuaalkuriteo eest tingimisi karistuse” 17) 14.06.04, uno.ee, “Kohus karistas endist koolidirektorit tingimisi” • XIII kajastamispäev,

			15. juuni 2004 18) 15.06.04, SL Õhtuleht, “Kohus karistas eksdirektorit tingimisi”
15.	Võimalik teise astme ehk apellatsiooni-kohus	Veebruaris 2004 saatis teise astme kohus YY kriminaalasja, mille maakohus korra juba lõpetanud oli, maakohtule tagasi uueks arutamiseks. Uue arutamise järgset otsust 14. juunil 2004 ei kaevanud keegi edasi.	Puuduvad
16.	Kohtuotsus pööratakse täitmisele		
17.	Võimalik taotleda Riigikohtu loakogu nõusolekut edasi kaebamiseks kolmandasse astmesse		

YY kriminaalasja kajastasid Postimees (9 korral), Eesti Päevaleht (2 korral), SL Õhtuleht (5 korral) ja internetiportaalid Mega kommentaarikeskus ning uno.ee (kumbki 1 korral).

Kokku oli selles kaasuses 18 meediakajastust. Neist 10 ehk 56% ilmusid eeluurimise ajal, 1 ehk 5% eeluurimise ja kohtuistungis vahelisel ajal, 7 ehk 39% kajastustest käsitlesid esimese astme kohtuistungit. Neist vaid 3 ehk 17% kajastasid lõplikku kohtuotsust. Kaasust kajastanud väljaannetest ei avaldanud kohtuotsust Eesti Päevaleht ega Mega kommentaarikeskus. Kohtuotsuse avaldasid Postimees, SL Õhtuleht ja internetiportaal uno.ee.

Vahepealsest kohtuasja lõpetamisest kõneles üksnes Postimees ja temagi alles neli kuud hiljem, kui kohtuasi oli juba uuesti käiku antud.

4.2.3. YY kaasust kajastanud väljaannete võrdlus

SL Õhtuleht

SL Õhtuleht avastas kõnealuse kriminaalasja käigusoleku (vt intervjuud Postimehe ajakirjaniku Martin Pauga, Lisa 5) SL Õhtulehe esimene kajastus oli YY juba varakult süüdimõistev reportaažlike sugemetega artikkel. Teine SL Õhtulehe kajastus oli reportaaž YY uuest kodust.

Pärast seda vaikis SL Õhtuleht peaaegu pooleks aastaks, võttes teema uuesti vaatluse alla alles siis, kui politsei saatis süüdistuskokkuvõtte prokuratuuri kinnitamiseks. Endine koolidirektor YY konstrueeritakse ka selles loos juba enne kohtuotsust kurjategijaks. Külarahva valmisolekusse enne YY hukkamõistmist kohtuotsus ära oodata suhtub ajakirjanik taunivalt.

Neljas kajastus ilmus SL Õhtulehes kolm aastat hiljem – siis, kui algas kohtuprotsess. Vahepealseid sündmusi, muuhulgas ka seda, et eelmine kohtukoosseis otsustas kriminaalasja menetlemise lõpetada, SL Õhtuleht ei vaatle.

Üle hulga aja on SL Õhtuleht siis andnud sõna ka YYile. Artikli toonist ilmneb (varasema käsitusviisiga võrreldes ootamatult), et YY on vana mees, keda tõenäoliselt ebaõiglaselt süüdistatakse. Tunnistajate ning kannatanu avaldatud intervjuukatketel põhjal näib, et alust süüdimõistvaks kohtuotsuseks kohtul pigem pole.

Viies kajastus SL Õhtulehes on BNSi uudise äratrükk – lühike ja suhteliselt korrektne. Vastuseta jäävad aga mitmed varasemate SL Õhtulehe lugude tõstatatud probleemid. Kuhu kadusid teised kannatanud, kui SL Õhtulehe esimeste lugude andmetel oli neid palju?

Miks sai koolidirektor, kelle kuriteost ajakirjandus kaks aastat tagasi väga hirmsa pildi konstrueeris, vaid tingimisi karistuse?

Eesti Päevaleht

Eesti Päevalehe esimene kajastus on uudis ajast, mil politsei esitas YYile süüdistuse. Uudis on täpne, napisõnaline. Tõenäoliselt on allikana kasutatud Postimehe uudislugu ja BNSi uudist, kriminaalasjaga seotud inimestega Eesti Päevalehe ajakirjanikud ilmselt veel suhelnud pole.

Eesti Päevalehe järgmine lugu ilmub üheksa päeva hiljem – siis, kui YYile on süüdistus juba esitatud. Kõige rohkem leheruumi on selles artiklis antud YY süüdistanud BBle.

YY kõrvutatakse juba pedofiilias süüdi mõistetud Orissaare Sanatoorse Eriinternaatkooli kehalise kasvatuse õpetaja Vambola Viilmaaga. Artikkel konstrueerib YY juba enne kohtuotsust tõenäoliseks süüdlaseks.

Kohtuprotsessi tulemust Eesti Päevaleht internetiotsingu tulemuste põhjal otsustades kajastanud pole.

Postimees

Postimees on kriminaalasja käiku jälginud kõige järjepidevamalt. Esimene kajastus ilmub samal ajal SL Õhtulehe omaga ning tundub üllataval kombel koosnevat SL Õhtulehe tsitaatidest. YY on varakult tõenäoliseks kurjategijaks konstrueeritud.

Järgmise päeva artiklis on ka Postimehes sarnaselt SL Õhtulehega sõna antud YYile endale. Lisaks sellele on Postimees aga rääkida võimaldanud ka teistel YY toetavatel ning usaldavatel kohalikel inimestel.

Tasakaal oleks kahe päeva artiklite peale justkui käes, aga samas on YY asetatud olukorda, kus ta on sunnitud enda süütust tõestama, mitte ei püüta tõestada YY süüd.

Järgmine Postimehe uudis langeb ajajärku, mil ükski teine vaadeldud ajakirjandusväljaanne pole vajalikuks pidanud kriminaalasja uurimise kulgu jälgida. Postimees annab teada, et kriminaalasja eeluurimise aega on pikendatud.

Neljas Postimehe kajastus annab teada, et politsei on otsustanud esitada YYile süüdistuse. Tavapäraselt ennustab ajakirjanik, mis võib YYist saada süüdimõistmise puhul, eeldades seega pigem tema süüdi kui süütu olekut.

Viies kajastus on uudis, mis langeb taas ajajärku, mil teised väljaanded kriminaalasja kulgemise vastu huvi ei tunne – Postimees annab teada, et YY on juba üle aasta kohut oodanud ja ilmselt ootab veel vähemalt pool aastat. Uudislugu on objektiivne, neutraalne ja tasakaalustatud.

Kuues on taas uudislugu – Postimees annab napsõnaliselt teada, et YY kohtuprotsess on kinniseks kuulutatud.

Seitsmes kajastus on samuti uudis. Postimees annab teada, et kohtuprotsess algas. Täiendava teabena lisab tagantjärele sellegi, et neli kuud tagasi otsustas eelmine kohtukoosseis YY kriminaalasja lõpetada, kuid ringkonnakohus saatis süüasja prokuröri kaebuse peale maakohtusse uuesti arutamiseks.

Seni on Postimees ainus väljaanne, kes eelmise maakohtukoosseisu vahepealsest otsusest kirjutanud on.

Kaheksas kajastus on taas uudis – Postimees annab kiretult informeeriva uudislooga teada, et kohtuprotsess jätkub kuu aja pärast.

Üheksas ja viimane kajastus – ikka uudis – annab teada, et endine koolidirektor sai seksuaalkuriteo eest tingimisi karistuse. Sõnastus on täpne ja objektiivne. Kui aga peaks tekkima küsimus, miks on karistus tingimisi mõistetud, siis sellele uudisest vastust ei saa.

Internetiartiklid

Neist esimene – kommentaarikeskuses Mega – ilmub samal päeval SL Õhtulehe esimese artikliga. Kommentaari eesmärk on ilmselgelt piisavalt palju vastukajasad saada. Mida ebaobjektiivsem kirjatükk, seda rohkem teatavasti vastukajasad sünnib. Igaks juhuks on Mega kommentaaris lisaks YYile süüdistatud ka XXX ükskõikset rahvast ja mõnevõrra isegi kõiki Eesti täiskasvanuid.

Teine internetikajastus ilmub uno.ee-s pärast kohtuotsust ning meenutab põgusalt kogu kriminaalasja käiku.

4.2.4. Kokkuvõte YY süüasja käsitletud kirjutiste analüüsist

YY süüasja käsitlevatest kirjutistest on käesoleval ajal interneti vahendusel kättesaadavad 18. Neist 16 on ilmunud päevalehtedes, 2 üksnes internetiportaalides.

Kolmandik nendest kajastustest (6 kirjutist) on ilmunud ajal, mil YY polnud veel isegi kahtlustatavaks tunnistatud. Üle poole kajastustest (11 kirjutist) on ilmunud enne kohtuprotsessi. Kolmandik kajastustest (7 kirjutist) kajastab kohtuprotsessi.

Eeluurimise ajal ilmunud kajastused konstrueerivad YY eranditult süüdlaseks (vt Lisa 6) Tema väidetavat süütegu kirjeldatakse kindla kõneviisi verbe kasutades detailset. Kuna samu väiteid (isegi samas sõnastuses, tsitaatidena) korratakse väljaandest väljaandesse, tekib kumulatsiooniefekt.

YY süüdioleni konstrueerimiseks kasutavad päevalehed ka raamistamist – esiteks seostatakse kaasus seostatakse selliste seksuaalkuriteojuhtumitega, mille puhul süüdimõistev kohtuotsus on juba langetatud, teiseks tekib ühesuguste väidete kordamisest artiklist artiklisse kumulatsiooniefekt.

XXX kogukonda kujutavad päevalehed mõistmatute inimestena, nende soovimatusse enne kohtuotsuse langetamist YY süüdi mõista suhtutakse kõigis väljaannetes taunivalt.

Kummalisel kombel muutub kirjutiste toon pärast kohtuprotsessi algust. Nüüd ei kirjutata enam YYist kui pedofiilist ja lastepilastajast, vaid kasutatakse tavakeele seisukohalt emotsionaalselt mõnevõrra neutraalsemaid väljendeid nagu lapsekatsumine, käperdamine, ahistamine, seksuaalkuritegu. Rohkem on tarvitatud sõna väidetav – isegi pärast kohtuotsuse väljakuulutamist räägitakse YY väidetavast süüteost. YYist hakatakse ootamatult konstrueerima vana ja väsinud meest, kes võib-olla polegi süüdi, kuid on sattunud kohtu hammasrataste vahele.

Politseile avalduse esitanud BBst konstrueeritakse esimestes kajastustes õigluse eest võitleja, järgmistes märter ja viimastes kirjutistes jäetakse ta sootuks kõrvale.

BB esineb tsiteeritud kõneisikute hulgas 8 korral – rohkem kui keegi teine ajakirjanike kasutatud allikatest. Tema sõnad on põhilised, millele toetudes meedia YY süüdi olekut konstrueerib. YY esineb tsiteeritud kõneisikute seas 6 korral.

Väidetavalt ahistatud lapsed ja nende laste vanemad, kelle kaitseks BB välja astub, esinevad eranditult ainult passiivsete kõneisikutena.

Meedia on YY juhtumi puhul YYt järjekindlalt juba enne kohtuotsust süüdlaseks konstrueerinud.

4.3. YY kriminaalasja kajastustega seotud isikute intervjuude analüüs

4.3.1. Intervjuud külaelanikega

Külaelanikest on intervjuueeritud süüdimõistetud YY, politseisse avalduse esitanud BB, uut koolidirektorit OO, vallavanemat ja vallavolikogu esimeest.

1) Ajakirjanduse ebaõiglus

Nii endine koolidirektor YY kui praegune koolidirektor OO soostuvad vaid väga lühidalt vastama. Peamine, mida nad väljendavad, on soov kogu lugu täielikult unustada. Teiseks rõhutavad nad ajakirjanduse ebaõiglust.

“Ma ei taha sellel teemal enam rääkida, ei taha toimunut meenutama hakata,” ütleb YY. *“Ajakirjandus oli muidugi ebaõiglane, aga ma ei taha sellest enam rääkida.”*

“Ajakirjanikud ei käitunud tookord õigesti, aga meie ei soovi sel teemal enam vestelda. Arutasime kollektiivis ka, me ei taha seda enam üldse meelde tuletada,” ütleb OO.

Ajakirjanduse ebaõiglust toonitab ka vallavolikogu esimees: “Ajakirjandus oli tookord kontrollimatu ja lahmiv, valasid inimese sopaga üle, hoolimata sellest, kas ta on süüdi või mitte. /.../ Seda ei maksa ka loota, et kohalikud niisuguse loo peale lehte rohkem tellima hakkaksid. Arvan, nad ei telli teda ei rohkem ega vähem, see on lihtsalt teada paratamatus, et ajakirjandus on niisugune.”

Pikemalt analüüsib ajakirjanduse suhtumist kohalikesse inimestesse vallavanem: “Aga ajalehed kirjutasid, liialdasid ikka liiga palju, mina sellest absoluutselt ei olnud nõus. /.../ Sest, noh, me teadsime teda rohkem. Kohalik ikka teab rohkem, süüdistati ikka ajakirjandust, et uurimata asju võetakse lehte. Ajakirjandus ei jätnud sellega kohalikule rahvale kindla peale mitte head muljet. /.../ ...et kuidas niimoodi, et niisugune inimene, rohkem austatud inimene, ja tema kohta nii halvasti kirjutati. Kuidas niimoodi võib ja saab.

Ja siis minu käest uuriti, küll mitte kõik, aga ikka leidub niisuguseid inimesi, kes uurivad. Ma ütlesin, et seda ei ole küll mitte kuskilgi, et kohus määrab seda süüd. “Aga kuidas leht on juba ära määranud?” Vaat see oli ikkagi kõige valusam küsimus neile, et leht juba tegi oma otsuse ära, netis olid tohutud kommentaarid ja.

Tekkis küsimus, et kuidas leht saab teada. /.../ See kõik traumeeris väga paljusid inimesi, traumeeris valla töötajaid, traumeeris kõiki, ta oli meie saadik ju, traumeeris rahvast, kes teda valisid. Paljud lapsevanemad, kes näiteks ei teadnudki laste suust niisugust asja, et midagi oleks niisugust olnud, hakkasid hirmsasti uurima lapsi. Lapsed olid sellest omakorda traumeeritud. Niisugune ebameeldiv kett. See oli nii halb ja ajakirjandus võimendas seda./.../

Seda kollast ajakirjandust kirjutatakse nii tohutult palju, kas see on kõik tõsi? Kui enda koha peal seal, ütleme, enda kandis või tuttavaid, siis vaatad ja mõtled küll, kas see ikka võib nii olla, aga kui loed teiste inimeste kohta kaugemalt... Aga nüüd on meie rahval see kogemus käes, et lehte ei saa usaldada. Ma arvan, et enamus rahvas nüüd ongi niimoodi, ta loeb lehte ja võtab teatavaks, aga ei usu.

Televisioon ja raadio on natuke rohkem usaldusväärased kui leht.”

2) Ajakirjandusliku vahendamise täpsus ja allikate kohtlemine

Ajakirjanduseetika koodeks sätestab (p.3.2), et ajakirjanik ei või kuritarvitada meediaga suhtlemisel kogenematuid inimesi, vaid peab enne vestlust neile selgitama räägitava võimalikke tagajärgi. Inimest, kellel ei ole meediaga suhtlemiseks vajalikke teadmisi ja kogemusi ei või kohelda avaliku elu tegelasega ühteviisi.

XXX külaelanikud paraku tunnevad end ajakirjanike poolt kuritarvitatutena.

Vallavanem: *“Tähendab, alguses ma püüdsin neile midagi vastata, enda arvamust selgitada, aga kui juba hiljem, /.../ ma kohe ütlesin ajakirjanikule, et minul ei ole ühtegi andmeid tema kohta, ei ole midagi öelda.*

Nad ei olnud huvitatud sellest, mida ma rääkisin, mina fakte öelda ei saanud, sest ei teadnud neid.”

BBI polnud aimu sellestki, kuidas ajakirjanikud temani jõudsid: *“Ei, nad ei öelnud mitte midagi ja üldiselt mul jäi väga paha maitse sellest asjast üldse. See igatahes sihukene kogemus on mul, et ma enam eladeski, mitte miskit enam mitte kellelegi ei räägi. Just eelkõige ajakirjanikele.*

See oli just nimelt, et nemad üritasid seda magusat kraami kätte saada, see jutt tuli sedaviisi välja, et nad ootasid endale sobivaid vastuseid. Ja ühesõnaga seda, mida mina palusin mitte avaldada, seda nad ei kuulanud. Minust läksid nad siiski mööda, ma olin nagu vahend nende käes.”

3) Kuidas ajakirjandus peaks külakogukonna arvates kriminaalasju kajastama

Külaelanikel on ühene veendumus, et enne kohtuotsust ei maksaks kriminaalasjadest üldse kirjutada. Või kui siiski kirjutada, siis ei tohiks vähemalt enne kohut süüdi mõista.

Koolidirektor OO: *“Pole vaja enne kohtuotsust midagi kirjutada.”*

Vallavanem: *“See, et ajakirjandus kajastab, on väga tore, aga mitte et otsustab, mis selle inimese saatusest edasi saab. Võib võib-olla mainida, et niisugune variant on olemas, aga mitte nii, et kohe süüdi. Võib mainida, et on esitatud niisugune süüdistus, mis tugineb niisugustele faktidele, või et fakte ei ole veel selgitatudki, aga mitte niimoodi, et kohe mõista hukka inimene. Lehtedes oli nii hukka mõistetud.”*

Valla volikogu esimees: *“...valasid inimese sopaga üle, hoolimata sellest, kas ta on süüdi või mitte. Ja kuulutasid oma otsuse välja enne kohut. Alles pärast kohtuotsuse väljakuulutamist tohiks nii delikaatsetest asjadest kirjutada, mitte enne!”*

BB: *“Võiks silmast silma kohtuda, mitte kellelegi ei soovita seda telefoniasja enam. Ja tõesti teatud inimlike reeglite järgi, mitte niimoodi.*

Minu arvates küll oleks see kohtuasi ikkagi pidanud olema number üks. Saab siis, mis saab, pärast otsust võib analüüsida, siis võib asjaosalistega rääkida, minu arvamustki küsida.”

4) Kuidas mõjutas meedia sekkumine kogukonnasiseseid suhteid külas

Kuigi ajakirjandus konstrueeris YYist kurjategijat juba esimestest artiklitest peale ja BBst kangelaslikku märtrit, kujunes külaelanike suhtumine intervjuueeritute vastuste põhjal otsustades pigem vastupidiseks.

Vallavanem nendib, et kohalike inimeste suhtumine BBsse muutus lehekajastustega seoses oluliselt halvemaks: *“BB läks kohe minema ju, BB ei ela meil. /.../ ja kas see oli kokkusattumine, nad pidasid ju kauplust siin, kauplus hakkas väga palju kahjumit tooma ja läks pankrotti. Küla arvab niimoodi, et see lihtsalt hakkas tema vastu protesti tekitama. Ei tahtnud sihukest lugu, oleks pidanud ikkagi see BB tõsiselt võtma, kas see fakt vastab tõele, aga tema läheb sihukese jutuga juba kohtusse.”*

BB ise tunnistab sama: *“...mina arvan, et palju selle looga, noh, see ei ole nüüd ainult ajakirjandus, aga palju mõikas minu elu peale see ka, nii et üldiselt väga hea moment oli mul elukohta vahetada. Just ajakirjandus tegi mulle karuteene. Kuigipalju ta muidugi infot andis, aga see info oleks võinud olla delikaatsem. Mitte niimoodi, et nimedega ja... /.../ nad (BB lapsed – A.S.) said bumerangina selle lehelugude mõju seal külavahel kätte küll.”*

YY süüsesse ei usuta külas väidetavalt tänapäevani.

Vallavanem: *“Küla on nüüd praktiliselt nende aastatega juba YY süütuses kindel, no mõned üksikud leiavad ka, et mine tea, aga enamuse on ikka kindel, et YY karistus oli põhjendamatult. Meie ju tunneme seda inimest.*

Ainult tõestatud faktidega saaks meie inimeste arvamust nüüd muuta.”

Valla volikogu esimees: *“Tuttavate suhtumist YY see ei muuda, nemad teavad, milline mees ta on.”*

4.3.2. Intervjuud kohtuametnike, prokuröri ja uurijaga

Kohtunikud Heli Sillaots ja Lea Aavastik andsid üksnes lühivastused, kuna leidsid, et ei olnud nimetatud kriminaalasja ja selle kajastamisega piisavalt seotud. Uurija Sille Harjo, prokurör Kretel Tamm ja kohtunik Ingeri Tamm vastasid küsimustikule (vt LISA 2, lk 123) täies mahus.

1) Mida tegid ajakirjanikud valesti

Nii uurija, kohtunik kui prokurör nentisid, et liialt palju on kriminaalasja kajastusi eeluurimise staadiumis. See jätab kriminaalasjas kahtlustatavale märgi külge isegi juhul, kui ta hiljem õigeks mõistetakse. Nõrgema närvikavaga inimene, olgu süüdistatav või kannatanu, võib ajakirjanduses avaldatu mõju all isegi enesetapu sooritada.

Lisateavet tuleks küsida ka prokuröri ja kohtusekretäri käest, mitte üksnes juhuslikult kohtutrepil kinni püütud tunnistajatelt. Küsimusi, mida eeluurimise ajal on esitatud, tuleks kohtuprotsessi ajal üle küsida, mitte vanu vastuseid vahendada, sest uurimise käigus võib olla uusi tõsiasju selgunud.

Uurija Harjo: *“Millegipärast olen aga arvamusel, et ajakirjanikud ei viitsi eriti asjast hiljem kirjutada, kuna menetluse algstaadiumis müüb selline informatsioon ju tunduvalt rohkem, kui hiljem kui on olemas otsus. Seega käitub ajakirjandus kriminaalasjade kajastamisel enamikel juhtudel siiski ääretult küüniliselt ja omakasust lähtuvalt – ajakirjanikud ei ole huvitatud sellest, mis saab nendest inimestest edasi, kelle käitumist on ajalehes põhjalikult ja pikalt lahatud (loomulikult oma teadmiste tasemelt lähtudes), kelle kohta on kommentaatorid saatnud halvustavaid märkusi, tundmata inimesi, kelle käitumist kommenteeritakse. Kui aga võta näiteks situatsioon, kus eeluurimise alla satub nõrgema närvikavaga inimene, kellest kogu uurimise ajal pidevalt kirjutatakse, kommenteeritakse jne, jne, see inimene elab kõike väga raskelt läbi ja näiteks ei pea vastu ja vigastab ennast või teeb enesetapu, kuid kohtus tunnistatakse ta õigeks!? Kes sellise olukorra eest vastutab? Samalaadne küsimus tekib alati kannatanute puhul, eriti, kui kirjutatakse juhtumitest, kus kannatanuks on laps või isik on kannatanu seksuaalkuriteos.”*

Prokurör Tamm: *“Antud juhul (kinnise kohtuistungil puhul – A.S.) oleks ajakirjaniku poolt olnud korrektne käitumine küsida tunnistajate väidete kohta kommentaare ka prokurörit, mida aga ei tehtud. /.../ Samuti häirib, et selles artiklis*

kirjutatakse süüdistuse sisu lahti jätkuvalt kellegi BB sõnadega, kes tõesti ei puutu asjasse, ja kelle sõnad pärinevad ajast, kui asja alles hakati uurima, kuigi süüdistuse sisu kohta oleks võinud küsida märksa asjakohasematelt allikatelt nagu prokurörit või kohtu pressiesindajalt. Minu hinnang sellele artiklile on igatahes täiesti hävitav.

YY loo ajakirjanduses kajastamisel torkab silma, et põhiline osa infost avaldati siis, kui politsei hakkas asja uurima, st. asja faktide tuvastamine oli alles algusjärgus. Kui YY oleks õigeks mõistetud, mäletaksid lugejad ikka, et YY oli ju see lastekäperdaja, kelle asjas kuulati ju üle oma 30 õpilast, mis jätab omakorda mulje et kannatanuid oli kümnete viisi. /.../ Kõige objektiivsem oleks siiski, et põhiline osa infost tuleb siis, kui kohus on otsuse teinud, et inimesed saaksid teada, mis siis tegelikult toimus, mitte mida külarahvas räägib. Näiteks BB, kellel tsitaate mitmetes artiklites kasutati, ei näinud ise tegelikult midagi pealt ja polnud süüdistuse tõendamise seisukohalt kuigi oluline figuur.”

Kohtunik Tamm: “Visates praegu põgusalt pilgu ilmunud artiklitele, olen seisukohal, et konkreetset kaasust on meedias liiga palju ja isikuliselt kajastatud ning seda just kohtueelses menetluses. Kui oleks leidnud tõendamist direktori süüüts, ei oleks tal ilmunud artiklite valguses kuidagi olnud võimalik külarahvast ja laiemat üldsust veenda, et ta ka tegelikult ei ole see kelleks teda on ajakirjanduses tituleeritud. Aga see on juba eetika küsimus.”

Sellise ajakirjandusliku käitumise vastu saab prokurör Tamme arvates astuda üksnes ühisrindena: “Kuna ajakirjandus ja ka televisioon tungivad järjest enam isikute eraellu siis arvan, et see olukord ei muutu enne, kui isikud ise astuvad ajakirjanduse käitumisele vastu – prokurörid ja uurijad väldivad menetluse ajal kommentaaridest, eraisikud, keda ilma nende nõusolekuta artiklites mainitakse, pöörduvad oma eraelu kaitseks enam kohtusse.”

2) Ajakirjandusliku vahendamise täpsus

Uuri ja Harjo selle üle ei kurda, et tema sõnu pole täpselt edasi antud. Pigem on ta nõr dinud, et edasi anti ka tema suust pahameelehoos väljapaiskunud lausekatke (vt 4. punkt, “Kas ajakirjanike sekkumine soodustas või segas”). Ka prokurör ja kohtunik tunnistavad avaldatud tekstid võrdlemisi objektiivseks, eriti Postimehe kajastused. Pretensioone on SL Õhtulehe artiklile 20. maist 2004.

Prokurör Tamm: “Üldiselt oli avaldatud teave siiski suhteliselt objektiivne. /.../ Minu käest küsiti selles asjas mõned üksikud väga konkreetsed küsimused ja need

üksikud laused, mis ära trükiti, on õigesti kirjas. Siiski on mul suuri etteheiteid SL Õhtulehe 20.05.2004 artiklile, kust paistab, et kohtus on arutusel kuulujutud. Nimelt on kaks tunnistajat, keda nimetatakse Aivariks ja Katriniks, avaldanud imestust selle üle, miks nad kohtusse kutsuti ja andnud muidki kommentaare. Kohtusse kutsutud isikute nimekirjas ei olnud tegelikkuses ühtegi inimest, kes ise ei oleks kas kogenud YY käperdamist või näinud sellist tegevust pealt. Eeluurimisel oli küll rida selliseid isikuid üle kuulatud aga kui ülekuulamise käigus selgus, et nad ise asjast midagi ei tea, vaid pajatavad teiste lugusid või lihtsalt arvamusi, siis lülitati need inimesed tunnistajate hulgast välja. Sellest artiklist jääb aga mulje, et kohtus toimus mingi suvaline laot. /.../ Kõnesolev artikkel on täiesti ebaobjektiivne.”

Kohtunik Tamm: *“Kohtuistungitel toimunu kohta on ajalehtede teated neutraalsed ja objektiivsed, eriti Postimehes M. Pau poolt kirjutatud artiklid. See on minu arvates täiesti aktsepteeritav viis kohtuasju kajastada.”*

3) Kuidas ajakirjandus peaks kriminaalasju kajastama

Kohtueelse uurimise ajal ei maksaks üldse midagi kirjutada või kui kirjutada, siis üksnes nimesid mainimata, on uurija ja prokurör ühisel nõul. Kohtunik peab oluliseks, et avaldatu ei mõjutaks tunnistajaid ega põhjustaks liigseid kannatusi protsessi osalistele.

Uurija Harjo: *“Olles ise kogenud, kui palju võib ajakirjandus tekitada lisaprobleeme, olen täiesti veendunud, et niikaua, kui viiakse läbi kohtueelset uurimist ei tohiks kriminaalasjast midagi pikemalt kirjutada või kui siis väga lühidalt ja ilma isikute nimesid nimetamata. Kindlasti ei võiks nimetada menetleja nime. Olulisematest kohtuprotsessidest tuleks siiski kirjutada, kuid alles pärast seda kui on olemas jõustunud kohtuotsus.”*

Prokurör Tamm: *“Idealis peaks kriminaalasjade kajastamine meedias toimuma nii, et ei tormataks uurimise algjärgus iga hinna eest kõmu avalikkuse ette paiskama. Kui ajakirjandus teenib avalikkuse huve, siis peaks ajakirjanduse huvides olema ka see, et kriminaalasjad saavad õige ja õiglase lahenduse. Millegi pärast aga tahetakse "kogu tõde" rahva ette paista kohe, kui oletatavast kuriteost on mingit aimu saadud.*

Oleks märksa objektiivsem, kui kriminaalasju kajastatakse põhjalikumalt siis, kui need on juba arutusel kohtus ja kui kohus on teinud otsuse, sest alles siis võib teha tegelikult järeldusi selle kohta kas kuritegu toimus, mis toimus ja kes selle toime pani. Selles etapis aga tulla harva teema juurde põhjalikumalt tagasi ja kõlama jäävad

esialgsed arvamused ja sageli oletused. Asjakohane oleks ka esialgu küsitud küsimusi uurimise edenedes üle küsida. Sageli muutub süüdistuse sisu oluliselt, aga artiklites trükitakse järjekindlalt seda teokirjeldust, mis kunagi uurimise algul teatavaks sai.

Põhiline, mis ma tahan öelda, on see, et põhirõhk peaks olema kohtuistungil ja kohtuotsusel aga mitte sellel, et politsei kahtlustab kedagi X tegevuses. Uudis peaks olema, et keegi mõisteti süüdi või õigeks aga mitte, et keegi peeti kahtlustatavana kinni.”

Kohtunik Tamm: “Tundub, et kriminaalseid uudiseid on liiga palju. Möönan, et ilmselt on selleks siis nõudlus. Konkreetset retsepti, millal ja kui palju peaks kirjutama, ei oska anda. Huvipakkuvaid asju tuleb ikka meedias kajastada, küsimus on, kuidas. Kohtuniku seisukohalt on oluline, et avaldatud info ei mõjutaks tõendeid. Asjaosaliste endi jaoks on kõige tähtsam, et neile ei tekitataks asjatuid üleelamisi. Eriti seksuaalkuritegude puhul peaks ajakirjandus mõtlema rohkem kannatanute peale. Iga meeldetuletus võib sundida ebameeldivaid asju uuesti läbi elama.”

4) Kas ajakirjanikke sekkumine soodustas või segas

Vastused rõhutavad ajakirjanduse segavat rolli. Ajakirjanduse pöördumine ärritas ülekuulatavaid ja ajendas kõrvalisi inimesi uurijale helistama, et oma emotsionaalset suhtumist väljendada. Ajakirjandusega suhtlemisel kogenematu uurija sattus oma ettevaatamatu vastuse pärast ülemustega vastuollu. Üksnes kohtunik Tamm kinnitas, et ajakirjandus ei mõjuta teda niikuinii üldse.

Uurija Harjo: “Eeluurimise ajal häiris ajakirjanduse poolne käitumine menetlust tugevasti, kuna pidevalt helistati, taheti asja kohta saada informatsiooni. Kui keeldusin kriminaalasjast rääkimast, lubas ajakirjanik pöörduda prokuröri poole (siiski jäi arusaamatuks, mida ta selle prokuröri poole pöördumise all mõtles, arvatavasti oli see ajakirjaniku meelest hirmutamine). Isegi siis, kui eeluurimine oli lõpule viidud ja asi ootas ammu kohtus arutamist, jätkati helistamist ning ajakirjanik ei suutnud mõista, et politsei kriminaalasjaga enam ei tegele.

Kõige häirivam oli eeluurimise ajal see, et ajakirjanduse poolne tähelepanu meelestas süüdistatavat ja tema kaitsjat veelgi enam menetluse ja menetluse läbiviija vastu. Hiljem oli YYga järjest raskem kontakti saada, kuna ta oli kindlalt seisukohal, et ükskõik mida ta uurijale ütleb, on see järgmisel päeval ajalehes. Meeles on, et YYil oli probleeme tervisega, ta elas kogu eeluurimist raskelt üle ning loomulikult sellised artiklid soodustasid tema tervisliku seisukorra halvenemist. Pahameel elati

loomulikult uurija peal välja, süüdistades lisaks eelnevale uurijat ka tervise halvenemises jne.

Probleemiks oli lisaks veel asjaolu, et ajakirjanik esitas artiklis kõigi asjaga seotud isikute nimed. Saan aru, et kui on olemas kohtuotsus, siis ei oleks konkreetselt minul midagi selle kohta, kui nimi avaldatakse. Kuid eeluurimise läbiviijana oli minul endal tegelikult raske, kuna väga paljud täiesti võõrad inimesed helistasid ja avaldasid oma arvamust, kes siis vastavalt süüdistas mind, et ma tahan lugupeetud inimest "kinni panna", kes omakorda avaldas poolehoidu jne. Kokkuvõtteks võib öelda, et see oli ääretult stressirohke aeg.

Meeles on, et kokkuleppel juhtkonnaga andsin ma ajakirjanikule intervjuu (ajakirjanduse poolne surve oli tugev ja olukorra leevendamiseks soovitati mõnele küsimusele vastata). Viga oli aga selles, et ma ei nõudnud enne artikli lehte jõudmist selle mulle saatmist, et oleks võimalik tutvuda.

Meeles on see, et ajakirjaniku mingi küsimus oli kummaliselt sõnastatud, ma olin ise tugeva pinge all, küsimus ärritas mind ning ma vastasin ajakirjanikule, et "ega me ei lähe kohtusse tsirkust tegema" – hiljem sain aru, et ma ei oleks pidanud nii vastama, kuid täpselt nii see lause ajalehte ka läks ja loomulikult pidin ma juhtkonnale aru andma, miks olin selliselt vastanud."

Prokurör Tamm: "Ajakirjanduses avaldatu kindlasti ei soodustanud antud kriminaalasjas minu tööd. Tegemist oli kriminaalasjaga, mis valmistas kannatanutele ja tunnistajatele piinlikkust ja kui neil oleks olnud valida poleks nad tõenäoliselt ütlusi üldse andnud. Ainult üks noormees avaldas, et sai ajakirjandusest asjast teada ja tuli ise ütlusi andma, sest teda oli YY kooli ajal käperdanud ja ta oli seisukohal, et YY selline tegevus tuleb lõpetada. Kui asi oleks pärvinud vähem tähelepanu, oleksid kannatanud ehk olnud julgemad, keegi ei taha ju olla tuntud kui "see poiss, kellele õpetaja käe püksi ajas". Kriminaalasja materjalidest nähtub, et YY oli üldiselt XXXs väga lugupeetud inimene. Seega tema vastu ütluste andmine tähendas vastu astumist kogukonna avalikule arvamusele. Ja seda ei ole kannatanutele ega tunnistajatele samuti tarvis, sest see toob kaasa täiendavaid vintsutusi."

Kohtunik Tamm: "Ajakirjanduses avaldatu ei seganud ega soodustanud minu tööd. Lugesin ilmselt ainult ühte artiklit Postimehes. Üldjuhul ma eriti ei loe kohtuasjade kohta avaldatud artikleid. Põhjuseks ei ole see, et ma kardan olla mõjutatud, vaid huvipuudus. Seoses oma tööga olen sunnitud niigi kogu aeg teiste

murede ja probleemidega tegelema. Ajakirjanduse seisukohad jõuavad siiski ka minuni, kasvõi tagasisidena tuttavatelt ja kolleegidelt.”

4.3.3. Intervjuud ajakirjanikega

Ajakirjanikega tehtud intervjuude puhul oli olulisim eesmärk teada saada, kuidas sattus YY kriminaalasi ajakirjanike pilgu alla. Selgub, et esimene allikas oli keegi arst, kellega SL Õhtulehe ajakirjanik ühe hoopis teise teemaga seoses suhtles. Edasi suhtles SL Õhtulehe ajakirjanik viidatud koha elanikega ja jõudis niiviisi politseisse avalduse esitanud BBni. Postimees ja seejärel ka Eesti Päevaleht kasutasid esmase allikana SL Õhtulehte.

Tarmo Michelson, SL Õhtuleht: *“See oli üks arst, ma nime ei taha nimetada, kes meile ühe teise pedofiiliajuhtumiga seoses ka XXX loost rääkis. Esialgu ta ei öelnud ega tahtnud öelda piirkonda, millest jutt oli, aga järgmisel korral nõustus ta siiski koha ütlema. Nimesid tema ei nimetanud, nimed sain XXX kohalike elanike käest nendega suheldes.”*

Martin Pau, Postimees: *“Vist oli esimene lugu sel teemal Sõnumilehes ja sealt sai see üles korjatud.”*

4.4. CC ja GG kaasust kajastanud artikli analüüs

4.4.1. CC ja GG kaasuse kriminaalmenetluse ja selle kajastamise võrdlus

Väidetavalt toimus Valgamaal Hummuli vallas 2000. aasta detsembris metsavargus (üks paljudest metsavargustest, mida organiseeris FF), milles olevat osalenud ka konstaabel GG. Konstaabel CC olevat vargusest teadlik olnud, kuid jätnud politseisse teatamata. Augusti alguses 2001 sundis kohalik politseijuhtkond nooremkonstaablid CC ja GG omal soovil ametist lahkuma. CC oli 8. augustiks 2001 ka juba ametlikult üle kuulatud, pole aga teada, kas tunnistaja või kahtlustatavana.

Kriminaalmenetlus kestab ka praegu, s.o detsembris 2005.

Eesti Päevaleht on käsitlenud CC ja GG kaasust vaid ühel korral, nimelt seoses nimetatud nooremkonstaablite sunnitud ametistlahkumisega augustis 2001. Kas CC ja GG on sellal juriidilises mõttes kahtlustatavad, süüdistatavad või alles tunnistajatena üle kuulatud, artiklist ei selgu.

4.4.2. Kokkuvõte CC ja GG kaasust käsitletud kirjutise analüüsist

Käesoleva artikli puhul seisnes uudis ajakirjanike jaoks ilmselt tõsiasjas, et taas on kaks politseitöötajat töölt lahkuma sunnitud. Kuritegu, millega nimetatud konstaableid seostatakse ja mis ju töölt lahkumise põhjusena oluline on, on käsitletud üsna pealiskaudselt. FF korraldatud metsavargustest pole juttu ka üheski teises artiklis – rohkem seda teemat lihtsalt kusagil ei kajastatagi.

Töölt lahkuma sunnitud konstaablite nimed on koos võimaliku süüga avalikustatud, politsei juhtkonna suhtumisest jääb mulje, et küllap nad süüdi ongi, kuigi ametlikult pole mehi veel kahtlustatavakski tunnistatud. Seega on rikutud süütuse presumptsiooni.

Peamiste allikatena on ära toodud Valga politseiprefekt Aivar Otsalt ning töölt vabastatud konstaablid CC ja GG. Lisaks on artiklis palju infot, mille allikat ei mainita isegi anonüümselt.

4.5. CC ja GG kaasuse kajastusega seotud isikute intervjuude analüüs

4.5.1. Kas ajakirjandus toimis CC ja GG kaasuse puhul õiglaselt?

Lõuna politseiprefektuuri pressiesindaja Kadri Palta nendib, et kuna kohtulahendit veel pole, siis ei saa veel ka öelda, kas CC ja GG on milleski süüdi või mitte. Järelikult ei saa ka öelda, kas ajakirjandus toimis nende nimesid avaldades õiglaselt või ebaõiglaselt:

“...juriidilises mõttes lahendit, so kohtulahendit asjal veel pole, menetlus alles käib. Seega ei saa veel ka rääkida sellest, kas antud mehed on süüdi või mitte. Sellest tulenevalt ei saa ju ka veel hinnangut anda, kas ajakirjanduse poolt teema vastu huvi tundmine on politsei vaatevinklist hea või halb.”

Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokurör Küllike Taitis tõdeb, et tegelikult pole ametist vabastatud konstaablite seotus metsavargusega veel üldse selge:

„Selle kriminaalasjaga on niisugused lood, et seal on liidetud kokku mingi üheksa kriminaalasja. Neid seob nende politseinike tuttav, keda artiklis ka oli mainitud. Asi on ikka veel uurimisel. Nende meeste osas ma ei oskagi ka veel päris täpselt öelda, üks tõenäoliselt kindlasti ei lähe kohtu alla, teisega sõltub nüanssidest, kas ta oli teadlik või ei.

Selles osas ma ei ütle midagi, et need poisid lahti lasti. See oli õigustatud, nad on küll noored, aga samal ajal politseinikud. Siis sa pead lausa iseendale tunnistama, et ma ei saa elada enam täpselt seda elu, mis ma siiani elasin, ja suhelda kõigi nendega, kellega ma siiani suhtlesin, mis sest et ta on mul lapsepõlvvetuttav või koolivend või mängukaaslane olnud, ma pean piirid tõmbama.“

Lõuna Politseiprefektuuri prefekti Aivar Otsalti sõnul panid noored konstaablid igal juhul toime kuriteo, kuigi see veel kohtulikult tõendamist pole leidnud, ja inimestel on õigus teada, mida politsei teeb:

“Kahjuks ei mäleta ma seda artiklit, samuti selle kriminaalasja asjaolusid.

Tegemist oli noorte ja esmapilgul tublide politseinikega, kes halvasti valitud sõprade seltsis kuriteo toime panid. Üldiselt kriminaalasju kommenteerides mul ajakirjandusele pretensioone ei ole. Arvan, et inimestel on õigus teada mida politsei teeb ja teisest küljest nt laia kõlapinda omavatest kriminaalasjadest peab ka ülevaade olema.”

Niisiis, prokurör tunnistab, et asjas pole veel selgust, võib-olla olid poisid küll ettevaatamatud, kuid juriidilises mõttes võivad nad siiski süütuks osutuda. Noormeeste võimalikku juriidilist süütust möönab ka politsei pressiesindaja, kuid arvab, et ajakirjanduslikule lähenemisviisile saab hinnangu anda alles siis, kui on selge, kas poisid olid süüdi või mitte. Seega sõltub süütuse presumptsiooni põhimõtte kehtimine justkui tõsiasjast, kas inimene hiljem tunnistatakse juriidiliselt süüdi või mitte.

Prefekt on valmis kohtulahendit ära ootamata kinnitama, et noored politseinikud on kuriteos süüdi. Ajakirjanduse eetilise või ebaetilise osas ta käesoleva juhtumiga seoses oma seisukohta ei avalda.

Ajakirjanik ise ei mäleta kõnealuselt artiklist neli aastat hiljem enam midagi (vt Lisa 18) peale selle, et tema suhtles prefektiga ja noori konstaabliametist vabastatuid saadeti Lõuna-Eestisse intervjuerima ning pildistama suverepoter.

4.5.2. Kuidas peaks kriminaalasju ajakirjanduses kajastama?

Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokuröri Kõllike Taitsi sõnul teeb ajakirjandus uurijatele karuteene siis, kui ta liiga täpselt detailidesse laskub:

“...mõnikord on hirmus segav, kui ajakirjandus kohe ründab, mõnikord ei ole sellest midagi halba, kui ajakirjanik teatud piiridesse jääb. Meile võib karuteene teha eriti nendes asjades, kus ajakirjandus millestki väga detaile räägib. Me saame kellegi

kätte, kahtlustatava, mingil ajal ta meile tunnistab, ja see detailide tundmine on üks tõend, et ta on õige inimene. Aga kui need detailid on kõikidele teada, siis me seda kasutada ei saa. Küsimus ei ole ju ainult selles, et meil läheb see kurjategija käest ära, et me ei saanud ära tõendatud. Küsimus võib ka selles olla, et me ei saa ise kontrollida, kas see isik on ikka see kurjategija või mitte, sest keegi võib ju meiega lausa nalja teha äkki. Tuleb, juhib meie tähelepanu kõrvale.

Kui detailid on lekitatud, armastatakse pilte panna veel sündmuskohast lehte, täpseid ütlusi, kirjeldusi, mis kellelgi seljas, mis jalas, siis ka kohus seab kahtluse alla meie tõendamise. “

Veel tõdeb Taits: “*Ära on kadunud selline asi nagu üldsuse kaasamine. See on vajalik, inimesed tulevad, räägivad, saab tõendeid juurde.*”

Hoopis ettevaatlikumalt suhtub ta ajakirjandusse kui kriminaalasja osas avaliku arvamuse kujundajasse: “*Rahva arvamuse kujundamine on ka mõnikord abi, aga sellel võib ka teistpidi mõju olla, pärast on kõik maru pahased, näe, oli nii hull kuritegu ja nüüd sai nii vähe. Siis arvataksegi, et uurimine ja kohtud on kõik leebed ja mätsivad asju kinni. Õige oleks, kui analüüsitaks, miks prokurör läks üht või teist teed, miks ta valis just selle seadusliku tee, mitte mõne teise.*”

Kui mingi juhtumi kajastamisega on juba algust tehtud, siis tuleb sellega viimase kohtulahendini kaasas käia, nõuab Taits ajakirjanikelt. Tema ei lähtu selles nõudes aga kohtualuse, vaid uurijate ning prokuröride huvidest:

“Kui ajakirjandus on sündmuse jälgimist alustanud, siis peaks ta seda jätkama lõpuni. Enamasti alguses tõstab selle asja inimestele hästi päevakorda, aga kui see otsus tuleb, siis ei räägi keegi. Inimesel jääb tunne, et kõik asjad jäävadki kuskile.

Iseküsimus on, kui ei suudeta tõendada, kas siis on vaja inimestele jälle ette tuua, et näe, ikka uurivad veel.”

Lõuna Politseiprefektuuri prefekt Aivar Otsalt kinnitab, et temal kriminaalasju kommenteerivale ajakirjandusele pretensioone ei ole:

“Arvan, et inimestel on õigus teada mida politsei teeb ja teisest küljest nt laia kõlapinda omavatest kriminaalasjadest peab ka ülevaade olema. Informatsiooni andmine ajakirjandusele on alati mõnevõrra komplitseeritud, sest tegemist on ju eeluurimisstaadiumis oleva kriminaalasjaga. Arvan, et infot tuleb anda nii palju kui võimalik.”

4.5.4. Mis sai CCst ja GGst pärast artikli ilmumist?

CC ega GGga ühendust saada ei osutunud võimalikuks. Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokuröri Külleke Taitso 2004. aastast pärit andmeil:

“...CC pidi töötama turvamehena mingil laeval, umbes sellise graafikuga, et 2 nädalat tööl ja siis üks nädal kodus. GG kohta on andmed veel ebamäärasemad. Teda on nähtud purjuspäi ringi liikumas, olevat mingi aja elanud vanemate juures, siis Valgas kuskil, tundub olevat alla käinud. Võimalik, et asi pole nii hull, aga täpsemalt midagi keegi temast ei teadnud.”

Prokuröri 2005. aasta andmetel on *“GGt karistatud aastatel 2002–2005 kolmel korral kriminaalkorras mootorsõiduki alkoholihoobes juhtimise eest, viimati 23.05.2005.a. 8 kuu vangistusega tingimisi kaheaastase katseajaga. CCst ei tea midagi.”*

Interneti abil oli võimalik CC konstaabliametist lahkumise järgsest elukäigust teada saada seda, et korra mängis ta ühel lastepeol lihavõttejänest, hiljem aga abiellus tolle laste lihavõttepeo korraldanud naise tütreaga ning õpib praegu koos abikaasaga ühes Eesti kolledžis. Kodukandist on ta kaugele kolinud.

4.6. Ajakirjaniku põhimõtted kriminaalteematika käsitlemisel

SL Õhtulehe, Eesti Päevalehe ja Postimehe kriminaalteemaga tegelevatest ajakirjanikest vastas küsimustele oma tööpõhimõtete kohta üksnes Postimehe ajakirjanik Martin Pau – ainus ajakirjanik, kelle tööle käesoleva magistritöö jaoks intervjuu andnud kohtunik Ingeri Tamm suhteliselt positiivse hinnangu andis:

“Kohtuistungitel toimunu kohta on ajalehtede teated neutraalsed ja objektiivsed, eriti Postimehes M. Pau poolt kirjutatud artiklid. See on minu arvates täiesti aktsepteeritav viis kohtuasju kajastada.”

Martin Pau sõnul on reporteri ülesanne oma kajastatavate teemadel pidevalt silma peal hoida, et asjaolude muutusi mitte maha magada. Kui pikalt teemal silma peal hoida tuleb, sõltub Pau hinnangul teema olulisusest:

“Sõltub, kui oluline on teema. Kui mitte väga, piisab esimese kohtuastme otsuse kajastusest ja kui teine-kolmas aste seda ei muuda, ei tasu tihtipeale rohkem kirjutada.”

Pau tegeleb kriminaaltemaatikaga esmajoones siis, kui asi on juba kohtusse jõudnud, kuigi arvab, et õigem oleks seda teha juba eeluurimise ajal:

“Püüame ette kujutada, kas lugeja tahaks seda infot võimalikult ruttu või ei. Tavaliselt arvame, et mida kiiremini tegutseme seda parem. Paraku on krimiteemade kajastamine enne kohtusse jõudmist komplitseeritud (uurijad ei anna olulist infot), seega on eeluurimise ajal kirjutamine valdavalt meie ühe-kahe krimiteemade kajastaja pärusmaa.”

Pau hinnangul on süütuse presumptsiooni põhimõttest hoolimata oluline võimaldada lugejal võimalikult varakult kahtluselust nimepidi tundma saada. Kannatanute anonüümseks jäämist ta siiski pooldab:

“Usaldusväärse saavutamiseks on alati parem, kui inimesed on lehes nimepidi. Nii et see on oluline. Harilikult on loo raskuskese süüdistataval (või kahtluselusel). Kui neid kirjeldada anonüümselt, peab juhtum ikka väga oluline olema, et üldse kirjutada. Kuid süüdistatavate puhul nime avaldamine üldjuhul probleem pole ja harilikult ei keela kohtud ka nende pildistamist-filmimist istungil. Kannatanute puhul on anonüümsus aktsepteeritavam ja mõnel juhul ka selgelt põhjendatud (kui on oht inimese elule või tervisele).”

5. Järeldused

1. Rohkem kui 50% vaadeldud perioodil päevalehtedele huvi pakkunud kaasustest on käsitletud üksnes eeluurimise ajal. Kui ei kannatanu ega süüteo toimepanija pole ühiskonnas tuntud isik ning tegemist pole just mitmikmõrvaga, siis päevalehed enamasti kohtuprotsessi kajastamiseni ei jõua.

Ka nende kaasuste puhul, mida on käsitletud pikema perioodi vältel, on reeglina pikemad ning põhjalikumad just nimelt eeluurimisaegsed kirjutised (vt nt YY kaasusega seotud tekstid, millest muuhulgas üle poole ehk 10 kajastusest 18 ilmusid eeluurimise ajal, lõplikku kohtuotsust käsitletigi aga vaid lühikese uudisloo vormis).

Intervjueeritud uurija nendib oma varasemaid kogemusi meenutades samuti, et ajakirjanikud ei viitsi eriti asjast hiljem kirjutada, kuna menetluse algstaadiumis müüb informatsioon ju tunduvalt rohkem, kui hiljem, kui on olemas otsus.

On võimalik, et ajakirjanikel on reeglina uurijatega parem kontakt kui kohtuametnikega, seepärast kirjutavadki nad kriminaalasjust eelistatavalt eeluurimise ajal. YY kaasuse asjus intervjueeritud kohtunik ning prokurör heitsid näiteks meediale ette oskamatust kinniseks kuulutatud kohtuprotsessi kohta teavet koguda – ajakirjanikud piirdusid üksnes tunnistajate piiramisega kohtutrepil ning ei kontrollinud teavet kohtusekretäri või kohtu pressiesindaja poole pöördudes.

2. Kõik kriminaalprotsessid ei jõua süüdi- või õigeksmõistva kohtuotsuseni – kriminaalasi võidakse ühel või teisel põhjusel ka varem lõpetada. Ajakirjanduses on sellistest juhtumitest vaadeldud perioodil käsitletud üksnes neid, mis on seotud kahtlustatavaks või süüdistatavaks kuulutatud isiku surmaga. Ka YY kaasuse puhul kriminaalasi vahepeal lõpetati, kuid seda ei kajastanud mitte ükski meediaväljaanne. Teema juurde tuldi tagasi alles siis, kui YY oli samas kriminaalasjas uuesti kohtu alla antud.

3. Kui meedias tuuakse ära eeluurimisaluse isiku nimi, siis enamasti kasutatakse seda juba alguses süüdimõistvas kontekstis. Isegi siis, kui näiliselt korrektselt märgitakse, et tegemist on 'väidetava' kurjategijaga ning süütuse presumptsiooni põhimõttega justkui vastuollu ei mindagi, ilmneb tekste analüüsides ometi, et

tegeldud on süüdlase konstrueerimisega. Nii on nt YY süüdlaseks konstrueerimisel kasutatud järgmisi võtteid:

- 1) Konteksti loomiseks kirjutati YY kaasusega seostatult Orissaare kehalise kasvatusõpetaja Viilmaa seksuaalkuriteost, mille puhul süüdimõistev kohtuotsus oli juba langetatud.
- 2) Kõige pikemalt anti ajakirjanduslikes tekstides sõna allikale, kes kinnitas YY süüdiolekut.
- 3) YY süüd rõhutavaid tsitaate korراتi artiklist artiklisse ja väljaandest väljaandesse, tekkis kumulatsiooniefekt.
- 4) Verbid, millega YY süülist käitumist kirjeldati, olid kindlas kõneviisis.
- 5) Märjiti ära YY vanapoisiseisus, vihjates seega, et mees ei ela tavapärasest abielulise elu.
- 6) Külaelanike ja haridusametnike soovi enne YY hukkamõistmist kohtuotsus ära oodata reageerib meedia taunivalt.

Nii kohtunik, prokurör kui uurija märjivad, et YY oleks eeluurimisaegsete artiklite avaldamise järel olnud “märjitud mees” isegi juhul, kui pärast oleks kirjutatud õigeksmõistvast kohtuotsusest. Üldsusele oleks ta ikkagi meelde jäänud kui kurjategija.

Tasub rõhutada: peaaegu kõik intervjueritud tõdevad üksmeelselt, et kriminaalasjadest tuleks kirjutada alles pärast kohtuotsust. Eeluurimise ajal kirjutamist peavad nad lubatavaks üksnes juhul, kui kõneldakse küll toimumust, kuid ei kellegi nime ei mainita. Juhul, kui eeluurimise ajal on kajastamist alustatud, siis tuleb seda jätkata kuni kohtulahendini.

Vastupidiselt teistele leiab aga ajakirjanik, et anonüümsus on mõnikord aktsepteeritav küll kannatanute puhul, kuid süüdistatava või kahtlusaluse nimi peab usaldusväärsuse saavutamiseks igal juhul lehes olema – vähe on juhtumeid, mis on nii olulised, et neist ilma nimesid mainimata üldse kirjutada tasuks.

4. Eesti ajakirjanduses on tekkinud ebameeldiv tava – sageli kasutab üks meediaväljaanne teise väljaande teksti vaid vähesel määral muudetud ning lühendatud kujul (vrdl näiteks SL Õhtulehe ning Postimehe esimesi kajastusi YY kriminaalasjast). Paraku paljunevad niimoodi ka esimese teksti võimalikud vead ning ebatäpsused.

5. Esimeste intervjuude puhul kasutatud infoallikate esialgseid sõnu refereeritakse pahatihti läbi kõigi kirjutiste, isegi kuni kohtuotsuseni välja, kuigi sellal oleks võimalik saada juba täpsemat, mõnikord isegi esialgsele risti vastupidist teavet.

Nii märgib näiteks YY kohtuasjaga seoses intervjuueeritud prokurör, et BB, kellel tsitaate mitmetes artiklites kasutati, ei näinud ise tegelikult midagi pealt ja polnud seega süüdistuse tõendamise seisukohalt kuigi oluline figuur, ometi kirjutasid ajakirjanikud süüdistuse sisu ka kohtuprotsessi käsitlevas artiklis jätkuvalt lahti BB sõnadega, mis pärinesid ajast, kui asja alles hakati uurima.

6. Ajakirjanike infoallikad tõdevad pahatihti, et nad tunnevad end ajakirjanikega suheldes abitult. Seda tõdesid muuhulgas nii YY kaasusega seotud külaelanikud kui politseiuuriija. Ajakirjanikud ei soovinud teada, millist teavet allikad edastada tahaksid, tohiksid ning oskaksid, vaid üritasid neid suunata rääkima meediaskandaali jaoks sobivas võtmes. Kui allikad palusid mõnda nende öeldud asja artiklis mitte kasutada, siis ei võtnud ajakirjanikud seda kuulda.

Politseiuuriija rõõmustab eelmainitud asjaolu tõttu tõsiselt selle üle, et nüüd on seoses uue kriminaalmenetluse seadustikuga uurijate roll kriminaalasja juhtimisel minimaalseks viidud ning asja juhib prokurör, seega jagab ka ajakirjanikele kommentaare prokurör ning vastutab nende eest ise.

Eeluurimis- ja kohtualused, tunnistajad ning nendega seotud inimesed rõhutavad oma meediakogemust meenutades ajakirjanduse ebaõiglust. Nende sõnul oli ajakirjandus kontrollimatu ning lahmiv, halva kogemuse hea küljena oskavad nad näha vaid kahte tõsiasja:

- 1) nad teavad nüüd, et ajakirjanduses avaldatut ei saa mitte kunagi usaldada;
- 2) nad on kogenud, et ajakirjanikele ei maksa kunagi midagi kõneleda.

Uuriija on oma intervjuus jõudnud samasuguse järelduseni, ta vaid väljendab seda teistsuguste sõnadega:

“Kuna ajakirjandus ja ka televisioon tungivad järjest enam isikute eraellu, siis arvan, et olukord ei muutu enne, kui isikud ise astuvad ajakirjanduse käitumisele vastu – prokurörid ja uurijad väldivad menethuse ajal kommentaare, eraisikud, keda ilma nende nõusolekuta artiklites mainitakse, pöörduvad oma eraelu kaitseks enam kohtusse.”

7. Ajakirjanduse sekkumine muudab mõnigi kord oluliselt nende inimeste elu, keda ajakirjanik infoallikana kasutanud on. Paraku ei pruugi need muutused positiivsed olla. See ei kehti üksnes (väidetava) kurjategija, vaid ka tunnistajate ning nende lähedaste kohta.

Tunnistaja BB lahkus XXXst ning asus teise valda elama, kuna teised kohalikud elanikud pidasid teda süüdlaseks, kelle tõttu YY kaasus ajakirjandusse jõudis. Samas ei olnud BB-l aimugi, kuidas ajakirjanikud juhtumist teada saanud olid, tema ise ajakirjanduse poole ei pöördunud.

Süüdistatav YY haigestus ja viibis pikka aega tõsise tervisehäirega haiglas. Tervise halvenemist võib ka kriminaalasja uurimisega seostada, kuid haigushood ägenesid alati pärast seda, kui ajakirjanduses oli ilmunud järjekordne kirjutis. YY tervisehäireid seostab nimelt meedia mõjuga ka tema kriminaalasjaga tegelenud uurija.

Vallavanema sõnul tekitas just YY kriminaalasja ajakirjanduses käsitlemine pingeid kõigis XXX kodudes, eriti aga lastes ja lastevanemates.

Ajakirjanduses kahtlustatavana esile toodud CC lahkus kodukohast, otsides tööd hoopis Eesti teisest servast. Kahtlustatavana esile toodud GG käis alla: hakkas jooma, teda karistati mitmel korral mootorsõiduki juhtimise eest joobeseisundis, viimasel korral tingimisi kaheksakuise vangistusega.

6. Kokkuvõte

Käesolevas töös analüüsiti Eesti päevalehtede kriminaalteema kajastusi ajavahemikul 2000–2004 ja vaadeldi kahe konkreetse kaasuse näitel, kuidas päevalehed kuriteosündmust käsitlevad ning kuidas avaldab see mõju sündmusega seotud intervjuueeritavatele, nende lähedastele ja kogukonnale, kuhu nad kuuluvad.

Ajakirjanduslike allikatena kasutatud inimestel jäi ajakirjanikuga kohtumisest enamasti väga halb kogemus. Allikad on tajunud, et ajakirjanik soovib neid kasutada vaid vahendina enese eelarvamuse kinnitamiseks, mitte ei proovi tõele jälile jõuda. Selle tulemusena ei usalda allikatena kasutatud inimesed enam ajakirjandust ega soovi enam kunagi ajakirjanikele teavet anda.

Sageli muutis ajakirjanduse hoolimatu sekkumine intervjuueeritud inimeste ning nende lähedaste elu negatiivses suunas, sõltumata sellest, kas tegemist oli (väidetava) kurjategija või tunnistajaga.

Peaaegu kõik intervjuueeritavad olid seisukohal, et kriminaalasju tuleks ajakirjanduses kajastada alles pärast kohtuotsust. Juhul, kui eeluurimise ajal kriminaalasjast kirjutada, tuleb seda teha asjaosalisi identifitseerimata. Magistritöoga seoses intervjuueeritud ajakirjaniku seisukoht oli aga risti vastupidine – ta oli veendunud, et (väidetavat) kurjategijat ning enamasti ka kannatanut ning tunnistajaid tuleb tingimata nimepidi mainida, kuna see tõstab ajakirjandusliku materjali usaldusväärsust.

Kummagi vaadeldud kaasuse ajakirjandusliku kajastamise puhul ei ole tegemist uuriva ajakirjandusega – teave, mida ajakirjanik vahendab, ei aita kaasa kuriteo lahendamisele, ei anna lisateavet uurimisorganitele ega sunni neid ka aktiivsemalt tegutsema, vaid rahuldab teataval määral üksnes kirjeldatud kaasustega mitteseotud tavalugeja uudishimu.

Summary

Journalistic construction of crime in the Estonian dailies: presumption of innocence and the attitude of the group involved.

The present research is determined to analyze journalistic discourse on crime reporting. The study includes three empirical parts: overview on crime reporting in the Estonian dailies in 2000-2001 plus continuing stories; two qualitative case studies and qualitative interviews with the people involved in the two reported crime cases.

The research method has been triangulation: content analysis, discourse analysis and the analysis of the interviews. The sample of overview includes 111 cases. The sample of discourse analysis includes 19 texts (two cases).

The main research question is: do the journalistic crime construction break the presumption of innocence and how do the people who are involved perceive journalistic publications. How do they feel about being information sources or news subjects?

The database of 111 cases provides a clear understanding that more than half of the articles were published before the case has been taken to the court. Hence there is a high possibility to construct a quilt before a court has handled the case.

The main result of the case studies is that journalists are not able and do not evaluate presumption of innocence while they decide when and how to report crime cases that are not reached to the court. They do not apply critical analytical information processing but rather transmit the voices of their sources. Texts include personal prejudices of the journalists. The interviewees recognize themselves used by journalists according to the need for news production. Journalistic publications spoil relations between the community members. This aspect of the present research could be developed more in future studies.

Kasutatud kirjandus:

Steve Chibnall (1980) "Chronicles of the Gallows. The Social History of Crime reporting" In: The Sociology of Journalism and the Press (Harry Christian ed.) University of Keele, New Jersey

van Dijk, T. (1988) "News As Discourse" Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates

Ginter, J. (1996) "Eesti Vabariigi õiguskaitse süsteem" Tartu: Tartu Ülikool

Chris Goddard, Bernadette J. Saunders (2001) „Child abuse and the media“ Child Abuse Prevention Issues Number 14 Winter 2001, <http://www.aifs.gov.au/nch/issues/issues14.html>

Peter Grabosky, Paul Wilson (1989) "Journalism and Justice: How crime is reported" Pluto Press, Sydney

Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne (2002) Tallinn: Juura, Õigusteabe AS

Harro-Loit, H. (2003) "Missugust tegelikkust konstrueerivad uudised?" Keel ja Kirjandus, 2003, 5, 366–370

Georg M. Killenberg (1992) "Public Affairs Reporting. Covering the news in the information age" St. Martin's Press, New York

Leib, I. (2003) "Politsei altkäemaksujuhtumite konstrueerimine trükimeedias 2000–2003. Bakalaureusetöö" Tartu: Tartu Ülikool

Lill, I. (2005) "Kuritöö ja karistuse konstrueerimine Eesti telekanalite uudistesaadetes. Bakalaureusetöö" Tartu: Tartu Ülikool

Roy Edward Lotz (1991) "Crime and the American Press, Prager series in Political Communication" New York, Westport, Connecticut, London

McQuail, D. (2000) "McQuaili massikommunikatsiooni teooriad" Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Philip Schlessinger and Howard Tumber (1994), Reporting Crime: The Media Politics of Criminal Justice, Oxford, Clarendon Press

Sootak, J. (1997) "Kriminaalpoliitika" Tallinn: Juura, Õigusteabe AS

Sootak, J. (1998) "Isikuvastased kuriteod" Tartu: Tartu Ülikool

Wimmer, R.D., Dominick, J.R. (1991) "Mass Media Research. An Introduction" Belmont, California: Wadsworth Publishing Company

Lisad

Lisa 1

Meiliga saadetud küsimused XXX uuele koolidirektorile

Saadan Teile siiski ka meili, kuna külmetusest kähiseva häälega telefonis kõneldud jutt ei ole selgituseks üksipäinis kindlasti mitte piisav. Kirjapandut on oluliselt parem jälgida ja selle üle on ka rahulikum mõelda.

Kõigepealt palun, et te ei tunneks end minu meiliaadressist häirituna – see on küll ajaleheaadress, kuid praegu suhtlen ma Teiega mitte ajakirjaniku, vaid Tartu Ülikooli magistriõppe raames akadeemilise uurimuse teostajana.

Uurimuse aluseks on aastail 1999-2002 Eesti Päevalehes, Postimehes ja SL Õhtulehes ilmunud kohtuprotsesse käsitlevad artiklid. Suurest hulgast mitmesugusest materjalist valisime välja need, mille puhul on alust oletada, et ajakirjandus on rikkunud 1) inimeste õigust eraelu puutumatusele; 2) süütuse presumptsiooni (igauks on süütu seni, kuni kohus ei ole teda süüdlaseks tunnistanud).

Kaheksa artiklit sellest perioodist käsitlesid XXX kooli toonase direktori kohtuprotsessi. Paraku väga tendentslikult ja teema delikaatsust arvestades kohati ka liiga detailselt.

Niisuguse teema ettevaatamatu ajakirjanduses käsitlemine riivab paratamatult mitte üksnes süüteos kahtlustatavat, vaid teatud määral kogu piirkonna elanikke, tervet kogukonda.

XXX juhtum pole ajakirjanduse praktikas paraku ainus omataoline, küll aga üks ulatuslikumaid.

Üldsõnaliselt on toimetustele korduvalt ette heidetud hoolimatut suhtumist inimeste suhtes, kelle elu nad oma kirjutistega paratamatult mõjutavad. Üldsõnalisest jutust üksipäini on aga vähe abi, seda ei võeta tõsiselt. Teema tõsiduse rõhutamiseks ongi ette võetud käesolev akadeemiline uurimus selle kohta, kuidas hindavad inimesed ise (kes on olnud ühtaegu nii lugejad kui ajakirjanduses käsitletavaga lähedalt seotud isikud) artiklite mõju nende ja nende kogukonna elule.

Seepärast tahaksingi nii Teie kui veel mõne kohaliku elanikuga uurimuse tarvis läbi viia intervjuu. Töotan, et ühtegi nendes intervjuus öeldud lauset ei kasutata üheski ajakirjandusväljaandes, intervjuud on vajalikud üksnes uurimuse tarvis – selleks, et lõpuks oleks olemas materjal, millega ka kõige põikpäisematele toimetajatele

argumenteerida, miks on kohtuprotsesse käsitledes vaja sajakordselt ettevaatlik ning delikaatne olla.

Kõnelesin ka YYiga, kelle seisukoht oli, et ajakirjandus käitub kohtuga seotud teemasid käsitledes tõepoolest pahatihti nii tendentslikult kui ettevaatamatult. Isel ei soovinud ta sellel teemal täiesti mõistetavatel põhjustel siiski enam kõnelda ja ma austan tema soovi kõnelustest kõrvale jääda.

Rõhutan veel – käesoleva uurimuse jaoks pole tegelikult üldse oluline, kas YY on süüdlane või ülekohtuselt kannatanu. Oluline on see, mida ajakirjandus niisugust teemat ettevaatamatult kõne alla võttes inimestega tegi.

Loodan väga, et olete valmis meid aitama.

Küsimused, millele me vastust sooviksime, on lühidalt järgmised:

1. Kui palju mäletate Te praegu oma tookordset reageeringut ajakirjanduse sekkumisele? Kas ajakirjanduse soov teemat iga hinna eest kõne all hoida, olgu neil uut teavet või mitte, häiris Teid?
2. Kas tookordsed kirjutised ajalehtedes mõjutasid ka kogukonnasiseseid inimsuhteid? Kuidas? Kas neid mõjusid on ka praegu tunda? Kuidas Te eeldate, kas need mõjutused võivad puudutada ka kaugemat tulevikku, võib-olla koguni järgmisi põlvkondi?
3. Kuidas mõjusid leheartiklid lastele? Kas neil oleks kergem olnud kohtuperioodi üle elada, kui lehes poleks kohtuloost kirjutatud?
4. Kas, kuivõrd ja kui pika perioodi vältel häirisid nimetatud artiklid Mehikoorma kooli õpetajaskonna igapäevast tööelu?
5. Kuidas Teie hindate, kas ja millisel määral on üleüldse õigustatud ajakirjanduse sekkumine kohtuprotsessi (sest igasuguse teabe, seda enam veel ühekülgse teabe avaldamine on paraku tõsine sekkumine)?

Ma palun tõesti väga, et leiaksite aega ja kodanikujulgust neile küsimustele vastamiseks. Tulen XXXsse just siis, kui Teile sobib.

Lugupidamisega

Anneli Sihvart

Lisa 2

Meiliga saadetud küsimused XXX koolidirektori YY kriminaalasjaga tegelenud uurijale, prokurörile ja kohtunikele

Tere!

Tülitän Teid seoses ühe ammuse kohtuloo ja selle ajakirjanduslike kajastustega seoses. Teostan magistriõppe raames akadeemilist uurimust, mille eesmärgiks on välja selgitada, kuivõrd otstarbekalt või ebaotstarbekalt ühiskonna kui terviku suhtes käitub ajakirjandus, kui ta kiirustab juba kohtuotsuse eelselt ühele või teisele kohtuasjale ning sellega seotud inimestele hinnangut andma.

Tegemist on toonase XXX põhikooli direktori YYi vastu algatatud kohtuprotsessiga (pedofiiliasüüdistus), mida käsitlevad artiklid ja sõnumid ilmusid ajakirjanduses alates 6. novembrist 2000 kuni 15. juunini 2004.

Sellega seoses palun Teie abi – nimelt nõusolekut anda lühiintervjuu nimetatud akadeemilise uurimuse tarvis. Hädavajalik on niisugune uurimus seetõttu, et üldsõnalist juttu ei võta paraku ükski toimetus tõsiselt, tarvis on konkreetsete juhtumitega seotud ning muuhulgas ka spetsialistide esitatud argumente.

Samas, nii kohtueelse uurimise kui ka kohtuprotsesside ajakirjanduses käsitlemisel kohtab paraku palju nii oskamatust kui hoolimatust.

Lühidalt oleksid küsimused, millele Teilt vastust sooviksin, järgmised:

1. Kas mäletate tookordse kohtuloo kajastumist ajakirjanduses? Kuidas Te seda hindaksite?
2. Kas ajakirjanduses avaldatu segas või soodustas Teie tööd? Kas teavet, mida avaldati, oli liiga palju, liiga vähe või parasjagu?
3. Kuidas hindate avaldatud teabe objektiivsust? Kui andsite intervjuu, siis kas Teie sõnad jõudsid moonutusteta lehte?
4. Milline peaks ideaalis välja nägema kohtueelsete asjade ja kohtuprotsesside ajakirjanduses käsitlemise viis? Millal ja kui palju tuleks lugejaid kriminaalasjadest teavitada?

Lugupidamisega ja Teie koostöövalmidusele lootes

Anneli Sihvart

Lisa 3

Meiliga saadetud küsimused XXX vallavanemale

Tere!

Kõigepealt palun, et te ei tunneks end minu meiliaadressist häirituna – see on küll ajaleheaadress, kuid praegu suhtlen ma Teiega mitte ajakirjaniku, vaid Tartu Ülikooli magistriõppe raames akadeemilise uurimuse teostajana.

Uurimuse aluseks on aastail 1999-2002 Eesti Päevalehes, Postimehes ja SL Õhtulehes ilmunud kohtuprotsesse käsitlevad artiklid. Suurest hulgast mitmesugusest materjalist valisime välja need, mille puhul on alust oletada, et ajakirjandus on rikkunud 1) inimeste õigust eraelu puutumatusele; 2) süütuse presumptsiooni (igati on süütu seni, kuni kohus ei ole teda süüdlaseks tunnistanud).

Kaheksa artiklit sellest perioodist käsitlesid XXX kooli toonase direktori kohtuprotsessi. Paraku väga tendentslikult ja teema delikaatsust arvestades kohati ka liiga detailselt.

Niisuguse teema ettevaatamatu ajakirjanduses käsitlemine riivab paratamatult mitte üksnes süüteos kahtlustatavat, vaid teatud määral kogu piirkonna elanikke, tervet kogukonda.

XXX juhtum pole ajakirjanduse praktikas paraku ainus omataoline, küll aga üks ulatuslikumaid.

Üldsõnaliselt on toimetustele korduvalt ette heidetud hoolimatut suhtumist inimeste suhtes, kelle elu nad oma kirjutistega paratamatult mõjutavad. Üldsõnalisest jutust üksipäini on aga vähe abi, seda ei võeta tõsiselt. Teema tõsiduse rõhutamiseks ongi ette võetud käesolev akadeemiline uurimus selle kohta, kuidas hindavad inimesed ise (kes on olnud ühtaegu nii lugejad kui ajakirjanduses käsitletavaga lähedalt seotud isikud) artiklite mõju nende ja nende kogukonna elule.

Seepärast tahaksingi nii Teie kui veel mõne kohaliku elanikuga uurimuse tarvis läbi viia intervjuu. Töotan, et ühtegi nendes intervjuus öeldud lauset ei kasutata üheski ajakirjandusväljaandes, intervjuud on vajalikud üksnes uurimuse tarvis – selleks, et lõpuks oleks olemas materjal, millega ka kõige põikpäisematele toimetajatele argumenteerida, miks on kohtuprotsesse käsitledes vajaajakordselt ettevaatlik ning delikaatne olla.

Kõnelesin ka YYiga, kelle seisukoht oli, et ajakirjandus käitub kohtuga seotud teemasid käsitledes tõepoolest pahatihti nii tendentslikult kui ettevaatamatult. Ise ei soovinud ta sellel teemal täiesti mõistetavatel põhjustel siiski enam kõnelda ja ma austan tema soovi kõnelustest kõrvale jääda.

Rõhutan veel – käesoleva uurimuse jaoks pole tegelikult üldse oluline, kas YY on süüdlane või ülekohtuselt kannatanu. Oluline on see, mida ajakirjandus niisugust teemat ettevaatamatult kõne alla võttes inimestega tegi.

Loodan väga, et olete valmis meid aitama.

Küsimused, millele me vastust sooviksime, on lühidalt järgmised:

1. Kui palju mäletate Te praegu oma tookordset reageeringut ajakirjanduse sekkumisele? Kas ajakirjanduse soov teemat iga hinna eest kõne all hoida, olgu neil uut teavet või mitte, häiris Teid?
2. Kas tookordsed kirjutised ajalehtedes mõjutasid ka kogukonnasiseseid inimsuhteid? Kuidas? Kas neid mõjusid on ka praegu tunda? Kuidas Te eeldate, kas need mõjutused võivad puudutada ka kaugemat tulevikku, võib-olla koguni järgmisi põlvkondi?
3. Kuidas mõjusid leheartiklid lastele? Kas neil oleks kergem olnud kohtuperioodi üle elada, kui lehes poleks kohtuloost kirjutatud?
4. Kuidas Teie hindate, kas ja millisel määral on üleüldse õigustatud ajakirjanduse sekkumine kohtuprotsessi (sest igasuguse teabe, seda enam veel ühekülgsel teabe avaldamine on paraku tõsine sekkumine)?

Ma palun tõesti väga, et leiaksite aega ja kodanikujulgust neile küsimustele vastamiseks. Omalt poolt pakun ühe võimaliku vastamisajana välja 13. või 14. juuni (vaid kella 14-15 pean 14. juunil tingimata Tartu Ülikoolis viibima), olen neil päevil Tartus ja saaksin tulla ka XXXsse.

Helistan Teile homme, s.o 9. juuni hommikul kella 8.30 paiku vallavalitsusse.

Lugupidavalt

Anneli Sihvart

Lisa 4

Intervjuu prof Jaan Sootakiga, 26.11.00:

Minu meelest on tüüpiline ajakirjanduslik võte, et leitakse inimene, kes ei ole paratamatult objektiivne, ja siis puhutakse sellest üles suur mull.

Ma ei tea, kas ajakirjandus peabki midagi objektiivset kirjutama, nende jaoks on iga dramaatiline situatsioon suurepärane materjal.

Ajakirjanikult oleks ülekohtune loota, et ta ootab ära kõikvõimalikud andmed ja siis kirjutab, siis pole sellel enam mõtet.

Ajakirjanikelt ma ei ootagi erilist objektiivsust, sest nendel on vaja lugu. Kui on fakt, mis on romantiline ja traagiline ühtaegu, siis sellest neile piisab, midagi enamat oleks liig oodata.

Kohtutee vältab teinekord kuid ja aastaidki, ajakirjandus seetõttu ei saagi alati lugu algusest lõpuni jälgida. Tulla tagasi mingi loo juurde, kas te mäletate, me aasta tagasi kirjutasime sellest, nähtavasti ei vasta see ajakirjanduse aktuaalsuse nõuetele. Et mäletate, aasta tagasi juhtus, ja me nüüd jätkame käesolevaga selle loo arutamist, see tuleb ju jälle täiesti iseseisva loona, nii et ma saan täiesti aru, et terviklikku käsitlust ei tasu oodata.

Ajakirjandus ei mõjuta kohut. Pigem võib mõne asja kallutamine mingis ühes suunas tekitada kohtunikus trotsi. Ma ei saa nüüd kohtunike nimel rääkida, aga mul on küll jäänud selline mulje, et sellist asja pole. Et keegi kohtunik teeks sellest materjalist mingid järeldused ja laseks ennast nüüd sellest mõjutada.

Ajakirjanduses on peamiselt infolood. Aga millegi muu jaoks polegi seal ju enam kohta, pole rubriiki. Kus on näiteks Postimehes see koht? Seda ma tunnen ju juba ammu, praegu ma enam ei viitsi väga kirjutadagi, pole seda maailmavalu enam, mis oli noorest peast. Äärmisel juhul väga harva ja väga lühidalt arvamuse rubriigis.

Lisa 5

Intervjuud XXX koolidirektori YY kaasuse asjus

1. Intervjuud külaelanikega

YY, endine koolidirektor, süüdimõistetu

Ma ei taha sellel teemal enam rääkida, ei taha toimunut meenutama hakata. Ajakirjandus oli muidugi ebaõiglane, aga ma ei taha sellest enam rääkida.

OO, uus koolidirektor

Esimese telefonikõne peale ütleb direktor, et tal pole midagi rääkida ja aega pole ka, sest koolis on eksamid, küsigu me YYi käest. Häälest kostub, et tal on hirm.

Vastuse peale, et YYi käest on tema seisukohta juba küsitud, aga selle kohta, kuidas tookordsed lehelood õpetajatele ning lastele pikemas perspektiivis mõjusid, oskavad ainult kooliga seotud inimesed kirjeldada, ütles direktress, et talle võib nädala pärast helistada, siis ta ütleb, kas tal on üldse millalgi aega.

Küsimused said direktressile saadetud ka meiliga (Vt LISA 1, "Meiliga saadetud küsimused XXX uuele koolidirektorile").

Telefonikõne kokkulepitud ajal nädal aega hiljem:

Ajakirjanikud ei käitunud tookord õigesti, aga meie ei soovi sel teemal enam vestelda. Arutasime kollektiivis ka, me ei taha seda enam üldse meelde tuletada.

(Direktress katkestab kõne, helistan uuesti.)

Ma ütlesin teile juba eelmises kõnes, et ajakirjanikud ei käitunud õigesti, mis te veel tahate?

Millal oleks niisugustest asjadest õige aeg ajakirjanduses rääkida, kas enne või pärast kohtuotsust?

Pole vaja enne kohtuotsust midagi kirjutada.

Kas need sõnad, mis Teie tookord ajakirjanikele ütlesite, jõudsid täpselt lehte?

Minu sõnad? Mina pole sel teemal kunagi mingeid intervjuusid andnud.

Aga artiklites on ka Teid tsiteeritud, Teie nimi on seal kirjas.

No võib-olla ma siis telefoni teel kellelegi midagi vastasin.

XXX vallavanem

Praeguseks mäletan sellest, kuidas YYi vastu esitatud süüdistust ajakirjanduses käsitleti, vähe. Ma tean, et meil oli sellega palju tegemist, kuna ta oli meil volikogus. Ja meil oligi... Mina käisin tema juures veel mitu korda läbirääkimistel, et kas see vastab tõele, meil oli seal see algataja naisselts, kui käisin YYi juures, siis YY ütles, et see ei vasta tõele, mis nad seal põhjendavad, fakte minule keegi ei nimetanud ja kui see protsess juba algas, ma käisin uurija juurde, et mis ma pean edasi tegema, sest kui ta on süüdi, siis me peaksime ta peatama volikogu liikmena, eks ole. Aga kui ma käisin sinna Tartu uurija juurde, siis uurija absoluutselt mitte ühtegi vihjetki mulle ei andnud, kas ta on sinnakanti või mitte. Kui ma uurisin, mis ma peaks edasi tegema – niikaua kui välja kuulutatud ei ole tema süüd, võib ta olla volikogus edasi. Ja nii see asi käiski edasi.

Aga ajalehed kirjutasid, liialdasid ikka liiga palju, mina sellest absoluutselt ei olnud nõus.

Kas ajakirjanikke käis kohapeal ka tookord palju või tegid nad põhiliselt telefoniintervjuusid?

Käisid kohapeal ka. Tartu Postimehest olid kohapeal, teised küll ei käinud. Ja helistamisi oli väga palju, nii minule kui volikogu esimehele. Muidugi see YY põdes ikka palju, ta jäi haigeks ja ta oli ikka väga haige siis pärast seda... süüdistus oli ikka tõsine. Eriti küla poolt oli ta ikka tuntud inimene ju, ikka koolidirektor, minul ka kolm last õppis tema ajal kõik algusest peale, ja ükski neist ei põhjendanud küll midagi niisugust mulle, naersid kõik: "Noh, tema naljad!" ja... Aga et ahistas või midagi tegi, seda nad ei teadnud.

Kas võib olla, et ajakirjanduse suhtumise tulemusena kohalik rahvas ka hakkas rohkem uskuma, et ta võiski süüdi olla?

See oli nii ja naa. Tähendab, väga vähesed, kes... Sest, noh, me teadsime teda rohkem. Kohalik ikka teab rohkem, süüdistati ikka ajakirjandust, et uurimata asju võetakse lehte. Ajakirjandus ei jätnud sellega kohalikule rahvale kindla peale mitte head muljet.

Ma arvan, et need poisid andsid BBle valevihjeid. Noh, millega võis siduda seda aktsiooni, poistel on ju nii ja naa, kuidas tuul, nii meel. See võis olla küll nii, aga muidugi emasid ta riivas.

Ma selle BBga käisingi YYi juures viimast korda, tema ettepanek oli, et koolidirektorist astub tagasi, siis kohtusse asi ei lähe, siis ta ei ole vähemalt lastega seotud. YY oli kategooriliselt vastu, et tema ei näe oma süüd. Et midagi niisugust oleks teinud, et nüüd koolidirektor ei või olla. Ütles et teinekord on jah, et loobivad võib-olla natukene mõned sõnad sinna sekka, poistega ta seal õiendas rohkem, ta oli ju ikkagi koolidirektor.

Kas kohalik elanikkond tundis ka ennast sellest puudutatuna, et ajakirjandus niimoodi nende kandist kirjutab?

Tähendab, rohkem oli niisugune, et kuidas niimoodi, et niisugune inimene, rohkem austatud inimene, ja tema kohta nii halvasti kirjutati. Kuidas niimoodi võib ja saab.

Ja siis minu käest uuriti, küll mitte kõik, aga ikka leidub niisuguseid inimesi, kes uurivad. Ma ütlesin, et seda ei ole küll mitte kuskilgi, et kohus määrab seda süüd. “Aga kuidas leht on juba ära määranud?” Vaat see oli ikkagi kõige valusam küsimus neile, et leht juba tegi oma otsuse ära, netis olid tohutud kommentaarid ja.

Tekkis küsimus, et kuidas leht saab teada. Peale seda ma just käisingi uurija juures, aga uurija minuga mitte midagi ei rääkinud, ütles, et tema ei tohi rääkida.

See kõik traumeeris väga paljusid inimesi, traumeeris valla töötajaid, traumeeris kõiki, ta oli meie saadik ju, traumeeris rahvast, kes teda valisid. Paljud lapsevanemad, kes näiteks ei teadnudki laste suust niisugust asja, et midagi oleks niisugust olnud, hakkasid hirmsasti uurima lapsi. Lapsed olid sellest omakorda traumeeritud. Niisugune ebameeldiv kett. See oli nii halb ja ajakirjandus võimendas seda. Ega me ei teagi täpselt, kuidas asi lõppes, kas ta oli süüdi, volikogust ta astus tagasi...

Kuidas Teie nägemust mööda oleks õige, et ajakirjandus taolistes olukordades käituks?

See, et ajakirjandus kajastab, on väga tore, aga mitte et otsustab, mis selle inimese saatusest edasi saab. Võib võib-olla mainida, et niisugune variant on olemas, aga mitte nii, et kohe süüdi. Võib mainida, et on esitatud niisugune süüdistus, mis tugineb niisugustele faktidele, või et fakte ei ole veel selgitatudki, aga mitte niimoodi, et kohe mõista hukka inimene. Lehtedes oli nii hukka mõistetud.

Kui vanad Teie lapsed nende sündmuste ajal olid?

Keskkoolis ja ülikoolis.

Kas Teie nende käest ka hakkasite küsima, kas koolis midagi niisugust juhtunud on?

Loomulikult. Poisid naersid. Tüdruk küll mainis, et on öelnud väga halvasti küll tüdrukute kohta, mitte tunnis loomulikult, aga väljapool tundi, aga rohkem mitte midagi erilist, et kahtlust oleks olnud isegi, nad ei osanud arvata.

Kui ajakirjandus Teiega ühendust võttis, kas nad lasksid teil vabalt rääkida või oli enam-vähem nii, et nad tegelikult teadsid, mis vastust nad tahavad?

Tähendab, alguses ma püüdsin neile midagi vastata, enda arvamust selgitada, aga kui juba hiljem, kui ma käisin uurija juures ära ja uurija ei avaldanud mulle midagi, ma kohe ütlesin ajakirjanikule, et minul ei ole ühtegi andmeid tema kohta, ei ole midagi öelda.

Kas see, mida Teie üritasite öelda, jõudis ka tookord lehtedesse?

Ei. Ei. Nad ei olnud huvitatud sellest, mida ma rääkisin, mina fakte öelda ei saanud, sest ei teadnud neid. Isegi siis, kui käisime BBga YYi juures, BB ei avaldanud mulle siis ka fakte, et kellel on see olnud. Et olevat kellelgi olnud ja kõik.

Kuidas saab niimoodi, et sa kuidagi telefoni teel natuke uurid ja siis kirjutad. Kohalikudki ei tea kõike, kuidas siis veel võõras inimene. YYile helistasid mitu korda, aga YY ka nendega ei räägi. See oli tema jaoks väga raske, ta oli nii haige, haiglas kaua aega ja.

Loomulikult, ega tühja koha peal ei juhtu mitte midagi. Aga YY oli ka niisugune otsesõnaline ja kui poisid ikka proovivad teda sõnaliselt näpistada, ta oli julge vastama. Just nii, nagu küsiti, vastust võlgu ei jäänud. See oligi see põhjus.

Kohalikud ei taha niimoodi sekkuda teise ellu. Nad võivad niimoodi omaette arutada seal, et kas see võis nii olla või ei võinud, aga et nad hakkavad seal lehe kaudu midagi... ma ei usu. Ei taha segada võõraid endi elusse.

Seda kollast ajakirjandust kirjutatakse nii tohutult palju, kas see on kõik tõsi? Kui enda koha peal seal, ütleme, enda kandis või tuttavaid, siis vaatad ja mõtled küll, kas see ikka võib nii olla, aga kui loed teiste inimeste kohta kaugemalt... Aga nüüd on meie rahval see kogemus käes, et lehte ei saa usaldada. Ma arvan, et enamus rahvas nüüd ongi niimoodi, ta loeb lehte ja võtab teatavaks, aga ei usu.

Televisioon ja raadio on natuke rohkem usaldusväärased kui leht.

Kas inimestel ei tekkinud küsimust, miks ei kirjutatud lõplikust kohtuotsusest?

Noh, me saime aru, et lõpp ei olegi tulnud. Et jäigi õhku rippuma.

Kas kohalike inimeste suhtumine BBsse muutus seoses lehekajastustega?

Ma arvan küll. BB läks kohe minema ju, BB ei ela meil. Läks UUU valda. Sinna nad läksid koos abikaasaga ja kas see oli kokkusattumine, nad pidasid ju kauplust siin, kauplus hakkas väga palju kahjumit tooma ja läks pankrotti. Küla arvab niimoodi, et see lihtsalt hakkas tema vastu protesti tekitama. Ei tahetud sihukest lugu, oleks pidanud ikkagi see BB tõsiselt võtma, kas see fakt vastab tõele, aga tema läheb sihukese jutuga juba kohtusse. Paistab, et ei vastanud tõele, kohtus tõestust ei leitud.

See ongi see küsimus, et kuidas niimoodi, et leht nagu mõistab hirmsasti hukka ja kohus ei leia midagi, ei nii ega naa. See oli pikk, väga pikk protsess, ta kestis aastaid.

BB läks ära kohe, nagu läks kohtusse asi.

Ja minu meelest tema ajakirjandusse ei teatanud, vaid läks kohtusse kohe. Kuidas see ajakirjandusse sattus, mina ei tea.

Küla on nüüd praktiliselt nende aastatega juba YYi süütuses kindel, no mõned üksikud leiavad ka, et mine tea, aga enamuse on ikka kindel, et YYi karistus oli põhjendamatult. Meie ju tunneme seda inimest.

Ainult tõestatud faktidega saaks meie inimeste arvamust nüüd muuta.

XXX valla volikogu esimees

Mees, kes oli volikogu eesotsas siis, kui käsitletav protsess peale hakkas, ja on ka nüüd. Konkreetse ja lühikese jutuga, sirgjooneline.

Ajakirjandus oli tookord kontrollimatu ja lahmiv, valasid inimese sopaga üle, hoolimata sellest, kas ta on süüdi või mitte. Ja kuulutasid oma otsuse välja enne kohut. Alles pärast kohtuotsuse väljakuulutamist tohiks nii delikaatsetest asjadest kirjutada, mitte enne!

Tuttavate suhtumist YYi see ei muuda, nemad teavad, milline mees ta on.

Seda ei maksa ka loota, et kohalikud niisuguse loo peale lehte rohkem tellima hakkaksid. Arvan, nad ei telli teda ei rohkem ega vähem, see on lihtsalt teada paratamatus, et ajakirjandus on niisugune.

BB, ettevõtja, politseile avalduse esitanu

Kuidas Teie kokkupuuted selle loo asjus ajakirjanikega alguse said?

Alguse sai telefoni teel ja niimoodi ainult telefoni teel ta käiski. Silmast silma mina neid ei näinud.

Kas ajakirjanikud võtsid Teiega ühendust või Teie nendega?

Nemad võtsid muidugi ühendust.

Ega nad ei öelnud, kust nad teavad üldse ühendust võtta?

Ei, nad ei öelnud mitte midagi ja üldiselt mul jäi väga paha maitse sellest asjast üldse. See igatahes sihukene kogemus on mul, et ma enam eladeski, mitte miskit enam mitte kellelegi ei räägi.

Ei kohtule ega ajakirjanikele?

Just eelkõige ajakirjanikele.

Kas ajakirjanikud arvestasid sellega, mida Teie üritasite öelda või proovisid nad pigem kätte saada infot, mis neile sobiks?

See oli just nimelt, et nemad üritasid seda magusat kraami kätte saada, see jutt tuli sedaviisi välja, et nad ootasid endale sobivaid vastuseid. Ja ühesõnaga seda, mida mina palusin mitte avaldada, seda nad ei kuulanud. Minust läksid nad siiski mööda, ma olin nagu vahend nende käes.

Kas see tunne jäi kõige lõpuks või oli kogu aja?

See oli siis, kui ma sellest ikka aru sain ja vaatasin, et see aus mäng nende poolt ei olnud, siis oli asi kuskil poole peal.

Kas sellise mulje jätsid kõigi kolme väljaande – Postimees, Eesti Päevaleht, SL Õhtuleht – ajakirjanikud?

Kõige hullem oli see meie kallis Õhtuleht. Teised, need mind nii ei häirin'd, seal oli see asi kuidagi leebemalt. See on ju teada, see Õhtuleht. Ja minu rumalus muidugi.

Sain õppetunni endale sellest.

Sain kogemuse ja halva kogemuse sain.

Kui asi oli juba kohtuni jõudnud, kas ajakirjanikud siis ka küsisid Teie käest veel asju üle või nad kasutasid varasemat infot?

Kasutasid varasemat infot, sest lõpuks ma juba keeldusin. Ja minu jäljed kadusid ka ära. Mina kadusin ise silmist ära, sest mina arvan, et palju selle looga, noh, see ei ole nüüd ainult ajakirjandus, aga palju mõikas minu elu peale see ka, nii et üldiselt väga hea moment oli mul elukohta vahetada.

Kui ajakirjandus ei oleks asjasse sekkunud, kui selles delikaatses asjas oleks toimunud ainult kohtuprotsess, kas Te eeldate, et ka siis oleks olukord läinud nii kriitiliseks, et oleks olnud õige aeg elukohta vahetada?

Ei, siis poleks see asi niimoodi olnud. Just ajakirjandus tegi mulle karuteene. kuigipalju ta muidugi infot andis, aga see info oleks võinud olla delikaatsem. Mitte niimoodi, et nimedega ja...

Kuidas Teie lapsed selle aja üle elasid?

Üldiselt halvasti. Ega nad said bumerangina selle lehelugude mõju seal külavahel kätte küll.

Kuidas Te hindate, mismoodi ajakirjandus peaks selliste teemade puhul käituma?

Võiks silmast silma kohtuda, mitte kellelegi ei soovita seda telefoniasja enam. Ilmselt võeti see asi linti. Mis ma palusin, jäeti kõik arvestamata, mida ma ei tahtnud, et nad avaldaks. Ja tõesti teatud inimlike reeglite järgi, mitte niimoodi.

Kuidas Teile tundub, kas nii delikaatsetest asjadest peaks kirjutama enne seda, kui kohus on otsuse teinud, või pigem mitte?

Minu arvates küll oleks see kohtuasi ikkagi pidanud olema number üks. Saab siis, mis saab, pärast otsust võib analüüsida, siis võib asjaosalistega rääkida, minu arvamustki küsida. Sest ega mina ei läinud ju ka täisfaktidega mängu, minule ka ju ei avaldatud kõike, mina andsin selle asja lihtsalt kohtule uurida, kuna mul oli lõhn ninas. Ja see oli ka kõik praktiliselt.

Aga mitte niimoodi, et pärast tuleb ajalehes välja, et mina olen suur süüdlane ja justkui see oleks ainult minu probleem.

2. Intervjuud kohtunike, prokuröri ja uurijaga

Sille Harjo, uurija

(Küsimused vt LISA 2, "Meiliga saadetud küsimused XXX koolidirektor YY kriminaalasjaga tegelenud uurijale, prokurörile ja kohtunikele")

1. XXX kooli endise direktori YY'i kohtuloo kajastamisega ei olnud ma eriti kursis, kuna nagu Teile ka mainisin, oli politseipoolne töö tehtud ja see mida ajakirjandus kohtuasjast hiljem edasi kirjutas, sellele ma ausalt öeldes erilist tähelepanu ei pööranud. Ajakirjanik ei pruugi alati asjast õieti aru saada, ajakirjanik ei ole eeluurimise juures olnud ega toimikut lugenud. Peale selle lisavad ajakirjanikud sageli artiklitesse vastaspoolte seisukohti (kuigi kohtuprotsess alles käib), sellega aetakse asi tegelikult palju keerulisemaks ja emotsionaalsemaks. Meeles on, et sellest asjast oli lühikese aja jooksul mitu artiklit.

2. Eeluurimise ajal häiris ajakirjanduse poolne käitumine menetlust tugevasti, kuna pidevalt helistati, taheti asja kohta saada informatsiooni. Kui keeldusin

kriminaalasjast rääkimast lubas ajakirjanik pöörduda prokuröri poole (siiski jäi arusaamatuks, mida ta selle prokuröri poole pöördumise all mõtles, arvatavasti oli see ajakirjaniku meelest hirmutamise). Isegi siis, kui eeluurimine oli lõpule viidud ja asi ootas ammu kohtus arutamist, jätkati helistamist ning ajakirjanik ei suutnud mõista, et politsei kriminaalasjaga enam ei tegele.

Kõige häirivam oli eeluurimise ajal see, et ajakirjanduse poolne tähelepanu meelestas süüdistatavat ja tema kaitsjat veelgi enam menetluse ja menetluse läbiviija vastu. Hiljem oli YY`ga järjest raskem kontakti saada, kuna ta oli kindlalt seisukohal, et ükskõik mida ta uurijale ütleb, on see järgmisel päeval ajalehes. Meeles on, et YY`l oli probleeme tervisega, ta elas kogu eeluurimist raskelt üle ning loomulikult sellised artiklid soodustasid tema tervisliku seisukorra halvenemist. Pahameel elati loomulikult uurija peal välja, süüdistades lisaks eelnevale uurijat ka tervise halvenemises jne.

Probleemiks oli lisaks veel asjaolu, et ajakirjanik esitas artiklis kõigi asjaga seotud isikute nimed. Saan aru, et kui on olemas kohtuotsus, siis ei oleks konkreetselt minul midagi selle kohta, kui nimi avaldatakse. Kuid eeluurimise läbiviijana oli minul endal tegelikult raske, kuna väga paljud täiesti võõrad inimesed helistasid ja avaldasid oma arvamust, kes siis vastavalt süüdistas mind, et ma tahan lugupeetud inimest "kinni panna", kes omakorda avaldas poolehoidu jne. Kokkuvõtteks võib öelda, et see oli ääretult stressirohke aeg.

3. Meeles on, et kokkuleppel juhtkonnaga andsin ma ajakirjanikule intervjuu (ajakirjanduse poolne surve oli tugev ja olukorra leevendamiseks soovitati mõnele küsimusele vastata). Viga oli aga selles, et ma ei nõudnud enne artikli lehte jõudmist selle mulle saatmist, et oleks võimalik tutvuda.

Meeles on see, et ajakirjaniku mingi küsimus oli kummaliselt sõnastatud, ma olin ise tugeva pinge all, küsimus ärritas mind ning ma vastasin ajakirjanikule, et "ega me ei lähe kohtusse tsirkust tegema" – hiljem sain aru, et ma ei oleks pidanud nii vastama, kuid täpselt nii see lause ajalehte ka läks ja loomulikult pidin ma juhtkonnale aru andma, miks olin selliselt vastanud.

4. Olles ise kogenud, kui palju võib ajakirjandus tekitada lisaprobleeme, olen täiesti veendunud, et niikaua, kui viiakse läbi kohtuotsust uurimist ei tohiks kriminaalasjast midagi pikemalt kirjutada või kui siis väga lühidalt ja ilma isikute

nimesid nimetamata. Kindlasti ei võiks nimetada menetleja nime. Käesoleval ajal on seoses uue kriminaalmenetluse seadustikuga uurijate roll kriminaalasja juhtimisel viidud minimaalseks ning asja juhib prokurör. Seega politsei poolsed vead kriminaalasjade kommenteerimisel on loodetavasti olematud ja kui keegi kommenteerib, siis prokurör ja seega vastutab ka prokurör. Olulisematest kohtuprotsessidest tuleks siiski kirjutada, kuid alles pärast seda kui on olemas jõustunud kohtuotsus.

Millegipärast olen aga arvamusel, et ajakirjanikud ei viitsi eriti asjast hiljem kirjutada, kuna menetluse algstaadiumis müüb selline informatsioon ju tunduvalt rohkem, kui hiljem kui on olemas otsus. Seega käitub ajakirjandus kriminaalasjade kajastamisel enamikel juhtudel siiski ääretult küüniliselt ja omakasust lähtuvalt - ajakirjanikud ei ole huvitatud sellest, mis saab nendest inimestest edasi, kelle käitumist on ajalehes põhjalikult ja pikalt lahatud (loomulikult oma teadmiste tasemelt lähtudes), kelle kohta on kommentaatorid saatnud halvustavaid märkusi, tundmata inimesi, kelle käitumist kommenteeritakse. Kui aga võta näiteks situatsioon, kus eeluurimise alla satub nõrgema närvikavaga inimene, kellest kogu uurimise ajal pidevalt kirjutatakse, kommenteeritakse jne jne, see inimene elab kõike väga raskelt läbi ja näiteks ei pea vastu ja vigastab ennast või teeb enesetapu, kuid kohtus tunnistatakse ta õigeaks!? Kes sellise olukorra eest vastutab? Samalaadne küsimus tekib alati kannatanute puhul, eriti, kui kirjutatakse juhtumitest, kus kannatanuks on laps või isik on kannatanu seksuaalkuriteos.

Kuna ajakirjandus ja ka televisioon tungivad järjest enam isikute eraellu siis arvan, et see olukord ei muutu enne, kui isikud ise astuvad ajakirjanduse käitumisele vastu - prokurörid ja uurijad väldivad menetluse ajal kommentaaridest, eraisikud, keda ilma nende nõusolekuta artiklites mainitakse, pöörduvad oma eraelu kaitseks enam kohtusse.

Kretel Tamm, prokurör

1. YY loo ajakirjanduses kajastamisel torkab silma, et põhiline osa infost avaldati siis, kui politsei hakkas asja uurima, st. asja faktide tuvastamine oli alles algusjärgus. Kui YY oleks õigeaks mõistetud, mäletaksid lugejad ikka, et YY oli ju see lastekäperdaja, kelle asjas kuulati ju üle oma 30 õpilast, mis jätab omakorda mulje et kannatanuid oli kümnete viisi. Samas on siiski õnneks küsitud ka uurija seisukohti, kust nähtub, et uurimine on alles pooleli. Kõige objektiivsem oleks siiski, et põhiline

osa infost tuleb siis, kui kohus on otsuse teinud, et inimesed saaksid teada, mis siis tegelikult toimus, mitte mida külarahvas räägib. Näiteks BB, kellel tsitaate mitmetes artiklites kasutati, ei näinud ise tegelikult midagi pealt ja polnud süüdistuse tõendamise seisukohalt kuigi oluline figuur.

2. Ajakirjanduses avaldatu kindlasti ei soodustanud antud kriminaalasjas minu tööd. Tegemist oli kriminaalasjaga, mis valmistas kannatanutele ja tunnistajatele piinlikkust ja kui neil oleks olnud valida poleks nad tõenäoliselt ütlusi üldse andnud. Ainult üks noormees avaldas, et sai ajakirjandusest asjast teada ja tuli ise ütlusi andma, sest teda oli YY kooli ajal käperdanud ja ta oli seisukohal, et YYi selline tegevus tuleb lõpetada. Kui asi oleks pälvinud vähem tähelepanu, oleksid kannatanud ehk olnud julgemad, keegi ei taha ju olla tuntud kui "see poiss, kellele õpetaja käe püksi ajas". Kriminaalasja materjalidest nähtub, et YY oli üldiselt XXXs väga lugupeetud inimene. Seega tema vastu ütluste andmine tähendas vastu astumist kogukonna avalikule arvamusele. Ja seda ei ole kannatanutele ega tunnistajatele samuti tarvis, sest see toob kaasa täiendavaid vintsutusi.

3. Üldiselt oli avaldatud teave siiski suhteliselt objektiivne v.a muidugi YYi enda kommentaarid, kes mitte kunagi oma süüd ei tunnistanud, aga mida ei saagi tahta. Minu käest küsiti selles asjas mõned üksikud väga konkreetsed küsimused ja need üksikud laused, mis ära trükiti, on õigesti kirjas. Siiski on mul suuri etteheiteid SL Õhtulehe 20.05.2004 artiklile, kust paistab, et kohtus on arutusel kuulujutud. Nimelt on kaks tunnistajat, keda nimetatakse Aivariks ja Katriniks, avaldanud imestust selle üle, miks nad kohtusse kutsuti ja andnud muidki kommentaare. Kohtusse kutsutud isikute nimekirjas ei olnud tegelikkuses ühtegi inimest, kes ise ei oleks kas kogenud YYi käperdamist või näinud sellist tegevust pealt. Eeluurimisel oli küll rida selliseid isikuid üle kuulatud aga kui ülekuulamise käigus selgus, et nad ise asjast midagi ei tea, vaid pajatavad teiste lugusid või lihtsalt arvamusi, siis lülitati need inimesed tunnistajate hulgast välja. Sellest artiklist jääb aga mulje, et kohtus toimus mingi suvaline laat. On ka meeles et üks nendest tunnistajatest, kes eeluurimisel väitis, et on ise talunud YYi käperdamist kooli ajal, asus kohtus keerutama ja taganes eeluurimisel antud ütlustest. Kohtus tema poolt antud ütluste ebaloogilisus ja ebajärjekindlus ja see laad ja maneer kuidas ta rääkis, viitasid aga otseselt sellele, et ta ei tahtnud enam

asjast rääkida. Hiljem aga jagas nimetatud tunnistaja lahkelt ajakirjanikule kommentaare kuulujuttudest.

Samuti ei vasta tõele kannatanu, keda nimetatakse Jaanuseks, artiklis toodud väide, et midagi pole olnud- selline väide ei kattu üldse sellega, mida kannatanu kohtus rääkis. Seega kõnesolev artikkel on täiesti ebaobjektiivne.

Leian, et ajakirjanik ei saa siin tuua enda kaitseks seda argumenti, et istung oli kinniseks kuulutatud. Antud juhul oleks ajakirjaniku poolt olnud korrektne käitumine küsida tunnistajate väidete kohta kommentaare ka prokurörit, mida aga ei tehtud. Asjaolu, et istung on kuulutatud kinniseks ei tähenda, et asjast ei või üldse rääkida, vaid et istungit jälgima ei lasta kõrvalisi isikuid ja teemat kommenteerides tuleb loomulikult silmas pidada seda eesmärki, mille pärast, ja nende isikute huve, kelle pärast istung on kinniseks kuulutatud. Samuti häirib, et selles artiklis kirjutatakse süüdistuse sisu lahti jätkuvalt kellegi BB sõnadega, kes tõesti ei puutu asjasse, ja kelle sõnad pärinevad ajast, kui asja alles hakati uurima, kuigi süüdistuse sisu kohta oleks võinud küsida märksa asjakohasematelt allikatelt nagu prokurörit või kohtu pressiesindajalt. Minu hinnang sellele artiklile on igatahes täiesti hävitav.

4. Ideaalis peaks kriminaalasjade kajastamine meedias toimuma nii, et ei tormataks uurimise algjärgus iga hinna eest kõmu avalikkuse ette paiskama. Kui ajakirjandus teenib avalikkuse huve, siis peaks ajakirjanduse huvides olema ka see, et kriminaalasjad saavad õige ja õiglase lahenduse. Millegi pärast aga tahetakse "kogu tõde" rahva ette paista kohe, kui oletatavast kuriteost on mingit aimu saadud. See lause, et taktikalistel kaalutlustel ei saa rohkem infot anda, pole tühi sõnakõlks. Kui eeluurimine on alles alanud ja veel kestab, ei ole sageli vaja, et kahtlustatav saab ülevaate sellest, kui palju uurijad tema tegudest teavad ja millised tõendid politsei käsutuses juba on, sest see võimaldab tal asuda korrigeerima oma ütlusi ja käitumist endale soodsas suunas. Sama võimaldab see võimalikele tunnistajatele, kes mitte alati ei ole huvitatud tõe rääkimisest. Üldse ei ole meil st. Eestis mõeldud selle võimaluse peale, et tunnistajad võivad hakata rääkima sellest, mida nad on ajalehest lugenud, mitte sellest mida nad on ise näinud. Ka ei ole arutatud seda, kuipalju ajalehest loetu mõjutab kohtuniku st. otsustaja mõtteid, tekitab temas eelarvamusi või eelotsustusi. Kohtunikud ju elavad ka siin samas ja loevad neid samu ajalehti.

Sageli ei avaldata eeluurimise ajal infot ka sel põhjusel, et kaitsta tunnistajaid. Sageli on nõnda, et kui kahtlustatav saab teada (või kahtlustatava sõbrad saavad

teada), et politsei on teadlik teatud faktist, siis on neile koheselt selge, kes üldse sai politseile asjast rääkida. Selleks ei olegi vaja et tunnistaja nimi trükitakse ära, sest kahtlustatavale on ju endale teada, kes tema tuttavatest mida teab või pealt näinud on. Tunnistaja isiku selline paljastamine avab omakorda tee tema mõjutamisele sh. füüsilisele mõjutamisele. Reaalses elus ei ole Eesti politsei aga erilisi võimalusi tunnistajaid ja kannatanuid kaitsta.

Oleks märksa objektiivsem, kui kriminaalasju kajastataks põhjalikumalt siis, kui need on juba arutusel kohtus ja kui kohus on teinud otsuse, sest alles siis võib teha tegelikult järeldusi selle kohta kas kuritegu toimus, mis toimus ja kes selle toime pani. Selles etapis aga tullakse harva teema juurde põhjalikumalt tagasi ja kõlama jäävad esialgsed arvamused ja sageli oletused. Asjakohane oleks ka esialgu küsitud küsimusi uurimise edenedes üle küsida. Sageli muutub süüdistuse sisu oluliselt, aga artiklites trükitakse järjekindlalt seda teokirjeldust, mis kunagi uurimise algul teatavaks sai (NB! Tsitaat BBlt).

Põhiline, mis ma tahan öelda, on see, et põhirõhk peaks olema kohtuistungil ja kohtuotsusel aga mitte sellel, et politsei kahtlustab kedagi X tegevuses. Uudis peaks olema, et keegi mõisteti süüdi või õigeks aga mitte, et keegi peeti kahtlustatavana kinni.

Heli Sillaots, kohtunik

Vastuseks Teie 21.06.2005.a pöördumisele teatan, et seoses minu sünnitus-ja lapsehoolduspuhkusele minekuga ei menetlenud ma kriminaalasja, milles kohtualluseks oli YY, kohtuistungil ning ei ole selles kriminaalasjas kohtuotsust ja menetluse lõpetamise määrust teinud. Minu mäletamist mööda olen selles kriminaalasjas otsustanud üksnes kohtu alla andmise küsimust ja tegin selle tulemusena kohtu alla andmise määruse. Ajakirjandusele mina selles kriminaalasjas (sisulist) infot kohtuistungite eelselt ja ka järgselt andnud ei ole. Seda ei ole minule teadaolevalt tehtud ka minu korraldusel. Ajakirjanikega vestlesin telefoni teel üksnes nendepoolset initsiatiivil, vastamaks päringutele võimaliku kohtuistungil aja kohta (tööga üлекоormatuse tõttu ei olnud võimalik kriminaalasja kohtuistungile arutama määrata nii kiiresti kui seda ootas avalikkus). Minu mäletamist mööda ei saanud ajakirjanikud selles kriminaalasjas minu käest ja minu korraldusel (teiste isikute vahendusel) ka süüdistuse kokkuvõtet. Selle kohta, et keegi oleks minu nimel või minu korraldusel (ja minule teadmata) ajakirjanikele nimetatud kriminaalasjas infot

andnud, minul andmed puuduvad. Ühtegi intervjuud ma andnud ei ole. Teie pöördumises märgitud 18 artikli sisu ei mäleta. Praegu arvan, et olen neist vaid mõnda (kui sedagi) vilksamisi ja möödaminnes lugenud. Sest mille muuga seletada seda, et artiklid ei meenu. Teistes kohtuasjades, milles on artiklid/lood ilmunud, on nende arv ja sisu meeles.

Seega oleksid Teie esitatud küsimustele paremad vastajad need kohtunikud, kes kriminaalasja peale mind menetlesid. Nendeks olid minu mälu järgi Lea Aavastik (lõpetas menetluse, kuid see otsustus vaidlustati ja menetlust jätkati) ja Ingeri Tamm (süüdimõistev kohtuotsus). Mõlemad kohtunikud töötavad Tartu Maakohtus.

Lea Aavastik, kohtunik

Ütles, et tal ei ole midagi vastata, kuna tema ei teinud selles kriminaalasjas otsust. Soovitas pöörduda kohtunik Ingeri Tamme poole.

Ingeri Tamm, kohtunik

Ingeri Tamm nimetas ennast: “Olen see kohtunik, kes asja sisuliselt arutas.” Ajakirjanduse kajastustest ei mäleta ta suurt midagi, sest ei loe selliseid teemasid peaaegu kunagi.

1. Eriti ei mäleta ja mulle oli üllatus, et selle kohta nii palju artikleid ilmus.

2.–3. Ajakirjanduses avaldatu ei seganud ega soodustanud minu tööd. Lugesin ilmselt ainult ühte artiklit Postimehes. Üldjuhul ma eriti ei loe kohtuasjade kohta avaldatud artikleid. Põhjuseks ei ole see, et ma kardan olla mõjutatud, vaid huvipuudus. Seoses oma tööga olen sunnitud niigi kogu aeg teiste murede ja probleemidega tegelema.

Ajakirjanduse seisukohad jõuavad siiski ka minuni, kasvõi tagasisidena tuttavatelt ja kolleegidelt. Visates praegu põgusalt pilgu ilmunud artiklitele, olen seisukohal, et konkreetset kaasust on meedias liiga palju ja isikuliselt kajastatud ning seda just kohtueelses menetluses. Kui oleks leidnud tõendamist direktori süüsus, ei oleks tal ilmunud artiklite valguses kuidagi olnud võimalik külarahvast ja laiemat üldsust veenda, et ta ka tegelikult ei ole see kelleks teda on ajakirjanduses tituleeritud. Aga see on juba eetika küsimus.

Kohtuistungitel toimunu kohta on ajalehtede teated neutraalsed ja objektiivsed, eriti Postimehes M. Pau poolt kirjutatud artiklid. See on minu arvates täiesti aktsepteeritav viis kohtuasju kajastada.

Ma ei andnud intervjuud. Kohtunikud ei anna intervjuusid nende menetluses olevate asjade kohta, välja arvatud menetluskäik (millal uus istung jmt). Kuna meil on pressiesindaja, on ka sellise info andmine tema ülesanne. Igasugused kommentaarid süüdistuse sisu kohta avaldaksid kohtu seisukohta, mida saab teha alles kohtuotsuses. See oleks taandamise aluseks.

4. Nii nagu eelpool ütlesin, olen täiesti rahul Postimehes M. Pau poolt kirjutatuga. Tunnen siin ära meie pressiesindaja töö. Konkreetse asja puhul oli ilmselt oluline osa sellel, et kohtuprotsess oli kinnine. Mingil juhul ei tahaks näha ajalehe veergudel tunnistajate ütluste ja muude tõendite sisu. Kui seda tehakse, on oht, et alles ülekuulamata tunnistajad saavad mõjutatud sellest, mida nad on eelnevalt lehest lugenud.

Tundub, et kriminaalseid uudiseid on liiga palju. Mõõnan, et ilmselt on selleks siis nõudlus. Konkreetset retsepti, millal ja kui palju peaks kirjutama, ei oska anda. Huvipakkuvaid asju tuleb ikka meedias kajastada, küsimus on, kuidas. Kohtuniku seisukohalt on oluline, et avaldatud info ei mõjutaks tõendeid. Asjaosaliste endi jaoks on kõige tähtsam, et neile ei tekitataks asjatuid üleelamisi. Eriti seksuaalkuritegude puhul peaks ajakirjandus mõtlema rohkem kannatanute peale. Iga meeldetuletus võib sundida ebaseaduslikke asju uuesti läbi elama.

Kriminaalasja lõpetamine ja uuesti menetlemine ei ole kindlasti seotud ajakirjanduses avaldatuga ega meedia (üldsuse) survega. Põhjuseks on seadusemuudatus, mis andis võimaluse erinevateks tõlgendusteks. Tegemist on juhtumiga, kus oleks vajalik olnud ka kõrgemalseisva kohtu seisukoht. Kahjuks ei soovinud E. Kõrm maakohtu otsust edasi kaevata.

Lühidalt juriidilisest aspektist, mis tekkis seoses karistusseadustiku (KarS) kehtima hakkamisega.

Kriminaalkoodeksi (KrK) § 117 nägi ette kriminaalvastutuse sugukõlvatu tegevuse eest noorema kui 16aastase isiku suhtes.

Kannatanu suguorganite puudutamine süüdlase keha mingi osaga oli füüsiline sugukõlvatus kriminaalkoodeksi mõttes.

Sugukõlvatu tegevus noorema kui 16aastase isiku suhtes, mis oli seotud vägivalla või vägivallaga ähvardamisega, või ära kasutades kannatanu abitut seisundit, tuli kvalifitseerida KrK § 115¹ lg 2 järgi.

Abitu seisundiga oli kriminaalkodeksi mõttes tegemist siis, kui kannatanu oma füüsilise või psüühilise seisundi (füüsiline puue, lapseealisus, vaimutegevuse rike või muu haiguslik seisund, teadvuseta olek) tõttu ei võinud aru saada tema suhtes toime pandud tegude iseloomust ja tähendusest või ei olnud informeeritud suguelust või ei saanud süüdlasele vastupanu osutada ja viimane, asudes tegu toime panema teadis seda, et kannatanu on sellises seisundis.

Seadusandja on karistusseadustiku 7. jaos sätestatud seksuaalse enesemääramise vastaste süütegude puhul lähtunud eeldusest, et seksuaalkäitumises omandab inimene täieliku arusaamisvõime 14aastaselt.

KarS § 146 järgi kvalifitseeritakse täisealise isiku poolt toimepandud kuritegu, mis seisneb tema poolt noorema kui 14aastase isiku kaasamises sugulise kire rahuldamisele suguühendusest erineval viisil. Sellisteks tegudeks on igasugune inimese kehaga seotud tegevus, mille eesmärgiks on sugulise erutuse esile kutsumine või selle suurendamine kuni täieliku rahuldatuseni, sealhulgas ka suguelundite ja muude erogeensete piirkondade puudutamine.

14aastase ja vanema isiku suhtes toimepandud samasugune tegu kujutab endast kuritegu (KarS § 142) ainult siis, kui see on toimunud vägivaldselt – kas füüsilise või psüühilise vägivalla sunnil või kui on ära kasutatud isiku seisundit, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama.

(NB! Vajalik oli ühe eelnimetatud tunnuse olemaolu. Küsimus oli selles, kuidas sisustada mõistet – seisundis, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama ja kas selline seisund on sama mis KrK §-s 115¹ ettenähtud abitu seisund.)

Kohus asus seisukohale, et ei ole põhjendatud nii kitsas tõlgendamine, kus vastupanuks võimetu isikuga on tegemist ainult juhul, kui tema liikumisvõime on füüsiliselt piiratud. Sellisel juhul jääksid karistamata teod, millega on oluliselt rikutud isikute tahtevabadust seksuaalse enesemääramisõiguse teostamiseks, milline õigus tuleneb Põhiseaduse §-st 20 (õigus isikupuutumatusele) ja §-st 19 (õigus vabale eneseteostusele).

Kohus asus seisukohale, et KarS § 142 kirjeldatud kuriteo koosseisuline tunnus – isiku sellise seisundi ära kasutamine, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama

või toiminust aru saama – on sisult laiem kui KrK § 115¹ ettenähtud abitu seisund. Kuna kohus leidis, et YYi poolt toime pandud kuritegu oli karistatav nii kriminaalkodeksi kehtimise ajal ja on karistatav ka karistusseadustiku järgi, tunnistati ta süüdi KrK § 117 järgi.

Lähtudes karistusseadustiku sõnastusest, esitas prokurör kohtus YYile muudetud süüdistuse.

3. Intervjuud YY kriminaalasja kajastanud ajakirjanikega

Tarmo Michelson, SL Õhtuleht

Vastas vaid küsimusele, kust sai esialgse informatsiooni uurimisel olevast kriminaalasjast.

See oli üks arst, ma nime ei taha nimetada, kes meile ühe teise pedofiiliajuhtumiga seoses ka XXX loost rääkis. Esialgu ta ei öelnud ega tahtnud öelda piirkonda, millest jutt oli, aga järgmisel korral nõustus ta siiski koha ütlema. Nimesid tema ei nimetanud, nimed sain XXX kohalike elanike käest nendega suheldes.

Martin Pau, Postimees

Kuidas tuli info juhtunu kohta teie lehte? Kes kellega kõigepealt ühendust võttis?

Täpselt ei mäleta. Vist oli esimene lugu sel teemal Sõnumilehes ja sealt sai see üles korjatud. Esimene inimene, kellega rääkisin, oli vist üks lapsevanemaist.

Kas edasine teave on saadud koha peal intervjuusid tehes või telefonitsi?

Ei julge täie kindlusega väita, et kogu info sain telefonitsi, aga suurema osa kindlasti.

Kas kohalikud elanikud ja haridustöötajad olid koostöövalmis või tõrjuvad?

Mõni oli alguses üsna tõrjuv, aga ma ei mäleta, et keegi oleks rääkimast keeldunud. Sõna koostöövalmidus võib jätta mulje, et me oleksime justkui töötanud ühise eesmärgi nimel. Tegelikult ajas igaüks oma väikest asja: kes tahtis YYile ära teha, kes teda kaitsta, kes tahtis lehte huvipakkuvat materjali.

Kas uurija, prokurör ja kohtunik olid koostöövalmid?

Ma ei mäleta, et oleksin rääkinud kohtunikuga. Korduvalt rääkisin kindlasti uurijaga, võibolla ka prokuröriga. Võib öelda, et õigussüsteemi ametnikud olid viisakad ja korrektsed, kuid rääkisid nii vähe kui võimalik.

Kes otsustas, kui pikalt tuleb protsessi jälgida?

Põhimõtteliselt mina ise. Kuigipalju pidasime loomulikult nõu vanemtoimetajaga, minu ülemusega.

Kes otsustas, kui põhjalikult või kui napisõnaliselt teemat käsitleda?

Ma arvan, et see oli minu ja vanemtoimetaja ühine otsus, mis sai tehtud pärast lühikesi arutelusid. Oli selge, et pärast esimest lugu pole põhjust sellest pikalt rääkida, vaid fikseerida aeg-ajalt lühiuudisega, mis seisu on uurimine jõudnud. Siia juurde on kohane lisada, et ühel hetkel kaotasin ma nõ järje käest, sest uurimine venis ja venis ja nii sain vähemalt pool aastat kuulda kogu aeg, kuidas uurimise tähtaega on pikendatud. Ühtpidi tundus teema oluline, teisalt aga ka mitte elu ja surma küsimus, sestap jäi teema käsitlemine ühel hetkel minu poolt päris soiku.

Lisa 6

YYi kaasuse kajastuste tekstianalüüs

I kajastamispäeva kirjutis SL Õhtulehes

6. november 2000

SLÕL: Õpetaja pani käe poisi kintsule ja sealt edasi...

Tartumaal ZZZ valda jääva Mehikoorma *põhikooli endine direktor YY, 65, on väidetavalt ajanud käsi püksi* mitmele õpilasele. **Politsei on pedofiiliajuhtumiga seoses üle kuulanud** rohkem kui 30 õpilast ja lapsevanemat ning loodab asja kohtusse saata.

“Järeleaitamistunnis istus YY poisi kõrvale ja nagu **poiss** tunnistas, pani õpetaja talle käe kintsu peale ja sealt edasi...,” jätab *õpilaste kaitseks välja astunud XXXs* eraettevõtjana töötav **BB** lause lõpetamata. Ta ei taha otse välja öelda, et **õpetaja katsus poisi suguelundeid**.

BB puuduvad andmed, et YY oleks koguni mõnda poissi seksuaalselt kuritarvitanud. “Asi piirdus vaid käperdamisega,” lisas ta. **BB** ütles, et **mõned poisid ei tahtnud õpetaja käperdamise kombe pärast isegi koolis käia**.

Kuna verb ‘*pani*’ on kindlas kõneviisis, toimunu kirjeldus aga detailne, siis esitab pealkiri õpetaja ja direktor YYile kindla süüdistuse. Jääb mulje, et ajakirjanikul on täpselt teada, mis toimus.

Pealkirja ja juhtlõigu vahel on vastuolu. Esitel kõneldakse juhtlõigus enam mitte ühest poisist nag pealkirjas, vaid mitmest õpilasest. Teiseks jääb juhtlõigu sõnastusest mulje, et ‘*käe püksi ajamine*’ on siiski vaid väidetav. Väite esitajat pole nimetatud. Ebaselgeks jääb, kas politsei on YYile juba süüdistuse esitanud või pole YY veel kahtlustatavgi.

Selgusetuks jääb, kas BB astus välja ühe poisi või mitmete õpilaste kaitseks. YYi tegevust on taas edasi antud kindla kõneviisi verbidega.

Ajakirjanik konstrueerib siinkohal nii allika (BB) mõtteid kui YYi tegevust.

Ajakirjanik konstrueerib kahtluse, mille kohta ‘puuduvad andmed’.

Selgusetuks jääb, kust on pärit BB andmed. Jääb mulje, et ta teeb ebakompetentse järelduse.

<i>Pedofiilias süüdistatav XXX põhikooli direktor</i> <u>YY pani koolijuhi ameti maha</u> kevadel, kui <u>läks pensionile</u>. Sügisel <u>asus</u> ta koolis <u>tööle ajalooõpetajana</u>. Ta <u>sai õpetada vaid paar nädalat</u>, kui BB <u>esitas õpilaste nimel politseile avalduse</u>, et <u>YY ahistab koolis lapsi</u>. “Käisin Tartu laste tugikeskuse juhataja Ruth Soonetsi juures ja tema soovitas asja politseisse anda,” ohkab BB. Ta lootis, et juhtumi saab suurema kärata külas ära lahendada, kuid “sügisel enne kooli algust palusin YYi, et ta ei asuks koolis õpetajana tööle. Ta oli nõus. Aga siis selgus, et <u>õpetajatest oli suur puudus ja ta läks kooli tagasi tööle</u>.” BB oli veendunud, et <u>YY jätkab õpilaste käperdamist</u> ja nägi ainsa väljapääsuna esitada politseisse avaldus. Tunnistas süüd BB, <u>kelle tütreid kevadel Mehikoorma kooli lõpetasid</u>, väitis, et <u>YY tunnistas end neljasilmavestluses laste ahistamises “praktiliselt süüdi”</u>. Ta <u>palus, et BB ei annaks asja kohtusse</u>. <u>BB teada on YY lapsi käperdanud 30 aasta vältel ehk niikaua, kui ta on töötanud koolis</u>.	Ajakirjaniku väitel on YY juba pedofiilias süüdistatav, kui aga vaadelda kriminaalmenetluse ja selle kajastamise protsessi võrdlust ajalisel teljel (tabel 5) siis selgub, et see väide on väär. Tekib küsimus, miks BB just siis avalduse esitas. Kas YY on ahistanud ühte last või lapsi? Ajakirjanik refereerib kahe inimese väidetaval toimunud vestlust ühe poole andmetel ja konstrueerib teise poole süü omaks võtmise. Ajakirjanik konstrueerib infoallika (BB) “asjassepuutuvuse”. Väide, et YY on end neljasilmavestluses süüdi tunnistanud, ei ole tõestatav. Kuidas saab BB seda teada?
--	--

YY on külaelanike sõnul intelligentne ja asjalik mees. Vanapoiss. Ta on kooli heaks palju teinud. Kui veel paar kuud tagasi elas YY kooli naabruses, siis nüüd kolis ta külaelanike survele koolist kaugemale.	Selgusetuks jääb, kes on need külaelanikud, kellele palju neid on.
Tartu maavalitsuse haridusosakonna juhataja Peep Laanes kinnitas, et väidetavat ahistamist YYi poolt on tulnud vallavalitsuses arutada.	Selgusetuks jääb, mis põhjusel ja miks just vallavalitsus 'väidetavat ahistamist' arutas. Oli see valla- või haridusametnike initsiatiiv või uurija ettepanek?
"Tema enam direktorina ei tööta," märkis Laanes. Jääb selgusetuks, kas YY pani direktoriameti maha või teda sunniti seda tegema.	Eespool on märgitud, et YY läks pensionile, siin jääb mulje, et ta sunniti töölt lahkuma.
Laanese sõnul kerkis õpilaste ahistamine YYi poolt päevakorda suvel.	Miks kerkis päevakorda? Kelle initsiatiivil ja kuidas?
"YYi suhtes esitati kaebus ja maavalitsuse haridusosakonna vaneminspektor Eda Tamm käis kaks korda koolis toimuvat uurimas," lisas Laanes.	Millal esitati kaebus? Kui suvel, siis kas haridusosakonna vaneminspektor käis suvel koolis asja uurimas? Kes esitas kaebuse? Verb 'esitati' on ümbisikuline. Kas jutt on politseisse esitatud kaebusest või esitas keegi kaebuse juba varem haridusosakonda?
Ta märkis, et "väga konkreetset kaebust väga konkreetse juhtumi kohta ei ole".	Kui konkreetset kaebust konkreetse juhtumi kohta pole, siis mis üldse on?

Vanglat ei soovi Eda Tamm <u>ei osanud XXX koolis toimunu kohta mitte midagi öelda</u>. “Uurimine käib ja lihtsalt kommentaare ei ole mõtet levitada,” <u>ei soovinud</u> Tamm <u>skandaalist lähemalt rääkida</u>. Tema <u>peab YYile esitatud süüdistusi kuulujuttudeks</u>. Tartu <i>politsei uurija Sille Harjo</i> loodab, et juhtum jõuab kohtusse. Ta <u>on tänaseks jõudnud üle kuulata üle 30 kooliõpilase ja lapsevanema</u>. Uurija ei tahtnud öelda, kas tunnistuste põhjal on õpetaja õpilasi seksuaalselt kuritarvitanud. “<u>See on väga segane asi ja palju emotsioone</u>,” sõnas Harjo, kes soovib uurimistähtaaja <u>pikendamist</u> veel kuu võrra, s.o. 13. detsembrini. BB hinges on kahtlus, <u>kas lapsed julgesid politseis rääkida, kuidas YY neid katsus</u>. Ta <u>loodab, et vähemalt järeleaitamistunnis YYi käperdamise ohvriks langenud poiss julges toimunust ka uurijale rääkida</u>. “Mul endalgi <u>on seda asja ajades üsna vilets enesetunne</u>. Ikkagi väike koht. Aga ma <u>ei saanud taganeda, sest siis oleks mina lolliks jäänud</u>. Mul <u>on neid vaenlasi siin küla peal juba niigi palju</u>. <u>Küsisin uurija käest, kas pean kolima hakkama</u>,	Ajakirjanik konstrueerib alapealkirjas juba karistust, kuigi tegemist on alles eeluurimisega. Ajakirjanik on kirja pannud sellise allika sõnad, kes ei anna mingit lisateavet. Uurija soovib küll juba loo kohtusse jõudmist, kuid nendib, et kogu lugu on veel väga ebaselge. Jääb mulje, et veel pole selge, kas kuritegu toimunud ongi. Ajakirjanik konstrueerib kindlalt toimunud kuriteo, mis võib tunnistajate hirmu tõttu tõendamata jääda. Ajakirjanik konstrueerib BB positsiooni ja eesmärgid. Viidatakse ebaselgele külaelanike survegrupile, kes on BB suhtes ette negatiivselt meelestatud.
---	---

aga kuna uurimist pikendatakse, andis ta mulle veel hingetõmbeaega.” BB tahab, et YY ei saaks enam kunagi koolis õpetajana töötada.

“Vanglakaristust ma sellele mehele ei taha,” puhkes BB naerma.

Hullud patud

XXX põhikooli uus direktor **OO** ei osanud öelda, kas YY on pedofiil või mitte. “Asja uuritakse,” märkis ta tagasihoidlikult mitmel korral. Direktor jättis vastamata ka küsimusele, kas lapsed võivad vassida ja õpetajat alusetult süüdistada. “Ma ei kommenteeri,” jäi OO napsõnaliseks.

Tartu laste tugikeskuse juhataja **Ruth Soonets** kinnitas möödunud neljapäeval SL Õhtulehe artiklis “Pedofiil õpetab Tartus lapsi”, et tema jutul on käinud mitmeid õpilasi ja lapsevanemaid, kes on rääkinud, kuidas üks õpetaja on seksuaalselt ahistanud lapsi. Soonets keeldus uurimise tulemustele viidates ütlemast, millise kooli ja millise õpetajaga on tegemist. Ta vaid märkis, et selle õpetaja teod on märksa hullemad, kui mõned aastad tagasi pedofiilias süüdi mõistetud ja 9 aastaks vangi mõistetud Orissaare internaatkooli õpetaja teod.

Ajakirjanik esitab küsimuse, millele põhikooli uus direktor ei saagi osata vastata.

Laste tugikeskuse juhatajat Ruth Soonetsit mainitakse artiklis juba teist korda. Siinkohal on tegemist YYi juhtumiga mitte seotud loo ja YYi juhtumi kunstliku seostamisega – ajakirjanduslik võtte, millega luuakse kontekst.

YY on süütu XXX põhikoolis hangib haridust <i>kohaliku kaupluse juhataja RR</i>i kaks last. “Minu laps oli täiesti šokis ja nuttis, <u>kui pidi minema politseisse uurija juurde</u>. Ta <u>ei uskunud, et on sinna kutsutud YYiga seoses</u>. Ta ütles mulle, et “emme, sa valetad”,” peab RR <u>õpetaja kohta esitatud pedofiilia süüdistusi laimuks</u>. RR kinnitas, et <i>kodukandis tõepoolest räägitakse endise direktori seotusest pedofiiliaga</i>. “<u>See on küll ainult külajutt</u>,” astub RR YYi kaitseks välja. RR on vestelnud sel teemal oma lastega. <u>Neid pole direktor käppinud</u>. “<i>Olen ka ise selles koolis õppinud ja YY oli ka minu õpetaja</i>. Meenutasin, et ehk tuleb mulle midagi sellist meelde. Aga ei tulnud. Praegusel juhul on nii, et BB on laste nimel teinud politseisse avalduse ja nüüd peavad lapsed käima uurija juures tunnistusi andmas. Eks uurijad selgitavad, kas YY on süüdi. Paljud arvavad, et mitte.” XXX elanikud teavad rääkida, et <u>BBl on isiklik vihavaen YYi vastu</u>. “Seda ei saa öelda,” lausus BB kätt südamele pannes. “Mul ei ole temaga mitte mingisuguseid tülisid olnud.”	Sisse tuuakse uus teema – lapse hirm politseies. Kes räägivad? Mida tähendab ‘seotus pedofiiliaga’? Varjatud etteheide BBle – sellepärast, et BB o laste nimel (nende teadmata?) avalduse teinud, peavad lapsed nüüd politseis käima. Jällegi jääb mõistetamatuks, kes on need ‘XX elanikud’. Kui palju neid on? Kes nende seisukohti vahendab?
---	---

“Nii ja naa,” <u>ei julgenud ZZZ vallavanem VV välja öelda oma seisukohta, kas tegemist on pedofiiliajuhtumiga või mitte</u>. Samas <u>on VV ise uurinud, mis on põhikoolis toimunud</u>. Ta <u>on vestelnud YYiga</u>. “Aga me ei jõudnud asjale jälile ja see läks politseisse.”	Taas on ajakirjanik allikalt küsinud küsimuse, millele see ei saagi vastata osata. Mittevastamine o aga nimetatud julgusepuuduseks.
Elukohta vahetanud YYi pole SL Õhtulehel õnnestunud mitme päeva jooksul tabada.	See lause peab ilmselt põhjendama, miks artikkel tasakaalus pole, miks on ajakirjanduses avalikult süüdistatud isikule sõna andmata jäetud. Samas ei põhjenda see, miks oli vaja artikkel enne YYi ‘tabamist’ tingimata avaldada.
Orissaare pedofiil pandi 9 aastaks vangi Viis aastat tagasi mõistis kohus Orissaare internaatkooli õpetaja Vambola Viilmaa süüdi alaealiste vägistamises, vägivallategudes ja sugukõlvatustes. Pedofiil mõisteti 9 aastaks vangi. Viilmaa ise tunnistas end süüdi osaliselt. Ta ütles, et oli lapsi “väheke käperdanud”.	Ajakirjanik on seostanud alles eeluurimise faasis oleva YYi kaasuse juba süüdimõistva kohtuotsuseni jõudnud kaasusega. Taas on kasutatud ajakirjanduslikku võtet, millega juhtumil luuakse ajakirjaniku konstruktsiooniga sobiva värvinguga konteksti.
Kannatanute tunnistuste põhjal toimusid Viilmaa seksuaalkuriteod õpilaste kallal 1994. aasta septembrist kuni 1995. aasta maini. Asi tuli päevavalgele, kui koolis õppiv Aivar, 18, kuulis, kuidas neljandas klassis õppiv poiss rääkis sõbrale, et kehalise kasvatuse õpetaja ajab poistele käsi püksi ja käperdab suguelundeid. Viilmaa vahistati mõni päev hiljem.	

Kui kasutatud allikad jagada viidatud, tsiteeritud ja passiivseteks kõneisikuteks, siis on pilt järgmine.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) *õpilaste kaitseks välja astunud* XXXs eraettevõtjana töötav BB,
- 2) Tartu maavalitsuse haridusosakonna juhataja Peep Laanes,
- 3) Tartu maavalitsuse haridusosakonna vaneminspektor Eda Tamm,
- 4) Tartu politsei uurija Sille Harjo,
- 5) XXX põhikooli uus direktor OO,
- 6) kohaliku kaupluse juhataja RR,
- 7) ZZZ vallavanem VV.

Viidatud kõneisikud:

- 1) Tartu laste tugikeskuse juhataja Ruth Soonets,
- 2) nn külaelanikud,
- 3) R Ri laps,
- 4) Orissaare internaatkooli õpetaja Vambola Viilmaa,
- 5) Orissaare internaatkooli õpilane Aivar.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) väidetavalt ahistatud lapsed,
- 2) XXX põhikooli endine direktor YY,
- 3) BB tütre,
- 4) Orissaare internaatkooli neljanda klassi poiss.

Allikajaotusest selgub, et sündmus(t)ega kõige lähemalt seotud inimesed on kõige vähem sõna saanud, nemad kuuluvad kõik passiivsete kõneisikute hulka.

Väidetavalt ahistamisohus elanud laste arvamusi loeme BB suu läbi vahendatult. BBlt saadud ja YYi juba enne kahtlustatavaks tunnistamist kurjategijaks konstrueerida aitav info täidab peaaegu $\frac{3}{4}$ artikli mahust. Ülejäänud $\frac{1}{4}$ artikli mahust on YYi suhtes neutraalne või isegi teda pooldav.

Asjaolu, et ajakirjanik on pidanud vajalikuks YYi vanapoisiseisust ära märkida, ei ole samuti tähtsusetu. Ikkagi asjaolu, mis võiks justkui vihjata võimalusele, et mees ei ela tavapärasest abielulist elu.

Sellele lisandub toetavalt viide Tartu laste tugikeskuse juhataja Ruth Soonetsi “möödunud neljapäevasele” artiklile SL Õhtulehes “Pedofiil õpetab Tartus lapsi” (nimetatud artiklit pole käesoleval ajal võimalik internetist leida, miks, ei ole teada).

Otsesõnu pole küll märgitud, et Soonetsi viidatud õpetaja võiks YY olla, kuid ühtegi muud põhjendust Soonetsi jutu artiklile lisamiseks pole ka toodud.

Et poleks kahtlust, millistest tegudest Orissaare puhul jutt oli, lisatakse ka lühiülevaade Orissaare internaatkooli õpetaja Vambola Viilmaa tegudest: alaealiste vägistamine, vägivallateod ja sugukõlvatused. Orissaare internaatkooli õpetaja Vambola Viilmaa tegude kokkuvõtte ära toomisega annab ajakirjanik konteksti, n-ö raamistuse, millest lähtuvalt ja kuhu kuuluvalt YYi hinnata.

YYi kiitvatest hinnangutest libisetakse artiklis kiirelt üle. Tema väidetavat tegu seevastu kirjeldatakse kindla kõneviisi verbe kasutades korduvalt ja detailselt.

Kokkuvõtvalt: otseselt allikana kasutatud inimestest süüdistab YYi üks, kaitseb kaks, neutraalseks jääb neli. Ehk teisisõnu – süüdistab $\frac{1}{4}$, ei süüdistata $\frac{3}{4}$. Artikli mahulised proportsioonid on otse vastupidised.

YYi endaga pole räägitud. Süütuse presumptsiooni on rikutud, isik, kes ei ole kuriteos isegi veel kahtlustatavaks tunnistatud, identifitseeritakse süüdimõistvas kontekstis.

I kajastuspäeva kirjutis Postimehes

6. november 2000

Postimees

Tartumaa õpetajat kahtlustatakse pedofiilias

Tartumaal ZZZ valda jääva XXX *põhikooli* endine direktor **YY** (65) on väidetavalt ajanud käsi püksi mitmele õpilasele. **Politsei on** pedofiiliajuhtumiga seoses üle kuulanud rohkem kui 30 õpilast ja lapsevanemat ning loodab asja kohtusse saata, kirjutab SL Õhtuleht.

«Järeleaitamistunnis istus YY poisi kõrvale ja nagu **poiss** tunnistas, pani õpetaja talle kae kintsu peale ja sealt edasi...» rääkis *õpilaste kaitseks välja astunud* XXXs eraettevõtjana töötav **BB**. Ta ei soovinud otse välja öelda, et **õpetaja katsus** poisi suguelundeid.

BBl puuduvad andmed, et YY oleks koguni mõnda poissi seksuaalselt kuritarvitanud. «Asi piirdus vaid käperdamisega,» lisas ta. **BB ütles**, et **mõned poisid ei tahtnud õpetaja käperdamise kombe pärast isegi koolis käia.**

Pealkiri “Tartumaa õpetajat kahtlustatakse pedofiilias” on pisut täpsem SL Õhtulehe omast. Juriidilises mõttes pole väide õpetaja kahtlustamisest sel hetkel küll veel tõene, kuna ta pole kahtlustatavaks tunnistatud. Ajakirjanik kasutab kriminaalasjast kõneldes sõna ‘kahtlustamine’ tavakeele mõistes, mis võib tekitada segadust.

Juhtlõik on peaaegu sõna-sõnalt SL Õhtulehe tsitaat. Kasutatakse sõna ‘väidetav’, kuid ebaselgeks jääb, kes on väitja.

Selgusetuks jääb, kas BB astus välja ühe poisi või mitmete õpilaste kaitseks. YYi tegevust on taas edasi antud kindla kõneviisi verbidega.

Ajakirjanik konstrueerib siinkohal nii allika (BB) mõtteid kui YYi tegevust.

Ajakirjanik konstrueerib kahtluse, mille kohta ‘puuduvad andmed’.

Selgusetuks jääb, kust on pärit BB andmed. Jääb mulje, et ta teeb ebakompetentse järelduse.

<i>Pedofiilias süüdistatav</i> XXX põhikooli direktor YY <u>pani koolijuhi ameti maha</u> kevadel, kui <u>läks pensionile</u>. Sügisel <u>asus</u> ta aga koolis <u>tööle ajalooõpetajana</u>. BB, kelle tütre kevadel XXX kooli lõpetasid, väitis, et YY <u>tunnistas end neljasilmavestluses laste ahistamises «praktiliselt süüdi»</u>. Ta <u>palus</u>, et <u>BB ei annaks asja kohtusse</u>. BB teada <u>on YY lapsi käperdanud 30 aasta vältel</u> ehk niikaua, kui ta on töötanud koolis. Tartu <i>politsei uurija Sille Harjo</i> avaldas lootust, et juhtum jõuab kohtusse. Ta <u>on</u> tänaseks <u>jõudnud üle kuulata üle 30 kooliõpilase ja lapsevanema</u>. Uurija ei tahtnud öelda, kas tunnistuste põhjal on õpetaja õpilasi seksuaalselt kuritarvitanud. «<u>See on väga segane asi ja palju emotsioone</u>,» sõnas Harjo, kes <u>soovib uurimistähtaaja pikendamist</u> veel kuu võrra ehk 13. detsembrini. XXX põhikooli uus direktor OO <u>ei osanud öelda, kas YY on pedofiil või mitte</u>. «Asja uuritakse,» märkis ta. Direktor <u>jättis vastamata ka küsimusele, kas lapsed võivad vassida ja õpetajat alusetult süüdistada</u>. «Ma ei kommenteeri,» <u>jäi OO napsõnaliseks</u>.	Ajakirjaniku väitel on YY juba pedofiilias süüdistatav, kui aga vaadelda kriminaalmenetluse j selle kajastamise protsessi võrdlust ajalisel teljel (tabel 5) siis selgub, et see väide on väär. Ajakirjanik konstrueerib infoallika (BB) “asjassepuutuvuse”. Väide, et YY on end neljasilmavestluses süüdi tunnistanud, ei ole tõestatav. Kuidas saab BB seda teada? Uurija soovib küll juba loo kohtusse jõudmist, kuid nendib, et kogu lugu on veel väga ebaselge. Jääb mulje, et veel pole selge, kas kuritegu toimunud ongi. Ajakirjanik esitab küsimuse, millele põhikooli uus direktor ei saagi osata vastata.
---	--

Kogu tekst koosneb SL Õhtulehe tsitaatidest ja väga väikestest ümbersõnastustest. Üks ajakirjandusväljaanne kasutab teist allikana ja võimendab seeläbi tema sõnumit.

Allikatena on SL Õhtulehe artikli paljudest allikatest tsiteerimist väärivateks peetud *õpilaste kaitseks välja astunud* **BB**, politsei uurijat **Sille Harjot** ja XXX põhikooli uut direktorit **OOD**.

Sõna ei ole antud ei YYi toetavatele isikutele ega YYile endale. Kui kasutatud allikad jagada viidatud, tsiteeritud ja passiivseteks kõneisikuteks, siis on pilt järgmine.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) *õpilaste kaitseks välja astunud* XXXs eraettevõtjana töötav BB,
- 2) Tartu politsei uurija **Sille Harjo**,
- 3) XXX põhikooli uus direktor OO.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) väidetavalt ahistatud lapsed,
- 2) XXX põhikooli endine direktor YY.

Ka selle uudise puhul on sündmus(t)ega kõige lähemalt seotud inimesed kõige vähem sõna saanud ja kuuluvad passiivsete kõneisikute hulka.

2/3 loo mahust edastab neid BB sõnu, mis konstrueerivad YYi süüd. Ülejäänud kolmandik on jäetud uurija Harjole ja uuele direktorile OOle, kes juba oma ametipositsioonist lähtuvalt ei saa kõnelda oletustest, vaid peavad lähtuma faktidest. Kuna tõestatud faktid esialgu puuduvad, ei saagi kumbki nimetatud allikatest midagi konkreetset öelda.

Süütuse presumptsiooni on rikutud, isik, kes ei ole kuriteos veel isegi kahtlustatavaks tunnistatud, identifitseeritakse süüdimõistvas kontekstis. Kuna võimendatakse SL Õhtulehe samasugust sõnumit, siis tekib kumulatiivne efekt.

I kajastuspäeva kirjutis kommentaarikeskuses Mega

6. november 2000 Kommentaarikeskus Mega Eestis võivad pedofiilid end julgelt tunda Juba nädal aega tuurib hillitsetult Eesti oludes suhteliselt ebatavaline skandaal – nimelt <u>on politsei hakanud uurima, kas XXX põhikooli õpetaja ja endise direktori YYi vastu tõstatud pedofiiliasüüdistustel on alust.</u> <i>Loomulikult on demokraatlikus riigis kohtu pädevuses otsustada, kas inimene on süüdi. Ja seni kehtib süütuse presumpatsioon, mistõttu tuleb kirjutada ja arvata, et lapsed valetavad, justnagu oleks õpetaja neid silitanud ja käis püksi toppinud.</i> <i>Olgu selle konkreetse case`ga, kuidas on.</i> Hoopis sellest tahaks rääkida, et <u>Eestis on lapsed väga kaitsetud</u>. Antud juhtumi puhul tuleb välja, et <u>asi poleks politseisse jõudnudki, kui see inimene oleks loobunud õpetajakutsest.</u> Ehkki asja algataja teada on õpetaja lapsi käperdanud 30 aasta vältel ehk niikaua, kui ta on töötanud koolis. Ei tea küll, <u>kus olid inimeste silmad-kõrvad need kolmkümmend aastat?</u>	Pealkiri loob eelduse, et kommentaaris räägitakse pedofiiliast üldiselt. Juhtlõik nimetab sündmust ‘ebatavaliseks skandaaliks’. Selgusetuks jääb, mis on ebatavaline, kas kuritegu või see, et politsei kuritegu uurima on asunud. Sõna ‘süüdistus’ on kasutatud tavakeele mõistena, juriidiliselt ei ole see sõna sel ajaetapil korrektne, YYile ei ole veel süüdistust esitatud. Ajakirjanik, kelle nime pole nimetatud, konstrueerib süütuse presumptsiooni kui nähtuse, mis takistab õigluse võidule pääsemist. Ajakirjanik on otsustanud asuda laste kaitsele. Et kaitsta, peab olema, kelle eest kaitsta ja keda süüdistada. Autor leiab vaenlased.
---	--

<i>Siiani jääb meedias kirjutatu põhjal <u>mulje</u>, et kohalik kogukond ei peagi asja eriti taunitavaks. Külaelanike sõnutsi on tegemist “intelligentse ja asjaliku mehega, kes on kooli heaks palju teinud”.</i> <i>Asja algatajal olevat selle mehe vastu isiklik viim.</i> <i>Maavalitsuse haridusosakonna inspektor peab kogu lugu kuulujuttudeks.</i> Politsei tahab asja uurimist pikendada. <i>Kooli praegune direktor ei soovi kommenteerida.</i> <i>Isegi see inimene, kes asja algatas, ütleb, et ei soovi kõnealuse õpetaja karistamist reaalse vangistusega.</i> <i>Säärase täiskasvanute ringkaitse ja automaatselt võetud lastevastase hoiaku korral pole midagi imestada, kui ei sel ega järgmistel kordadel ei selgu midagi.</i> <i>Pedofiilid võivad end Eestis muretult tunda - laste juttu ei usu keegi. Kui politsei peakski asja uurima hakkama, siis ehmatab oskamatult läbiviidud ülekuulamine laste suud lukku. Ja tekitab veel suurema shoki.</i> Täiesti tähelepanuta jääb see kuri, mida lapse hingele on tehtud. Keegi ei näi hoolivat, mida on	Esiteks nn kohalik kogukond, kes teab YYi positiivseid tegusid ja omadusi. Teiseks haridusametnikud, kes ei ole enne kohtuotsust YYi süüs kindlad. Kolmandaks politsei, kes tahab kriminaalasja põhjalikult uurida. Neljandaks kooli praegune direktor, kes ei soovi ega saagi oma ametist lähtuvalt olukorda enn kohtuotsust kuidagi kommenteerida Viiendaks asja algatanud BB, kuna ta ei ole piisavalt kättemaksuhimuline. Pedofiilid võivad autori väitel end julgelt tunda, sest kaaskodanikud on ükskõiksed ja politse on oskamatu. Allikate ametipositsioonist lähtuvat napolisõnalisust nimetab ajakirjanik ringkaitseks. Vajadust faktide paikapidavust kontrollida võrdsustab ajakirjanik laste mitte uskumisega. Autor konstrueerib olukorra, kus lastest ei hooli keegi peale tema enese.
--	--

ahistaja või vägistaja tõttu üle elanud lapsed, millist hirmu, häbi, alandust ja ahastust. Pigem keskendutakse ahistaja vaevustele. Issake, ta on ju nii tore inimene.

Lapsi peetakse seksuaalvägivallas kaassüüdlasteks. Mis on täiesti vale.

Oma kaheksa-aastase tütre vägistanud mees kinnitab kohtus, et laps ise avaldas vahekorraks soovi.

Kuidas küll oskas üks kaheksa-aastane tüdruk midagi säärast tahta.

Praegu vangis istuv Orissaare internaatkooli õpetaja, kes kasutas ära kümnetkonda oma hoolealust, kahelt tüdrukult võttis süütuse jne, väidab, et lapsed mõtlesid asju välja, kuna ta oli liiga range. Endised kolleegid aga ei jõua asja ära imestada – nii galantne kolleeg!

Niisuguste hoiakute tõttu ei julge lapsed midagi välja rääkida. Ometi on psühholoogide arvates väga oluline, et probleem välja tuleks. Muidu võib toimunu lapse elu jäädavalt rikkuda.

Arvatakse, et ahistamise ohvriks langeb umbes iga kümnes alla 12aastane laps.

Umbisikuline tegumood, varem kasutati alusena määramata isikut – keegi.

Ootamatu näide kusagilt – kas Eestist? Millal?

Konteksti loomiseks kasutab autor taas kõrvalist kaasust, mille puhul on juba kohtuotsuseri jõudnud. Autor iseloomustab süüdimõistetud Orissaare õpetajat, tõmmates selgeid paralleele XXX õpetajaga, kes pole juriidilises mõttes veel kahtlustatavgi. XXX õpetaja kolleege võrreldakse Orissaare õpetaja kolleegidega, kes ei olnud piisavalt valvsad.

Lapsed kardavad, sest täiskasvanud on tõrjuva ja hoolimatud, lapsi ei kaitse keegi.

Eestis on laste ahistamise juhtumeid kohtusse jõudnud käputäis. Isegi siis, kui laps ütleb, et teda vägistati, saadab lapsevanem igasugu sotsiaaltöötajad ja politsei pikalt.

Kui eesmärgiks oleks last edasistest kannatustest säästa, võiks veel aru saada. Kui aga eesmärgiks on oma mugavat eksistentsi mitte häirida lasta, siis pole sellisel teol vabandust.

Jääb üle ainult tsiteerida SL-Õhtulehe pildiallkirja: "XXX põhikooli endine direktor ja õpetaja YY on küla elanike sõnul intelligentne ja asjalik mees, kes nüüd on sattunud pedofiiliasüüdistuse küüsi."

Täiskasvanud ei kaitse lapsi, sest nad on mugavad.

Kokkuvõtvalt: YY on juba enne kohut süüdi mõistetud, kuid otsesõnu ei saa seda välja öelda, sest autori silmis õiglust pidurdav süütuse presumptsiooni põhimõte ei luba.

Ometi väljendab kommentaar autori seisukohta piisavalt selgelt, nii võime taas nentida, et autor rikub süütuse presumptsiooni, identifitseerides isiku, keda ei ole kuriteos veel isegi kahtlustatavaks tunnistanud, süüdimõistvas kontekstis.

Tsiteeritud kõneisikuid selles tekstis ei kohta, viidatud kõneisikuks kujuneb eeskätt meedia. Teisi meediaväljaandeid allikana kasutades võimendab autor nende sõnumit.

Autor asetab end väga üldistatult laste positsioonile, interpreteerides lapsi isikutena, keda keegi ei kaitse, ei kuula ega usu.

XXX elanikke konstrueeritakse ükskõikse ja hoolimatu kogukonnana, kes on juba 30 aastat kuriteost teadnud, kuid ei protesti selle vastu isegi praegu.

II kajastuspäeva kirjutis SL Õhtulehes

7. november 2000

SLÕL: "Ma ei ole ahistaja!"

XXX endine koolidirektor YY arwab, et pedofiiliasüüdistused on kerkinud mõnest ulaka õpilase tagumikule antud laksust ja poliitilisest võitlusest vallavolikogus.

YYi kollane maja asub XXX koolimajast paarikümne meetri kaugusel. Selle aknad on pimedad. Ukse vastu on seatud luud - peremeest pole kodus.

Maja ümber ekslevaid ajakirjanikke nähes väljub koolimajast hallipäine kottis silmaaluste ja läikivate dressipükstega mees. "Mina olengi see YY," teatab ta ja kutsub tulijad tuppa. "Siin on veel segamini. Kolimine on alles pooleli."

YY kolis kuu aega tagasi koolimajast välja. "Seal oli kõvasti lärmi," ütleb 37 aastat lapsi õpetanud mees.

Septembris keelati YYil koolis töötamine, sest teda süüdistatakse õpilaste käperdamises.

Millest selline süüdistus?

"Need said alguse vallavolikogust. Enamik süüdistajatest on ühes valimisliidus, Meie Kodus, mina juhtisin teist, Koostööd.

Juba pealkirjas on sõna antud YYile, et ta süüdistused ümber lükkaks.

Juhtlõigus on jätkuvalt YYile sõna antud.

Ajakirjanik portreteerib YYi kui võimalikku kurjategijat – milline on tema välimus, milline on tema kodu. Toimub põhjendamatu sissetung eraellu

YYi väide, et ta lärmi pärast välja kolis, asetatakse kahtluse alla – mees on ju 37 aastat lärmi sees vastu pidanud.

Umbisikuline tegumood. Kes oli keelaja?

Me võitsime valimised ja mina olen vallavolikogu aseesimees. Minu suu ei püsi kinni. BB (üks süüdistaja - toim.) rendib vallalt kaupluseruume. Rent on madal ja vald on rahalistes raskustes. Mina siis ütlesingi, et peaks renti tõstma.”

Millal süüdistamine algas?

“Märtsis pärast valimisi. Ühe vene lapsevanema laps ei saanud ajalooa hakkama. Mina andsin järeleaitamistunde. Tema läks arsti juurde kaebama, et lapsel on hirmus peavalu. Arst helistas mulle ja soovis probleemi volikogus arutlusele võtta. Ütlesin, et kooli asju ei arutata volikogus, vaid kooli hoolekogus.”

Kuidas inimesed selliste süüdistuste peale tulevad?

“Ehk distsipliini pärast - jätsin mõne õpilase mitmes aines suvetööle, sest ei tahtnud neile hinnaalandust teha. Ehk see ajas mõnel mammil harja punaseks.

Kas peate distsipliini all silmas ka füüsilist karistust?

“Mõnele andsin tagumiku peale laksu, aga sellest probleemi küll ei tehtud. Vanemad on alati öelnud, et kui sõna ei kuula, siis anna. Kord oli majas.”

Kas te ei arva, et neist laksudest saidki aluse süüdistused seksuaalse ahistamise kohta?

“Võib-olla küll.”

Kas ka teised õpetajad lapsi kehaliselt karistasid?

“Peale minu õpetab üks meesõpetaja veel - füüsikat, keemiat ja tööõpetust. Tema kohta ütlesid vanemad alguses, et ta läks liiga ägedaks, ja siis ma manitsesin teda.

Too õpetaja oli tööõpetuse tunnis üht poissi löönud, sest ta läks mingisugust masinat näppima. Paar aastat pole aga tema kohta kaebusi enam olnud.

Viimasel volikogu istungil süüdistati veel, et muusikaõpetaja – naine – olevat samuti last löönud või lihtsalt sõimanud... Igatahes sellele järgnes BB ütlus: “Kooli tase on null.” Mina olen ise tema kolme tütart õpetanud!”

Kas tema tütreid teid milleski ei süüdistata?
Nendega muret polnud?

“Õppimisega oli neil küll probleeme, aga kolmed said kätte. Viimane, kes lõpetas kevadel, kandideeris kahte gümnaasiumi Tartus ja sai sisse. Järelikult ei saa kuidagi kooli tase null olla.”

Millal külarahvas süüdistustest teada sai?

“Septembris kuulsin kolleegide käest, keda oli üle kuulatud. Ma teadsin, milles nad mind süüdistavad. Minuga ei ole uurijad siiani rääkinud.”

Kuidas külarahvas praegu teisse suhtub?

“Minu elu on siiani rahulik. Nüüd teavad kõik kindlasti... Aga ma ei tunne, et peaksin ära kolima! Kui oleksin süüdi, siis veel... Külarahvas suhtub minusse endiselt. Suhtlen ikka samade inimestega ja keegi pole midagi öelnud.”

Siim Saidla/Allar Tankler

XXX kolmedega Tartu gümnaasiumi – ebaselgeks jääb, kas XXX on väga tugev kool või olid need kolmed kiusu pärast pandud.

Juriidiliselt pole YY veel isegi kahtlustatavaks tunnistatud, juriidiliselt ei saa ta ennast kaitsta. Ajakirjandus sunnib teda juba kaitsetegevusele. Sõna on antud YYile ja ainult YYile. Samas on YY seatud olukorda, kus ta on sunnitud oma süütust tõestama.

Põhiseaduse § 22 järgi ei ole keegi kriminaalmenetluses kohustatud oma süütust tõestama. Põhiseaduses fikseerituna kehtib süütuse presumptsiooni printsiip aga ka väljaspool õiguskaitseasutuste tegevust.

Kui vaadelda teksti kasutatud allikate järgi, siis on pilt järgmine.

Tsiteeritud kõneisikud:

1) endine koolidirektor YY.

Viidatud kõneisikud:

puuduvad.

Passiivsed kõneisikud:

1) külaelanikud,

2) BB,

3) vene lapsevanema laps,

4) arst,

5) lapsevanemad,

6) teine meesõpetaja,

7) muusikaõpetaja,

8) BB tütre.

II kajastuspäeva kirjutis Postimehes

7.november 2000

Postimees

**Õpetaja peab süüdistust pedofiilias
tellimustööks**

XXX põhikooli *endine direktor ja õpetaja YY* (65) kinnitab, et tema süüdistamine pedofiilias on alusetu ning ajendatud ZZZ vallavolikogu liikmete poliitilisest vastasseisust.

YY nimetas väljamõeldiseks XXX ettevõtja BB Õhtulehes ilmunud väidet, nagu ahistanuks pedagoog mitut oma õpilast.

«Laimukampaania algatas pärast viimaseid kohalikke valimisi BB eestvõttel valimisliit Meie Kodu.» lausus YY. «Olin BBl volikogu aseesimehena hambus juba enne valimisi, aga minu valimisliidu Koostöö võit valas veelgi õli tulle.»

Kooli remont oma rahaga

Aasta eest kirjutas Postimees, et YY remontis XXX kooli oma raha eest, sest vald ei andnud selleks sentigi.

«Varsti teatas Meie Kodu, et YY ei tee muud kui võõpab koolimaja seinu,» meenutas YY. «Koolis olevat kõik kõige paremas korras ja remonti polevatki tarvis teha. Sealt see tüli algas. Tänavu, kui läksin pensionile, algas minu pihta turmtuli.»

Ka Postimehes nagu SL Õhtuleheski märgib teise kajastamispäeva artikli pealkiri YYi seisukohta (vrdl SL Õhtulehes “Ma ei ole ahistaja!”).

Ka juhtlõik väljendab YYi seisukohta, mille kohaselt süüdistus on alusetu.

Vastuolu varasemate kajastustega, kus on märgitud, et YYi hakati ründama pärast tema pensionile minekut.

YYi hinnangul on BBga mestis neli-viis lapsevanemat, kelle lapsed ei allunud koolikorra. YY tunnistas Postimehele, et <u>pidi õpilasi nende korralekutsumiseks aeg-ajalt tutistama, kuid polevat ühtki oma kasvandikku löönud, ahistanud ega mõnitanud.</u> «BB pööras tutistamise pedofiiliaks, aga niisuguseid asju pole üldse olnud,» väitis 37 aastat Mehikoorma põhikoolis töötanud YY. ZZZ valla maanõunik, Meie Kodu nimekirjas kohalikel valimistel kandideerinud NN nentis, et YYile on ette heidetud finantsdistsipliini rikkumist koolis ja kehva tööd volikogu revisjonikomisjonis. <u>Pedofiiliakahtluse seotust poliitilise võitlusega NN eitas.</u> Ka BB välistas seose lastepilastuse ning võimuvõitluse vahel <u>ZZZ</u> vallavolikogu valimiste eel ja järel. «Emad, kel oli oma laste pärast mure, palusid mul asja uurida,» selgitas BB. «Rumalast peast ütlesin «jah», sest endise pedagoogi ja viie lapse emana mõistsin, et selline asi ei ole nali.» <i>XXXs ligi 30 aastat matemaatikat õpetanud DD on veendunud, et YYi püütakse laimata, sest ta on seisnud liiga jõuliselt kooli heaolu eest.</i>	Arusaamatuks jääb, kuidas finantsdistsipliini rikkumine või töö kvaliteet revisjonikomisjonis pedofiiliasüüdistusega seoses on. Kuidas mõista väidet, et BB ütles 'rumalast peast' jah? Kas ta kahetseb politseile avalduse esitamist? Miks?
--	--

YY kohtusse ei pöördu «Pole võimalik, et selle aja jooksul, mis ma olen temaga koos töötanud, poleks ma midagi kahtlast kuulnud või näinud,» lausus DD. «See tekitab lausa viha. Ükski ametnik ka ei tule ega küsi õpetajate käest, kuidas asi on, ainult pori loobitakse.» YY kinnitas, et <u>ei kavatse pöörduda enda laimamise pärast kohtusse, sest kannatab kõrge vererõhu ja haige südame pärast niigi.</u> <u>«Ma ei jõua seda võitlust pidada, aga külas julgen igaühele endiselt silma vaadata,»</u> rääkis YY. «Muidugi on inetu ja alatu, et nad on terve ilma täis pasandanud, aga kohtusse ma ei lähe.» Tartu politsei uurija Sille Harjo möönis, et on saanud XXX elanikelt YYi kaitseks kaks kirja enam kui kümne toetusallkirjaga. Seoses YYi pedofiiliasüüdistustega on Harjo üle kuulanud üle 30 tunnistaja, õpilase ja lapsevanema. Uurimise tähtaeg on 13. november, kuid Harjo sõnul taotleb ta prokuratuurilt selle nihutamist 13. detsembrile.	Jääb mulje, et ajakirjanik on esimene, kes YY: kolleegiga räägib, isegi politsei pole veel selle õpetaja poole pöördunud. Kas sellepärast, et pole jõudnud, või sellepärast, et õpetaja on tunnistuste andmiseks liialt kõrvaline isik? YYi kirjeldatakse haige ja kriminaalasjast vee enam haigestunud mehena. YYi ebatsensuurne väljend on täpselt kirja pandud, ilmselt soovib ajakirjanik teda sellegi kaudu iseloomustada.
--	---

Nagu SL Õhtulehes nii ka Postimehes on teise kajastuspäeva artiklis keskendutud YYile enese kaitsmise võimaluse andmisele. Vastupidiselt SL Õhtulehele on aga küsitletud veel teisigi allikaid, nii neid isikuid, kes YYi kaitset toetavad, kui YYi vastaseid.

YYile on sõna antud, samas on YY seatud olukorda, kus ta on sunnitud ennast kaitsma, oma süütust tõestama. Põhiseaduse § 22 järgi ei ole keegi kriminaalmenetluses kohustatud oma süütust tõestama. Põhiseaduses fikseerituna kehtib süütuse presumptsiooni printsiip aga ka väljaspool õiguskaitseasutuste tegevust.

Kui vaadelda teksti kõneisikute jaotumise seisukohalt, on tulemus järgmine.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) XXX põhikooli endine direktor ja õpetaja YY,
- 2) BB,
- 3) XXXs *ligi 30 aastat matemaatikat õpetanud* DD.

Viidatud kõneisikud:

- 1) ZZZ valla maanõunik NN,
- 2) Tartu politsei uurija Sille Harjo.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) ZZZ vallavolikogu liikmed,
- 2) lapsevanemad,
- 3) õpilased,
- 4) XXX elanikud.

III kajastuspäeva kirjutis Postimehes

15. detsember 2000 Postimees XXX lastepilastuse uurimine pikenes Tartu prokurör Kretel Tamm <i>pikendas uurija taotlusel kuu aja võrra pedofiilias süüdistatud XXX põhikooli endise direktori ja õpetaja YYi (65) <u>kriminaalasja eeluurimist</u>. Kriminaalmenetluse koodeks lubab prokuröril pikendada eeluurimise tähtaega kuni nelja kuu võrra ehk poole aastani, YYi süüasja menetlus on kestnud kolm kuud.</i> YYi väidetavat lastepilastust palus Tartu politseil uurida sealne ettevõtja ning viie lapse ema BB, kelle sõnul pöördusid tema poole teised murelikud lapsevanemad. YY on laste käperdamist eitanud, väites, et tema süüdistamine on ajendatud ZZZ vallavolikogu liikmete poliitilisest vastasseisust. Martin Pau	Pealkiri on peaaegu neutraalne: sedastatud on siiski, otsekui oleks lastepilastamise asetleidmine kelle poolt iganes juba tõestust leidnud. Juhtlõik annab edasi kogu uue teabe. Taas on aga sõna 'süüdistamine' eksitavalt kasutatud tavakeele mõistena, juriidiliselt ei ole YY veel süüdistatav. Esmakordselt on umbkaudselt märgitud, milla algas kriminaalmenetlus. BB ja YYi poole pole uuesti pöördutud, korratakse nende varasemaid väiteid.
---	--

Veidi üle kuu aja on esimeste lugude ilmumisest möödas. Kätte on jõudnud aeg, mil kriminaalasja arengu kajastamine ei paku huvi enam ühelegi väljaandele peale Postimehe.

Allikana on selles uudisloos kasutatud Tartu prokuröri Kretel Tamme.

Eelmistest allikatest on meenutatud politseisse avalduse teinud BB ja YYi sõnu.

Uudis on sõnastuselt tasakaalus ning neutraalne.

Kõneisikute jaotumise seisukohalt on pilt järgmine.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

1) Tartu *prokurör* **Kretel Tamm**,

2) YY,

3) BB.

Passiivsed kõneisikud:

1) vallavolikogu liikmed,

2) lapsevanemad,

3) uurija.

IV kajastuspäeva kirjutis Postimehes

17. jaanuar 2001 Postimees XXX õpetajale pedofiiliasüüdistus Tartu politsei uurija Sille Harjo <u>otsustas esitada pedofiiliasüüdistuse XXX kooli endisele direktorile ja õpetajale YYile (64), kes väidetavasti on seksuaalselt ahistanud mitut oma õpilast.</u> Neli kuud väldanud eeluurimise tulemusel valminud <u>süüdistus tugineb</u> Harjo kinnitusel <u>kriminaalkoodeksi paragrahvile 117, mis käsitleb sugukõlvatut tegevust noorema kui kuueteistkümnepärase isiku suhtes.</u> Tartumaal <u>ZZZ vallas asuva XXX põhikooli eksdirektori YYi väidetavat lastepilastust palus</u> Tartu politseil <u>uurida</u> sealne ettevõtja ning viie lapse ema BB, kelle sõnul pöördusid tema poole teised murelikud lapsevanemad. YY eitab süüd YY ise <u>on laste käperdamist eitanud</u>, väites, et tema süüdistamine on ajendatud ZZZ vallavolikogu liikmete poliitilisest vastasseisust. YY <u>tunnistas, et pidi õpilasi aeg-ajalt nende korralekutsumiseks tutistama</u>, kuid ühtki oma kasvandikku pole ta enda sõnutsi löönud, ahistanud ega mõnitanud. BB <u>välistas</u> Postimehele antud	Pealkiri “XXX õpetajale pedofiiliasüüdistus” on eeskätt informeeriv. Juhtlõigus on esitatud olulisim osa uuest teabest. Nüüd kasutatakse sõna ‘süüdistus’ juba tema juriidilises, mitte enam tavakeele mõistes. Uurija on otsustanud avalikustada paragrahvi sellele sisu, mille alusel YYi süüdistatakse. Taas on rõhutatud BB kui mitme lapse ema rolli, ajakirjanik konstrueerib BB XXX murelike emade sümboliks ning esindajaks. Uuesti on esitatud YYi enesekaitseks esitatud sõnad ja BB varasem vastuväide neile. Vastuväide on esitatud kategooriliselt kõlava verbiga ‘välistas’ (vrld eitas, ei pidanud tõepäraseks vmt).
--	--

usutluses seose lastepilastuse ning kohaliku võimuvõitluse vahel.

«Emad, kel oli oma laste pärast mure, palusid mul asja uurida,» selgitas BB. «Rumalast peast ütlesin «jah», sest endise pedagoogi ja viie lapse emana mõistsin, et selline asi ei ole nali.»

YYi kriminaalasja uurimine algas septembris. Kahel korral, novembris ja detsembris, pikendas Tartu prokurör **Kretel Tamm** uurija Sille Harjo palvel eeluurimise tähtaega. Ka varem pedofiiliajuhtumeid uurinud Harjo sõnul polnud ajapikenduse taotlemine midagi erakordset.

«Tavaliselt selliseid asju kahe kuuga ära ei uurigi, see vajab rohkem tähelepanu ja süvenemist,» rääkis Harjo. «Mujal maailmas uuritakse selliseid asju aastaid, meil on tähtajad paraku hoopis lühemad.»

Kuni neli aastat vanglat

Kui prokurör on YYi süüdistuse kinnitanud, kutsub uurija nii kannatanud kui YYi enda toimikuga tutvumiseks Tartu politseisse. Pärast tutvustamist läheb toimik ühes süüdistuskokkuvõttega kinnitamiseks prokuratuuri.

Jälle on rõhutatud, et BB ütles teistele murelikele emadele 'rumalast peast' jah. Kas ta kahetseb politseile avalduse esitamist? Miks?

Jääb arusaamatuks, kas ajakirjanik konstrueerib BB XXX kogukonna mõistmatuse käe kannatavat ohvrit või on küsimus selles, et BB ise ei usu kuriteo toimumist, kuigi esitas avalduse.

Ajakirjanik annab lühiülevaate kriminaalmenetluse käigust

Sille Harjo sõnutsi <u>on väga raske ennustada, millal võib YYi kriminaalasi jõuda arutamiseks Tartu maakohtusse</u>. Esiteks võtab tõenäoliselt nädalaid toimiku tutvustamine ja süüdistuskokkuvõtte kirjutamine, teiseks ei pruugi prokuratuur olla süüdistuskokkuvõttega rahul ning võib saata asja tagasi täiendavaks uurimiseks, selgitas Harjo. Sugukõlvatu tegevuse eest teadvalt noorema kui kuueteistkümnepärase isiku suhtes võib kohus karistada arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani. Harjo ei soovinud öelda, kui palju on YYi kriminaalasjas kannatanuid. Alaealise huvides, samuti kõlbluse ning pere- ja eraelu kaitseks lubab kriminaalmenetluse koodeks kuulutada kohtuistungi kinniseks. Kas YYi istung tuleb kinnine, <u>ei soovinud Harjo ennustada.</u> «Kannatanuil ja ka prokuratuuril on õigus taotleda kohtult kohtuistungi kuulutamist kinniseks, kui nad leiavad, et kriminaalasjaga seotud alaealistele pole avalikkuse tähelepanu soovitatav,» tõdes Harjo. «<u>Kui keegi minu lähedastest oleks sellise asjaga seotud, taotleksin küll kinnist istungit.</u>» Martin Pau	Ajakirjanik konstrueerib YYi süüdlaseks, ennustades juba võimalikku karistust. Uuri ja väite läbi, mida teeks ta siis, kui tema lähedaste hulgas selle kriminaalasja kannatanu oleks, jätab ajakirjanik kuritegu kirjeldamatagi mulje, et tegemist on väga tõsise asjaga.
--	---

Uue teabe allikana on kasutatud Tartu politsei uurijat Sille Harjot. Varasemast teabest on artiklis kasutatud YYi sõnu, mille kohaselt ta eitab oma süüd ja seostab süüdistamist võimuvõitlusega vallas ning BB väidet, et võimuvõitlusega see süüdistus kindlasti seotud pole.

Kaks korda on artiklis kasutatud sõna 'väidetavalt', rõhutades seega, et YYi süü ei ole vähemalt seni kohtus tõestamist leidnud.

Ajakirjanik annab teada ka selle, milline on kõige rangem karistus, mis süüdimõistmise korral YYi oodata võiks, eeldades seega siiski pigem YYi süüdi kui süütut olekut ja rikkudes seega süütuse presumptsiooni.

Kuna BB varasemaid süüdistavaid väiteid üha korratakse, tekib kumulatsiooniefekt.

Kõneisikute analüüsi seisukohast jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

1) uurija Sille Harjo,

2) BB,

Viidatud kõneisikud:

1) YY,

2) Tartu prokurör Kretel Tamm.

Passiivsed kõneisikud:

1) lapsevanemad,

2) õpilased.

V kajastuspäeva kirjutis Eesti Päevalehes

22. jaanuar 2001 Eesti Päevaleht XXX kooli endine direktor saab pedofiiliasüüdistuse Tartu politsei uurija esitab alanud nädala jooksul XXX põhikooli endisele direktorile ja õpetajale YYile kriminaalsüüdistuse pedofiilias. Tartu politsei uurija Sille Harjo sõnul esitab ta YYile (65) süüdistuse paragrahvi järgi, mis sätestab sugukõlvatu tegevuse noorema kui 16-aastase isiku suhtes. Harjo ütles BNS-ile, et loodab YYi kriminaalasja prokuratuuri kinnitamiseks saata hiljemalt järgmise nädala lõpuks. Kohtus süüdimõistmise korral ähvardab YYi kuni nelja aasta pikkune vangistus. YYi lastepilastust palus Tartu politseil uurida sealne ettevõtja ning viie lapse ema BB, kelle sõnul pöördusid tema poole teised murelikud lapsevanemad. YY on laste käperdamist eitanud, väites, et tema süüdistamine on ajendatud ZZZ vallavolikogu liikmete poliitilisest vastasseisust.	Pealkiri on informeeriv. Juhtlõik annab lühidalt ja täpselt edasi uue teabe. Süüdistuse paragrahvi järgi konstrueerib ajakirjanik kuriteo pilti. Ajakirjanik rõhutab, millise karistuse YY süüdimõistmise korral saab. Taasmeenutatakse BB kui kõigi murelike emade esindajat. Taasmeenutatakse YYi ennast kaitsvaid sõnu.
---	--

Hetkest, mil on teada, et YY saab kriminaalsüüdistuse, et ta tunnistatakse juriidiliselt mitte enam kahtlustatavaks, vaid lausa süüdistatavaks, sekkub taas Eesti Päevaleht.

Uudisloost ei selgu, kas Eesti Päevalehe ajakirjanikud on ka ise mõne allikaga suhelnud – sõnastuse järgi tundub pigem, et nad on kasutanud allikana Postimehe uudislugu ja BNSi uudist, võimendades seega taas nende sõnumit.

Vahendatakse Tartu politsei uurijat Harjot, varasemate ütluste läbi ka politseile avalduse esitanud BB ja YYi.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

- 1) uurija Sille Harjo,
- 2) BB,
- 3) YY.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) lapsevanemad,
- 2) vallavolikogu liikmed.

VI kajastuspäeva kirjutis Eesti Päevalehes

31. jaanuar 2001 Eesti Päevaleht Õpilaste käperdamine võib direktori vangi viia Tartu politsei esitas esmaspäeval pedofiiliasüüdistuse XXX põhikooli eksdirektorile YYYile, kes <i>väidetavalt</i> sooritas alla 16-aastaste koolipoiste kallal sugukõlvatuid tegusid. Politsei süüdistab YYi (65) Peipsi järve ääres asuvas XXX koolis õppivate alaealiste poiste suguorganite katsumises, mille eest ähvardab endist koolidirektorit süüdimõistmise korral kuni nelja-aastane vanglakaristus. Uuriija Sille Harjo keeldus avaldamast kriminaalasjas kannatanuteks tunnistatute täpset arvu, mainides vaid, et kannatanuid on mitu ja kõik sugukõlvatused toimusid viimase paari aasta jooksul. ZZZ vallavolikogu aseesimehe YYi hinnangul peitub skandaali taga politseisse pöördunud eraettevõtja BB soov talle kohalikus poliitilises võitluses ära teha. <u>YY palus sellest loost mitte kirjutada, sest vastasel korral ei saa ta paar päeva jälle rahu.</u> “Ma olen pensionieas ja kogu see lugu hakkab minu tervisele käima,” ütles elupõline poissmees YY Eesti Päevalehele. “No kuulge, mis poliitikast saab nii väikeses kohas rääkida,” ütles viie lapse ema BB.	Pealkiri “Õpilaste käperdamine võib direktori vangi viia” annab mõista, otsekui oleks käperdamine küll kindlalt toimunud, kuid vangi vii võib see üksnes võib-olla. Ühe korra – juhtlõigus – on YYi süüdistusest rääkides kasutatud sõna ‘väidetavalt’. Edasi esitatakse süüdistuse sisu mitte juriidilis paragrahvi sõnastuses, vaid kirjeldades detailselt konkreetset tegu. Konstrueeritakse YYi süüdi olek, viidates juba ka karistusele. Selgub, et kannatanuid on mitu. ‘Sugukõlvatused toimusid’ – verb on kindlas kõneviisis. YYi uue lausena tuuakse ära tema palve mitte asjast kirjutada. Jälle rõhutatakse YYi poissmehesest.
--	---

<u>“Ma olen jutte YYi halbadest harjumustest kuulnud kõik need 17 aastat, mis siin elanud olen.”</u> Naise väitel pani ta oma poja seetõttu õppima kodukohast eemale. <u>“YYi harjumus on siin avalik saladus. Me ootasime möödunud suvel tema pensionileminekut, et asi vaikselt sumbuks.</u> Kuna ta ei läinud, pidin ma asjale andma ametliku käigu,” rääkis BB. Naine ei tea, kui palju politseis vestlusel käinud lapsi tunnistas, et endine koolidirektor Kõrm neid seksuaalselt ahistas. <u>“Eks ta valis hoolikalt neid õpilasi, kelle kallal toimetas. Paljud neist tunnistada julgevad, ei tea.</u> See, mis välja tuleb, on ilmselt jäämäe tipp,” lausus BB. YYi sõnul võisid õpilased ahistamiseks pidada seda, kui ta koolis ulakate laste karistamiseks neile tagumikule laksu lõi. BB kinnitusel see lugu nii süütu pole. <u>“Nagu lapsed tunnistavad, olevat ta neile käsi ikka otse püksi ajanud,”</u> ütles BB. <u>“Teda paistsid huvitavat ainult poisid.</u> Tüdrukud kurdavad, et direktor olevat neid sageli kohatute märkustega isegi mõnitanud.” BB sõnul <u>on ta oma julguse pärast ise kannatanud,</u> sest YY on vallas autoriteetne inimene. “On olnud ähvardavaid anonüümseid telefonikõnesid. YY ise palus mul asja politseist tagasi võtta, kuid selleks ajaks oli asi juba liiga kaugele arenenud,” rääkis naine.	BB uute sõnadena tuuakse ära väide, et ta on juba 17 aastat YYi halbadest kommetest kuulnud. Küsitavaks jääb, miks siis asi alles nüüd politseisse jõudis. Seega, kui õpilased YYi süüd ei tunnista, siis pole mitte YY süütu, vaid õpilastel oli hirm. BB vahendab jälle laste (kui paljude?) sõnu. Kas see tähendab, et poisse ta ei mõnitanud, vaid hoidis?!? Kas tüdrukud tundsid end seepärast kõrvalejäetuna? BBst konstrueeritakse märter.
---	--

<u>YY peab talle esitatud kriminaalsüüdistust fabritseerituks</u>. “Seetõttu ei sobi sellest praegu kirjutada. <u>Kirjutage, kui kohus on otsustanud</u>, olen ma süüdi või mitte,” ütles endine koolijuht. Neli kuud YYi kriminaalasja uurinud Sille Harjo sõnul otsustas ta endisele koolidirektorile süüdistuse esitada pärast XXX inimestega toimunud kümneid vestlusi. “<u>Kui kuriteokoosseisu poleks, ei läheks ma selle asjaga ju kohtusse tsirkust tegema</u>,” ütles Harjo, kes loodab kriminaalasja kohtusse saata veebruari jooksul. <i>YY on taasiseseisvunud Eestis teine pedagoog, kelle politsei saadab kohtu alla süüdistatuna oma õpilaste seksuaalses ärakasutamises. Aastatel 1994–1995 kuritarvitas Orissaare Sanatoorse Eriinternaatkooli kehalise kasvatuse õpetaja Vambola Viilmaa seksuaalselt mitmeid koolipoisse ja tüdrukuid.</i> Oma õpilastega kooli ruumides vägivaldselt suguühtesse astunud Viilmaa jäi vahele tänu asja avalikuks toonud kooliõpilasele. Saare maakohus mõistis Viilmaale karistuseks üheksa aastat vanglat. Mees ise nimetas süüdistusi ulakate õpilaste kättemaksuks, mööndes, et ta ainult “käperdas lapsi väheke”. Risto Berendson	Kasutades uurija ettevaatamatuid sõnu antakse mõista, et kohus on vaid formaalsus, YYi süü on juba selge. Taas kasutab autor raamistamist kui ajakirjanduslikku võtet, võrreldes YYi juba süüdi mõistetud pedagoogiga, kujundades nii konteksti, kuhu YY paigutub.
--	--

Lisaks kõigist varasematest kirjutistest teadaolevate asjaolude kordamisele on Eesti Päevalehe ajakirjanik uuesti ühendust võtnud kolme allikaga: uurija Harjo, YYi ja politseile avalduse esitanud BBga.

Kolme kasutatud allika hulgast on kõige pikemalt sõna antud sellele, kes kõige enam rääkima on soostunud: BBle. BB ütelistest saame uues sõnastuses kuulda, kui tõenäoliselt YY süüdi on. Teised taaskõnetatud allikad uut teavet ei jaga.

YY on taasiseseisvunud Eestis teine pedagoog, kelle politsei saadab kohtu alla süüdistatuna oma õpilaste seksuaalses ärakasutamises, tõdeb Eesti Päevaleht. Sõnastus on justkui korrektne – tõepoolest, mõlemad mehed on pedagoogid ja mõlemad on tõepoolest taolise süüdistusega kohtu alla antud. Samas annab see kõrvutamine ning Orissaare Sanatoorse Eriinternaatkooli kehalise kasvatusõpetaja Vambola Viilmaa kuriteo kirjeldamine YYi loole tausta, raamistuse, mis YYile varju heidab ning pigem tema süüdi oleku tõenäolisust rõhutab.

Artikkel rikub süütuse presumptsiooni, kuna konstrueerib küll juba süüdistatava YYi enne kohtuotsust tõenäoliseks süüdlaseks.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) XXX põhikooli eksdirektor YY,
- 2) BB,
- 3) uurija Silje Harjo.

Viidatud kõneisikud:

puuduvad.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) Orissaare Sanatoorse Eriinternaatkooli kehalise kasvatusõpetaja Vambola Viilmaa
- 2) alaealised poisid,
- 3) tüdrukud,
- 4) BB poeg.

VII kajastuspäeva kirjutis SL Õhtulehes

20. märts 2001 SLÕL: Pedofiilist endine kooliõpetaja astub peagi kohtu ette “Mis siin enam kahetseda, eks mind oksa tõmmatakse,” ütles XXX endise koolidirektori YYi väidetava lastekäperdamise päevavalgele toonud BB. Möödunud nädalal lõpetas politsei YYi kriminaalasja uurimise ja saatis süüdistuskokkuvõtte prokuratuuri kinnitamiseks. Urija esitas YYile süüdistuse sugukõlvatus tegevuses noorema kui 16aastase isiku suhtes. Kohtus süüdimõistmise korral võib YYi oodata kuni nelja aasta pikkune vanglakaristus. YY peaks kohtu ette astuma järgneva kahe kuu jooksul. YYi lastepilastus tuli päevavalgele mullu sügisel, kui XXXs ettevõtjana töötav BB esitas õpilaste nimel politseile avalduse, et kohaliku kooli endine direktor ja õpetaja YY ahistab koolis lapsi. “Ma ei ole huvitatud, et YY vangi pandaks. Minu soov on see, et mees ei tohiks enam kunagi pidada õpetajaametit,” on BBI 65aastasest YYist kahju.	Pealkiri ei jäta kaksipidi mõtlemise võimalust. Selle pealkirjaga on YY süüdi tunnistatud, kohtuistungit on SL Õhtulehe jaoks tarvis veel ainult selleks, et YYi süüdi olek dokumentaalselt fikseerida. Juhtlõik konstrueerib BBst pildi kui märtrist. Jälle rõhutatakse süüdistuse sisu ja võimalikku karistust, tekib kumulatsiooniefekt. ‘Lastepilastus tuli päevavalgele’ – kindel kõneviis annab mõista, et kõik on enne kohtuprotsessi juba selge, kuritegu toimus. BB konstrueeritakse kui mõistev inimene, kes soovib küll kohtuotsust, kuid kellel on kurjategijast ka kahju.
--	---

<u>Naine tunnistas, et ei saa sageli öösiti magada, sest kahtleb, kas YYi tegude päevavalgele toomine oli õige samm.</u> “YY on ikkagi haige ja vana mees,” põhjendab ta. <u>Et kahtlusi peletada, loeb BB lastelt kogutud tunnistusi käperdamise kohta.</u> “Siis mõtlen küll, et YYi teo väljatoomine polnud sugugi vale samm. Tegelikult, <u>mis siin enam kahetseda, eks mind oksa tõmmatakse. Mulle tahetakse juba mõrtsukasilti kaela riputada, sest ma pidavat olema paha inimene, et julgen autoriteetse inimese peale kaevata. YY on ju väliselt tipp-topp mees. Keegi ei suuda uskuda, et ta on lastepilastaja.”</u> <i>ZZZ vallavanem VV</i> nägi viimati YYi paar nädalat tagasi. “Ta kurtis, et on väga haige,” ütles vallavanem, kelle sõnul <u>oli YY hiljuti tulnud operatsioonilt. VV ei suuda uskuda, et YY on pedofiil.</u> “Ma ei ole näinud, et YY oleks eksinud,” nentis ta. “Aga kui see leiab kohtus tõestamist, siis küll...” <u>37 aastat lapsi õpetanud YY on varem SL Õhtulehele väitnud, et pedofiiliasüüdistus on tekkinud mõnest ulaka õpilase tagumikule antud laksust ja poliitilisest võitlusest vallavolikogus.</u> Tarmo Michelson	Tekib küsimus, millised tunnistused ja miks o. BB, mitte politseiuurija käes. BB kui märter, kelle õiglust külakogukond ei mõista. Vallavanema sõnad kui BB külakogukonna kohta käivate väidete illustratsioon.
---	--

Allikatena on selles artiklis kasutatud BB ja vallavanem VVi.

YYi on lühidalt tsiteeritud varasema intervjuu põhjal. BBst konstrueeritakse juba juhtlõigus pilt kui ohvrist, kelle õiglast tegu külarahvas ei mõista. Külarahva mitteuskumise sümbolina on lõigu jagu ehk umbes kolm korda BBst vähem ruumi saanud vallavanem VV.

Direktor YY konstrueeritakse ka selles loos juba enne kohtuotsust kurjategijaks. Külarahva valmisolekusse enne YYi hukkamõistmist kohtuotsus ära oodata suhtub ajakirjanik taunivalt.

Süüdistuse sisu ja võimaliku karistuse taaskordamine tekitavad kumulatsiooniefekti.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) BB,
- 2) vallavanem VV.

Viidatud kõneisikud:

- 1) YY.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) politseiuuriija,
- 2) ahistatud lapsed.

VIII kajastuspäeva kirjutis Postimehes

18. september 2002 Postimees Pedofiilias süüdistatav koolijuht ootab üle aasta kohut XXX kooli pedofiilias süüdistatava endise direktori YYi toimik kogub juba aasta ja kaks kuud Tartu maakohtus tolmu, sest kohtu suure töökoormuse tõttu pole istungi aega veel määratudki, kirjutas SL Õhtuleht. Tartu maakohtu istungisekretär Kaidi Ümar ei usu, et YY sel aastal üldse süüpinkki kutsutakse. <u>YYil endal ei jää aeglaselt jahvatavate kohtuveskite peale muud teha kui ohata.</u> Tema süüasja saatis Tartu politsei prokuratuuri eelmise aasta 20. juulil. Tartumaal ZZZ vallas asuva XXX endist direktorit süüdistatakse paragrahvi järgi, mis käsitleb sugukõlvatut tegevust noorema kui 16-aastase isiku suhtes. Süüdimõistmise korral ähvardab YYi kuni nelja aasta pikkune vanglakaristus. Varem on BB SL Õhtulehele öelnud, et tal puuduvad andmed, et YY oleks mõnda poissi seksuaalselt kuritarvitanud. «Asi piirdus vaid käperdamisega,» märkis ta.	Pealkiri on täpne, on ära märgitud, et esialgu on tegemist alles süüdistuse, mitte veel süüdimõistetuga. Juhtlõigus viitab Postimees SL Õhtulehe artiklile, mida internetiotsinguga leida pole võimalik, seetõttu pole nimetatud SL Õhtulehe artiklit siinkohal ka käsitletud. Uus teave – kohtuistungi toimumise aeg pole ikka veel teada. Esimest korda on mainitud süüasja prokuratuuri saatmise kuupäeva. Süüdistuse sisu ja võimaliku karistuse järjekordne tutvustamine tekitab kumulatsiooniefekti, rõhutades YYi kui tõenäolist süüdlast. Jälle korratakse kummalist vihjet võimalikule kuriteole, mille kohta samas 'puuduvad andmed'.
--	---

Kooliõpetaja väidetava lapsepilastuse tõi kaks aastat tagasi päevavalgele XXXs eraettevõtjana töötav BB, kes esitas õpilaste nimel politseisse avalduse.

37 aastat lapsi õpetanud YY ei tunne hirmu, et teda võidakse kohtus süüdi mõista. «Ma pole ju midagi teinud, mille eest nad mõistaksid?» küsis ta.

Üle hulga aja öeldakse, et 'kooliõpetaja lapsepilastus' on väidetav, mitte juba tõestatud.

Esimeste kajastuste ilmumisest on möödas peaaegu kaks aastat. Taas on Postimees esimene, kes pärast pikka vaheaega loo arengukäigu jälgida võtab.

Allikatena saavad sõna Tartu maakohtu istungisekretär **Kaidi Ümar** ja kohut ootav YY. Varasemast ajast meenutatakse BB sõnu.

YYi ei süüdistata enneaegselt, antakse üksnes erapooletult teada kohtuprotsessi viibimisest. Mõnevõrra küsitav on siiski süüdistuse sisu ja võimaliku karistuse järjekordne ülekordamine ning kõnelemine kahtlustest, mille kohta 'puuduvad andmed'.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) BB,
- 2) YY.

Viidatud kõneisikud:

- 1) Tartu maakohtu istungisekretär Kaidi Ümar.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) politseiuuriija.

IX kajastuspäeva kirjutis Postimehes

17. mai 2004

Postimees

**Kohus kuulutas pedofiilias süüdistatava
eksõpetaja protsessi kinniseks**

Tartu maakohus kuulutas kinniseks
kriminaalprotsessi endise XXX kooliõpetaja, laste
seksuaalses ahistamises süüdistatava YYi üle, seda
taotlesid üksmeelselt **prokurör, kaitsja** ning üks
täna kohtusse avaistungile ilmunud **kannatanu**.

Istung on planeeritud esmaspäevale ja
teisipäevale. Esmaspäevaks *kutsus kohus istungile*
kaks kannatanut ja seitse tunnistajat, õigeks ajaks
oli kohal üks kannatanu ja kaks tunnistajat.

Endine Tartumaa ZZZ valla XXX kooli direktor
ja õpetaja, praegu pensionipõlve pidav 68-aastane
YY on kohtu all süüdistusega kriminaalkoodeksi
paragrahvi 117 alusel, mis käsitleb sugukõlvatut
tegevust noorema kui 16-aastase isiku suhtes.

Martin Pau, reporter

Pealkiri on täpne, on ära märgitud, et esialgu
on tegemist alles süüdistuse, mitte veel
süüdimõistetuga.

Uudise kolmest lõigust kaks annavad uut
teavet, kolmas meenutab, milles YYi süüdistatakse

Esimeste kajastuste ilmumisest on möödas juba peaaegu neli aastat. Taas on Postimees esimene, kes pärast pikka vaheaega loo arengukäigu jälgida võtab. Teised väljaanded pole seda kaasust käsitlenud juba kolm aastat.

Allikana on kasutatud kedagi kohtuametnikest, nimeliselt ametnikku ei identifitseerita.

Uudislugu on kiretult informeeriv, YYi ei süüdistata ega mõisteta õigeks.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

puuduvad.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) Tartu maakohus,
- 2) kannatanud,
- 3) tunnistajad,
- 4) YY,
- 5) kaitsja,
- 6) prokurör.

X kajastuspäeva kirjutis Postimehes

18. mai 2004

Postimees

Pedofiilias süüdistatav õpetaja astus kohtu ette

Eile algas Tartu maakohus kriminaalprotsess oma õpilaste seksuaalses ahistamises süüdistatava eksõpetaja ning koolidirektori YYi (68) üle.

Politsei asus YYi väidetavaid lapsekatsumisjuhtumeid uurima juba 2000. aasta sügisel. Uurija Sille Harjo jõudis otsuseni esitada YYile pedofiiliasüüdistus 2001. aasta jaanuaris, süüdistuskokkuvõtte sai YY kätte sama aasta septembris.

Tänavu jaanuaris otsustas Tartu maakohus YYi kriminaalasja lõpetada, kuna uus karistusseadustik ei käsitle sugukõlvatut tegu noorema kui 16-aastase isiku suhtes, kuid peab kuriteoks sugukire rahuldamist noorema kui 14-aastasega.

BNS vahendas, et prokuröri hinnangul on YYi tegu kvalifitseeritav sugukire rahuldamisena alla 18-aastase suhtes tema tahte vastaselt.

Veebruaris saatiski ringkonnakohus YYi süüasja maakohutule uuesti arutada.

Eilsele ja tänasele planeeritud istungi otsustas Tartu maakohus kuulutada kinniseks, kuna kannatanud olid ahistamisjuhtude ajal alaealised ning kohtuasi puudutab nende eraelu.

Martin Pau, reporter

Pealkiri on täpne, on ära märgitud, et esialgu on tegemist alles süüdistuse, mitte veel süüdimõistetuga.

Juhtlõik annab teada kohtuprotsessi algamises

Uus termin – lapsekatsumine. Hinnanguliselt neutraalsem kui pedofiilia või lapsepilastus.

Esimest korda antakse ajakirjanduses teada sündmuste kronoloogia.

Ootamatu uudis, miks sellest varem ei kirjutatud?

Ja miks kohtuasja ringkonnakohtusse jõudmisest varem ei kirjutatud?

Ikka veel käsitleb teemat ainult Postimees, teised väljaanded ei ole seda kriminaalasja uuesti kajastama hakanud

Ajakirjanik esitab kriminaalasja uurimise ajalise ülevaate, lisades uudislikult sellegi fakti, et tänavu jaanuaris otsustas Tartu maakohus YYi kriminaalasja lõpetada, kuna uus karistusseadustik ei käsitle sugukõlvatut tegu noorema kui 16-aastase isiku suhtes.

Käesoleva uudisloo ilmumise ajal on maikuu 2004. Väärib märkimist, et ei Postimees ise, Eesti Päevaleht ega SL Õhtuleht ole internetiotsingu andmeil ajavahemikus jaanuarist veebruarini 2004 pidanud vajalikuks lugejaid teavitada YYi kriminaalasja vahepealsest lõpetamisest. Ainsatki jälge pole ka sellest, et veebruaris saatis ringkonnakohus YYi süüasja maakohtule uuesti arutada.

Ajakirjanduslik huvi teema vastu on taastekkinud alles maikuu, mil algas uus kohtuistung.

Uudislugu ise on kiretult informeeriv, YYi ei süüdistata ega mõisteta õigeks.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

puuduvad.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) Tartu maakohus,
- 2) politseiuurija Sille Harjo,
- 3) prokurör,
- 4) YY,
- 5) ringkonnakohus.

X kajastuspäeva kirjutis Postimehes

18. mai 2004

Postimees

Õpetaja ahistamissüüdistuse arutelu jätkub kohtus 10. juunil

Esmaspäevale ja teisipäevale kavandatud kriminaalprotsess oma õpilaste seksuaalses ahistamises süüdistatava eksõpetaja ning koolidirektori YYi üle jätkub Tartu maakohtus 10. juunil.

Tartu kohtute pressiesindaja **Krista Tamm** teatas, et eilsel YYi süüasja kinnisel arutamisel kuulati üle kolm tunnistajat, kaks eksperti ning kannatanud. Päeva lõpus esitas prokurör Kretel Tamm muudetud süüdistuse.

Süüdistuse aluseks olev kriminaalkoodeksi paragrahv 117, mis käsitleb sugukõlvatut tegu noorema kui 16-aastase isiku suhtes, jäi samaks. Muutmine tulenes vajadusest süüdistust konkretiseerida, kuid kuna süüdistuse sisu on otseselt seotud asjaosaliste eraelu kaitsmisega, ei saa muudetud süüdistuse sisu avaldada, selgitas Krista Tamm.

YYi kaitsja advokaat **Meelis Masso** taotles aega muudetud süüdistusega tutvumiseks. **Prokurör** taotles ilmumata jäänud nelja tunnistaja väljakutsumist.

Martin Pau, reporter

Pealkiri on täpne, on ära märgitud, et esialgu on tegemist alles süüdistuse, mitte veel süüdimõistetuga.

Juhtlõik annab teavet protsessi jätkumise ajast
Kõik järgmised lõigud lisavad samuti uut teavet.

Allikana on ainsana sõna saanud Tartu kohtute pressiesindaja Krista Tamm. Uudislugu on kiretult ning objektiivselt informeeriv, YYi ei süüdistata ega mõisteta õigeks.

Üle hulga aja ei tsiteerita varasemate kajastuste sõnastust, vaid jagatakse kogu uudisloo ulatuses uut teavet.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

- 1) Tartu kohtute pressiesindaja Krista Tamm,
- 2) kaitsja advokaat Meelis Masso,
- 3) prokurör.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) tunnistajad,
- 2) eksperdid,
- 3) kannatanud,
- 4) prokurör Kretel Tamm.

XI kajastuspäeva kirjutis SL Õhtulehes

20. mai 2004

SL Õhtuleht

YY: «Võtan asja külma kõhuga!»

«Kui ma oleks selline koletis, siis mind poleks aasta pärast süüdistusi enam volikogusse valitud.» ütleb XXX kooli endine direktor YY. Ta astus kohtupinki süüdistatuna alaealise õpilase käperdamises.

Tartu maakohtus kinniseks kuulutatud kohtuprotsessil XXX põhikooli endise direktori, 68aastase YYi üle kuulati esmaspäeval ära kolm tunnistajat, kaks eksperti ja kannatanu.

Kolmest tunnistajast kaks – **Aivar** ja **Katrin** – ei mõista, miks nad kohtukulli ees pidid ütlusi andma. «No mida on mul rääkida? Lõpetasin kooli 20 aasta eest.» sõnab **Katrin**. «YY pole ka enam direktor. Jätke vana mees rahule!»

Kannatanu soovib kohtuasja lõpetamist

Aivar nendib, et ta oli umbes kolme aasta eest kuulnud, et YY olevat kedagi käperdanud ja rääkis sellest ka politseile.

Nüüd, kolm aastat hiljem, sai ta kohtukutse.

«Üks räägib teisele, teine kolmandale ja paneb omalt poolt veel midagi manu. Nii need külajutud levivad,» arwab Aivar. Ta on enda meelest lihtsalt kuulujutu ohver.

Aivar lõpetas XXX kooli 30 aastat tagasi. Ta ei mäleta, et YY oleks tol ajal

Pealkirjas on üle hulga aja antud sõna YYile endale.

Ka juhtlõik edastab YYi sõnu.

Tunnistajad kõnelevad ajakirjanikule, mida nad rääkisid kohtuprotsessil. Ajakirjanik ei kontrolli nende sõnu.

kedagi koolis käperdanud.

Kannatanuna kuulas kohus üle XXX põhikooli kolme aasta eest lõpetanud **Jaanuse** (nimi muudetud – T.M.), kes on valmis YYile andestama. «Mina lõpetaks selle kohtuasja ära,» soovib noormees ja teatas seda ka kohtule.

Jaanus ei soovi rääkida, mida kurja YY talle tegi. «Noh, pole midagi olnud sihukest... Mina olen selle unustanud ega taha meelde tuletada,» poeatab ta mokaotsast.

YY on kohtu alla antud süüdistusega sugukõlvatu tegevuse eest noorema kui 16aastase isiku suhtes. Teda ähvardab kuni nelja-aastane vanglakaristus.

«Kui pilduda pori, siis midagi ikka külge jääb,» sõnab YY istungi vaheajal.

Kohus ei sõltu kannatanu tahtest

Pedofiili maine sai YY külge neli aastat tagasi.

«Järeleaitamistunnis istus YY poisi kõrvale ja, nagu poiss tunnistas, pani õpetaja talle käe kintsu peale ja sealt edasi,» kirjeldas toona XXXs

eraettevõtjana töötanud **BB**, kuidas direktor last oli käperdanud. Naise väitel olnud ohvreid mitu.

Jaanus tunnistab, et direktor temaga «päris niimoodi polnud teinud».

Pärast neid süüdistusi pani 37 aastat XXX kooli juhtinud YY ameti maha.

YY arvab, et osa õpetajaid tahtis temast

Jälle rõhutatakse YYi võimalikku karistust.

Jääb mulje, et YYil oli küll ‘pedofiili maine’, kuid ta ei pruukinud pedofiil olla.

Osa BB väidetest YYi käitumise kohta on kindla kõneviisi verbidega, kuid samas rõhutab ajakirjanik, et tegemist on ainult BB väitega, mitte tõestatud faktiga.

Vastuolu eelmiste kajastustega, kus rõhutati, e YY ei pannud ise ametit maha, vaid sunniti ära minema.

lihtsalt lahti saada ning seetõttu paisati valla käperdamissüüdistus.

«Tegelikult oleks ma nagunii ameti maha pannud. Tervis oli kehva, probleeme südame ja vererõhuga,» arutleb ta.

Üks kolmest tunnistajast, praegune XXX kooliõpetaja II, vastas kohtusaalis küsimustele üle poole tunni.

Mida naine rääkis, sellest YYi suu vaikib, öeldes vaid: «Arusaamatu.»

YY tõdeb, et süüdistuste ajal kooli õppealajuhatajana töötanud IIga läbisaamist polnud. Tüli olevat läinud lahti, kui YY võttis käsitööõpetajana tööle II tütre, kellele polnud direktoril aga pakkuda nii palju tunde, kui tütar oleks soovinud. Tundide arvust sõltus palga suurus. «II ütles, et mina olevat tema tüdrit ahistanud, sest ütlesin ta tütrele sukanõeluja,» meenutab YY.

Prokurör Kretel Tamm selgitab, et kriminaalasjades on nii politseil, prokuratuuril kui kohtul kohustus uurida toimepandud kuritegu ning menetlus ei sõltu kannatanu tahtest. «Kuigi kannatanu jaoks on kriminaalasja arutamine ebameeldiv, ei saa tema tahtel seda lõpetada,» ütleb Tamm.

Kohus lükkas YYi advokaadi palvel süüasja arutamise 10. juunile, kui kuulatakse üle neli tunnistajat.

Tarmo Michelson

Uus termin – käperdamissüüdistus.

Konstrueeritakse mulje, et kooliõpetaja II rääkis kohtusaalis midagi YYi jaoks halba, kuid tegeda sellepärast, et sai kõrmiga halvasti läbi.

Arusaamatuks jääb, miks jäetakse võimalus õpetaja identifitseerimiseks, andes tema muutmata eesnime, samas ei anta perekonnanime, et identifitseerida ta lõpuni.

Konstrueeritakse mulje, et keegi ei taha enan YYi süüasja arutada ega YYi süüdi mõista peale kohtuametnike.

Lisaks YYile on allikatenä sõna saanud tunnistajad Aivar ja Katrin ning kannatanu Jaanus (nimed muudetud), lühidalt on ruumi antud ka prokurör Tammele. Varasemast ajast tsiteeritakse BB sõnu.

Artikli toonist ja tunnistajate vahendatud märkustest tundub (SL Õhtulehe varasema käsitlesega võrreldes ootamatult), et YY on vana mees, keda tõenäoliselt ebaõiglaselt süüdistatati. Näib, et alust süüdimõistvaks kohtuotsuseks kohtul pigem pole.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) YY,
- 2) Aivar,
- 3) Katrin,
- 4) Jaanus,
- 5) BB,
- 6) prokurör Kretel Tamm.

Viidatud kõneisikud:

- 1) ahistatud poiss,
- 2) kooliõpetaja II.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) osa õpetajaid,
- 2) õpetaja II käsitööõpetajast tütar,
- 3) advokaat,
- 4) Tartu maakohus.

XII kajastuspäeva kirjutis Postimehes

14. juuni 2004

Postimees

Endine koolidirektor sai seksuaalkuriteo eest tingimisi karistuse

Tartu maakohus mõistis süüdi XXX kooli endise direktori ja õpetaja YY (68) sugukõlvatus tegevuses noorema kui 16-aastase isiku suhtes ning mõistis talle karistuseks üheaastase vangistuse kolmeaastase katseajaga.

Lisaks mõistis kohus YYilt välja sundraha 3720 krooni ja ekspertiisitasud 4020 krooni.

Kohus arutas YYi süüasja kinniseks kuulutatud istungil.

Juhtumi eeluurimine algas 2000. aastal. Väidetavasti ahistas YY seksuaalselt mitut oma õpilast.

YY ise on laste käperdamist eitanud, väites, et tema süüdistamine on ajendatud ZZZ vallavolikogu liikmete poliitilisest vastasseisust. YY tunnistas, et pidi õpilasi aeg-ajalt nende korralekutsumiseks tutistama, kuid ühtki oma kasvandikku pole ta enda sõnutsi löönud, ahistanud ega mõnitanud, kirjutas Postimees 2001. aasta jaanuaris.

Postimehe pealkiri on neutraalne ning täpne.

Juhtlõigus on pealkirjas antavat teavet laiendatud.

Nüüd, kui YY on juba süüdi mõistetud, kasutatakse tema süüteost rääkides ootamatult sõna 'väidetavalt'.

Nüüd, kui YY on juba süüdi mõistetud, ei räägita enam pedofiiliast ega lastepilastusest, vaid üksnes käperdamisest.

Kriminaalasi on jõudnud kohtuotsuseni. Allikatest pole mainitud kedagi, tõenäoliselt on tegemist mõnelt kohtuametnikult, eeldatavasti pressiesindajalt saadud teabega.

Saame teada, et Tartu maakohus mõistis süüdi XXX kooli endise direktori ja õpetaja YYi ning mõistis talle karistuseks üheaastase vangistuse kolmeaastase katseajaga. Miks otsustas kohus direktorit tingimisi karistada, uudisest ei selgu.

Lühidalt on vaadeldud ka kohtuotsuse eellugu ning tsiteeritud YYi varasemaid sõnu. Nüüd, kui YY on juba süüdi mõistetud, kasutatakse tema süüteost rääkides sõna 'väidetavalt', vastupidiselt varasemale ajale, kui kohtuotsust polnud, kuid ajakirjandus konstrueeris YYi süüdlaseks.

See on Postimehe nimetatud kriminaalasja käsitlemise viimane lugu.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

1) YY.

Passiivsed kõneisikud:

1) Tartu maakohus.

XII kajastuspäeva kirjutis uno.ee-s

14. juuni 2004 uno.ee Kohus karistas endist koolidirektorit tingimisi <u>Tartu maakohus karistas esmaspäeval XXX kooli endist direktorit YYi seksuaalkuriteo eest tingimisi vangistusega.</u> Kohus mõistis YYi (68) süüdi sugukõlvatustes alaealisega ning karistas teda üheaastase vangistusega kolmeaastase katseajaga. Ühtlasi mõistis kohus YYilt välja teise astme kuriteo eest riigi kasuks 3720 krooni ja ekspertiisitasu 4020 krooni, ütles BNS-ile Tartu kohtute pressiesindaja. 20. veebruaril tühistas Tartu ringkonnakohus määruse, <u>millega lõpetati menetlus YYi sugukõlvatuste süüasjas</u>, ning saatis selle maakohtule uueks arutamiseks. Süüdistuse järgi kasutas YY koolidirektori ja ajalooõpetajana ära oma positsiooni ning pani ühe toona 14-15-aastase poisi suhtes toime seksuaalkuriteo. YY käperdas koolipoissi järelevastamise tundide ajal. Samuti ei suhtunud YY õpilastesse võrdselt, alandas sageli tütarlapsi ning nimetas neid tunni ajal ebaviisakate väljenditega, märgitakse kohtumääruses. <u>Määruse järgi oli YYil kohaliku volikogu liikmena andmeid üürivõlglaste kohta ning ta heitis õpilastele koolis ette nende vanemate üürivõlgasid.</u>	Pealkiri ja juhtlõik annavad lühidalt edasi kohtuotsuse sisu. Tingimisi mõistetud karistuse põhjendust pole ära toodud. Miks just tingimisi? Kannatanuid oli mitu, kirjutati varem. Jälle sama vastuolu – poistesse suhtus hästi, kuid ahistas neid seksuaalselt, tütarlapsi ei ahistanud, kuid suhtus neisse halvasti.
--	---

YYi lastepilastust palus Tartu politseil uurida sealne ettevõtja ning viie lapse ema BB, kelle sõnul pöördusid tema poole murelikud lapsevanemad.

uno.ee on ainus, kes väidab end tsiteerivad kohtumäärust, millega lõpetati menetlus YYi sugukõlvatuste süüasjas ning mille järgi oli YYil kohaliku volikogu liikmena andmeid üürivõlglaste kohta ning ta heitis õpilastele koolis ette nende vanemate üürivõlgasid ja alandas sageli tütarlapsi ning nimetas neid tunni ajal ebaviisakate väljenditega.

Samuti tsiteerib uno.ee ainsana süüdistust.

Nagu teisedki väljaanded, nii ei ole ka uno.ee tsiteerinud kohtuotsuse selgitavat osa, mis põhjendaks, miks kohus just niisuguse karistuse määrata otsustas.

Põgusalt on meenutatud BBkui kriminaalasja uurimise alguse põhjustajat.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

1) BB.

Passiivsed kõneisikud:

1) Tartu maakohus

2) YY,

3) Tartu ringkonnakohus,

4) lapsevanemad.

XIII kajastuspäeva kirjutas SL Õhtulehes

15. juuni 2004 SL Õhtuleht Kohus karistas eksdirektorit tingimisi Tartu maakohus karistas eile endist XXX kooli direktorit, 68aastast YYi seksuaalkuriteo eest tingimisi vangistusega. Kohus mõistis YYi süüdi sugukõlvatustes alaealisega ning karistas teda üheaastase vangistusega kolmeaastase katseajaga. Süüdistuse järgi kasutas YY koolidirektori ja ajalooõpetajana ära oma positsiooni ning pani ühe toona 14-15aastase poisi suhtes toime seksuaalkuriteo. YY käperdas koolipoissi järelaitamis tundide ajal. BNS	Pealkiri on pisut ebatäpsem kui Postimehe ja uno.ee omad, kuid annab siiski uut teavet. Juhtlõik laiendab antavat teavet. Vastuseta jääb küsimus, miks mõisteti tingimisi karistus.
---	---

Viimane seda kriminaalasja käsitlev lugu SL Õhtulehelt ja viimane lugu selle kriminaalasja kohta meedias üldse. Täpsemalt isegi mitte lugu, vaid BNSi uudise äratrükk.

Vastust küsimusele, miks sai koolidirektor, kelle kuriteost ajakirjandus kaks aastat tagasi hirmsa pildi konstrueeris, vaid tingimisi karistuse ja kuhu kadusid teised väidetavad kannatanud, keda esimeste lugude väitel oli mitu, ei anna ka see uudislugu.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt.

Tsiteeritud kõneisikud:

puuduvad.

Viidatud kõneisikud:

puuduvad.

Passiivsed kõneisikud:

1) Tartu maakohus

2) YY.

Lisa 7

CC ja GG kaasuse kajastuse tekstianalüüs

8. august 2001 Eesti Päevaleht Varguses osalemise kahtlus jättis konstaablid ametita QQQ politsei sundis eelmisel nädalal omal soovil ametist lahkuma kaks noorem-konstaablit, keda kahtlustatakse metsavarguses osalemises ja selle varjamises. Konstaablid CC (22) ja GG (21) lahkusid eelmine neljapäev Valga politseist vabatahtlikult töölt seoses juhtkonna usalduse kaotamisega, kõlab politsei ametlik versioon. Napilt paar aastat politseis töötanud konstaablite lahkumise tegelik põhjus peitub eelmise aasta detsembris Hummuli vallas 43,2 tihumeetri metsa varguses. Väidetavalt osales varguses GG ja CC oli sellest teadlik, kuid jättis prefektuurile kuriteost teatamata. Metsavarguses kahtlustatav GG keeldus eile Eesti Päevalehele selgituste andmisest. "Ma ei räägi mitte midagi. Kust te võtate, et ma töölt lahkunud olen? Ma ei vasta ühelegi küsimusele ja mul on üldse keelatud sellest rääkida," ütles GG eile oma QQQ korteriukse vahelt ja tõmbas selgitusi andmata ukse kinni. POLITSEINIK: TÖÖTA NAGU MAFFIAS. Endise noorem-konstaabli CC väitel seostatakse teda metsavargusega seetõttu,	Pealkiri on informeeriv ja täpne, juhtlõik laiendab seda. Selgusetuks jääb aga, kas sõna 'kahtlustamine' on kasutatud tavakeele tähenduses või juriidilise terminina – edasisest jääb mulje, et pigem tavakeele väljendina. Artiklis pole märgitud, kes on see allikas, kes ajakirjanikele konstaablite lahkumise põhjusest räägib.
--	---

et ta oli sageli koos metsavarguse initsiaatori FFga.

”Ma käisin temaga lihtsalt vahel ujumas ja pidudel, aga seal metsas ma temaga koos ei olnud,” ütles CC. ”Tegelikult taheti minust lahti saada võib-olla seetõttu, et ma teadsin ülemuste kohta liiga palju. Siin teed tööd nagu maffias.”

”Minu teada oli GG käinud FFI abis oksi vedamas,” rääkis CC. “Ta arvas, et kõik on ametlik. Alles pärast kuulsin, et selle koormaga oli mingi jama. Hiljem öeldi, et olin sellest kõigest teadlik, aga kellelegi ei teatanud. Nagu oleksin tahtnud kaitsta oma sõpru või ennast.”

CC sõnul helistas keegi ilmselt pool aastat hiljem politseisse ja ütles, et nad on kuriteoga seotud. ”GG oleks pidanud ikka ise asjast kohe rääkima, aga ju ta kartis töökoha või sõbra pärast,” ütles CC. Küsimusele, kas GGle maksti selle eest, vastas CC: ”Ei, ta jäi kõigest ilma.”

PREFEKT: TEATASID VARGUSEST LIIGA HILJA. Konstaablid töölt vabastanud Valga politseiprefekt Aivar Otsalti sõnul pidanuks mehed metsavargusest politseile varem teatama ja mitte ootama nende seose avalikuks tulekut.

Mida CC ülemuste kohta teab, et ta kohalikku politseid maffiaga võrdleb? Praegu jääb väide õhku.

Esimest korda on mainitud politseiprefekti kui allikat.

Prefekti sõnul oli konstaablitele hästi teada metsavarguses kahtlustatava taust, sest teda on kohalik politsei sarnaste kuritegudega varemgi seostanud. ”Seda, kas nad seal osalemise eest ka raha said, selgitab uurimine, mida meie kriminaalpolitsei on läbi viinud üle poole aasta. CC on tänaseks ka ametlikult üle kuulatud.” Kui politseinikud pääsesid esialgu karistusest, siis metsavarguse arvatav autor FF, kes vahetult pärast kuriteo avastamist vahi allistus, peeti eelmise nädala lõpus uuesti kinni. Risto Berendson, Jaan Olmaru	Kas sellega on öelda tahetud, et konstaableid süüdistatakse eeskätt musta minevikuga isikuga suhtlemise pärast, mitte metsavarguses osalemise kahtluse pärast? See jääb ebaselgeks.
---	--

Käesoleva artikli puhul seisnes uudis ajakirjanike jaoks ilmselt tõsiasjas, et taas on kaks politseitöötajat töölt lahkuma sunnitud. Kuriteost, millega nimetatud konstaableid seostatakse, on kõneldud üsna pealiskaudselt, FF korraldatud metsavargustest pole juttu ka üheski teises artiklis – rohkem seda teemat lihtsalt kusagil ei kajastatagi.

Töölt lahkuma sunnitud konstaablite nimed on koos võimaliku süüga avalikustatud, politsei juhtkonna suhtumisest jääb mulje, et küllap nad süüdi ongi, kuigi ametlikult pole mehi veel kahtlustatavakski tunnistanud.

Kõneisikute analüüsi seisukohalt jagunevad allikad järgmiselt:

Tsiteeritud kõneisikud:

- 1) Valga politseiprefekt Aivar Otsalt;
- 2) CC;
- 3) GG.

Viidatud kõneisikud:

- 1) politsei kui organisatsioon;
- 2) keegi, kes politseisse helistas.

Passiivsed kõneisikud:

- 1) FF, keda süüdistatakse paljudes metsavargustes.

Lisa 8

Meiliga saadetud küsimused Lõuna Politseiprefektuuri pressiesindajale Kadri Paltale seoses CC ja GG kaasusega

Tere!

Mul on üks palve. Teen magistritööd, mille käigus uurin, kuivõrd ajakirjandus politseitööle kaasa aitab ning kuivõrd ta seda segab ning kas ajakirjanikud on ka eetilised oma teemaalustamistes ning jätkamistes.

Teie prefektuuriga seostab mu tööd Eesti Päevalehes 8. augustil 2001 ilmunud artikkel "Varguses osalemise kahtlus jättis konstaablid ametita". Artiklis on juttu QQQ politsei nooremkonstaablitest CCist ja GGst, keda QQQ politsei väidetavalt omal soovil ametist lahkuma sundis, kuna mehi kahtlustatakse seotuses metsavargustega.

Olen küll otsinud, kuid hiljem pole sama teema kohta ajakirjandusest ühtegi artiklit leidnud.

Sooviksin esitada mõned küsimused QQQ politseis selle sündmusega seotud olnud ametiisikutele, mõnele Lõuna prefektuuri ülemusele ja kahele nimetatud kahtluse all olnule. Samuti sooviksin teada, mis kõnealusest kahtlusest edasi sai, mida menetlus selgitas ja kas politsei vaatevinklist on hea või halb, et ajakirjandus teemat edasi ei kajastanud.

Kas saate mind küsitletavate leidmisel aidata? Kui see võimalikuks on osutunud, siis saadan teele ka konkreetsed küsimused. Vastused neile, kui sobib, kuulaksin ära ise kohale tulles.

Lugupidamisega Anneli Sihvart

Lisa 9

Lõuna Politseiprefektuuri pressiesindaja Kadri Palta meilivastus seoses CC ja GG kaasusega

Tere!

CC ja GG on politseist lahkunud ning nende kontaktandmete kohta meil paraku andmed puuduvad.

Juriidilises mõttes aga ei saa kriminaalasjaga seotud politseinikud veel mingit hinnangut anda, sest juriidilises mõttes lahendit, so kohtulahendit asjal veel pole, menetlus alles käib. Seega ei saa veel ka rääkida sellest, kas antud mehed on süüdi või mitte. Sellest tulenevalt ei saa ju ka veel hinnangut anda, kas ajakirjanduse poolt teema vastu huvi tundmine on politsei vaatevinklist hea või halb.

Alates 01.07.2004 hakkas kehtima uus kriminaalmenetluse seadustik, mille kohaselt käimasoleva kriminaalmenetluse kohta kommentaaride/seletuste andmise otsustab asja uurimist juhtiv prokurör. Seega on Teil üks võimalus pöörduda Valga prokuratuuri ja oma küsimused otse prokurörile esitada.

Võib-olla on Teil mõni teine Lõuna-Eestiga seotud juhtum, millel lahend olemas ja seega juba analüüsitav? Sellisel juhul aitaks Teid heameelega.

Lugupidamisega,

Kadri Palta

Avalike suhete büroo

Lõuna Politseiprefektuur

Lisa 10

Meiliga saadetud küsimused Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokurörile Küllike Taitsole seoses CC ja GG kaasusega

20. oktoobril 2004

Tere!

Siin ma siis oma küsimustega olen.

Loodan heatahtlikku abi. Ja püüan ise ka abiks olla, edastades juristide arvamusi ajakirjanduse kohta jälle kord ajakirjanikele.

Loo saatsin eelmise meiliga. Kas jõudis kohale?

Ja nüüd küsimused:

1. Kas prokuröri seisukohalt oli loo kirjutamine menetluse niisuguses etapis otstarbekas? Kas ja millises etapis peaks üleüldse kriminaalasju kajastama? Kas on prokuröri silmis õige seisukoht, et kui sündmuse jälgimist ajakirjanduses on juba alustatud, siis see jälgimine tuleks ka lõpuni viia?
2. Kas ja millal võib uurimisorganite jaoks oluline olla mingisuguse teabe avaldamine?
3. Kas ja millal on uurimisorganite jaoks igasuguse teabe avaldamine kahjulik?
4. Kui kaugel on nende kahe isiku kriminaalasja menetlemine? Millal on aegumist oodata? Või menetluse lõpule jõudmist?
5. Lugu analüüsid, kas prokuröri vaatevinklist on teabe saamiseks küsitletud (st kas ajakirjanik on küsitlenud) kõiki olulisi isikuid?
6. Kas saate, tohite ja tahate aidata mul kõnealuste isikutega (CC ja GG) ühendust saada? Põhjus – soovin esitada neile mõned küsimused, mille vastused selgitaksid, kas ja kui palju on nende suhteid tuttavate ja võõramate inimestega kõnealune artikkel muutnud.

Ette tänades

Anneli Sihvart

Lisa 11

Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokuröri Kõllike Taitsi telefoni teel antud vastused seoses CC ja GG kaasusega (27.10.04)

Uurimise poole jättis see artikkel suhteliselt külmaks. Need politseinikud olid töölt juba lahti lastud. Üks nendest jookseb sealt asjast läbi, teine sai rohkem selle eest, et ta üldse sellistega suhtleb ja on informeerija või mis iganes. Selles suhtes päris kriminaalkroonika see artikkel ei ole.

Kogemus aga ütleb, et mõnikord on hirmus segav, kui ajakirjandus kohe ründab, mõnikord ei ole sellest midagi halba, kui ajakirjanik teatud piiridesse jääb. Meile võib karuteene teha eriti nendes asjades, kus ajakirjandus millestki väga detaile räägib. Me saame kellegi kätte, kahtlustatava, mingil ajal ta meile tunnistab, ja see detailide tundmine on üks tõend, et ta on õige inimene. Aga kui need detailid on kõikidele teada, siis me seda kasutada ei saa. Küsimus ei ole ju ainult selles, et meil läheb see kurjategija käest ära, et me ei saanud ära tõendatud. Küsimus võib ka selles olla, et me ei saa ise kontrollida, kas see isik on ikka see kurjategija või mitte, sest keegi võib ju meiega lausa nalja teha äkki. Tuleb, juhib meie tähelepanu kõrvale.

Kui detailid on lekitatud, armastatakse pilte panna veel sündmuskohast lehte, täpseid ütlusi, kirjeldusi, mis kellelgi seljas, mis jalas, siis ka kohus seab kahtluse alla meie tõendamise.

Ära on kadunud selline asi nagu üldsuse kaasamine. See on vajalik, inimesed tulevad, räägivad, saab tõendeid juurde.

Rahva arvamuse kujundamine on ka mõnikord abi, aga sellel võib ka teistpidi mõju olla, pärast on kõik maru pahased, näe, oli nii hull kuritegu ja nüüd sai nii vähe.

Siis arvataksegi, et uurimine ja kohtud on kõik leebed ja mätsivad asju kinni.

Õige oleks, kui analüüsitaks, miks prokurör läks üht või teist teed, miks ta valis just selle seadusliku tee, mitte mõne teise.

Kui ajakirjandus on sündmuse jälgimist alustanud, siis peaks ta seda jätkama lõpuni. Enamasti alguses tõstab selle asja inimestele hästi päevakorda, aga kui see otsus tuleb, siis ei räägi keegi. Inimesel jääb tunne, et kõik asjad jäävadki kuskile.

Iseküsimus on, kui ei suudeta tõendada, kas siis on vaja inimestele jälle ette tuua, et näe, ikka uurivad veel. Räägitakse hirmsasti rasketest kuritegudest, mõnikord kirjutatakse ka sellest, et kedagi peeti kinni, mitte rohkem. Kuigi, viimasel ajal on

asjad muutunud paremuse poole, on ka juttu, kui keegi süüdi mõisteti. Aga suur jagu on ainult nupukesed. Ei kajastata, kui tõsine protsess seal ees oli.

Selle kriminaalasjaga on niisugused lood, et seal on liidetud kokku mingi üheksa kriminaalasja. Neid seob nende politseinike tuttav, keda artiklis ka oli mainitud. Asi on ikka veel uurimisel. Nende meeste osas ma ei oskagi ka veel päris täpselt öelda, üks tõenäoliselt kindlasti ei lähe kohtu alla, teisega sõltub nüanssidest, kas ta oli teadlik või ei.

Selles osas ma ei ütle midagi, et need poisid lahti lasti. See oli õigustatud, nad on küll noored, aga samal ajal politseinikud. Siis sa pead lausa iseendale tunnistama, et ma ei saa elada enam täpselt seda elu, mis ma siiani elasin, ja suhelda kõigi nendega, kellega ma siiani suhtlesin, mis sest et ta on mul lapsepõlvetatav või koolivend või mängukaaslane olnud, ma pean piirid tõmbama. Mitte sellepärast ainult, et ma võin sattuda kuhugi, vaid sellepärast, et ma olen rahva jaoks õiguse eest seisja ja ma ei tohi jätta muljet, valemulje praegusel juhul kindlasti toimis kaasa.

Ma tean väga paljusid tuttavaid, kes ütlevad, et nad ei taha ühegi ajakirjanikuga mitte midagi rääkida. Nii palju halbu kogemusi on. See ei ole südametunnistuse järgi käimine.

Politsei reageeris tegelikult õigesti, poistest ei saa õigeid politseinikke, kui nad ei tunneta piiri, ja nad vabastati ametist.

Võib-olla oli politsei liigagi range.

Lisa 12

Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokuröri Küllike Taitsi meilivastused seoses CC ja GG kaasusega

29. oktoobril 2004

Tere!

Lubasin uurida CC ja GG võimaliku asukoha kohta. Sain teada järgmist. CC pidi töötama turvamehena mingil laeval, umbes sellise graafikuga, et 2 nädalat tööl ja siis üks nädal kodus. GG kohta on andmed veel ebamäärasemad. Teda on nähtud purjuspäi ringi liikumas, olevat mingi aja elanud vanemate juures, siis Valgas kuskil, tundub olevat alla käinud. Võimalik, et asi pole nii hull, aga täpsemalt midagi keegi temast ei teadnud.

Kahju, aga rohkem andmeid ei õnnestunud hankida.

Edu soovides

Küllike Taitis

Lisa 13

**Meiliga saadetud lisaküsimused Lõuna Ringkonna Prokuratuuri
vanemprokurörile Küllike Taitsele seoses CC ja GG kaasusega**

5. oktoobril 2005

Tere!

Kas mäletate veel, tülitasin Teid seoses ajakirjanduse kriminaalartikleid käsitleva
magistritööga?

Kas oskate öelda, millises faasis on CC ja GG kriminaalasi praegu? Kas vähemalt
kummagi suhtes neist on mingisugunegi lõppotsus tehtud?

Lugupidamisega ja vastust lootes

Anneli Sihvart

Lisa 14

Lõuna Ringkonna Prokuratuuri vanemprokuröri Küllike Taitsi meilivastused seoses CC ja GG kaasusega (8. oktoobril 2005)

Tere!

Mäletan Teid küll, kahjuks asja ennast enam mitte nii hästi. Uurisin – kriminaalasja menetlus on küll lõpukorral, aga lahendit veel pole. GGt on karistatud aastatel 2002–2005 kolmel korral kriminaalkorras mootorsõiduki alkoholihoobes juhtimise eest, viimati 23.05.2005.a. 8 kuu vangistusega tingimisi kaheaastase katseajaga. CCst ei tea midagi.

Aivar Otsalt on teatavasti Lõuna Politseiprefektuuri politseiprefekt. Tema lauatelefon on 7308801, meiliaadress aivar.otsalt@louna.pol.ee. Ehk on sellest abi.

Edu soovides

Küllike Taitis

Lisa 15

Meiliga saadetud küsimused Lõuna Politseiprefektuuri prefektile Aivar Otsaltile seoses CC ja GG kaasusega

Tere!

Sain Teie meiliaadressi prokurör Kõllike Taitstilt ja nüüd sõnastan ka oma abiküsimise.

Tõlitan Teid seoses magistratööga, mis käsitleb ajakirjanike tööetikat kriminaalteemaliste lugude kirjutamisel. Üks vaadeldav artikkel on Eesti Päevalehes ilmunud kirjutis CC ja GG konstaabliametist vabastamise kohta (8. augustil 2001). Oleksin väga-väga tänulik, kui leiaksite aega vastamiseks.

- 1) Kas mäletate tookordse kohtuloo kajastumist ajakirjanduses? Kuidas Te seda hindaksite?
- 2) Kas ajakirjanduses avaldatu segas või soodustas Teie tööd? Kas teavet, mida avaldati, oli liiga palju, liiga vähe või parasjagu?
- 3) Kuidas hindate avaldatud teabe objektiivsust? Kui andsite intervjuu, siis kas Teie sõnad jõudsid moonutusteta lehte?
- 4) Milline peaks ideaalis välja nägema kohtueelsete asjade ja kohtuprotsesside ajakirjanduses käsitlemise viis? Millal ja kui palju tuleks lugejaid kriminaalasjadest teavitada?

Palun ärge laske end segada minu meiliaadressist - see on küll Maalehe toimetuse oma, kuid toimetusetööga pole minu küsimustel midagi tegemist, küsimused on seotud ainult magistratööga Tartu Ülikooli juures.

Lugupidamisega

Anneli Sihvart

Lisa 16

Lõuna Politseiprefektuuri prefekti Aivar Otsalti meilivastus seoses CC ja GG kaasusega

Kahjuks ei mäleta ma seda artiklit, samuti selle kriminaalasja asjaolusid.

Tegemist oli noorte ja esmapilgul tublide politseinikega, kes halvasti valitud sõprade seltsis kuriteo toime panid. Üldiselt kriminaalasju kommenteerides mul ajakirjandusele pretensioone ei ole. Arvan, et inimestel on õigus teada mida politsei teeb ja teisest küljest nt laia kõlapinda omavatest kriminaalasjadest peab ka ülevaade olema. Informatsiooni andmine ajakirjandusele on alati mõnevõrra komplitseeritud, sest tegemist on ju eeluurimisstaadiumis oleva kriminaalasjaga. Arvan, et infot tuleb anda nii palju kui võimalik.

Ilusat päeva

Aivar Otsalt

Lisa 17

Meiliga saadetud küsimused Eesti Päevalehe ajakirjanikule Risto Berendsonile seoses CC ja GG kaasusega

Tere!

Vaevalt Sa enam mäletad 8. augustil 2001 ilmunud lugu "Varguses osalemise kahtlus jättis konstaablid ametita". Või siiski?

Mäletad Sa (ja kas oled nõus kõnelema?), kuidas info Sinuni jõudis tookord?

Kas oled samast teemast hiljem veel kirjutanud (ma ei ole leidnud)?

Tead Sina, kaugel menetlus on?

Kas Sa tead (ja kas oled nõus ütlema) CC ja GG mingeid kontaktandmeid?

Tahaksin neid magistritöö tarvis intervjuuerida, kui jutule õnnestub saada.

Ootan lootusrikkalt vastust ja soovin edu!

Anneli Sihvart

Lisa 18

Eesti Päevalehe ajakirjaniku Risto Berendsoni meilivastus seoses CC ja GG kaasusega

Ausalt öeldes mäletan ma sellest loost ainult niipalju, et meie suverepoter Jaan Olmaru käis neid konstaableid kohapeal taga ajamas ja mina rääkisin prefekt Otsaltiga. Nii, et ei oska aidata.

Lisa 19

- Meiliga saadetud küsimused Eesti Päevalehe, Postimehe ja SL Õhtulehe kriminaalteemat käsitleanud ajakirjanikele**
1. Kas väljaandel, kus töötate, on kombeks kriminaalasju järjepidevalt vaatluse all hoida või käsitlete üksnes ühiskonnas juba esile kerkinud kriminaaljuhtumeid?
 2. Kas kriminaalteema osatähtsus teiste valdkondadega võrreldes on viimase kümne aasta jooksul olnud teie väljaandes ühesugune või on see muutunud?
 3. Millal peate õigeks kriminaalasja kajastamist alustada, kas juba eeluurimise ajal, kohtuprotsessi ajal või pärast otsuse väljakuulutamist? Kas see võib sõltuda ka kuriteoliigist (isiku- või varavastane kuritegu, riigivastane kuritegu, seksuaalkuritegu)?
 4. Kas peate igal juhul oluliseks kriminaalasja jälgimist viimase kohtuotsuseni või sõltub see mingitest asjaoludest? Millistest?
 5. Kui oluliseks peate kannatanute, kahtlustatavate, süüdistatavate või tunnistajate täpset identifitseerimist? Kas on juhuseid, mil peate oluliseks, et neid ei saaks ära tunda?
 6. Milliste allikatega (kohus, politsei, prokuratuur) on teil kõige parem koostöö?

Lisa 20

Postimehe ajakirjaniku Martin Pau meilivastus

1. Ma ei saa küll küsimusest täpselt aru (lause esimene ja teine pool pole ju vastantlikud), aga ma julgen öelda jah ja jah. Loomulikult on teemasid, mis võetakse ette ja siis unustatakse (magatakse õige kirjutamise hetk maha), aga üldjoontes on reporterite ülesanne oma teemadel silm peal hoida. Ise ma krimiteemadel palju ei kirjuta, aga kui, siis olen püüdnud olla järjepidev.

2. Minu arvates on vähenenud. Kümme aastat tagasi oli paugutamist ja verd lehes rohkem, aga ilmselt tuleneb see ka üldisest riigi arengust.

3. Püüame ette kujutada, kas lugeja tahaks seda infot võimalikult ruttu või ei. Tavaliselt arvame, et mida kiiremini tegutseme seda parem. Paraku on krimiteemade kajastamine enne kohtusse jõudmist komplitseeritud (uurijad ei anna olulist infot), seega on eeluurimise ajal kirjutamine valdavalt meie ühe-kahe krimiteemade kajastaja pärusmaa.

4. Sõltub, kui oluline on teema. Kui mitte väga, piisab esimese kohtuastme otsuse kajastusest ja kui teine-kolmas aste seda ei muuda, ei tasu tihtipeale rohkem kirjutada.

5. Usaldusväärsuse saavutamiseks on alati parem, kui inimesed on lehes nimepidi. Nii et see on oluline. Harilikult on loo raskuskese süüdistataval (või kahtlusalusel). Kui neid kirjeldada anonüümselt, peab juhtum ikka väga oluline olema, et üldse kirjutada. Kuid süüdistatavate puhul nime avaldamine üldjuhul probleem pole ja harilikult ei keela kohtud ka nende pildistamist-filmimist istungil. Kannatanute puhul on anonüümsus aktsepteeritavam ja mõnel juhul ka selgelt põhjendatud (kui on oht inimese elule või tervisele).

6. Minul isiklikult Tartu maa- ja ringkonnakohtuga.

Martin Pau

Lisa 21

Kriminaalmenetluse kajastamine ajalisel teljel aastail 2000–2004

1. Isikuvastased süüteod

Juhtum 1

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Erahaiglal valeravi kahtlus” (EPL 25.07.01) “Arsti puudumine sünnituselt ohustas ema ja lapse elu” (EPL 27.07.01) “Kriminaalasja nr. 01231702188 menetluse lõpetamise määrus” (EPL 19.08.02) “Erahaigla peaarst on süüst puhas” (PM 19.08.02) ”Ivo Saarma katkestas töö Fertilitase juhina” (EPL 17.01.02) “Fertilitase vastu menetluses üks kriminaalasi” (EPL 19.08.02)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 2

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kuidas arsti kohtusse anda” (EPL 24.01.00) “Viljatu naine loodab kohtule” (EPL 24.01.00) “Erahaiglal valeravi kahtlus” (EPL 25.07.01) “Valeravi kahtlustav naine otsib abi kohtust” (EPL 27.07.01) ”Ivo Saarma katkestas töö Fertilitase juhina” (EPL 17.01.02)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Fertilitast süüdistanud naine sai valuraha” (EPL 12.12.01) Fertilitase vastu menetluses üks kriminaalasi (EPL 19.08.02)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 3

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Erahaigla levitas patsiendi isikuteavet” (EPL 12.04.00) “Patsiendi isikuteave õppematerjaliks” (EPL 12.04.00) “Kas õppejõul oli õigus?” (EPL 15.04.00) “Politsei algatas ajakirjanduse eetika õppejõu vastu süüasja” (EPL 11.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 4

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Prokurör seostab kaheksat arsti vastsündinu surmaga” (EPL 22.01.00) “Lastearstid pääsesid süüdistusest” (EPL 16.03.00) “Lapse ravist keeldunud Jehoovatunnistaja kohtu ette” (EPL 19.05.00) “Arstid vajavad kaitset” (EPL 05.10.00) “Päevaküsimus” (EPL 05.10.00) “Jehoova tunnistaja seab arstid raske valiku ette” (EPL 05.10.00) “Rasedus lükkas Jehoova tunnistaja kohtuasja edasi” (PM 05.10.00) “Jehoova tunnistajate lastele vereülekande tegemiseks pole lahendust” (EPL 30.11.00) “Jehoova-usuline sünnitab välismaal” (EPL 16.12.00) “Jehoovatunnistaja sünnitas välisriigis terve lapse” (PM 20.12.00) “Jehoova tunnistaja tõi oma neljanda lapse ilmale välisriigis” (PM 20.12.00) “Jehoova tunnistaja sünnitus õnnestus” (EPL 21.12.00) “Rootsis sünnitanud Jehoova tunnistaja naaseb Eestisse” (EPL 08.01.01) “SLÕL: Jehovahistide tütar jäi vereülekandeta ellu” (EPL Online 08.01.01) “Jehoova tunnistaja pisitütrel oli palju õnne” (PM 08.01.01) “Eelnõu kaitseb Jehoova tunnistaja laste elu” (PM 08.02.01) “Arstid saavad õiguse Jehoova tunnistaja lapsele verd anda” (PM 09.02.01) “Ksenja-Liisi ema eelistas Rootsi arstide kogemust” (EPL

		10.01.01) “Jehovistist vanema soov pole arstile seaduseks” (PM 12.02.01) “Õigus elule üle kõige” (PM 12.02.01) “KIRJAD. Arstid või pühakud” (PM 19.02.01)
2.	Esimese astme kohus	“Jehoova tunnistajad süüd ei tunnista” (EPL 26.02.01) “Jehoova tunnistajad kohtupingis” (EPL 26.02.01) “Juhtkiri: Kohus elu ja surma üle” (EPL 27.02.01) “Jehoova tunnistajaid kaitseb kohtus Inglise advokaat” (EPL 27.02.01) “Jehoova tunnistajat kaitses inglise advokaat” (PM 27.02.01) “SLÕL: Jehoova tunnistajad õigustasid vereta ravi” (EPL Online 28.02.01) Jehovisti last ravinud arstid veeretavad süüd” (PM 28.02.01) Kehval steriliseerimisel polegi süüdlast” (PM 28.02.01) Prokurör Jehoova tunnistajatega leebe” (EPL 01.03.01) Prokurör palus jätta Jehoova tunnistajad karistusest” (EPL 01.03.01) SLÕL: Jehoova tunnistajad – süüdi või süütud lapsevanemad?” (EPL Online 01.03.01) Prokurör tunnistas arstide hooletust” (PM 01.03.01) Jehoova tunnistajate protsessi ohud” (PM 05.03.01) KIRJAD.Õigus- või võimuriik?” (PM 07.03.01) Et arst saaks elu päästa” (EPL 08.03.01) Kohus kuulab Jehoova tunnistajate viimast sõna” (EPL 13.03.01) Jehoovatunnistajad astuvad taas kohtu ette” (PM 13.03.01) Lapse surmas süüdistatavad kahtlusest vabad” (EPL 14.03.01) Kohus mõistis lapse surmas süüdistatud vanemad õigeks” (PM 14.03.01)

		TANEL KALJULAIK: Eile lõppes ülekohtune kannatamine” (EPL 15.03.01) Lapse surma põhjustanud usklikud jäid kohtu õigeks”(EPL 15.03.01) Haige laps suri, aga süüdi pole keegi” (PM 15.03.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 5

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Tallinn saab ametniku kodutute tänavalt äraviimiseks” (EPL 01.02.01) “Kodutu surm võib viia arstid kohtupinki” (PM 02.02.01) “SLÕL: Mehe surma põhjustas alajahtumine” (EPL Online 02.02.01) “Arsti kriminaalvastutus” (PM 06.02.01) “Politsei algatas kodutu surma uurimiseks kriminaalasja” (EPL 02.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 6

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Sanitarid peksid patsiendi surnuks" (EPL 15.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Piraatbuss võttis nelja noore elu” (PM 28.12.00) “Üliraske avarii põhjustanud bussijuht tahab taas autorooli” (EPL 02.08.00) “Mõrtsukbussijuht kibeleb taas autorooli” (EPL 04.08.00) “Politsei esitas nelja hukkunuga lõppenud liiklusõnnetuse põhjustanud mehele süüdistuse” (EPL 09.10.00) “Vaida traagilise liiklusõnnetuse kriminaalasi jõuab kohtusse” (EPL 02.11.00)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus piraatbussijuhi üle jäi kohtuniku haiguse tõttu ära” (EPL 08.11.00) “Piraatbussijuht astub kohtu ette veebruaris” (EPL 16.01.01) “Raske avarii põhjustanud juht ihkab karmi karistust” (PM 13.02.01) “Vaida liiklusõnnetus kohtus arutusel” (PM 13.02.01) “SLÕL: “Nutan ja nutan, üha hullemaks läheb.” (EPL Online 13.02.01) “Kohus saatis raske avarii põhjustaja vangimajja” (PM 14.02.01) “Vaida liiklusõnnetuse põhjustaja sai neli ja pool aastat vanglakaristust” (PM 14.02.01) “Piraatbussijuhile neli aastat. Nii vähe?” (EPL 14.02.01) “SLÕL: “Ma ei istu enam iialgi autorooli!”” (EPL 14.02.01) “Prokurör nõuab piraatbussijuhile kuueaastast karistust” (EPL 14.02.01) “Neli inimest tapnud juht pikaks ajaks vangi” (EPL 15.02.01) “SLÕL: Kohtust otse vangimajja” (EPL Online 15.02.01) “Neli inimest tapnud juht pikaks ajaks vangi” (EPL

		15.02.01) “Kohus saatis raske avarii põhjustaja vangimajja” (PM 15.02.01) “Piraatbussijuht uuesti kohtusse” (EPL 24.02.01) “Piraatbussijuhti ootab taas kohtutee” (EPL 08.03.01) “Kohus säästis piraatbussijuhti teisest süüdimõistmisest” (EPL 09.03.01) “Nelja inimese surma põhjustanud bussijuht tahab vabadusse” (EPL 13.03.03) “Nelja inimese surma põhjustaja pääseb vanglast varem välja” (EPL 16.05.03)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 8

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kihutaja pühkis naise ja koera vöötrajalt” (PM 14.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 9

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Autojuht jättis hääletaja vigastustega teepervele" (PM 21.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Purjus komissar ajas jalgratturi alla” (EPL 18.07.01) “Viljandi purjus komissari alla aetud poiss suri haiglas” (EPL 19.07.01) “Viljandi purjus komissari alla aetud poiss suri vanglas” (PM 19.07.01) “SLÕL: Seda pauku oli oodata” (EPL Online 19.07.01) “Ratturitapja politseinik vabastati ametist” (EPL 20.07.01) “Haiglajuht kinnitab valskust komissar Pajumägi verrega” (EPL 25.07.01) “Pajumäe asemel andis verd keegi teine” (PM 25.07.01) “SLÕL: Erki tuha laseme lennuvälja kohal lendu” (EPL Online 25.07.01) “SLÕL: Politsejuhi raport: poeg tahtis isa aidata” (EPL Online 26.07.01) “Pajumägi võib pääseda kriminaalsüüdistusest” (EPL 26.07.01) “Prefekt eitab valet ja kokkumängu” (EPL 26.07.01) “Komissar Pajumäe valevereproovi korraldanud arst kaotab töökoha” (EPL 31.07.01) “Advokatuur arutab täna Sikuti käitumist” (EPL 01.08.01) “Arst: idee uueks vereprooviks tuli advokaat Sikutilt” (EPL 03.08.01) “Advokatuur arutab ekskomissar Pajumäe advokaadi käitumist” (PM 07.08.01) “Advokaat Mart Sikuti saatus jäi lahtiseks” (PM 07.08.01) “Viljandi politseinik sõitis jalgratturi surnuks” (PM 03.09.01) “Viljandi endise komissari avarii uurimine seisab” (PM 05.09.01)

		“Viljandi endise komissari avarii uurimine ei nihku paigalt” (PM 27.09.01) “Viljandi politseikomissar jääb surmaavariis süüdi” (EPL 03.10.01) “Kohus jalgratturi surnuks sõitnud endise komissari üle algab jaanuaris” (PM 09.01.02)
2.	Esimese astme kohus	“Ekskomissar Ants Pajumägi tunnistas kohtus süüd” (PM 30.01.02) “Pajumäe poeg üritas pettust vereprooviga” (EPL 31.01.02) “Surmasüüga komissar Pajumägi pääses kohtus tingimisi karistusega” (EPL 31.01.02) “Kohus karistas jalgratturi surnuks sõitnud Ants Pajumäge tingimisi” (PM 30.01.02) “Surnukssõidetud vend pannuks Pajumäe vangi” (PM 31.01.02) “Ohvri vanemad leppisid tingimisi karistusega” (PM 31.01.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 11

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kohus surma põhjustanud politseiniku üle algab oktoobris” (EPL 01.09.00)
2.	Esimese astme kohus	“Tüdruku surnuks sõitnud endine politseinik palus kohtus hukkunu omastelt andestust” (EPL 02.11.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 12

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Heidile küüti pakkunud mehest joonistati pilt” (EPL 23.08.00) “Heidi otsija tembeldati suliks” (EPL 30.08.00) “Eradetektiiiv pole suutnud Heidit leida” (PM 17.10.00) “SLÕL: “Miks ime ei võiks tulla meie õuele?” (EPL Online 22.11.00) “Hääletajad riskivad maanteel eluga” (EPL 20.10.00) “Politsei saavutas murrangu Homutovi kadumise uurimisel” (PM 22.07.02) “Politseil on uusi andmeid Heidi Homutovi kadumise kohta” (EPL 22.07.02) “Kadunud neiu kohta politseil uued andmed” (EPL 23.07.02) Politsei jälil noore neiu mõrvaril (EPL 11.02.03) “Narva sarivägistajal lasub kahtlus veel kümnete naiste mõrvas” (EPL 02.09.03) “Narva sarivägistajal lasub kahtlus veel kümnete naiste mõrvas” (PM 02.09.03)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 13

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Nelja naise mõrv hingel" (EPL 20.10.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 14

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Neiu hammustas ligitikkuja keele otsast tüki” (EPL 04.10.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 15

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Sarivägistaja läheb seitsmeks aastaks vangi” (PM 20.02.01) “Pärnu sarivägistaja läheb seitsmeks aastaks vangi” (PM 20.02.01) “Kohus pani sarivägistaja seitsmeks aastaks vangi” (EPL 20.02.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	“Alaealiseid tüdrukuid vägistanud mehe karistus jäi muutmata” (PM 09.01.03)

Juhtum 16

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Tartumaa õpetajat kahtlustatakse pedofiilias” (PM 06.11.00) “SLÕL: “Õpetaja pani käe poisi kintsule ja sealt edasi...” (EPL Online 06.11.00) “Eestis võivad pedofiilid end julgelt tunda” (EPL 06.11.00) “SLÕL: “Ma ei ole ahistaja!” (EPL Online 07.11.00) “Õpetaja peab süüdistust pedofiilias tellimustööks” (PM 07.11.00) “XXX lastepilastuse uurimine pikenes” (PM 14.12.00) “XXX õpetajale pedofiiliasüüdistus” (PM 16.01.01) “XXX kooli endine direktor saab pedofiiliasüüdistuse” (EPL 22.01.01) “Õpilaste käperdamine võib direktori vangi viia” (EPL 31.01.01) “SLÕL: Pedofiilist endine õpetaja astub peagi kohtu ette” (EPL Online 20.03.01) “Pedofiilias süüdistatud koolijuht ootab üle aasta kohut” (PM 18.09.02)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus kuulutas pedofiilias süüdistatava eksõpetaja protsessi kinniseks” (PM 17.05.04) “Pedofiilias süüdistatav õpetaja astus kohtu ette” (PM 18.05.04) “Õpetaja ahistamissüüdistuse arutelu jätkub kohtus 10. juunil” (PM 18.05.04) “Endine koolidirektor sai seksuaalkuriteo eest tingimisi karistuse” (PM 14.06.04)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	

4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	
----	--	--

Juhtum 17

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei peatab mõrva uurimise” (EPL 12.05.00) “Politsei tabas Mait Metsamaa mõrvas kahtlustatavad mehed” (PM 02.10.00) “Metsamaa mõrva üles tunnistanud mees viitab keskturu turvaülemale” (EPL 03.10.00) “Keskturu saaga” (EPL 03.10.00) “INTERVJUU: Keskturu koordinaatori Vadim Polištšukiga” (EPL 03.10.00) “Mait Metsamaa mõrv maksis 15 000 krooni” (EPL 03.10.00) “Polištšuk: politsei peab mõrvariks valet meest” (EPL 04.10.00) “Keskturu turvamehed saavad mõrvasüüdistuse” (EPL 04.10.00) “Metsamaa mõrva võimalikud vahendajad saavad süüdistuse” (PM 04.10.00) “Keskturu juhi versioon ärimehe tapmisest” (PM 04.10.00) “Metsamaa mõrvari palkaja sai süüdistuse” (EPL 05.10.00) “SLÕL: Mait Metsamaa tapmise korraldajad jäid vahi alla” (EPL Online 05.10.00) “EE: Killerite võidujooks Metsamaale” (EPL Online 05.10.00) “Polištšuk: politsei püüdis mind mõjutada” (EPL 07.10.00) “SLÕL: Aasta mõrv endiselt lahenduseta” (EPL Online 12.10.00)

	“Polištšuk pandi trellide taha” (PM 21.10.00) “Politsei võttis keskturu juhi Polištšuki vahi alla” (EPL 21.10.00) “Metsamaa tapmise korraldaja sai süüdistuse” (PM 23.10.00) “Keskturu turvajuht sai süüdistuse” (EPL 24.10.00) “EE: Vadimil peenike peos” (EPL Online 26.10.00) “Polištšuk on vahi all 5. novembrini” (PM 27.10.00) “Kohus pani Polištšuki taas trellide taha” (PM 27.10.00) “Kohus jättis Polištšuki erandkorras vahi alla” (EPL 04.11.00) “Politsei vastandas Vadim Polištšuki Meelis Laoga” (PM 17.11.00) “Vadim Polištšuk vabastati vahi alt süüdistust esitamata” (PM 17.11.00) “Vadim Polištšuk pääses trellide tagant” (PM 18.11.00) “Ärimehe mõrva omaksvõtnu taganes ütlustest” (EPL 18.11.00) “Polištšuk pääses koju” (EPL 18.11.00) “Keskturu turvajuht pääses vahi alt” (EPL 28.11.00) “Vadim Polištšuk saab süüdistuse Metsamaa mõrvas” (PM 08.05.01) “Polištšuk saab süüdistuse mõrva korraldamises” (PM 09.05.01) “EE: Turujuhi vaevad” (EPL Online 10.05.01) “Mait Metsamaa mõrvarid said lõplikud süüdistused” PM 17.05.01) “Prokuratuur pikendas Metsamaa tapmise uurimist” (PM 25.05.01) “Politsei aimab kõmukuritegude tagamaid” (PM 28.05.01) “Politsei vahistas Vadim Polištšuki” (PM 12.07.01) “Tervenevat Polištšukki ootab süüdistus mõrva tellimise eest” (EPL 12.07.01)
--	---

		“Keskturu kommertsjuht Polištšuk jälle vahi all” (EPL 13.07.01) “Turujuht süüalune Metsamaa mõrvas” (EPL 13.07.01) “Polištšuki kaitsja peab süüdistust nõrgaks” (PM 18.07.01) “Vadim Polištšuk läheb vanglasse tagasi” (PM 25.07.01) “Mait Metsamaa tapmises on neli süüdistatavat” (PM 27.07.01) “Metsamaa tapmise kriminaalasi kohtus” (EPL 27.07.01) “Kohus jättis Metsamaa mõrvas osalenud mehed vahi alla” (PM 28.07.01) “Mõrva võisid vahendada Polištšuki ihukaitsjad” (PM 03.08.01) “Polištšuki aitasid vabadusse vaimulik ja teadur” (EPL 22.09.01) “Polištšuki ihukaitsjate advokaadid kahtlevad süütõendite tõsiduses” (PM 05.10.01)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus lükkas Metsamaa mõrva protsessi teadmata ajaks edasi” (PM 08.11.01) “Kaudsed tõendid venitavad Polištšuki kohtuprotsessi” (EPL 09.11.01) “Turujuht Vadim Polištšuk eitab Metsamaa mõrva tellimist” (PM 27.02.02) “Polištšuk eitab Metsamaa mõrva tellimist” (EPL 27.02.02) “Ärimees Metsamaa poeg: Isa ja Polištšuk ei saanud läbi” (EPL 28.02.02) “Advokaat saabus Mait Metsamaa mõrvaprotsessile õhupüstoliga” (EPL 28.02.02) “Politsei: Mait Metsamaa mõrvari varasem ülestunnistus on tõene” (EPL 28.02.02) “Polištšuk süüdistab politseiohvitseri enda invaliidistumisel” (EPL 28.02.02) “Polištšuk süüdistab enda invaliidistumisel politseiohvitseri” (PM 28.02.02)

	“Dudotškin teab Metsamaa mõrva detaile” (EPL 01.03.02) “Advokaat relvaga kohtus” (EPL 01.03.02) “Polištšuk ähvardas kohtus politseinikku” (EPL 01.03.02) “Politsei käes oleval salvestisel tellib Polištšuk arveteklaarimisi” (EPL 01.03.02) “Vadim Polištšuk võis plaanida konkurent Mati Kebina tapmist” (PM 01.03.02) “Mait Metsamaa mõrva korraldaja ei pääsenud vahi alt” (EPL 04.03.02) “Metsamaa vahendas Polištšuki ja Lao turuerastamise vaidlust” (EPL 23.05.02) “Kohus hoiatab kutset eiranud Meelis Laod rahatrahviga” (EPL 24.05.02) “Kohus võib Laole ja Kebinale sundtoomist kohaldada” (EPL 24.05.02) “Mait Metsamaa väidetavad tapjad jäävad vahi alla” (EPL 24.05.02) “Meelis Laod ähvardab kohtusse mitteilumumise eest trahv” (PM 24.05.02) “Politsei uurib Polištšuki naise enesetappu” (PM 13.09.02) “Politsei uurib Polištšuki naise enesetappu” (EPL 13.09.02) “Keskturu eksjuht kohtu all” (PM 13.09.02) “Mait Metsamaa mõrvaprotsess lükkus detsembrisse” (PM 15.10.02) “Mõrvaprotsess venib” (PM 23.12.02) “Ärimees Lao eitas seotust keskturu erastamisega” (PM 23.12.02) “Meelis Lao eitas seotust keskturu erastamisega” (EPL 24.12.02) “Turujuht Polištšuk võis mõjutada tunnistajat” (PM 24.01.03) “Politsei võttis turujuht Polištšuki taas vahi alla” (EPL 24.01.03)
--	--

	Politsei: turujuht mõjutas tunnistajat” (EPL 25.01.03) “Kohus vabastas turujuht Vadim Polištšuki vahi alt” (EPL 03.02.03) “Politsei uurib tulistamist Polištšuki villas” (PM 11.02.03) “Polištšuk võis mõjutada tunnistajat” (PM 12.02.03) “Kahtlus: kaitsepolitseinik aitas Polištšukki” (PM 21.02.03) “Lindiskandaal 2: kurjategijad ja poliitikud jagasid keskturgu” (EPL 01.03.03) “Must mäng keskturul paljastumas” (EPL 01.03.03) “Salapärane keskturg – kus on olnud politsei silmad?” (EPL 06.03.03) “Polištšuk võeti tapmiskatses kahtlustatavana vahi alla” (EPL 11.03.03) “Vadim Polištšuki poeg ja sõbratar astuvad kohtu ette” (PM 02.06.03) “Polištšuki poega ähvardab trahv relvaseaduse rikkumise eest” (PM 09.12.03) “Mait Metsamaa mõrvaprotsess lükkus taas edasi” (PM 11.12.03) “Advokaadi haigus lükkas Metsamaa kohtuprotsessi edasi” (EPL 12.12.03) “Polištšuk tahab sundida politseinikku prügis tuhnima” (PM 16.12.03) “Prokurör nõuab Vadim Polištšukile pikka vanglakaristust” (PM 12.04.04) “Kohus mõistis Polištšuki süüdi Mait Metsamaa mõrva tellimises” (PM 05.05.04) “Kohus mõistis Polištšuki Metsamaa mõrva tellimises süüdi” (EPL 05.05.04) “Kohus mõistis Vadim Polištšuki üheksaks aastaks vangi” (PM 06.05.04) “Polištšuk viidi kohtust vangi” (EPL 06.05.04) “REPLIIK: Õiglane otsus” (EPL 06.05.04)
--	--

3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Kohus jättis Polištšuki karistuse muutmata” (PM 14.09.04) “Vadim Polištšuk jäi üheksaks aastaks vangi” (PM 15.09.04) “Polištšuk jäi Metsamaa mõrva tellijana süüdi ka ringkonnakohtus” (EPL 15.09.04)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	“Turujuht Polištšuk jääb pikaks ajaks vangi” (PM 17.11.04) “Riigikohus ei andnud Polištšuki kaebusele menetlusalust” (EPL 17.11.04) “Polištšuki vanglakoha puhul arvestatakse tema julgeolekuga” (PM 23.11.04) “Polištšukki Ämari vanglasse ei panda” (EPL 23.11.04)

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Allilm peab verist võitlust” (EPL 08.11.99) “Polištšuki tulistajad mineerisid auto” (EPL 08.11.99) “Vadim Polištšuki tapmiskatse oli kättemaks isa eest” (EPL 15.04.00) “Isa mõrv lõpetas karateka karjääri” (EPL 24.04.00) “Polištšuki mõrvakatses süüdistatav pidas kodus relvaladu” (EPL 27.04.00) “Metsamaa tapmine oli veretasu” (EPL Online, Eesti Ekspress 11.05.00) “Polištšukki tappa üritanud mehed lähevad kohtu ette” (EPL 07.11.00) “Äpardunud palgamõrvarite jõuk astub peagi kohtu ette” (EPL 28.11.00)
2.	Esimese astme kohus	“Algab protsess palgamõrvarite jõugu üle” (PM 04.03.01) “Algab protsess palgamõrvarite jõugu üle” (EPL 05.03.01) “Bõkovi jõugu protsess lükkus maisse” (EPL 05.03.01) “Peaminister Laari kodumaja oli mõrtsuka granaadiheitja sihikul” (PM 06.03.01) “Algab kohus Polištšukki tappa üritanud meeste üle” (EPL 08.05.01) “Polištšukki tulistanud palgamõrvar tunnistab süüd täielikult” (EPL 08.05.01) “Eriüksus valvab kohtusaalis tapjat” (EPL 09.05.01) “SLÕL: Tallinna keskturu verised lood on jõudnud kohtu ette” (EPL Online 09.05.01) “Palgamõrvar lootis tuhandeid dollareid” (PM 10.05.01) “Mõrtsukas andis detailse tunnistuse” (EPL 10.05.01) “SLÕL: Eestisse imporditud killer tunnistab tehtut” (EPL Online 10.05.01) “Bõkov eitab endiselt Polištšuki mõrva organiseerimist”

		(EPL 11.05.01) “Vanema Bõkovi ihukaitsja süüdistab turujuhti mõrvas” (EPL 12.05.01) “Polištšuki tapmiskatses süüdistatavad eitavad jätkuvalt süüd” (EPL 08.05.01) “Tellimusmõrva üritanud meeste kohtuasi venib” (EPL 09.10.01) “Vadim Polištšukki ravivad psühhiaatrid” (PM 09.10.01) “Jätkub kohus Vadim Polištšukki tappa kavatsenud jõugu üle” (EPL 15.10.01) “Kohus mõistis palgamõrvu katsetanud meestele pikad karistused” (EPL 05.03.03) “Kohus mõistis viis palgamõrvu kavatsenud meest vangi” (PM 05.03.03)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	“Noor allilimategelane lõplikult süüdi” (EPL 29.11.03) “Noor allilimategelane jäi lõplikult süüdi” (PM 29.11.03)

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Tallinnas tapeti ajalehe "Estonia" vastutava väljaandja poeg” (EPL 03.04.00) “Meediajuht tapeti poja nähes” (EPL 05.04.00) “Haitovi tuttavad välistavad tema seose maffiaga” (EPL 05.04.00) “Haitov tapeti hoiatuseks” (EPL 05.04.00) “Marian Haitov suri oma ülbuse pärast” (EPL 06.04.00) “Politsei: Haitovi ja Metsamaa taparelvad on erinevad” (EPL 07.04.00) “Haitov maeti Metsakalmistule” (EPL 07.04.00) “Võimuliit otsib tõde Haitovi sidemetes” (EPL 07.04.00) “Politsei vahistas Haitovi mõrvas kahtlustatava” (EPL 12.04.00) “Politsei hoiab Marian Haitovi mõrvas kahtlustatava röövli motiive salajas” (EPL 14.04.00) “Vitali Haitov kavatseb oma poja au kohtus kaitsta” (EPL 17.04.00) “Vitali Haitov töötab leida poja mõrva tellija” (EPL 19.04.00) “Tallinnas mõrvati ärimees ja kirjastaja Vitali Haitov” (PM 10.03.01) “Eile tapeti Vitali Haitov” (EPL 11.03.01) “Juhtkiri: Ärimees Haitovi veri” (EPL 12.03.01) “Haitov mõrvati lapselapse silme all” (EPL 12.03.01) “Ivanov välistab Haitovi mõrvas musta äri motiivi” (EPL 12.03.01) “Haitovi tapmine köitis BBC tähelepanu!” (EPL 12.03.01) “SLÕL: “Mõrvar tegutses ülbelt ja kartmatult.”” (EPL Online 12.03.01)

	“Sergei Ivanov välistab Haitovi mõrvas musta äri motiivi” (PM 12.03.01) “Vitali Haitov kartis kuulide ette jääda” (PM 12.03.01) “Mõrvati Estonija suuromanik Vitali Haitov” (PM 12.03.01) “Kanal2 näitab unikaalseid kaadreid mõrvatud Vitali Haitovist” (PM 12.03.01) “Saksa uudisteagentuur: Eesti politsei tammub pimeduses” (PM 12.03.01) “Ärimees Haitovi veri” (EPL 12.03.01) “Marian ja Vitali Haitovi mõrvade põhjused politsei andmeil kattuvad” (EPL 13.03.01) “Ajalehe Estonija saatus lahtine” (PM 13.03.01) “Politsei näeb Haitovi mõrval mitut motiivi” (PM 13.03.01) “Viini Pressiinstituut pöördus Haitovi mõrva asjus presidendi poole” (PM 14.03.01) “Otsige mõrvarit "omade" ringist” (EPL 15.03.01) “Haitovi mõrv välismaal luubi all” (PM 15.03.01) “Haitovi matustel polnud Eesti poliitikuid” (PM 16.03.01) “Tapetud Haitovi koha võttis Ever” (EPL 28.03.01) “EE: Gennadi Ever - Haitovi järeltulija” (EPL 05.04.01) “KKP tabas Haitovi tapmises kahtlustatavad” (EPL 03.08.01) “Politsei tabas Vitali Haitovi tapmises kahtlustatavad” (PM 03.08.01) “Üks nimi veel!” (PM 03.08.01) “Vitali Haitovi tapsid Leedust tellitud palgamõrvarid” (PM 04.08.01) “Ever: kuidas saan politseid mitte uskuda” (PM 04.08.01) “Mõrvagrupp täiendas edukat aastat Haitovi tapjate tabamisega” (EPL 04.08.01) “Haitovi mõrvas kahtlustatavad on Leedu alalised elanikud” (EPL 07.08.01)
--	--

	“Vitali Haitovi mõrvar sai süüdistuse” (EPL 07.08.01) “Vitali Haitovi mõrvar sai uurijalt süüdistuse” (PM 09.08.01) “Vitali Haitovi tapnud Moskva ärimees tunnistab palgamõrva” (EPL 10.08.01) “Vitali Haitovi mõrva korraldaja eitab süüd” (EPL 11.08.01) “Teine Haitovi mõrvas osalenu sai süüdistuse” (PM 11.08.01) “Ever tõrjub kahtlusi seotuses mõrvaga” (PM 24.08.01) “Estonija aktsiad annavad motiivi Haitovite mõrvadeks” (EPL 24.08.01) “Estonija aktsiad annaksid motiivi Haitovite tapmiseks” (EPL 24.08.01) “Estonija aktsiad annaksid motiivi Haitovite tapmiseks” (EPL 25.08.01) “Politsei vahistas Haitovi tapmisega seoses Gennadi Everi” (PM 19.09.01) “Ever jääb esialgu Tallinna linnavolikogu liikmeks edasi” (PM 19.09.01) “Poliitik Ever mõrva tellijana trellide taga” (PM 19.09.01) “Politsei vahistas Gennadi Everi ja Harun Dikajevi kahtlustatuna Vitali Haitovi mõrvas” (EPL 19.09.01) “Kohus jättis Gennadi Everi trellide taha” (PM 20.09.01) “Everi poliitkarjäär algas kahe aasta eest” (PM 25.09.01) “Gennadi Ever kiitleb heade kapo-suhetega” (PM 25.09.01) “Südamerike ei päästnud Everit trellide tagant” (PM 29.09.01) “Haitovi tapmisega seostatud Haron Dikajev pääses vabadusse” (PM 17.10.01) “Haitovi mõrva väidetav tellija Gennadi Ever sai vabaks” (PM 19.10.01) “Trellide tagant pääsenud Ever nõuab politseilt avalikku
--	---

		selgitust” (PM 20.10.01) “Ever nimetab end narkojoõugu ohvriks” (PM 24.10.01) “Politsei ei suutnud tõendada Everi süüd Haitovi mõrvas” (EPL 29.01.02)
2.	Esimese astme kohus	“Haitovi tapjad kohtus” (PM 18.02.02) “Ärimees Vitali Haitovi mõrvas süüdistatavad eitavad süüd” (PM 18.02.02) “Haitovi tapjad kohtus” (EPL 18.02.02) “Vitali Haitovi lesk: abikaasa aimas mõrva ette” (EPL 19.02.02) “Haitovi mõrvas süüdistatav taganes ülestunnistusest” (EPL 19.02.02) “Vitali Haitovi väidetav tapja muutis kohtus tunnistusi” (PM 19.02.02) “Haitovi lesk: lurjused, te tapsite kõik” (PM 19.02.02) “Haitovi mõrvaprotsessil andis tunnistusi Haron Dikajev” (EPL 26.03.02) “Ärimees Vitali Haitovi mõrvaprotsess lükkus edasi” (PM 14.05.02) “Haitovi väidetavate tapjate süüasi läheb täiendavale uurimisele” (PM 16.07.02) “Haitovi mõrv uuele uurimisringile” (PM 16.07.02) “Gennadi Ever vabanes mõrva organiseerimise kahtlusest” (EPL 09.09.02) “Gennadi Ever vabanes mõrva organiseerimise kahtlusest” (PM 09.09.02) “Kohus karistas Vitali Haitovi tapnud Zhilvinas Gudonist pika vangistusega” (PM 07.04.03) “Kohus mõistis Vitali Haitovi tapjad pikaks ajaks vangi” (PM 01.04.05)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	

4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	
----	---	--

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei vabastas seoses Polištšuki mõrvakatsega Oleg Lvovi” (EPL 16.12.99) “Ristiisa kinni, laul lahti” (EPL 17.12.99) “Keskturu juhi tapmise tellis allilma liider” (EPL 17.12.99) “Kalakaupmees Lvovi käed raudus” (EPL 17.12.99) “Tapmisega seostatud Oleg Lvov pääseb vahi alt” (EPL 22.12.99) “Oleg Lvov jääb vähemalt kuuks ajaks vahi alla” (EPL 23.12.99) “Oleg Lvov maksis liikluspolitseinikele 700 krooni pistist” (EPL 24.12.99) “Aastavahetusel Oleg Lvov šampanjat ei joo” (EPL 29.12.99) “Politsei taunib Oleg Lvovi vabadusse pääsemist” (EPL 29.12.99) “Vabaduse hind – 820 000” (EPL 30.12.99) “Allilma juht Lvov pääses vabadusse” (EPL 30.12.99) “Kohtunik otsustab tõendite põhjal” (EPL 05.01.00) “Lvovi kriminaalasjade uurimisel raskused” (EPL 21.02.00) “Politsei saadab väidetava allilmajuhi kohtu ette” (EPL 19.04.00) “Politsei uurib Lvovi ja Polištšuki rikast elu” (EPL 02.11.00) “Politsei uurib Lvovi ja Polištšuki jõukat elu” (PM 02.11.00)
2.	Esimese astme kohus	“Allilmaliider Lvov kurtis kohtus enda tagakiusamist” (EPL 14.11.00) “Lvov: Mulle öeldi, et lähen kinni” (PM 14.11.00)

		“Kohus saatis Lvovi tingimisi vangi” (PM 21.11.00) “Väidetav allilmaliider sai tingimisi karistuse” (EPL 21.11.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Ringkonnakohus arutab Oleg Lvovi kriminaalasja” (EPL 29.01.01) “Oleg Lvov ravib haiglas väidetavat jälitusmaaniat” (PM 09.02.01) “Allilmaga seotud Oleg Lvov ravib haiglas jälitusmaaniat” (EPL 10.02.01) “Lvovi haigestumine lükkas tema kohtuistungi edasi” (EPL 06.03.01) “Kohtuarstid tunnistasid Oleg Lvovi süüdivaks” (EPL 08.03.01) “Kohtuarstid tunnistasid Oleg Lvovi süüdivaks” (PM 08.03.01) “SLÕL: Oleg Lvov jäi politseinike äraostmises süüdi” (EPL Online 17.03.01) “Oleg Lvovi süüdistatakse maksupettuses” (PM 18.03.01) “Kohus mõistis Oleg Lvovile kolm aastat tingimisi” (PM 09.05.01) “Ränk löök õiglustundele” (EPL 09.05.01) “Patukahetsust uskuv prokurör päästis Lvovi” (EPL 09.05.01) “Lvov pääses karmist karistusest väheste süütõendite tõttu” (EPL 11.05.01) “Vabandus” (EPL 07.06.01) “Oleg Lvovi süüdistuseks jääb maksupettus” (EPL 30.08.01)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 21

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei teab, kuid ei suuda tõestada” (EPL 23.02.00) “Jaak Veike palgamõrva saladus sai lahenduse” (PM 24.11.00) “Jaak Veike palgamõrva saladus sai lahenduse” (EPL 24.11.00) “Politsei umbusaldab mõrvatunnistaja juttu” “EPL 25.11.00) “Araka väitel tappis Veike äripartneri” (EPL 16.02.01)
2.	Esimese astme kohus	“Jaak Veike mõrvarit varjanud mees astub kohtu ette” (EPL 08.04.02) “Jaak Veike mõrvari varjaja sai 5400kroonise trahvi” (EPL 09.04.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Ida-Viru allilmasõda nõudis uued ohvrid” (PM 12.10.00) “Virumaa narkosõda jätkus mõrvadega” (EPL 12.10.00) “KAPO süüdistab tšetseeni kurjategijaid kolmes mõrvas” (EPL 10.01.02) “KAPO süüdistab tšetseeni kurjategijaid kolmes roimas” (PM 10.01.02) “KAPO andis tšetseeni allilmajõugu kohtu alla” (EPL 25.02.02) “Politseivormis kurjategija alistus kapole tulevahetuses” (EPL 27.02.01)
2.	Esimese astme kohus	“Algas protsess kuritegeliku jõugu üle” (EPL 05.11.02) “Kohus karistas mõrvarit 18aastase vangistusega” (EPL 31.03.03) “Kohus mõistis mõrtsuka 18 aastaks vangi” (PM 31.03.03)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 23

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Palgamõrvas süüdistatut leedulast pussitati teel Tallinna linnakohtusse” (EPL 14.08.01) “Kohus eraldas tolliametnikku tappa üritanud meeste süümaterjalid” (EPL 03.04.02) “Tolliametnikku tappa üritanud mees mõisteti vangi” (EPL 28.04.03) “Kohus mõistis tolliametnikku tappa üritanud mehe vangi” (PM 28.04.03)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 24

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei tabas end neli aastat Ida-Virus peitnud allilmajuhi” (PM 23.08.01) “Politsei vahistas tapjast jõugujuhi” (EPL 23.08.01) “SLÕL: Jõugujuht võeti kinni, püstol taskus” (EPL Online 23.08.01)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus mõistis tuntud allilmategelase mõrva eest vangi” (EPL 24.10.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Enda solvaja tapnud väidetav allilmaliider jääb seitsmeks aastaks vangi” (PM 12.12.02)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kohtla-Järve vee-ettevõtte juht on kadunud” (EPL 01.06.01) “SLÕL: Kohtla-Järve vee-ettevõtte juht on väidetavalt röövitud” (EPL Online 02.06.01) “Kadunud mehe kätte jäid tähtsad dokumendid” (PM 08.06.01) “Kohtla-Järve volikogulase auto leiti põlenuna” (PM 15.06.01) “Kohtla-Järve poliitiku Knjazevi kadumine viitab kahtlasele ärile” (EPL 15.06.01) “Kadunud poliitiku auto leiti põlenuna” (EPL 16.06.01) “Ärimehe kadumine viis eksmeeri vahistamiseni” (PM 22.06.01) “Ärimehe kadumine viis eksmeeri vahistamiseni” (EPL 22.06.01) “Politsei leidis soost Kohtla-Järve volikogu liikme laiba” (PM 26.06.01) “Knjazevi laip leitud” (PM 27.06.01) “Ida-Virumaa ärimees Knjazev uputati sohu” (EPL 27.06.01) “Kohtla-Järve linnavolinik Knjazevi surma põhjus jääb teadmata” (PM 28.06.01) “Linnavolinik Knjazevi surma põhjus jääb teadmata” (EPL 28.06.01) “Knjazevi tapmises süüdistatud endine linnaajuht jääb vahi alla” (PM 29.06.01) “Kahtlusalune eitab seost Knjazevi mõrvaga” (PM 04.07.01) “Knjazevi kadumises süüdistatud ärimees eitab oma süüd”

		(EPL 05.07.01) “Kahtlusalune eitab seost Knjazevi mõrvaga” (PM 05.07.01) “Kohtla-Järve linnajuht Knjazevi tappis uinuti üledoos” (PM 07.08.01) “Ekspertiis kinnitas Knjazevi uputamist” (PM 11.08.01) “Politsei avastas Kohtla-Järve volikogu liikme Nikolai Knjazevi tapmise” (PM 24.10.01) “Nikolai Knjazevi tapmine avastatud” (EPL 24.10.01) “Kohtla-Järve eksmeeri süüdistatakse mõrvas” (PM 25.10.01) “Volikogu liikme mõrtsukad planeerisid väljapressimislainet” (EPL 25.10.01) “Esmaspäeval algab Kohtla-Järve voliniku ja ärimhe mõrvaprotsess” (EPL 28.10.02) “Kohtla-Järve endine linnajuht eitas volikogu liikme tapmist” (PM 28.10.02)
2.	Esimese astme kohus	“Kohtla-Järve ärimhe mõrvaprotsessil keegi end süüdi ei tunnista” (EPL 29.10.02) “Tapetud Knjazev tunnistas enne surma kuritegu” (EPL 04.11.02) “Prokurör nõuab Nikolai Knjazevi tapjale 20-aastast vangistust” (PM 05.12.02) “Prokurör taotleb Knjazevi tapmises süüdistatavale 20 aastat vangistust” (EPL 05.12.02) “Prokurör nõudis Knjazevi tapjale 20 aastat vangistust” (EPL 05.12.02) “Kohus oli Knjazevi tapja vastu prokurörist leebem” (PM 27.12.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	

4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	“Knjazevi mõrvaloo peasüüdlane pöördus riigikohtusse” (PM 15.06.03)
----	--	---

Juhtum 26

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Narva allilm klaarib arveid” (EPL 08.02.01) “Politsei tabas Narvas jõuguliikme tapnud kurjategija” (EPL 09.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 27

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	Ninaluu puruks peksnud ohvitser läheb kohtu alla (EPL 14.09.00) Ühel TV3 robinsonidest lasub peksusüüdistus (PM 18.10.00) Ühel TV3 robinsonidest lasub peksusüüdistus (EPL 19.10.00)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus mõistis TV-3 robinsonile tingimisi vanglakaristuse” (EPL 27.10.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Mina, Margus Pavel, tapsin taksojuhi ja politseiniku!" (EPL Online, Mega, 12.11.99) "Kahtlusaluse peksmist uurib kaitsepolitsei" (EPL 23.11.99) "Kaitsepolitsei lõpetab peagi politseivägivalla uurimise" (EPL 12.09.00) "Tallinna tipp-kriminaalpolitseinikud peksmises süüdistatuna kohtu alla" (EPL 04.10.00)
2.	Esimese astme kohus	"Politseinike väidetava ohvri viha on kohut oodates lahtunud" (PM 07.12.00) "Komissarid eitavad kahtlusaluse peksmist" (EPL 19.02.01) "Kuulus mõrvauuri ja kohtupingis" (EPL 20.02.01) "Komissarid eitavad kahtlusaluse peksmist" (EPL 20.02.01) "SLÕL: Komissarid kohtu all" (EPL Online 20.02.01) "Politseikomissaride kohtuprotsess jätkub aprillis" (EPL 20.02.01) "SLÕL: Peksjakomissaride kohtuprotsess jätkub aprillis" (EPL Online 21.02.01) "Kohus jätkab politseikomissaride kriminaalasja arutamist" (EPL 16.04.01) "SLÕL: Politseinike vägivalletsemist arutatakse sügisel" (EPL 31.05.01) "Prokurör nõudis politseinikest peksjatele tingimisi karistust" (PM 02.10.01) "Politseikomissarid jäid peksmises süüdi" (PM 12.10.01) "Komissarid Tšulitski ja Kumm jäid võimulialduses süüdi" (EPL 18.12.01)

3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 29

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politseipartulli rünnanud mees suri haiglas” (PM 17.08.01) “Politseipartulli rünnanud mees suri haiglas” (EPL 17.08.01) “Politseiniku ründaja suri soolerebendi tõttu” (PM 18.08.01) “Politseinik tappis kallaletungija” (EPL 18.08.01) “SLÕL: Skandaalne politseinik Brjakin tappis inimese” (EPL Online 18.08.01) “SLÕL: Politseinik Brjakin läheb õppima” (EPL Online 27.08.01) “Politseinikel lasub kahtlus punkari surnukspeksmises” (PM 06.09.01) “Punkari tapnud politseinikud said süüdistuse” (EPL 11.01.02) “Kurikuulus politseinik peksis roolijoodikut” (EPL 19.01.02) “Rusikakangelasest politseinik Brjakin pääseb süüdistusest” (PM 12.02.02) “Politseinik Brjakin pääseb süüdistusest” (EPL 12.02.02) “Võimuliialduses süüdistatav Tallinna politseinik läks Sillamäele tööle” (PM 30.04.02) “Brjakin lahkus Tallinna politseist” (EPL 30.04.02)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus kahtlustab tapjapolitseinikku kohtust kõrvalehoidmises” (EPL 24.09.02)

		“Tapjapolitseinik Brjakin völdib kohut” (PM 25.09.02) “Vägivallasüüdistusega politseinikud kohtus” (EPL 25.09.02) “Punkari surnuks peksnud politseinik on Eestist lahkunud” (EPL 26.09.02) “Kohtualused politseinikud põgenesid Eestist” (PM 27.09.02) “Kohtualused politseinikud põgenesid Eestist” (EPL 27.09.02) “Protsess politseinike üle lükkus edasi” (EPL 08.01.03) “Eesti kohtu eest põgenenud politseinik taotles Inglismaal asüüli” (EPL 25.09.03) “Kohus mõistis ekspolitseinikud süüdi võimuliialduses” (PM 01.04.05) “Linnakohus mõistis kaks politseinikku võimuliialduses süüdi” (EPL 01.04.05) “Kohus mõistis kaks kinnipeetut peksnud politseinikku süüdi” (EPL 02.04.05)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Kohtu eest põgenenud ekspolitseinik Brjakin on Eestis” (PM 07.06.05)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Ohvitseri ähvardab kuueaastane vangistus” (PM 07.02.00) “Lipnik käitus kui karutapja...” (PM 02.11.00) “Mereväelased süüdistavad ohvitseri endi inimväärikuse alandamises” (EPL 02.11.00) “Kaitseväe peainspektoril pole mereväelaste jaoks aega” (EPL 02.11.00) “Mõnitaja juhtis rühma ebaseaduslikult” (EPL 03.11.00) “Sõdurimõnitaja astub kohtu ette” (EPL 14.02.01) “Sõdureid mõnitanud mereväeohvitser astub kohtu ette” (EPL 28.02.01) “Ajateenijaid mõnitanud lipnik astub kohtu ette” (EPL 02.04.01) “Sõdurite mõnitamises süüdistatav lipnik astub homme kohtu ette” (EPL 15.05.01)
2.	Esimese astme kohus	“Jätkub sõdurite mõnitamises süüdistatava lipniku kohtuprotsess” (EPL 15.06.01) “Mõnitamises süüdistatav lipnik nõudis kohtus valedetektori testi” (PM 31.10.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 31

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Vang Mihhail Lozovski: täitsin kriminaalpolitsei tellimust” (PM 01.11.00)
2.	Esimese astme kohus	“Rapla maakohus mõistis viis Pärnu politseinikku õigeks” (PM 24.10.04) “Kohus mõistis Pärnu arestimaja peksmisega seotud politseiniku vangi” (EPL 24.10.04)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politseiameti sisekontroll uurib vägivalda Pärnu arestimajas” (PM 14.09.00) “Viiel Pärnu politseinikul kahtlus vangide peksmises” (EPL 28.10.00) “Viiel Pärnu politseinikul lasub peksmise korraldamise kahtlus” (PM 30.10.00) “Vang Mihhail Lozovski: täitsin kriminaalpolitsei tellimust” (PM 31.10.00) “Arestimaja politseinikud pääsesid karistusest” (EPL 24.11.00) “Valeavaldused venitavad Pärnu arestimaja peksmiste uurimist” (EPL 09.01.01) “Politseinikud võtsid peksuga tunnistuse 30 vahialuselt” (EPL 20.04.01) “Viis tunnistuste väljapeksmisega tegelevat Pärnu politseinikku astuvad kohtu ette” (EPL 19.03.02) “Politsei saadab viis kolleegi kohtu ette” (EPL 20.03.02)
2.	Esimese astme kohus	“Peksja koos politseinikega süüpingis” (EPL 14.10.02) “Kinnipeetav käis karistuse kandmise ajal koos politseinikega jahil” (EPL 15.10.02) “Vang käis koos politseinikega jahil” (EPL 15.10.02) “Peksjate protsess algab otsast” (EPL 13.09.03) “Rapla maakohus mõistis viis Pärnu politseinikku õigeks” (PM 24.10.04)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja	

	Riigikohtu otsus	
--	------------------	--

Juhtum 33

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politseinikul süüdistus tahtlikus tapmises” (EPL 06.07.00)
2.	Esimese astme kohus	“Ekspolitseinikut võib oodata pikk kinniistumine” (EPL 21.02.01) “Tapjapolitseinik läheb kümneks aastaks vangi” (EPL 28.02.01) “Tapjapolitseinik läheb kümneks aastaks vangi” (PM 28.02.01) “Inimese tapnud politseinik mõisteti kümneks aastaks vangi” (EPL 01.03.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Inimese tapnud endine politseinik tahab kergemat karistust” (EPL 05.04.01)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	“Riigikohus ei võtnud mõrvarpolitseiniku kaebust arutusele” (EPL 07.06.01)

Juhtum 34

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Koolipoiss sattusajakroonise kopeerimise eest politseisse” (EPL 28.03.01) “Koidula koopia ajas pangatelleri naerma” (EPL 28.03.01) “Rahavõltsijat ootab kuni kaheksa-aastane karistus” (EPL 28.03.01) “KURIOOSUM: Ametnik tegi koos pojaga valeraha” (EPL Online, SLÕL 28.03.01) “Koolipoiss sattusajakroonise kopeerimise eest politseisse” (PM 28.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Tallinnas tapeti politseinik” (EPL 28.10.99) “Politseinike julm tõde” (EPL 29.10.99) “Karpovi peret tabab järjest löök löögi järel” (EPL 29.10.99) “Roimar lasi külmavereliselt politseinikule kuuli pähe” (EPL 29.10.99) “Politseiniku ja taksojuhi narkomaanist mõrtsukas on käes” (EPL 02.11.99)
2.	Esimese astme kohus	“Kohus mõistis politseinikutapja sõbra vangi” (EPL 20.11.00) “Kohus kuulutab välja otsuse topeltmõrvari kaasosalisele” (PM 20.11.00) Politseinikutapja kaaslane istub neli aastat kinni” (PM 21.11.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Topeltmõrvari kaaslane tahab kergemat karistust” (EPL 27.12.00)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 36

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Mees tulistas Tartus aknast politseinikke ja põgenes” (PM 30.07.01) “Politseiautosid tulistanud mees põgenes” (EPL Online, Mega 30.07.01) “Liina Lõsak: mu mees pole kurjategija” (PM 31.07.01) “Ärimees tulistas politseinikke” (EPL 31.07.01) “SLÕL: “Nägin, kuidas tuld lendas!”” (EPL Online 31.07.01) “Politseid tulistanud pankrotistunud kütuseärimees Jüri Lõsak endiselt redus” (EPL 31.07.2001) “Liina Lõsak: mu mees pole kurjategija” (EPL 31.07.01) “Politseid lasknud ärimees põgenes” (PM 31.07.01) “KIRJAD. Politseinik tulistab äärmise abinõuna” (PM 02.08.01) “Politseijuht: inimesed keeldusid tulistamispaigast lahkumast” (EPL 01.08.01) “Piirivalve eitab politsei palvet Lõsak tabada” (PM 02.08.01) “Politsei kuulutas Jüri Lõsaki tagaotsitavaks” (PM 02.08.01) “Piirivalve eitab politsei palvet Jüri Lõsak tabada” (EPL 02.08.01) “EE: Lõsak nafta- ja rahameres” (EPL Online 02.08.01) “Politsei kuulutas Lõsaku tagaotsitavaks” (EPL 02.08.01) “Lõsakile esitati tagaseljasüüdistus” (EPL 03.08.2001) “SLÕL: Lõsaki tagaotsimine takerdus näpuvea tõttu” (EPL Online 03.08.01) “Politseinikke tulistanud Jüri Lõsak läks ise politseisse”

		(PM 07.08.01) “Jüri Lõsakut ei võetud vahi alla” (PM 07.08.01) “Jüri Lõsak jäi vabadusse” (EPL 07.08.01) “Tagaotsitav ärimees Jüri Lõsak ilmus ise välja” (EPL 08.08.01) “SLÕL: End üles andnud Jüri Lõsak kaebab taju häireid” (EPL Online 08.08.01) “Jüri Lõsak kadus pärast politseis käimist taas teadmata suunas” (PM 08.08.01) “Tänaval tulistanud politsei käitus õieti” (EPL 08.09.01) “Politsei pole suutnud Lõsakit kohtusse saata” (PM 06.06.02) “Politsei ei suuda ärimees Lõsakit kohtu alla anda” (PM 22.08.02) “Süüdimatuse triumf” (PM 22.08.02) “Jüri Lõsaki kriminaalasi läks kohtusse” (PM 27.09.02)
2.	Esimese astme kohus	“Politseinikke tulistanud kütuseärimees sai tingimisi vangistuse ja rahatrahvi” (EPL 19.12.02) “Politsei poole tulistanud Lõsak sai aasta tingimisi” (PM 19.12.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 37

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Pomm pidi tapma politseiniku pere” (EPL 11.12.98) “Komissar Rammu oli šokis” (EPL 11.12.98) “Komissari peret jahtis poksija” (EPL 17.12.98) “Politsei uurib atendaadi tellinud poksija ärisid” (EPL 18.12.98) “Tüli viis mõrvakatseni” (EPL 11.05.99)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Komissari tapmise tellija karistus pikenes” (PM 28.11.00)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	“Karm karistus jäi jõusse” (PM 15.05.01)

Juhtum 38

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Nelikmõrvas süüdistatav kurtis krussis närvide üle” (PM 10.10.00) “Kohus mõistis neli sugulast tapnud tartlase eluks ajaks trellide taha” (EPL 14.10.00) “Kohus mõistis neli inimest tapnud mehe eluks ajaks vanglasse” (PM 14.10.00) “Nelikmõrvar nõuab oma vaimse seisundi uut kontrollimist” (PM 14.12.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 39

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Mõrvar võttis ohvreilt tervise ja kodu” (PM 01.11.00) “Kohus mõistis kolmikmõrvari 25 aastaks vangi” (PM 28.03.01) “Sarimõrvar veerand sajandiks vangi” (EPL 29.03.01) “Kohus mõistis kolmikmõrvari 25 aastaks vangi” (EPL 29.03.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Kolmikmõrvar taotleb kergemat karistust” (PM 18.06.01)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Omakohus lõpetas kahe mehe elu” (PM 05.06.01) “Külamehed tapsid kaks varast omakohtu korras” (EPL 05.06.01) “Omakohtu korras kaks meest tapnud külamehed võeti vahi alla” (EPL 06.06.01) “Omakohut pidanud külamehed kahetsevad kahe varga tapmist” (EPL 06.06.01) “Kättemaks tapetud varastele kääris kaua” (EPL 06.06.01) “Varnja juhtum – kas lööme pätid ise mättasse või loodame politseile?” (PM 07.06.01) “Allilmas tavaline omakohus jõuab külaellu” (EPL 07.06.01) “Vägivald sünnitab pelgalt uut vägivalda” (EPL 26.06.01) “Topeltmõrvajad tahtsid vargaid vaid karistada” (PM 04.07.01) “Topeltmõrvajad tahtsid vargaid vaid karistada” (EPL 04.07.01)
2.	Esimese astme kohus	“Omakohus viib vangi” (Tartu PM 05.03.02) “Omakohtu mõistjad mõrva eest vangi” (EPL 05.03.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 41

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Poeg tappis vanemad ja enda” (EPL 06.02.01) “Poeg tappis vanemad ja siis enda” (PM 06.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Hollandi ärimees jäi Eestis kadunuks” (PM 04.01.2001) “Tallinnas kadus Hollandi ärimees” (EPL 04.01.2001) “Kadunud Hollandi ärimees on Eestis” (EPL 05.01.2001) “Kadunud hollandlase leidjat ootab preemia” (PM 06.01.2001) ”Politsei peab Hollandi ärimeest mõrvatuks” (EPL 12.01.2001) “Politsei kahtlustab Hollandi ärimehe mõrva” (PM 12.01.2001) “Pier Sienema kui multiärimees” (PM 15.01.2001) “Preemiaraha hollandlase leidjale tõuseb” (PM 15.01.2001) “Hollandi ärimehe leidmise eest pakutav preemia suureneb” (PM 16.01.2001) “Hollandi ärimees nõudis enne kadumist sisse oma suurvõlga” (PM 18.01.2001) ”Hollandi ärimees nõudis enne kadumist sisse oma suurvõlga” (EPL 18.01.2001) ”EE: Eesti otsituim ärimees” (EPL Online 18.01.2001) ”Kadunud hollandlane laenas kinnisvaraärise” (EPL 20.01.2001) ”Bankend Eesti väitel laenas Sienema kinnisvaraärise” (EPL 20.01.2001) ”SLÕL: Mees, kes armastas ülemäära palju naisi” (EPL Online 30.01.2001) ”Politsei algatas Sienema kadumise uurimiseks kriminaalasja” (EPL 03.02.2001) ”Sienema mõrva kahtlusalused vahi all” (EPL 21.02.2001) “Hollandlase kadumisse segatud tema äripartner” (PM 21.02.2001)

		”FOTO: Politsei leidis Pier Sienema laiba” (EPL 26.02.2001) “Politsei leidis maetud Pier Sienema laiba” (PM 26.02.2001) ”Pier Sienema tappis tema äripartner” (EPL 27.02.2001) “Sienema laip leiti Harjumaalt” (EPL 27.02.2001) “Ekskaasa Lena aimas kohe kõige halvemat” (PM 27.02.2001) “Sienemale maksis elu liigne usaldamine” (PM 27.02.01) ”Hollandi ärimhe mõrvas osalenu jäi vahi alla” (EPL 30.04.2001) ”Sienema mõrvas osalenu üritas kautsjoni vastu vabaks saada” (EPL 01.06.2001) ”Sienema mõrvas süüdistatavad jäid vahi alla” (EPL 16.07.2001) “Hollandi ärimhe mõrvas süüdistatavad jäävad vahi alla” (PM 06.11.2001) “Ärimees Savenkov ostis mõrvatud hollandlase vara” (PM 12.11.2001) ”Savenkov ostis hollandlase vara päev pärast tema mõrva” (EPL 12.11.2001) ”Kohus ei vabastanud Pier Sienema mõrvale kaasaaitajat vahi alt” (EPL 15.03.2002)
2.	Esimese astme kohus	”Hollandi ärimhe väidetav tapja eitab mõrvamist” (EPL 07.06.2002) ”Hollandi ärimhe väidetav mõrvar eitab tapatööd” (EPL 08.06.2002) ”Hollandi ärimhe väidetavat tapjat ähvardab pikk vangistus” (EPL 13.09.2002) ”Sienema tapja sai 12aastase vanglakaristuse” (EPL 17.09.2002) “Kohus mõistis Hollandi ärimhe tapja vangi” (PM 18.09.2002)

3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	”Hollandlase mõrvaprotsess jäi advokaadi hõivatuse tõttu ära” (EPL 13.11.2002)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	”Sienema tapmise süüasi läheb ringkonnakohtusse tagasi” (EPL 05.06.2003)

Juhtum 43

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Külaline tappis Norra ärimähe haamriga” (PM 31.07.01) “Varas tappis välismaalase kesklinnas turvamehe nähes” (EPL 31.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Pärnu koolipoiss pani mängukaaslase põlema” (PM 24.10.00) “Politsei leidis mängukaaslase süütamises kahtlustatavad poisid” (PM 25.10.00) “SLÕL: Ingo oli üleni leekides. Seda oli hirmus vaadata” (EPL Online 25.10.00) “11-aastane poiss süütas bensiiniga määrdunud kaaslase põlema” (EPL 25.10.00) “Pärnus mängukaaslase süüdanud poiss andis end üles” (EPL 25.10.00) “Andekspalumine aitab” (EPL 25.10.00) “Mikk süütas sõnra bensiiniuimas olles” (PM 26.10.00) “Mikk ja Raigo pagesid eri suunda” (PM 26.10.00) “Politsei lõpetab uurimise” (PM 26.10.00) “Mis on laste julmuse põhjus ehk miks paneb üks poisike teise põlema?” (PM 26.10.00) “SLÕL: Mängukaaslase süüdanud poiss pääses kriminaalvastutusest” (EPL Online 27.10.00) “Sõbra süüdanud poissi raviti aastaid” (EPL 27.10.00) “Õpetaja soovitab erikooli” (EPL 27.10.00) “KIRJAD. Tülikas laps vajab hoolt” (EPL 28.10.00) “KIRJAD.Põlenud poisile mõeldes” (PM 31.10.00) “Põletusse surnud Ingo armastas mootorrattaid ja kõiki loomi” (PM 04.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	

4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	
----	---	--

	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Eesti nooruk tappis kesklinnas vene poisi” (EPL 28.10.00) “Solvang ajas eakaaslased verevalamiseni” (PM 30.10.00)
2.	Esimese astme kohus	“Eakaaslase tapnud nooruk tunnistas enese osaliselt süüdi” (PM 05.06.01) “Noormehe tapnu tunnistas süüd osaliselt” (EPL 06.06.01) “SLÕL: “Ma ei mäleta, kuidas ma teda lõin.”” (EPL Online 06.06.01) “Eakaaslase tapnud noormehe protsess jätkub juulis” (PM 14.06.01) “SLÕL: Viru noakangelane venitab kohtuistungit” (EPL Online 18.07.01) “Viru hotelli noakangelane venitab kohtuistungit” (PM 18.07.01) “Eakaaslase tapja protsess jätkub” (EPL 09.10.01) “Kohus mõistis eakaaslase tapnud nooruki kaheksaks aastaks vangi” (EPL 30.11.01) “Eakaaslase surnukspussitaja läheb kaheksaks aastaks vangi” (PM 30.11.01) “Noor tapja mõisteti kaheksaks aastaks trellide taha” (EPL 01.12.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Ringkonnakohus arutab vene nooruki surnukspussitanu kaebust” (EPL 07.02.02)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 46

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“EPL aitas politseid Lily surmajuhtumi uurimisel” (EPL 02.02.01) “Politsei uuris ööklubi omanikult kaaslaste surma asjaolusid” (EPL 04.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Hulkuvad koerad puresid surnuks noore naise” (PM 15.12.00) “SLÕL: Koerad mürdsid maha noore naise”(EPL Online 15.12.00) “Mõrtsukkoerad varitsevad pealinna ümbruses” (PM 15.12.00) “Koera elu” (PM 16.12.00) “SLÕL: mõrtsukkoerad endiselt vabaduses” (EPL Online 18.12.00) “SLÕL: Koerte ohvri tuhk puistatakse merre” (EPL Online 28.12.00) “Surm ootas 177 sammu kaugusel koduväravast” (PM 27.02.01) “Postimees elustas mõrtsukkoerte otsimise” (PM 01.03.01) “Tuul: ükskõiksed ja arad ei sobi politseisse” (PM 02.03.01) “Uuri ja Lõhmust võib oodata vallandamine” (PM 02.03.01) “Prokurör kinnitas uurija süüd” (PM 03.03.01) “KIRJAD. Politsei häbiplekk” (PM 06.03.01) “Võimalikud mõrtsukkoerad kadunud” (PM 14.03.01) “Uurimisplaan täidetud” (PM 14.03.01) “SLÕL: Ehtsad mõrtsukad, ainult mürdsid!”(EPL Online 29.05.01) “Harju politsei lõpetas taas tapjakoorte kriminaalasja” (PM 28.07.01) “Oli inimene, enam pole. Ja mis siis? Aasta Marje surnukspuremisest” (PM 14.12.01) “Komissar Kotter: koerte peremehed oskavad lugeda” (PM 14.12.01)

		“Tuttav nägu vaatab vastu” (PM 14.12.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 48

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Keila õpetajal lasub õpilase vägivallale õhutamise kahtlus” (PM 06.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 49

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Hirmunud ema varjab lapse peksmist” (PM 08.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 50

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Mees peksis laste nähes kasvatajat” (EPL 08.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 51

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kaupmehe peksmisohver paraneb vigastustest” (PM 03.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 52

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Koorijuht Kuno Areng paraneb peksmisest” (PM 05.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 53

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Poeg piinas isalt aasta otsa viinaraha välja” (PM 24.08.01)
2.	Esimese astme kohus	“Isalt pensioniraha välja peksnud poeg läheb vangi” (PM 26.01.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Siseministri sõnul võiks Ülo Voitka kohtuprotsess olla kinnine” (PM 23.10.01) “Ülo Voitka süüdistus” (PM 23.10.01) “[ÄP] Voitka lävis pressiga meeleldi” (PM Online 23.10.01) “Ülo Voitka tunnistas end osaliselt süüdi” (PM 23.10.01) “Ülo Voitka kohtuskäik jäädvustati filmilindile” (PM 23.10.01) “Istung võiks olla kinnine” (PM 23.10.01) “Kohus Ülo Voitka üle katkes” (PM 23.10.01) “Mis saab Ülo Voitkast?” (PM 23.10.01) “Justiitsminister kahtleb Ülo Voitka vaimses tervises” (PM 23.10.01) “Lindpree Voitka pelgab kohtukära” (EPL 23.10.00) “Märt Rask Voitkasid vangi ei paneks” (PM 23.10.00) “Vennad Voitkad tegid aastate eest vigasele voodihaigele liiga” (PM 24.10.00) “Voitkade protsess kui lakmuspaber” (PM 24.10.00) “Ülo Voitka: eks sai ikka ülekohut tehtud” (PM 24.10.00) “Lindpree Ülo Voitka kohtutee algas ajakirjanike kadalipus” (EPL 24.10.00) SLÕL: Ülo Voitka ei tunne endal suurt süüd (EPL Online 24.10.00) Ülo Voitka röövis politseid teadmatult (EPL 24.10.00) Ülo Voitkat tuleks tingimisi karistada (EPL 24.10.00) Tühi kõht sundis Voitkad kuritööle (EPL 25.10.00)

	SLÕL: Voitkade toetusfondi ei saa kasutada (EPL Online 25.10.00) Voitka kohtuprotsess jätkub kannatanute kuulamisega (EPL 25.10.00) “Ülo Voitka: kümme aastat olime metsas eesmärgita” (EPL 25.10.00) “Helju Voitka tahab poega kallistada” (EPL 25.10.00) Kannatanute sõnul põhisüü Aivar Voitkal (EPL 26.10.00) Riigiprokurör usub, et Ülo Voitka enam vargile ei lähe (EPL 26.10.00) Meie aja uued kangelased (PM 26.10.2000) Voitkad, Nool ja Carmen Kass – uue aja jumalad? (PM 26.10.2000) Voitkad maksid oma ohvritelt röövitud raha kohtus tagasi (PM 26.10.2000) Kohus kuulab Ülo Voitka vastu tunnistajaid (EPL 27.10.00) Voitkat valvavad kaktusesõber vanglaülem ja luulelemb koristaja (EPL 28.10.00) Voitka protsessi tunnistajad ei mäleta suurt midagi (EPL 28.10.00) SLÕL: “Hea oleks, kui kohus Ülo karistusest üldse vabastaks.” (EPL 31.10.00) Voitkasid lahutas veretööst mõni sentimeeter (PM 31.10.2000) Voitkade vargused jäid tõestamata (EPL 01.11.00) Voitkade fännid annetasid vendadele 30 000 krooni (EPL 03.11.00) Prokurör nõuab Ülo Voitkale kolme aastat vangistust (EPL 03.11.00) Kaitsja ja süüdistaja Ülo Voitka osaluses üksmeelel (EPL 03.11.00) Kohus kuulutas Voitkade protsessi osaliselt kinniseks (PM 03.11.2000)
--	--

[Voitkade fännid annetasid vendadele 30 000 krooni](#) (PM 03.11.2000)

[Ülo Voitka: ma ei looda veel vabadusse tulla](#) (PM 03.11.2000)

Prokurör nõuab Voitkale vangistust (EPL 04.11.00)

[Voitkade perekond läheb ärimeeste kukru kallale](#) (PM 06.11.2000)

SLÕL: Voitkade saatus sünnib praegu nõupidamistoas (EPL 09.11.00)

Kohus langetab otsuse Ülo Voitka kriminaalasjas (EPL 09.11.00)

Psühholoogiaprofessor: kohus näitas oma mõjutamatust (EPL 09.11.00)

Ülo Voitka karistus (EPL 10.11.00)

VOITKAD: Ülo Voitkal tuleb karta vangivalvureid (EPL 10.11.00)

[Kohus mõistis Ülo Voitka vangi](#) (PM 10.11.2000)

[Heino Tõnismägi: Voitka kohtuotsus on äärmiselt humanistlik akt](#) (PM 10.11.2000)

[Ülo Voitka vastutab](#) (PM 10.11.2000)

“[Ülo Voitka ei kergitanud kohtus](#) karistuse peale kulmugi” (PM 10.11.2000)

“Me oleme kaasinimese suhtes külmad” (PM 11.11.00)

“Ülo Voitka vastutab” (PM 11.11.00)

Ebaõiglane, kuid õige kohtuotsus (EPL 11.11.00)

Kaheks aastaks vabaduseta jäänud Ülo Voitka kartis karmimat otsust (EPL 11.11.00)

Kas kohus mõistis Ülo Voitkale õiglase karistuse? (EPL 11.11.00)

SLÕL: Advokaat taotleb Voitkat Pärnusse (EPL Online 11.11.00)

[Ülo Voitkale ei lubata vanglasse kumminaist](#) (PM 16.11.2000)

	Voitka advokaat ei kaeba otsust edasi (EPL 20.11.00) Ülo Voitka kannab vanglakaristuse Pärnus (EPL 24.11.00) Ülo Voitka kannab vanglakaristuse Pärnus (PM 24.11.2000) “Ülo Voitka kannab vanglakaristuse Pärnus” (EPL 24.11.00) Ülo Voitka kavatseb Merilt armu paluda (EPL 07.12.00) SLÕL: Ülo Voitka palub presidendilt armu (EPL Online 08.12.00) Ülo Voitka ei taha Pärnu vanglast põgeneda (EPL 09.12.00) SLÕL: Vendade Voitkade ohver ei saa sentigi tagasi (EPL 09.01.01) SLÕL: Ülo Voitka on valmis kogu kahju hüvitama (EPL 10.01.01) Ülo Voitka: vanglast põgeneda ei tasu ära (PM 10.12.2000) Voitkad jõudsid huntide hulgast inimeste sekka (PM 28.12.2000) Ülo Voitka palus presidendilt armu (PM 20.02.2001) Ülo Voitka palus presidendilt armu (EPL 20.02.01) Voitka armuandmispalve jõudis presidendini (EPL 20.02.01) Voitka palus armu (EPL 21.02.01) President saatis Voitka palve tagasi (EPL 21.02.01) Ülo Voitka ootab presidendilt jätkuvalt armuandmist (PM 30.03.2001) Ülo Voitka ootab presidendilt jätkuvalt armuandmist (EPL 30.03.01) Tulviste Ülo Voitkale veel armu ei annaks (PM 09.04.2001) Tulviste Voitkale armu ei annaks (EPL 09.04.01) Voitka võib vabaneda (EPL 11.04.01) President ei andnud Ülo Voitkale armu (EPL 14.06.01) President ei andnud Ülo Voitkale armu (PM 14.06.2001) Ülo Voitka ei saanud Merilt armu (EPL 15.06.01)
--	---

		Voitka pääseb vanglast (EPL 30.06.01) Vangist vabanev Ülo Voitka mõtleb oma metsatalule (EPL 03.07.01) Vanglast vabanev Ülo Voitka otsib tööd (PM 03.07.2001) Ülo Voitka pääseb vabadusse (PM 12.07.2001) Kohus otsustab Voitka vabastamise (EPL 12.07.01) Kohus vabastas Ülo Voitka ennetähtaegselt vanglast (EPL 12.07.01) Voitka vabaneb nädala pärast (EPL 13.07.01) SLÕL: Ülo Voitka pääseb tänu eeskujulikule käitumisele vanglast enne tähtaega (EPL 13.07.01) TÄIENDATUD: Ülo Voitka vabanes vanglast (EPL 20.07.01) Ülo Voitka pääses vabadusse (PM 20.07.2001) Vaba mees Voitka kihutab kalale (EPL 21.07.01) “Ülo Voitka pääses koju” (PM 21.07.01) Ülo Voitka jätkab eeskujulikkude käitumist (EPL 01.08.01) Ülo Voitka käitub eeskujulikult (EPL 02.08.01) Aivar Voitka kirjutati haiglast koju (PM 07.05.2002)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kaks mõrvakahtlusega tuletõrjujat vahi all” (PM 31.10.00) “Kaks mõrvakahtlusega tuletõrjujat vahi all” (PM 01.11.00) “Paldiski päästetöötajad tapsid kodutu ja süütasid bussi” (EPL 01.11.00) “Tuletõrjuja tappis kodutu salaviinamüügi pärast” (EPL 02.11.00) “Tuletõrjuja tappis kodutu soovist lõpetada salaviinaäri” (EPL 03.11.00) “Tuletõrjuja põhjendas kodutu mõrva salaviinaäri lõpetamisega” (PM 03.11.00) “Kodutu tapnud ekstuletõrjujad saavad kriminaalsüüdistuse” (EPL 20.11.00) “Kodutu tapnud endised tuletõrjujad jäävad kohtuni vahi alla” (EPL 23.11.00) “Mõrtsukatest ekstuletõrjujad kohtu ette” (EPL 16.02.01) “Advokaadi haigus jättis päästeametnike mõrvaprotsessi ära” (EPL 06.03.02)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 56

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kiirabiautojuht ähvardas pojal kõri läbi lõigata” (PM 24.10.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 57

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kuulihaavaga laulja keeldub tunnistusest” (EPL 20.03.01) “Boris Lehtlaan salatseb tulistamise ümber (PM 20.03.01)”
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 58

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Oma mehe tapnud ja tükeldanud kohtutöötaja tegi enesetapu” (EPL 18.10.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 59

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Tiina Mõisa maja rüüstaja leiti tapetuna" (PM 17.10.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 60

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Vaimuhaige tapja läheb arstide järelvalve alla" (PM 04.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 61

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Jälituskoer aitas leida naispostiljoni mõrvari” (PM 09.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 62

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Tundmatu kurjategija tulistas maanteel hääletavat naist” (PM 28.11.00) “SLÕL: Meid tulistati! Laskja auto on ikka veel siin!” (EPL Online 29.11.00) “Salapärase tulistaja ohver jäi imekombel ellu” (PM 30.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 63

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Vandaalid rüüstasid Tartus sada hauaplatsi” (PM 04.11.00) “Saja haua rüüstajad seni tabamata” (PM 08.11.00) “Sadat hauda rüüstasid teismelised koolipoisid” (PM 09.11.00) “Ametikool jätab haudade rüüstajad ukse taha” (PM 10.11.00) “Hauarüüstaja lahkus omal soovil koolist” (PM 23.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 64

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Metsakalmistul löid vandaalid segamini viisteist hauaplatsi” (PM 15.11.00) “SLÕL: Rüüstati Rapla surnuaeda ja Metsakalmistut” (EPL Online 15.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 65

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Rapla rüüstajad ei jätnud endast jälgi” (PM 15.11.00) “SLÕL: Rüüstati Rapla surnuaeda ja Metsakalmistut” (EPL Online 15.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 66

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	"Politsei leidis baari tagatoast lõbumaja" (PM 16.10.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 67

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Bordelli pidanud naised anusid kohtult leebemat karistust” (PM 03.11.00) “Kohus laskis sutenöörid vabaks” (PM 07.11.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

2. Varavastased süüteod

Juhtum 1

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Needuse mahavõtmine maksis 28 000 krooni” (PM 01.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 2

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Laomees pettis Stockmanni” (EPL 23.11.00) “Stockmanni suurpettus jõuab kohtusse” (PM 23.11.00)
2.	Esimese astme kohus	“Stockmanni laos suurkelmuse korraldanud astuvad kohtu ette” (EPL 29.01.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 3

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei algatas miljonipettuse uurimiseks kriminaalasja” (EPL 25.10.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 4

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	"Kohus suurendas kahe petturi võlasummat" (PM 10.03.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 5

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Suurpettur Vals tunnistas end osaliselt süüdi” (PM 15.11.00) “Soov tähtis olla kihutas kelmi kuritegudele” (PM 17.11.00) “Merike Vals tunnistas oma süüd osaliselt” (PM 16.11.00) “Homme jätkub naissoost suurpetturi kohtuprotsess” (PM 02.01.01) “Saripettur mõisteti vangi” (EPL 22.11.02) “Kümneid inimesi petnud Merike Vals sai karistuse” (EPL 25.11.02)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 6

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Narkomaanist vargaplika hiilgas näitlejaandega” (PM 02.11.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 7

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	”Autoostjat mängiv varas jahib kalleid sõidukeid” (EPL 30.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 8

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kuritegelik jõuk varastas Silmetist ülikallist metalli” (EPL 22.11.00) “Silmet kahtlustab oma töötajaid” (EPL 09.12.00) “Politsei vahistas Silmeti suurvarguses kahtlustatavad” (EPL 12.12.00) “Politsei vahistas Silmeti vargad” (EPL 13.12.00) “SLÕL: Hinnaline tantaal müüdi läände” (EPL Online 13.12.00) “Politsei esitas Silmeti suurvarastele kriminaalsüüdistuse” (EPL 13.12.00) “Enamik Silmeti metallivarastest pääses vabadusse” (EPL 16.02.01)
2.	Esimese astme kohus	“Silmeti suurvargad kohtupingis” (EPL 20.05.03) “Silmeti suurvargad kohtupingis” (PM 20.05.03) “Silmeti vargad pääsesid tingimisi karistustega” (PM 03.06.03)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 9

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei pani metallivargustele Saaremaal piiri” (EPL 26.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 10

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Alumiiniumvannid reetsid metallivargad” (PM 18.10.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 11

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Vargad jätsid vana naise pimedusse” (PM 10.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 12

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Jõhvi võitleb metallivarastega” (PM 14.10.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 13

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	Kaitseliit peab jahti Kagu-Eesti liinivarastele” (PM 30.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 14

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Siseminister lubas metallivarastele kadu” (PM 29.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 15

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Vargad viisid Erki Noole perelt auto” (PM 20.02.01) “Läti vargad virutasid Noole Audi elektroonilise nipiga” (EPL 07.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 16

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	Politsei esitas autovaraste juhile maffiasüüdistuse” (EPL 10.11.00) “Autovaraste väidetav liider leidis uue tuluallika narkokaubanduses” (EPL 24.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 17

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Vargajõuk rüüstas enam kui sadat autot üle Eesti” (PM 21.03.01) “Kohus mõistis vargajõugu ninamehe vangi” (PM 31.03.01) “Autovaras läheb aastaiks vangi” (EPL 02,04.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 18

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kohus päästis bensiinivargad” (EPL 18.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 19

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei tabas kasiinoriisujad teolt” (EPL 29.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 20

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei tabas taksoröövlid tundidega” (PM 21.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 21

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Pärnus rööviti taksojuhti” (PM 21.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 22

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Vargad viisid Järvamaa ühistu laudast ööga kaheksa mullikat” (PM 28.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 23

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Mees varastas poest akna kaudu koeratoitu” (PM 14.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Ühispank: pangaröövel tegutses pisargaasi abil” (PM 22.01.01) “Põltsamaa pangaröövliks oli eestlane” (PM 22.01.01) “Põltsamaa pangaröövi ohver haiglas ravil” (PM 22.01.01) “Pangaröövel võis Põltsamaalt saada ligi kolm miljonit” (PM 22.01.01) “LISA: Röövi saak võis olla kolm miljonit” (EPL 22.01.01) “Röövel viis Ühispanka Põltsamaa kontorist 2 miljonit krooni” (PM 22.01.01) “Põltsamaa pangarööv oli lavastatud” (PM 26.01.01) “Koondamisteade sundis pangaröövi lavastama” (PM 27.01.01) SLÕL: “Jah, lõin küll näkku!” (EPL Online 31.01.01) “Pangaröövi lavastuses mängis peaosa poisike” (PM 31.01.01) “Pangaröövli ema ei julge tänavale minna” (PM 31.01.01) “Ühispanka röövis osales 15aastane poiss” (PM 31.01.01) “Steni meelitas röövi isa” (EPL 01.02.01) “Ühispanka röövilavastajad kohtusse” (EPL 04.10.01) “Ühispanka Põltsamaa kontori töötajad riisusid 26 kuuga 790 000 krooni” (PM 04.10.01) Politsei esitas 15-aastasele pangaröövlile süüdistuse” (PM 08.02.01)
2.	Esimese astme kohus	

3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 25

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Kaks raharöövi lavastanud meest võtsid süü omaks” (PM 16.11.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 26

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Varas üritas aastapäeva ära kasutada” (PM 26.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 27

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Vargad viisid Kirsi missikontorist faksi ja ikooni ning puistasid asju” (EPL 03.07.01) “Kirsi missikontoris käisid jälle vargad” (PM 03.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 28

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“ESS segas varguse jäljed” (EPL 18.01.01) “ESS segas juveelivarguse jäljed” (PM 18.01.01) “Juveelivargad pakkusid saaki kogemata omanikule müüa” (EPL 01.02.01) “Juveeliröövlid kukkusid rumaluse tõttu sisse” (PM 01.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Ermitaaži suurvarguse üks kahtlusalune on eestlane” (EPL 28.03.01) “SLÕL: eestlane osales miljoni maksnud maali röövimises” (EPL Online 29.03.01) “Vene miilits peab eestlast süüdi ülikalli maali varguses” (EPL 29.03.01) “Väidetav maalivaras tegeles aastaid kahtlaste ettevõtmistega” (EPL 30.03.01) “Eestlane vabanes Ermitaaži varguse kahtlusest” (EPL 06.04.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 30

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Süütaja hävitas ärimähe autod” (EPL 28.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 31

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Valga sarisüütaja reetsid jalajäljed” (PM 27.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

3. Ühiskonnastased süüteod

Juhtum 1

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Tallinna keemiaettevõtte tootis narkootikumide toorainet” (EPL 08.08.00)
2.	Esimese astme kohus	“Narkootikumide valmistajad tunnistasid kohtus süüd” (EPL 25.08.00) ”Narkotalunikud tunnistasid uimastite valmistamist” (EPL 26.08.00) “Keemik katsetas taludes narkootikumide tootmist” (EPL 10.10.00) “Keemik katsetas taludes narkootikumide tootmist” (PM 10.10.00) Narkotootjad tegutsesid talus majaperenaise teadmata””(PM 19.10.00) “Kohus jätkab keemikutest narkotalunike protsessi” (EPL 04.09.01) “Narkootikumi tootjad astuvad homme kohtu ette” (EPL 08.10.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Kohus jättis amfetamiini valmistanud keemiku vangi” (EPL 19.03.02)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 2

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“KKP avastas narkootikume” (EPL 01.02.01) “Narkootikumidega avastatud Pajuviidik on Valeri Nikitini mänedžer” (EPL 01.02.01) “Maadleja mänedžer vedas uimasteid” (EPL 02.02.01) “SLÕL: Raouli ema keerab nüüd küll hauas teise külje” (EPL 02.02.01) “Olümpiamaadlejate juht tabati koos narkolastiga” (PM 01.02.01) “Politsei konfiskeeris valeri Nikitini mänedžerilt kaks kilo amfetamiini” (PM 01.02.01) “Narkoäri ajanud publiomanik sai kriminaalsüüdistuse” (EPL 03.02.01) “Narkoäri ajanud publiomanik tahab vabadusse” (EPL 05.02.01) “Pajuviidik ei saanud kautsjoni vastu vabadusse” (EPL 06.02.01) “Linnakohtuniku ettenägelik otsus” EPL 07.02.01) “Suures narkoäris kahtlustatav maadlusmänedžer jääb kohtu alla” (EPL 07.02.01) “Pajuviidikut ähvardab teinegi süüdistus” (EPL 07.02.01) “Narkoäri ajanud Pajuviidik läheb kohtu ette” (EPL 27.04.01)
2.	Esimese astme kohus	“Olümpiasangari mänedžer tunnistab oma narkokuritegu” (EPL 25.05.01) “Prokurör nõuab Raoul Pajuviidikule pikka vanglakaristust” (EPL 25.05.01) “SLÕL: Maadlussangari mänedžer tunnistab kohtus narkosüüd” (EPL Online 25.05.01)

3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	“Prokurör protestis maadlusmānedžerile mõistetud karistuse” (EPL 09.06.01) “Ringkonnakohus mõistis Raul Pajuvīdiku neljaks aastaks vangi” (EPL 07.09.01)
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 3

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Trükikoja eksjuht tarvitas politsei väitel kuus aastat heroini” (PM 09.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 4

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Üledoosis diilerilt leiti kokaiini” (EPL 13.02.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 5

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Supermarket müüb kanepiga mobiilikesti” (PM 27.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 6

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei avastas taas suure kanepikasvanduse” (PM 11.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 7

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kanepikasvataja hävitas saagi” (PM 11.08.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 8

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Politsei avastas Pärnumaal suure kanepikasvanduse” (PM 30.07.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 9

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Rakvere korteris kasvas kanep” (PM 29.11.00)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 10

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kapo tabas suure koguse kokaiini” (EPL 16.10.00)
2.	Esimese astme kohus	“Siiras patukahetsus päästis kokaiinimüüja vanglast” (EPL 27.03.01)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 11

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Kes kaitseks küpsiseostjat pommi ja hoolimatuse eest?” (EPL 19.05.00) “Pommide paigaldamise aeg teadmata” (EPL 20.05.00) “Kapo on kinni võtnud mitu pommiplahvatuses kahtlustatavat isikut” (EPL 20.05.00) “Ajalehed ei välista Stockmanni plahvatuste taga poliitikat” (EPL 20.05.00) “Stockmann ja ESS lubavad plahvatuse avastajale 500.000” (EPL 20.05.00) “Savisaar: siseminister peab pommiplahvatuse tõttu lahkuma” (EPL 20.05.00) “Siseminister: ükski ühiskond pole rünnakute eest kaitstud” (EPL 20.05.00) “Loodus lubab uurimisel edu” (EPL 22.05.00) “Stockmanni plahvatuste süüdlast pole arreteeritud” (EPL 22.05.00) “Stockmanni kahju kasvab iga päevaga” (EPL 23.05.00) “Stockmanni plahvatuse ohvrid saavad valuraha” (EPL 23.05.00) “Ostjad naasevad Stockmanni” (EPL 24.05.00) “Kapo üllatas pommipanijaid” (EPL 27.05.00) “Stockmanni pommipanijaid kuus” (EPL 11.10.00) “SLÕL: Stockmanni pommimehed lähevad kohtu alla” (EPL Online 11.10.00)
2.	Esimese astme kohus	“Naisvang süüdistab valvurit ahistamises” (PM 22.01.01) “Kaitsja puudumine lükkas pommipanijate protsessi edasi” (EPL 09.02.01) “Advokaadil kahtlus protsessi venitamises” (PM 09.02.01) “Vandeadvokaadil kahtlus istungi sihilikus venitamises” (EPL 10.02.01)

		“Kindlustusfirma nõuab 1,6 miljonit kahjutasu” (PM 22.08.01) “Kindlustusfirma nõuab 1,6 miljonit kahjutasu Stockmanni õhkijatelt” (EPL 23.08.01) “Stockmanni plahvatuse kohtuasi lükkus edasi sügisesse” (EPL 23.08.01) “Kohus arutab taas Stockmanni plahvatust” (EPL 22.10.01) “Haiglane süüalune takistab Stockmanni pommikohut” (EPL 27.02.02) “Stockmanni plahvatuste korraldajad lähevad aastateks vangi” (EPL 08.04.03) “Stockmannis plahvatusi korraldanud mehed lähevad aastateks vangi” (PM 08.04.03)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 12

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	“Pärnus leiti 750 kilo elavhõbedat” (PM 09.02.01) “Sadakond pärnakat elas elavhõbedalao otsas” (PM 10.02.01) “Pärnus seisis avalikus kohas 750 kilo mürgist elavhõbedat” (EPL 10.02.01) “Pärnus vedeles elumajas ligi tonn elavhõbedat” (EPL 10.02.01) “Leitud elavhõbe võib maksta 4,2 miljonit” (EPL 13.02.01) “Pärnus leitud elavhõbe maksab üle nelja miljoni” (PM 13.02.01) “Pärnust leitud elavhõbeda väärtus ligi 4,2 miljonit” (PM 13.02.01) “Pärnu elavhõbedaleiu uurimine unaruses” (PM 05.03.01) “Prokuratuur pani politsei Pärnu elavhõbedalugu uurima” (PM 07.03.01)
2.	Esimese astme kohus	
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	

Juhtum 13

Nr	Kriminaalmenetluse käik	Publikatsioonid
1.	Uurimisorgan ja/või avalikkus saab võimalikust kuriteost teada	
2.	Esimese astme kohus	“Sillamäel nelja plahvatuse korraldajad tingimisi vangi” (PM 30.10.00)
3.	Teise astme ehk apellatsioonikohus	
4.	Riigikohtu loakogu nõusoleku taotlemine edasikaebamiseks kolmanda astme kohtusse ja Riigikohtu otsus	